

RUCH TURYSTYCZNY W KRAKOWIE W 2009 ROKU

RAPORT KOŃCOWY

(opracowanie autorskie)

Metoda badań i raport końcowy opracowane przez ekspertów
Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie,
Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie,
Wyższej Szkoły Turystyki i Ekologii w Suchej Beskidzkiej
Krakowskiej Akademii im. A. Frycza Modrzewskiego

Kierownik projektu:

dr Krzysztof Borkowski

Zespół:

prof. dr hab. Tadeusz Grabiński

dr Krzysztof Borkowski

dr Renata Seweryn

dr Anna Wilkońska

mgr Leszek Mazanek

Koordynator MOT:

mgr Paweł Mierniczak

mgr inż. Jan Wieczorkowski

Recenzja naukowa:

prof. dr hab. Leszek Koziół

prof. dr hab. Anna Nowakowska

Spis treści

Rozdział I.	Metodologia badań	4
1.1.	Cel badań	4
1.2.	Narzędzia analizy	4
1.3.	Zasady ankietowania	5
1.4.	Konstrukcja ankiety	5
1.5.	Ustalanie wielkości próby	6
1.6.	Operat losowania	7
Rozdział II.	Analiza liczby korzystających z bazy noclegowej w Krakowie w latach 2001–2009	8
2.1.	Analiza danych miesięcznych	8
2.2.	Wielkość ruchu turystycznego	9
2.3.	Indeksy dynamiki	15
2.4.	Turystyka krajowa a zagraniczna	17
2.5.	Wskaźniki sezonowości	18
2.6.	Analiza danych kwartalnych	23
2.7.	Analiza danych rocznych	27
Rozdział III.	Wielkość ruchu turystycznego w Krakowie w latach 2003–2009	30
Rozdział IV.	Charakterystyka osób przyjeżdżających do Krakowa	34
4.1.	Kryterium geograficzne	34
4.2.	Kryterium demograficzne	50
4.3.	Kryteria społeczne	53
4.4.	Kryterium ekonomiczne	55
Rozdział V.	Analiza informacji dotyczących pobytu w Krakowie	58
Rozdział VI.	Noclegi w Krakowie	80
Rozdział VII.	Baza noclegowa wykorzystywana przez odwiedzających podczas pobytu w Krakowie	81
Rozdział VIII.	Kwoty wydatkowane podczas pobytu turystycznego w Krakowie	87
Rozdział IX.	Ewentualne możliwości zwiększenia wydatków przez odwiedzających Kraków	94
Rozdział X.	Organizator przyjazdu do Krakowa	96
Rozdział XI.	Wykorzystywane przez odwiedzających Kraków źródło informacji o mieście	100
Rozdział XII.	Częstotliwość wizyt w Krakowie osób odwiedzających	105
Rozdział XIII.	Usługi turystyczne Krakowa w opinii odwiedzających miasto	106
Rozdział XIV.	Ocena wysokości cen w stosunku do jakości usług	118
Rozdział XV.	Zainteresowanie odwiedzających Kraków usługami przewodników, pilotów i instruktorów	120

Rozdział XVI. Odwiedzane przez respondentów miejsca poza Krakowem	121
Rozdział XVII. Atrakcje w Krakowie wskazywane przez respondentów	123
Rozdział XVIII. Potencjalne produkty turystyczne Krakowa	125
Rozdział XIX. Rekomendacja Krakowa znajomym	126
Rozdział XX. Deklaracja ponownych odwiedzin Krakowa	127
Rozdział XXI. Główne wnioski końcowe	128
21.1. Rok 2009	128
21.2. Rok 2008	129
21.3. Rok 2006	130
21.4. Sylwetka turysty	131
21.5. Cele przyjazdów	134
21.6. Organizacja pobytu	137
21.7. Oferta i atrakcje turystyczne	138
Aneks 1. Turystyka biznesowa	142
Aneks 2. Charakterystyka najważniejszych zagranicznych rynków turystycznych w Krakowie w roku 2009	148
1. Wielka Brytania	148
2. Niemcy	150
3. Francja	152
4. Włochy	154
5. USA	156
6. Hiszpania	158
7. Irlandia	160
Spis tabel	162
Spis rysunków	166

Rozdział I. Metodologia badań

1.1. Cel badań

W 2009 r. na zlecenie Urzędu Miasta Krakowa został przeprowadzony według jednolitej metody badawczej pomiar ruchu turystycznego w Krakowie. Ten stały, systematycznie prowadzony od 2003 r. monitoring pozwala na coraz lepsze poznanie ruchu turystycznego przyjazdowego do Krakowa. Ponadto umożliwia prowadzenie analiz porównawczych tendencji zachodzących w branży turystycznej.

Głównym celem badań było otrzymanie całościowego obrazu wielkości i jakości turystyki przyjazdowej do Krakowa. W szczególności chodziło o zrealizowanie następujących zadań:

1. Określenie szacunkowej liczby odwiedzających oraz turystów krajowych i zagranicznych.
2. Ustalenie szacunkowej liczby odwiedzających jednodniowych krajowych i zagranicznych.
3. Szczegółowa charakterystyka turysty krajowego i zagranicznego.
4. Ranking najczęściej odwiedzanych miejsc, atrakcji oraz produktów turystycznych.
5. Identyfikacja rynków zagranicznych istotnych z punktu widzenia przyjazdowego ruchu turystycznego.
6. Przeprowadzenie analizy porównawczej kształtowania się ruchu turystycznego na przestrzeni lat 2003–2009.
7. Scharakteryzowanie odwiedzających krajowych i zagranicznych z punktu widzenia ich motywacji i struktury przyjazdów.
8. Określenie przeciętnego poziomu wydatków poniesionych w trakcie pobytu.
9. Analiza zachowań odwiedzających, sposobu spędzania czasu, stopnia satysfakcji, oceny jakości oferty turystycznej, bezpieczeństwa, czystości itp., jak również odniesienia jakości świadczonych usług do obowiązujących cen.

1.2. Narzędzia analizy

Badania wykonano przy pomocy dwóch podstawowych narzędzi: badania typu *desk research* oraz wywiady bezpośrednie.

Pierwsza grupa narzędzi (badania typu *desk research*) opierała się na powszechnie dostępnych danych, szczególnie z Głównego Urzędu Statystycznego. Przede wszystkim były to dane pochodzące z Banku Danych Regionalnych oraz komunikatów, biuletynów, publikacji elektronicznych (w tym danych archiwalnych) dostępnych na witrynie GUS. Ponadto w badaniach wykorzystywano wszelkie inne możliwe do uzyskania informacje pozyskane od pracowników szerokiego rozumianego sektora turystycznego, przewodników, gestorów atrakcji turystycznych, organizatorów ruchu turystycznego – służby celnej, MPL w Balicach. W analizach wykorzystano własne doświadczenia, jak również opracowane wcześniej raporty z badań ruchu turystycznego w Krakowie za lata 2003–2008.

W drugiej grupie narzędzi posłużono się wywiadami bezpośrednimi w formie ankiety (bezpośrednia rozmowa z respondentem przeprowadzona przez ankietera, przy użyciu formularza). Ankietowanymi byli odwiedzający krajowi i zagraniczni przybywający do Krakowa, tj. turyści (co najmniej z jednym noclegiem) oraz odwiedzający jednodniowi, którzy przybyli w celu poznawczym, wypoczynkowym, zawodowym, religijnym, rodzinnym, zdrowotnym itp., a ich pobyt nie przekraczał 90 dni. W badaniach pominięto przyjazdy, które wiązały się ze stałą pracą lub nauką w mieście.

1.3. Zasady ankietowania

Badania ruchu turystycznego w Krakowie przeprowadzono w sześciu turach czasowych po 2 dni (w II i III kwartale), w okresie od maja do września 2009 r. Badania były przeprowadzone pomiędzy 10 a 22 dniem każdego miesiąca. Miejsca ankietowania zostały dobrane na bazie poprzednich doświadczeń Małopolskiej Organizacji Turystycznej zdobytych w trakcie badań w latach 2003–2008. Obiekty i miejsca zostały dobrane losowo, tak aby reprezentowane były wszystkie rodzaje obiektów noclegowych w Krakowie oraz najbardziej charakterystyczne atrakcje. Przyjęty w badaniach system zbierania danych ankietowych opierał się na informacjach uzyskiwanych bezpośrednio w obiektach zakwaterowania oraz w miejscach najbardziej popularnych, będących atrakcją turystyczną. Listę tych miejsc ustalili eksperci.

Ankietowanie polegało na przeprowadzeniu wywiadu bezpośredniego według przygotowanego wcześniej kwestionariusza ankietowego, zgodnie z opracowaną instrukcją, szczegółowo omówioną podczas szkolenia ankieterów.

Przyjęto następujące zasady prowadzenia wywiadów:

- respondentami byli odwiedzający krajowi i międzynarodowi;
- wszystkie osoby, z którymi przeprowadzano wywiady miały powyżej 16 lat;
- w przypadku ankietowania rodziny badaniem obejmowano tylko jednego jej przedstawiciela;
- w przypadku ankietowania grupy zorganizowanej badaniem obejmowano co najwyżej dwie dorosłe osoby z tej grupy;
- w przypadku ankietowania turysty obcojęzycznego ankieter przekazywał mu szablon ankiety w danym języku, a sam zaznaczał odpowiedzi na ankiecie w wersji polskiej.

1.4. Konstrukcja ankiety

Ankieta składała się z następujących części:

- metryczki z numerem ankietera, datą pobrania próby, numerem kolejnym ankiety, miejscem pobrania próby (miejscowość, ulica, obiekt);
- części merytorycznej, zawierającej zarówno pytania o charakterze ilościowym, ciągłym (np. wydatki, wiek), ilościowym w skali porządkowej, rangowej (np. oceny w skali Likerta), nominalnym (np. typu TAK, NIE) oraz tekstowym (np. opinie wyrażone słownie);
- charakterystyki respondenta: miejsca zamieszkania, danych demograficznych (wiek), społecz-

nych (wykształcenie, hobby) i ekonomicznych (status materialny)

- adresu e-mailowego respondenta (jeżeli ankietowany wyrażał na to zgodę);

Łączna liczba informacji wynosiła 147, z czego część miała charakter wtórny i powstała w drodze przekształceń pytań oryginalnych (np. kategorie wiekowe wyprowadzone z wieku podawanego w latach).

1.5. Ustalanie wielkości próby

Wielkość próby ustalano kierując się dwiema przesłankami:

- dostępne środki finansowe na badania,
- rząd precyzji wynikający z wybranej wielkości próby w stosunku do wielkości populacji generalnej.

Ustalając liczebność próby prostej korzystano z następującego wzoru:

$$n = \frac{N}{1 + \frac{4(N-1)d^2}{u_a^2}}$$

W powyższym wzorze N jest szacunkową liczebnością populacji generalnej, u_a to dystrybuanta standaryzowanego rozkładu normalnego $N(0,1)$ dla założonego poziomu istotności α (w obliczeniach przyjęto trzy różne poziomy istotności: 1,5 i 10%), natomiast d to rząd precyzji oszacowań wskaźników struktury wyrażony w procentach.

Wynikowe wielkości próby dla różnych wielkości parametru N podano w tab. 1. Łatwo zauważyć, że wielkości próby przy populacji generalnej liczącej powyżej 1 mln elementów nie ulegają praktycznie zmianie. Zakładając standardowy w badaniach społeczno-ekonomicznych poziom istotności $\alpha=0,05$ oraz przyjmując 3-procentowy rząd precyzji szacowań wskaźników struktury, otrzymujemy oszacowanie wielkości próby prostej na poziomie 1066 elementów. Uwzględniając fakt, że badania terenowe odbywały się w 6 turach na przestrzeni 3–4 miesięcy przyjęto, że na jeden cykl składają się po dwie sąsiednie tury badań, co oznacza, że chcąc traktować uzyskane wyniki jako pomiar trzykrotny, należy dysponować próbą trzykrotnie większą, czyli liczącą $3 \cdot 1066 = 3198$ elementów, w zaokrągleniu $n \approx 3200$.

Tab. 1. Wielkość próby w zależności od wielkości populacji generalnej w losowaniu prostym przy różnym poziomie istotności α oraz różnym rzędzie precyzji d

Ufność	90%	95%	99%	90%	95%	99%	90%	95%	99%	90%	95%	99%
Istotność α	0,10	0,05	0,01	0,10	0,05	0,01	0,10	0,05	0,01	0,10	0,05	0,01
Wsp. u	1,64	1,96	2,58	1,64	1,96	2,58	1,64	1,96	2,58	1,64	1,96	2,58
Precyzja d	2%	2%	2%	3%	3%	3%	4%	4%	4%	5%	5%	5%
N	n	n	n	n	N	n	n	n	n	n	n	n
500 000	1 685	2 389	4 113	750	1 065	1 836	422	600	1 035	270	384	663
1 000 000	1 688	2 396	4 131	751	1 066	1 840	423	600	1 036	270	384	663
1 500 000	1 689	2 397	4 135	751	1 066	1 841	423	600	1 036	271	384	663

1.6. Operat losowania

Operat losowania ustalono w oparciu o dane GUS z 2008 r. dotyczące wykorzystania obiektów noclegowych zbiorowego zakwaterowania. Przyjęto tu schemat losowania warstwowego (11 warstw), gdzie warstwę stanowił rodzaj obiektu (hotele, motele, pensjonaty, domy wycieczkowe, schroniska młodzieżowe, ośrodki wczasowe, pokoje gościnne, kempingi, pola biwakowe, ośrodki kolonijne, inne objekty). Liczba ankiet w próbie była proporcjonalna do liczby osób korzystających z noclegów w tych obiektach. Ponadto założono, że połowa ankiet (wywiadów) zostanie przeprowadzona w samych obiektach noclegowych, a druga połowa w atrakcjach (lub w ich pobliżu) turystycznych miasta.

Po wstępnej selekcji merytorycznej i formalnej zebranych formularzy wyeliminowano ankiety niespełniające założonych wymogów jakościowych.

Ostatecznie do analizy przyjęto 3060 ankiet.

Rozdział II. Analiza liczby korzystających z bazy noclegowej w Krakowie w latach 2001–2009

Punktem wyjścia analizy są informacje udostępnione przez Urząd Statystyczny w Krakowie o liczbie korzystających z noclegów w obiektach noclegowych turystyki, według miesięcy w latach 2003–2009 oraz według kwartałów w latach 2001–2009. Uzyskane dane, w połączeniu z informacjami otrzymanymi w drodze badań ankietowych przeprowadzonych w latach 2003–2008 przez MOT, zostały wykorzystane do szacowania w różnych układach wielkości ruchu turystycznego w Krakowie w roku 2009.

W stosunku do poprzednich raportów, za lata 2004–2008, wyjściowe dane zostały skorygowane. Odnosi się to głównie do danych za ostatnie cztery miesiące roku (wrzesień – grudzień), które w momencie analizy nie były dostępne i musiały zostać doszacowane. W rezultacie poszczególne wskaźniki i parametry w kolejnych raportach różnią się od siebie. W niniejszym raporcie szacunki dotyczą okresu lipiec–grudzień 2009 r., natomiast informacje za poprzednie lata zostały uaktualnione na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Krakowie.

2.1. Analiza danych miesięcznych

Na dzień sporządzenia prognozy dostępne były informacje za miesiące styczeń – czerwiec 2009 r. Wyznaczone na podstawie pierwszych ośmiu miesięcy w latach 2003–2008 oraz pierwszego półroczu 2009 r. ruchome indeksy dynamiki zebrano w tab.2.

Jak można zauważyć, w 2009 roku nastąpiło zahamowanie spadku liczby korzystających z noclegów ogółem w stosunku do roku 2008. Nadal ma miejsce spadek ruchu turystycznego w przypadku turystów zagranicznych (ok. 4% w stosunku do roku ubiegłego), natomiast w przypadku turystów krajowych obserwuje się pewien (6,5%) wzrost ruchu. Należy nadmienić, że są to dane dość optymistyczne, które nieco skorygowano w dół, przyjmując w pozostałych czterech miesiącach niższe indeksy dynamiki (por. tab. 3).

W tab. 3 przedstawiono indeksy dynamiki liczby turystów w ostatnich czterech miesiącach, tj. wrzesień – grudzień analizowanych lat (w latach 2003–2008 indeksy faktyczne, natomiast w ostatnim roku analizy – wskaźniki szacunkowe). Porównując przytoczone informacje z danymi zamieszczonymi

Tab. 2. Ruchome indeksy dynamiki liczby korzystających z noclegów w Krakowie w miesiącach styczeń – sierpień w latach 2003–2009 (w %)

I–VIII	2004/3	2005/4	2006/5	2007/6	2008/7	2009/8
Ogółem	121,7	117,6	105,3	112,1	90,7	101,1
Kraj.	108,1	106,1	111,5	114,7	98,7	106,5
Zagr.	134,3	126,1	101,4	110,4	85,0	96,8

Tab. 3. Ruchome indeksy dynamiki liczby korzystających z noclegów w Krakowie w miesiącach wrzesień – grudzień, w latach 2003–2009 (w %)

IX–XII	2004/3	2005/4	2006/5	2007/6	2008/7	2009/8
Ogółem	128,5	112,8	117,2	102,3	88,4	87,2
Kraj.	118,7	105,5	121,6	107,2	97,6	88,5
Zagr.	137,8	118,7	114,1	98,5	80,6	85,9

w tab. 2, trudno jest wskazać jednoznaczne prawidłowości. N przykład w dwóch latach (2004/3 oraz 2006/5) indeksy dynamiki w pierwszych ośmiu miesiącach były niższe od indeksów dla ostatnich czterech miesięcy, podczas gdy w pozostałych latach (2005/4, 2007/6, 2008/7, 2009/8) sytuacja była odwrotna. Tym niemniej przyjęto, że w roku 2009 w stosunku do roku 2008 (podobnie jak w poprzednich dwóch latach), indeks dynamiki ruchu w ostatnich czterech miesiącach będzie wyraźnie niższy niż w pierwszych ośmiu miesiącach.

W związku z tym założono, że indeks dynamiki ruchu turystycznego w ostatnich czterech miesiącach 2009 roku ukształtuje się w zależności od segmentu turystów (krajowi – zagraniczni - ogółem) na poziomie 90–85% i będzie nieco niższy od analogicznych wskaźników dla roku poprzedniego.

Ostateczne indeksy dynamiki w skali całego roku, wykorzystane do prognozowania wielkości ruchu turystycznego w Krakowie, przedstawiono w tab. 4. **Zakłada się tu, że w roku 2009 nastąpi spadek ogólnej liczby korzystających z obiektów turystycznych o 3,3%, przy czym będzie on szczególnie widoczny w segmencie turystów zagranicznych (spadek o 6,5%), natomiast w segmencie turystów krajowych ruch turystyczny ukształtuje się na poziomie z roku ubiegłego.**

Tab. 4. Ruchome indeksy dynamiki liczby korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2008 (w %)

I-XII	2004/3	2005/4	2006/5	2007/6	2008/7	2009/8
Ogółem	123,9	116,0	109,1	108,7	89,6	96,7
Kraj.	111,5	105,9	114,9	112,0	98,3	100,3
Zagr.	135,4	123,7	105,3	106,4	83,6	93,5

Zjawisko zahamowania przyrostu ruchu turystycznego było już sygnalizowane w raportach MOT z lat 2006 i 2008. W opracowaniach tych stwierdzano: [...] *należy pamiętać, że wielkość ruchu turystycznego w latach 2003–2005 ukształtowała się na bardzo wysokim poziomie i dlatego też dalsze przyrosty ruchu turystycznego będzie coraz to trudniej uzyskiwać. W roku 2006 (i następnych) nie było takich przesłanek wzrostu, jak zainteresowanie Polską w związku z jej wejściem do Unii Europejskiej czy też pojawienie się wielu nowych, tanich linii lotniczych.*

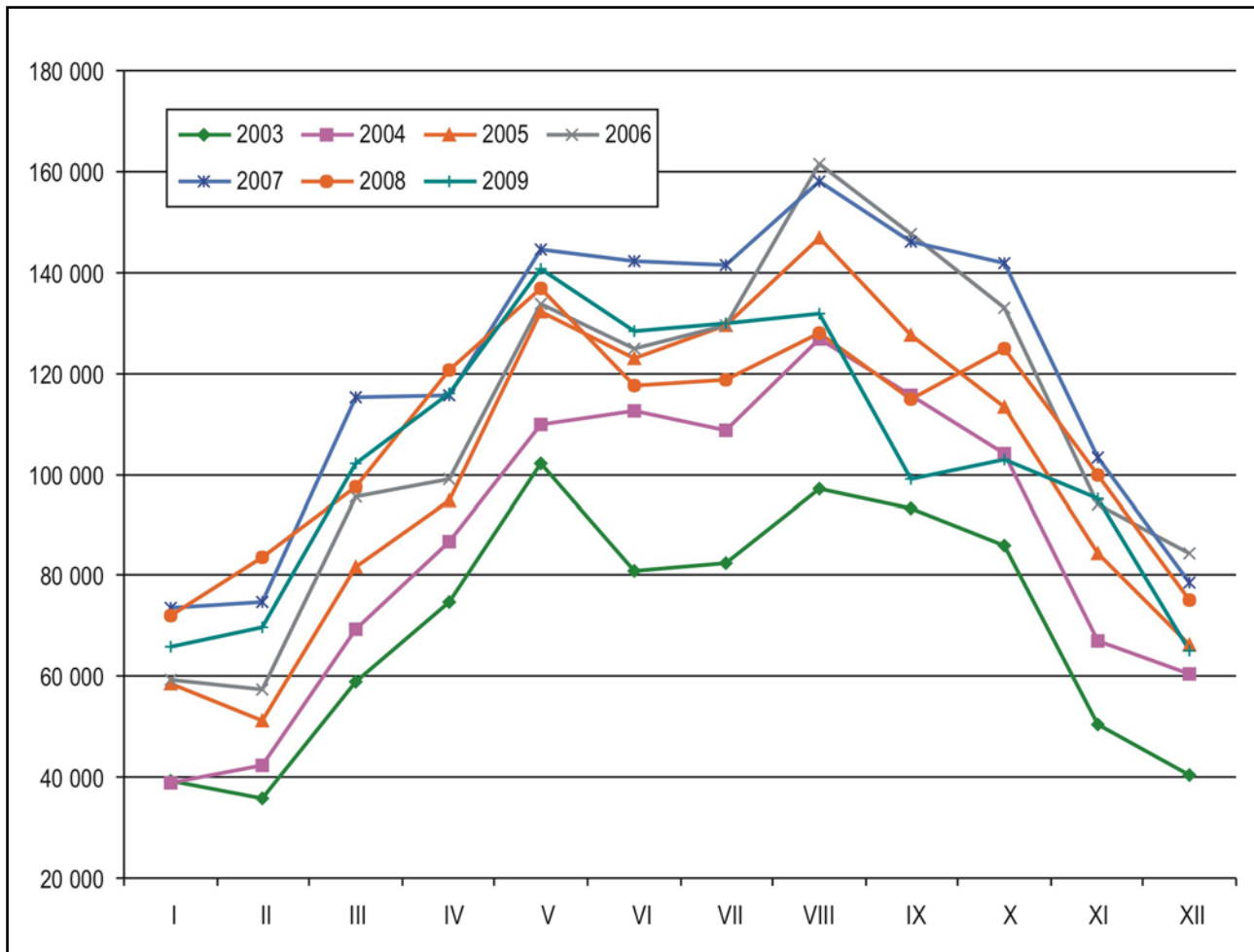
Potwierdził się również wniosek o tendencjach w zakresie krajowego ruchu turystycznego, który to segment okazał się bardziej odporny na recesję w ruchu turystycznym. W raporcie MOT z 2006 r. przytoczono opinię, że: [...] *niewątpliwie nowym zjawiskiem jest sygnał ożywienia w Krakowie krajowego ruchu turystycznego.*

2.2. Wielkość ruchu turystycznego

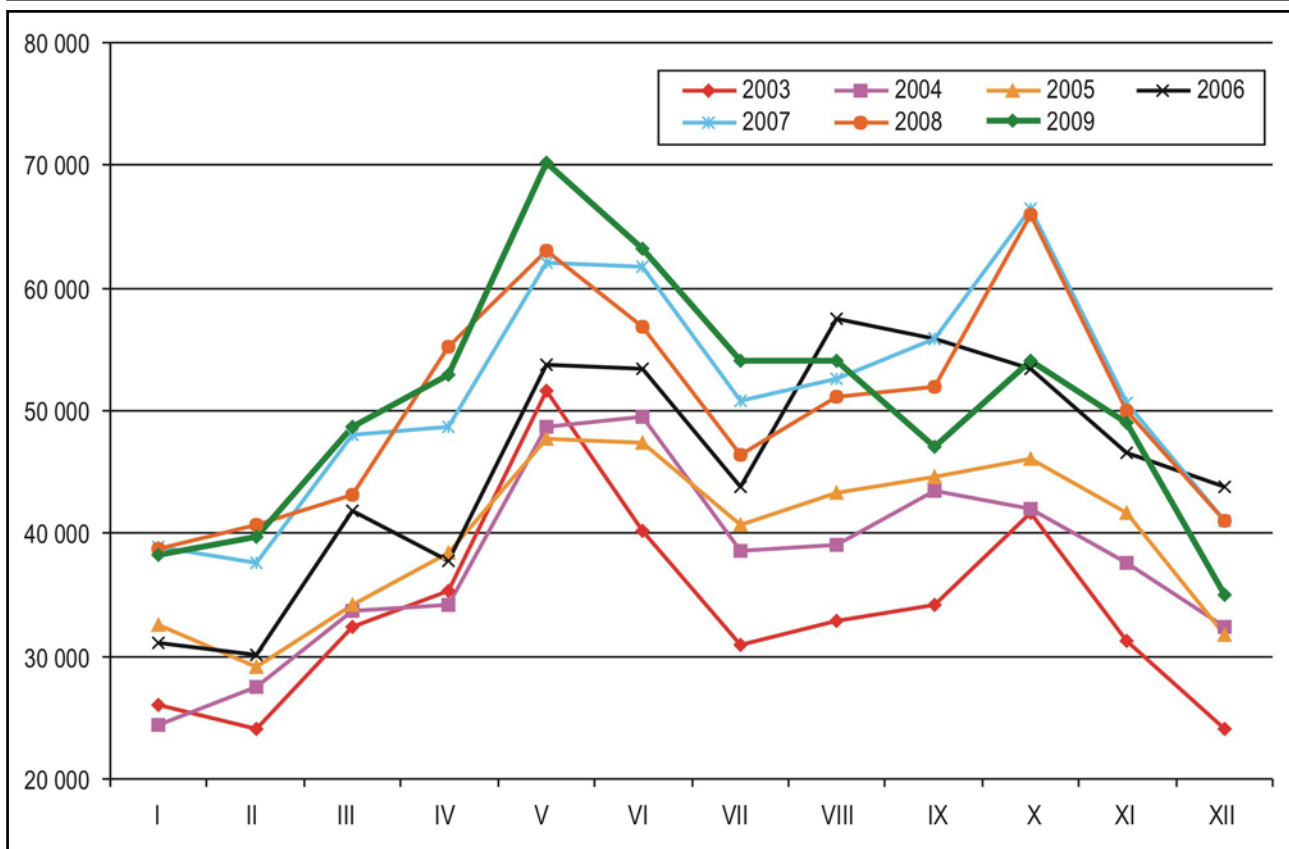
Przyjęte założenia doprowadziły do prognoz podanych w tab. 5 i przedstawionych w różnych przekrojach na rys. 1–3. Rysunki te ilustrują globalną wielkość ruchu turystycznego w latach 2003–2009, wraz z podziałem na turystów krajowych i zagranicznych, według miesięcy. Generalnie można stwierdzić, że w całym analizowanym okresie nie obserwuje się wyraźnych różnic wielkości ruchu w jednoimiennych miesiącach.

Tab. 5. Liczba korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2009, według miesięcy

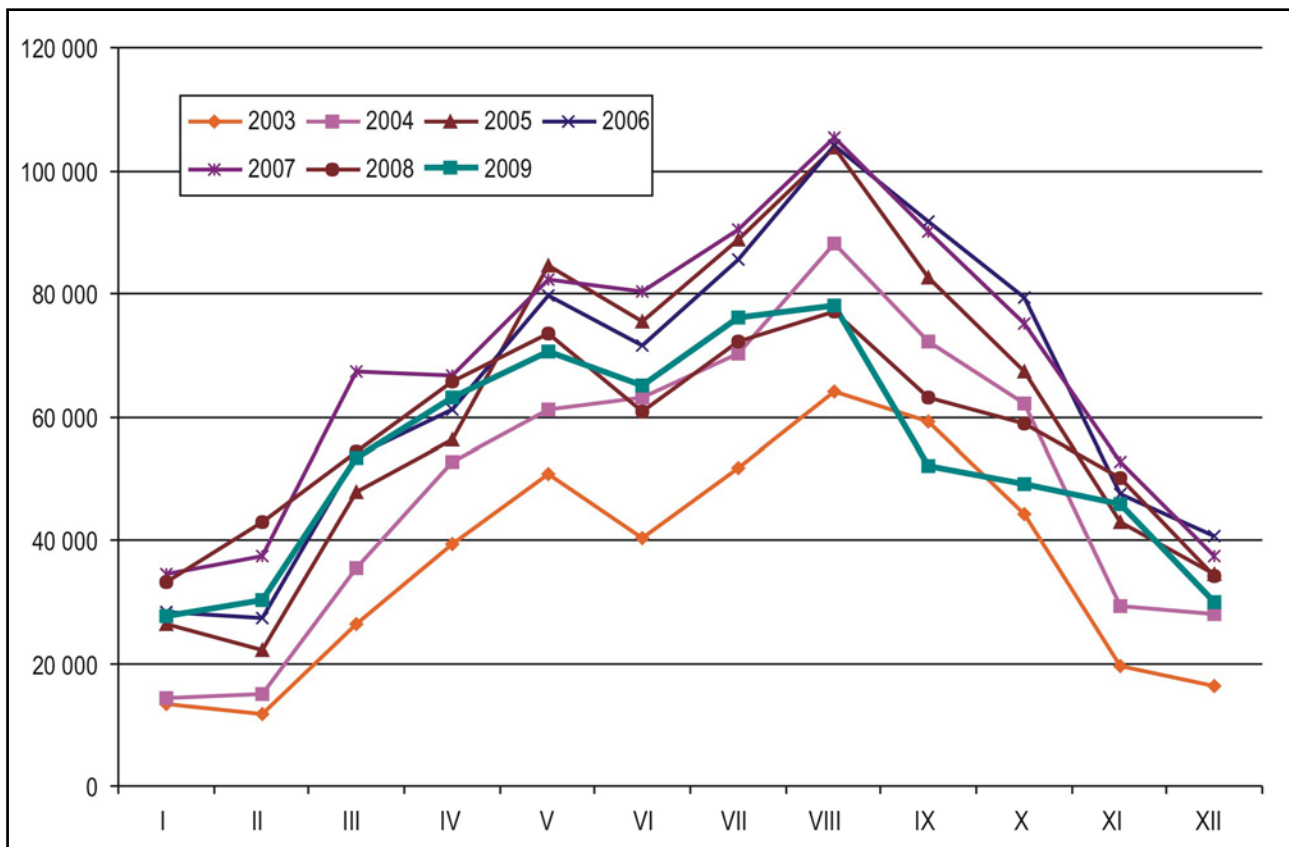
Rok	Mies.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Razem
	Ogółem	2003	39 213	35 894	58 812	74 852	102 219	80 731	82 546	96 926	93 274	85 756	50 645	40 436
2004		38 726	42 355	69 227	86 723	109 904	112 604	108 821	126 987	115 638	104 191	66 879	60 482	1 042 537
2005		58 732	51 314	81 844	94 621	132 154	122 758	129 371	147 031	127 410	113 332	84 512	66 266	1 209 345
2006		59 237	57 588	95 630	99 023	133 545	124 865	129 365	161 515	147 577	132 858	94 142	84 391	1 319 736
2007		73 488	74 921	115 391	115 463	144 390	142 129	141 396	158 020	146 114	141 662	103 325	78 505	1 434 804
2008		72 075	83 600	97 517	120 743	136 750	117 681	118 656	128 102	115 000	125 000	100 000	75 000	1 290 124
2009		66 031	69 803	102 213	115 951	140 784	128 373	130 000	132 000	99 000	103 000	95 000	65 000	1 247 155
Kraj.	2003	25 995	24 030	32 354	35 345	51 563	40 253	30 919	32 844	34 195	41 683	31 193	24 039	404 413
	2004	24 446	27 449	33 618	34 156	48 635	49 526	38 582	39 005	43 506	42 047	37 678	32 426	451 074
	2005	32 478	29 083	34 187	38 476	47 678	47 399	40 680	43 396	44 669	46 099	41 710	31 731	477 586
	2006	31 091	30 151	41 837	37 792	53 742	53 432	43 737	57 558	55 863	53 436	46 534	43 770	548 943
	2007	38 992	37 662	48 044	48 775	62 116	61 658	50 872	52 653	55 890	66 469	50 603	41 092	614 826
	2008	38 823	40 686	43 207	55 175	63 122	56 836	46 494	51 169	52 000	66 000	50 000	41 000	604 512
	2009	38 261	39 656	48 728	52 983	70 152	63 255	54 000	54 000	47 000	54 000	49 000	35 000	606 035
Zagr.	2003	13 218	11 864	26 458	39 507	50 656	40 478	51 627	64 082	59 079	44 073	19 452	16 397	436 891
	2004	14 280	14 906	35 609	52 567	61 269	63 078	70 239	87 982	72 132	62 144	29 201	28 056	591 463
	2005	26 254	22 231	47 657	56 145	84 476	75 359	88 691	103 635	82 741	67 233	42 802	34 535	731 759
	2006	28 146	27 437	53 793	61 231	79 803	71 433	85 628	103 957	91 714	79 422	47 608	40 621	770 793
	2007	34 496	37 259	67 347	66 688	82 274	80 471	90 524	105 367	90 224	75 193	52 722	37 413	819 978
	2008	33 252	42 914	54 310	65 568	73 628	60 845	72 162	76 933	63 000	59 000	50 000	34 000	685 612
	2009	27 770	30 147	53 485	62 968	70 632	65 118	76 000	78 000	52 000	49 000	46 000	30 000	641 120

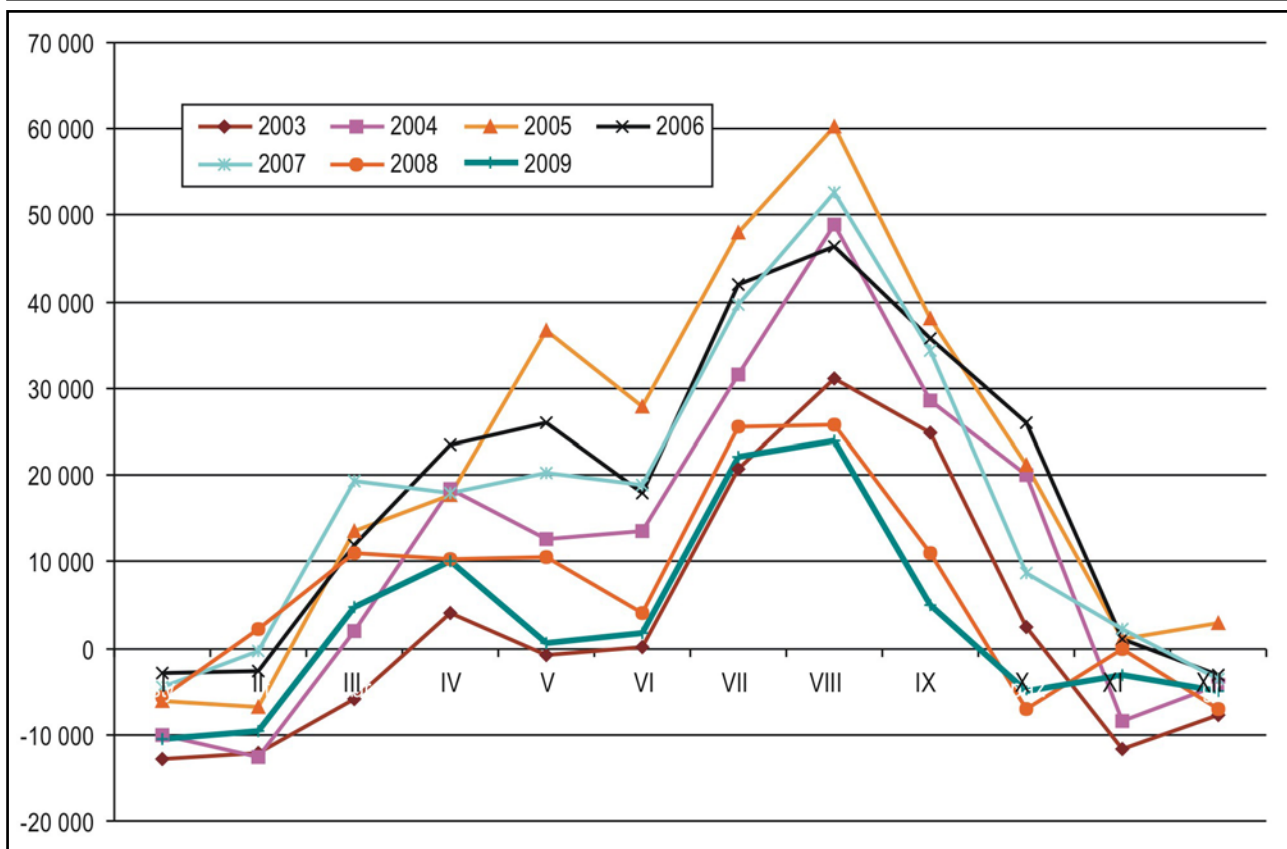
Rys. 1. Liczba turystów ogółem korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2009

Rys. 2. Liczba turystów krajowych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2009

Rys. 3. Liczba turystów zagranicznych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2009

Rys. 4. Różnica między liczbą turystów zagranicznych i krajowych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2009

Rys. 4 obrazuje, że wielkość zagranicznego ruchu turystycznego w Krakowie przekracza wielkość krajowego ruchu turystycznego, za wyjątkiem okresu zimowego (listopad – luty). Największe różnice na korzyść turystów zagranicznych mają miejsce w miesiącach lipiec – wrzesień, z kumulacją w sierpniu. W czerwcu obserwuje się wprowadzenie nadwyżkę turystów zagranicznych, ale wyraźnie mniejszą niż w sąsiednich miesiącach: maju i lipcu. W 2009 r. przewaga zagranicznego ruchu turystycznego nad krajowym znacznie zmalała, praktycznie do poziomu jaki obserwowano w 2003 r.

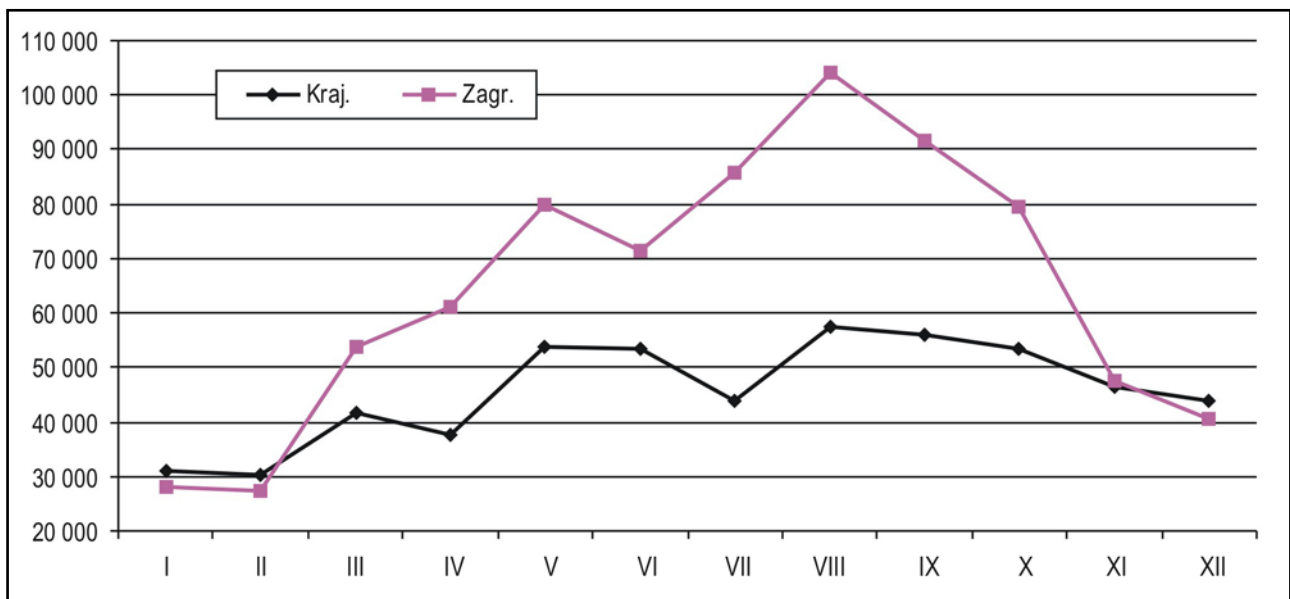
Warto zwrócić uwagę, że w miesiącach zimowych (listopad – luty) w ostatnich latach następuje stopniowe wyrównanie się krajowego i zagranicznego ruchu turystycznego. W latach 2003–2004 w miesiącach zimowych miała miejsce lekka przewaga ruchu krajowego nad zagranicznym, natomiast w latach 2005–2009 przewaga ta praktycznie nie występuje.

Prawidłowości te potwierdzają także rys. 5–8, na których przedstawiono liczbę turystów krajowych i zagranicznych w poszczególnych latach okresu 2006–2009. Jak można zauważyć, w roku 2009 w stosunku do roku 2008 w zasadzie zachodziły podobne relacje pomiędzy wielkością ruchu turystycznego w obydwóch segmentach (krajowym i zagranicznym), za wyjątkiem okresu maj – czerwiec, kiedy to w 2009 r. nastąpiło wyrównanie liczby korzystających z bazy noclegowej z kraju i zagranicy.

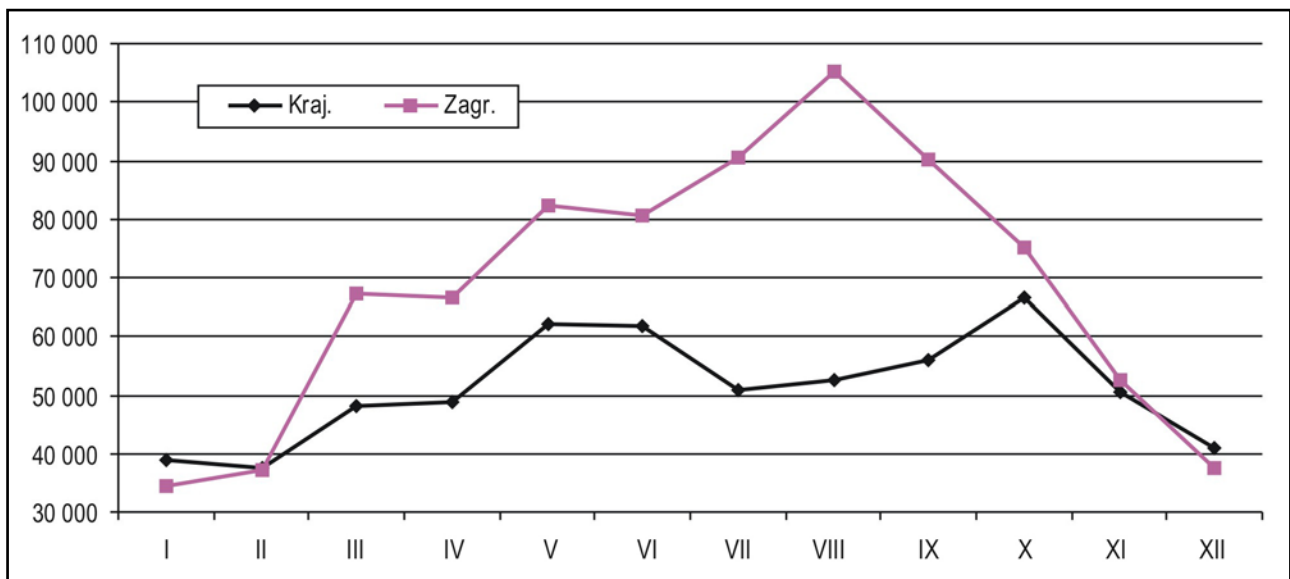
W skali całego roku wyraźna nadwyżka turystów zagranicznych nad turystami krajowymi pojawiła się w 2004 r., pogłębiła się w latach 2005–2007, natomiast w roku 2008 uległa wyraźnemu zmniejszeniu, a w roku 2009 ukształtowała się na poziomie roku 2003 (tab. 6 oraz rys. 9).

Tab. 6. Nadwyżka turystów zagranicznych nad turystami krajowymi w Krakowie w latach 2003–2009

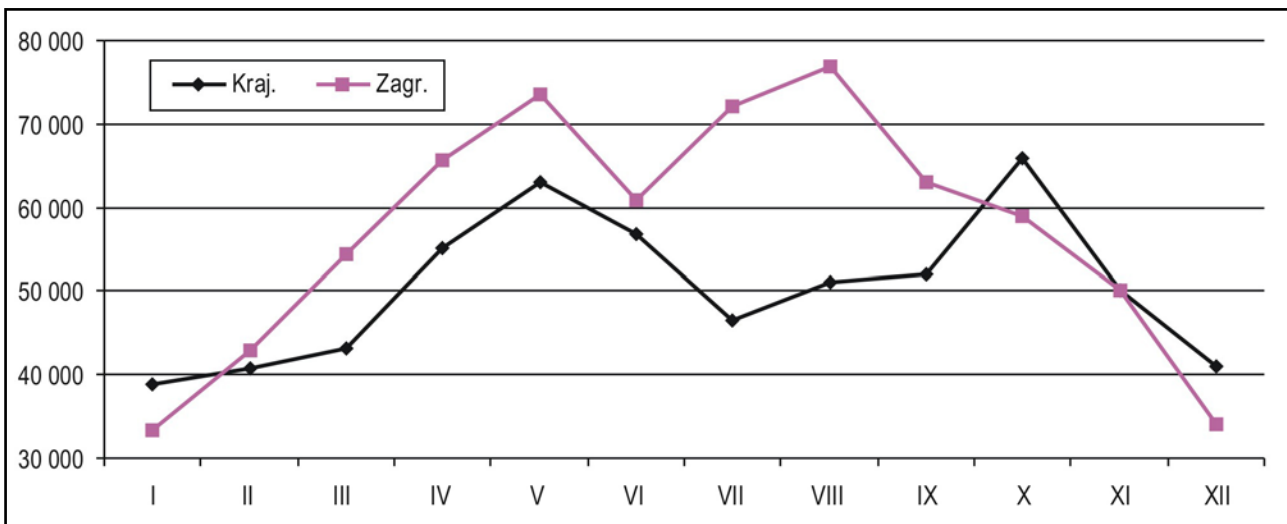
Miesiąc	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
I	-12 777	-10 166	-6 224	-2 945	-4 496	-5 571	-10 491
II	-12 166	-12 543	-6 852	-2 714	-403	2 228	-9 509
III	-5 896	1 991	13 470	11 956	19 303	11 103	4 757
IV	4 162	18 411	17 669	23 439	17 913	10 393	9 985
V	-907	12 634	36 798	26 061	20 158	10 506	480
VI	225	13 552	27 960	18 001	18 813	4 009	1 863
VII	20 708	31 657	48 011	41 891	39 652	25 668	22 000
VIII	31 238	48 977	60 239	46 399	52 714	25 764	24 000
IX	24 884	28 626	38 072	35 851	34 334	11 000	5 000
X	2 390	20 097	21 134	25 986	8 724	-7 000	-5 000
XI	-11 741	-8 477	1 092	1 074	2 119	0	-3 000
XII	-7 642	-4 370	2 804	-3 149	-3 679	-7 000	-5 000
Razem	32 478	140 389	254 173	221 850	205 152	81 100	35 085

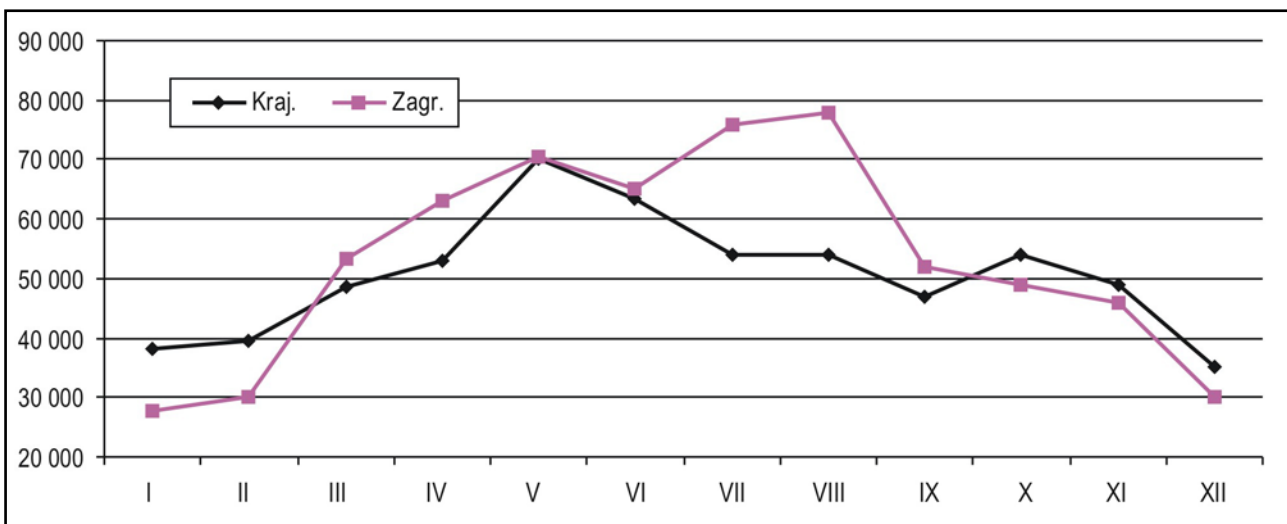
Rys. 5. Liczba turystów krajowych i zagranicznych korzystających z noclegów w Krakowie w roku 2006

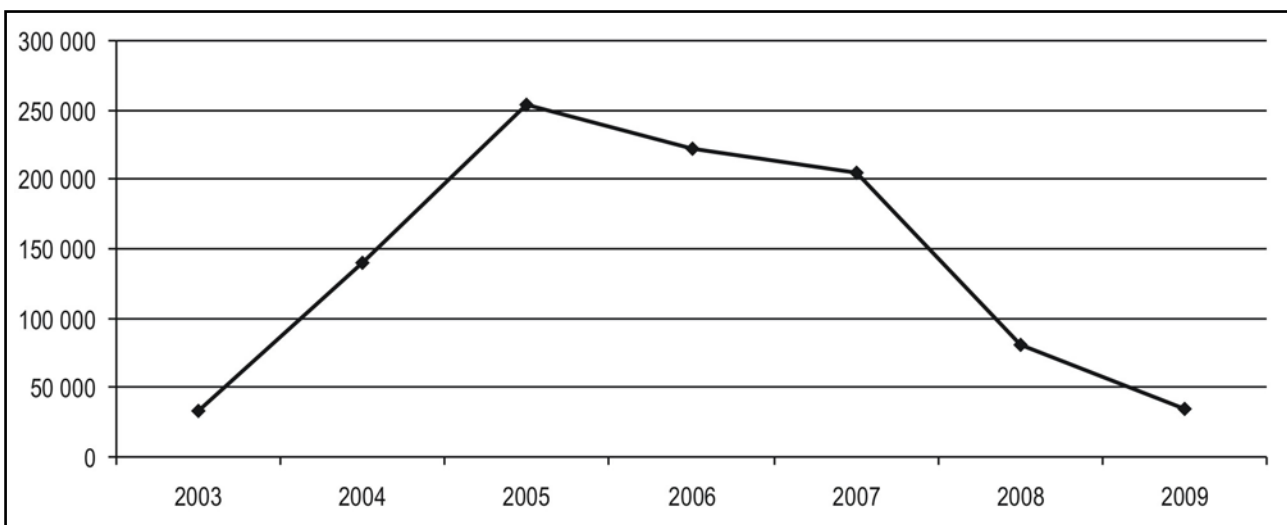
Rys. 6. Liczba turystów krajowych i zagranicznych korzystających z noclegów w Krakowie w roku 2007

Rys. 7. Liczba turystów krajowych i zagranicznych korzystających z noclegów w Krakowie w 2008 r.

Rys. 8. Liczba turystów krajowych i zagranicznych korzystających z noclegów w Krakowie w 2009 r.

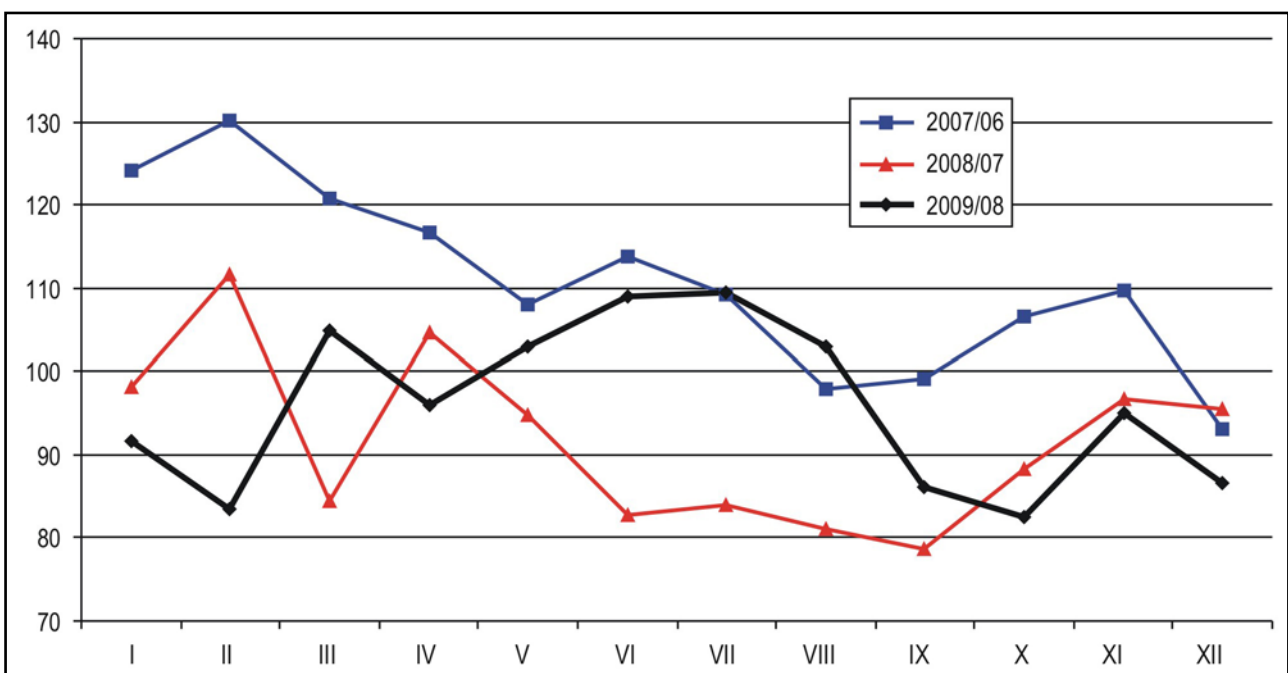
Rys. 9. Nadwyżka turystów zagranicznych nad krajowymi w Krakowie w latach 2003–2009

2.3. Indeksy dynamiki

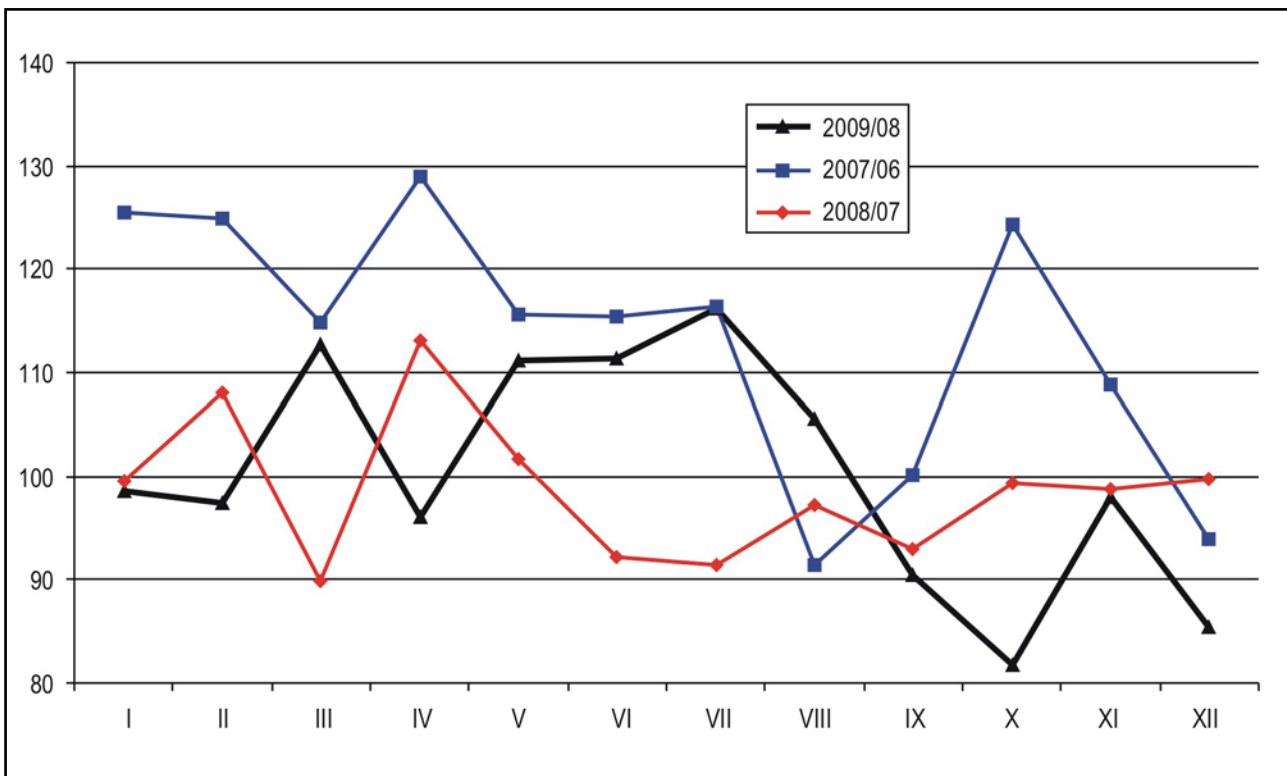
W tab. 7 zamieszczono ruchome indeksy dynamiki ilości korzystających z noclegów w latach 2003–2009, natomiast na rys. 8–10 przedstawiono kształtowanie się tych indeksów, odrębnie dla turystów ogółem, krajowych i zagranicznych. Nie ma tu wyraźnych prawidłowości – indeksy dynamiki kształtują się w poszczególnych miesiącach na różnym poziomie. W porównaniu z poprzednimi latami, w 2009 r. widoczny jest spadek indeksów dynamiki we wszystkich miesiącach, jeżeli chodzi o liczbę turystów ogółem oraz turystów zagranicznych. Jedynie dla turystów krajowych indeksy w czterech miesiącach roku 2008 i 2009: styczniu, lutym, kwietniu oraz sierpniu, były wyższe od indeksów z lat ubiegłych.

Tab. 7. Ruchome indeksy dynamiki liczby korzystających z obiektów turystycznych w Krakowie dla turystów ogółem, krajowych i zagranicznych w latach 2003–2009 (w %)

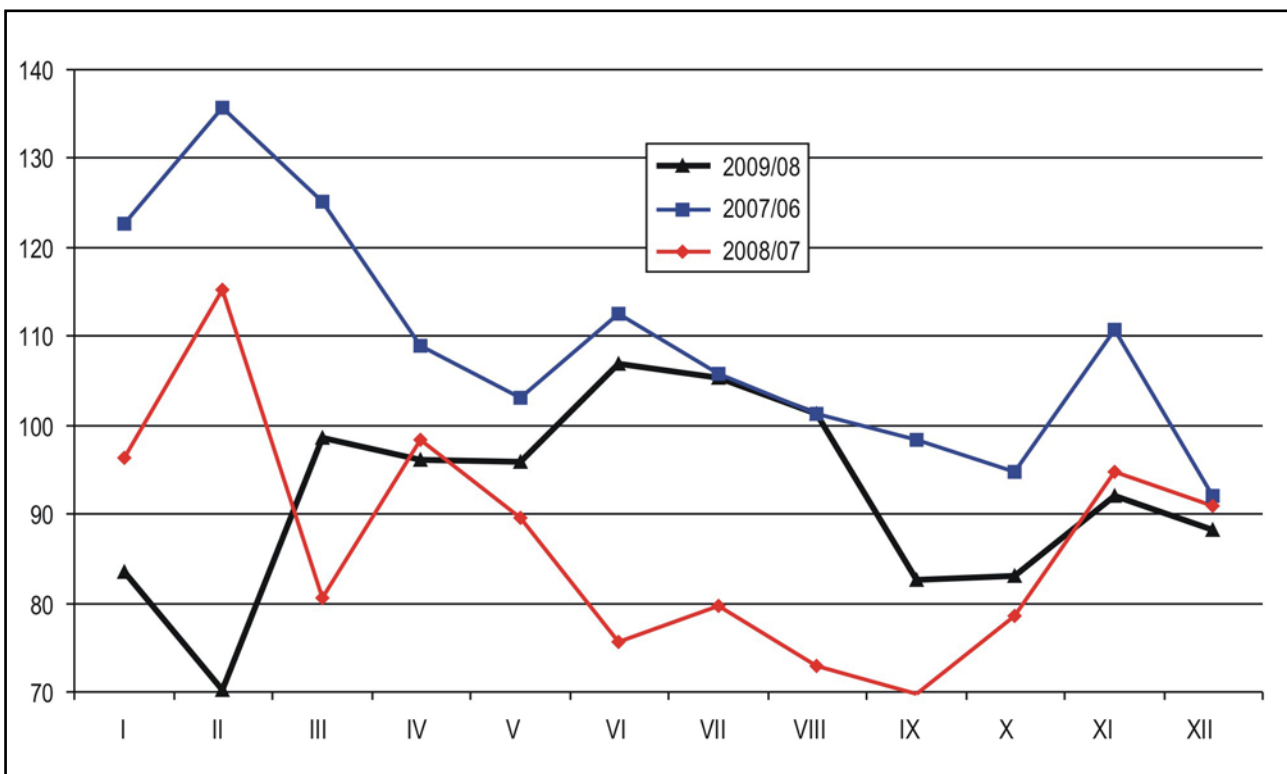
Miesiąc	2004/2003			2005/2004			2006/2005			2007/2006			2008/2007			2009/2008		
	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.
I	98,8	94,0	108,0	151,7	132,9	183,9	100,9	95,7	107,2	124,1	125,4	122,6	98,1	99,6	96,4	91,6	98,6	83,5
II	118,0	114,2	125,6	121,2	106,0	149,1	112,2	103,7	123,4	130,1	124,9	135,8	111,6	108,0	115,2	83,5	97,5	70,2
III	117,7	103,9	134,6	118,2	101,7	133,8	116,8	122,4	112,9	120,7	114,8	125,2	84,5	89,9	80,6	104,8	112,8	98,5
IV	115,9	96,6	133,1	109,1	112,6	106,8	104,7	98,2	109,1	116,6	129,1	108,9	104,6	113,1	98,3	96,0	96,0	96,0
V	107,5	94,3	121,0	120,2	98,0	137,9	101,1	112,7	94,5	108,1	115,6	103,1	94,7	101,6	89,5	102,9	111,1	95,9
VI	139,5	123,0	155,8	109,0	95,7	119,5	101,7	112,7	94,8	113,8	115,4	112,7	82,8	92,2	75,6	109,1	111,3	107,0
VII	131,8	124,8	136,1	118,9	105,4	126,3	100,0	107,5	96,5	109,3	116,3	105,7	83,9	91,4	79,7	109,6	116,1	105,3
VIII	131,0	118,8	137,3	115,8	111,3	117,8	109,9	132,6	100,3	97,8	91,5	101,4	81,1	97,2	73,0	103,0	105,5	101,4
IX	124,0	127,2	122,1	110,2	102,7	114,7	115,8	125,1	110,8	99,0	100,0	98,4	78,7	93,0	69,8	86,1	90,4	82,5
X	121,5	100,9	141,0	108,8	109,6	108,2	117,2	115,9	118,1	106,6	124,4	94,7	88,2	99,3	78,5	82,4	81,8	83,1
XI	132,1	120,8	150,1	126,4	110,7	146,6	111,4	111,6	111,2	109,8	108,7	110,7	96,8	98,8	94,8	95,0	98,0	92,0
XII	149,6	134,9	171,1	109,6	97,9	123,1	127,4	137,9	117,6	93,0	93,9	92,1	95,5	99,8	90,9	86,7	85,4	88,2
Razem	123,9	111,5	135,4	116,0	105,9	123,7	109,1	114,9	105,3	108,7	112,0	106,4	89,9	98,3	83,6	96,7	100,3	93,5

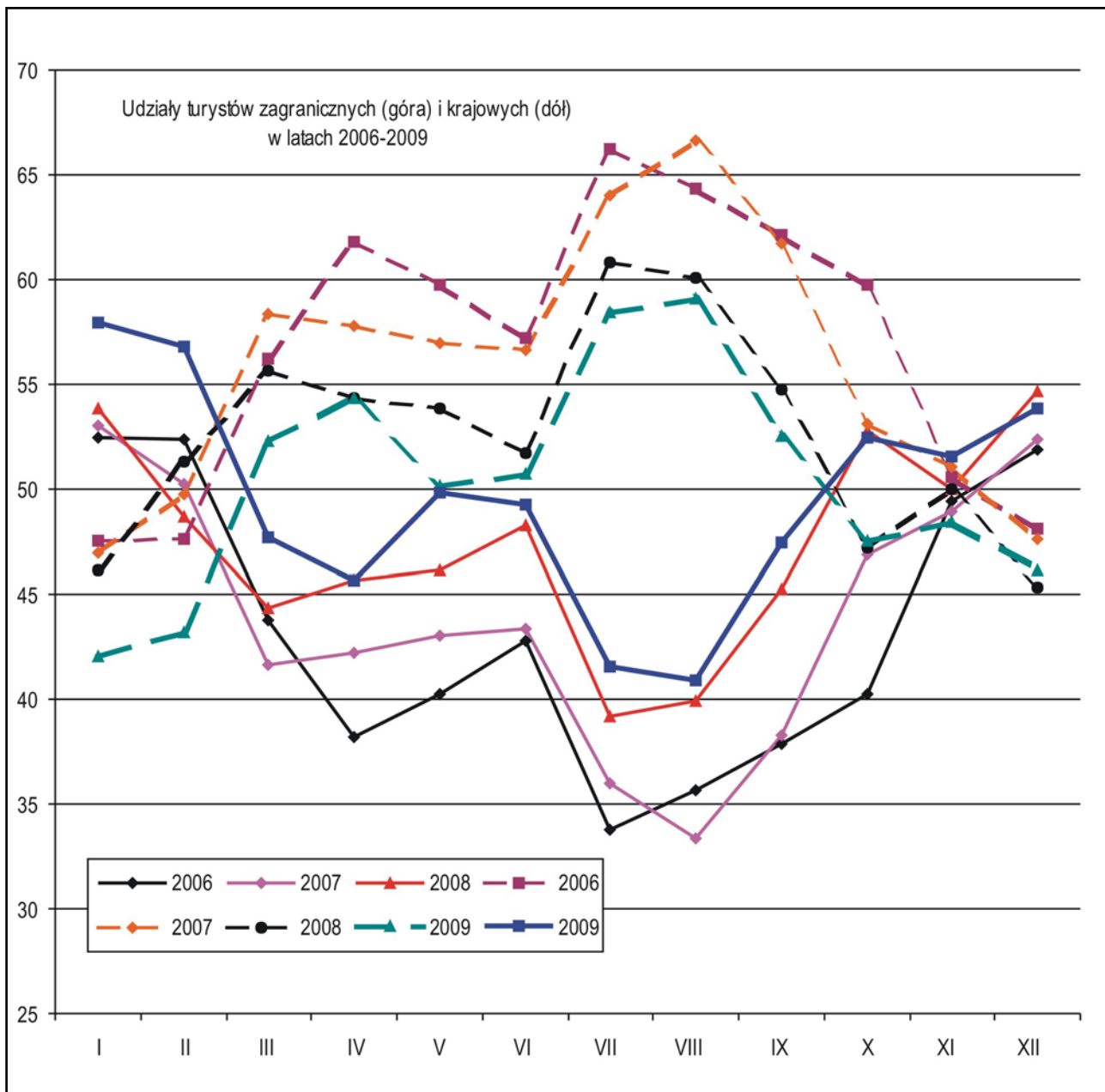
Rys. 10. Ruchome indeksy dynamiki liczby korzystających z noclegów ogółem w Krakowie w latach 2006–2009 (w %)

Rys. 11. Ruchome indeksy dynamiki liczby korzystających z noclegów turystów krajowych w Krakowie w latach 2006–2009 (w %)

Rys. 12. Ruchome indeksy dynamiki liczby korzystających z noclegów turystów zagranicznych w Krakowie w latach 2006–2009 (w %)

Rys. 13. Wskaźniki udziału turystów krajowych i zagranicznych wśród korzystających z noclegów ogółem w Krakowie w latach 2006–2009 (w %)

2.4. Turystyka krajowa a zagraniczna

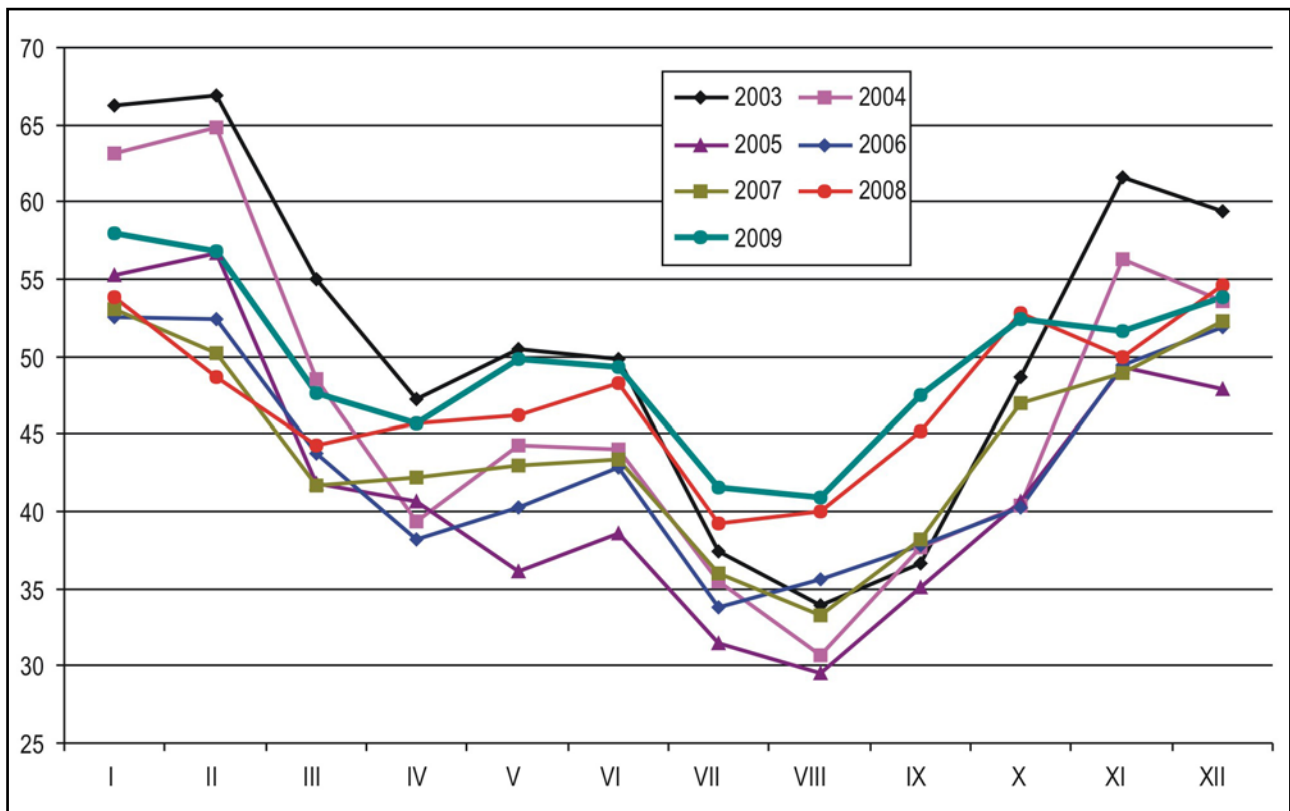
W tab. 8 zebrano wskaźniki udziału turystów krajowych i zagranicznych w ogólnej liczbie turystów w latach 2003–2009. Struktura ta pokazana jest na rys. 14–15. W całym analizowanym okresie sytuacja jest mniej więcej identyczna. Na rys. 13 wyraźnie widać przewagę liczby turystów zagranicznych nad liczbą turystów krajowych, począwszy od marca aż do października. Największą różnicę notuje się w miesiącach letnich: lipiec – sierpień i wrzesień. W pozostałych miesiącach: listopad – luty, notuje się równowagę (listopad – grudzień), względnie lekką przewagę (styczeń – luty) liczby turystów krajowych.

Tab. 8. Wskaźniki udziału turystów krajowych i zagranicznych w liczbie korzystających z obiektów turystycznych w Krakowie w latach 2003–2009 (w %)

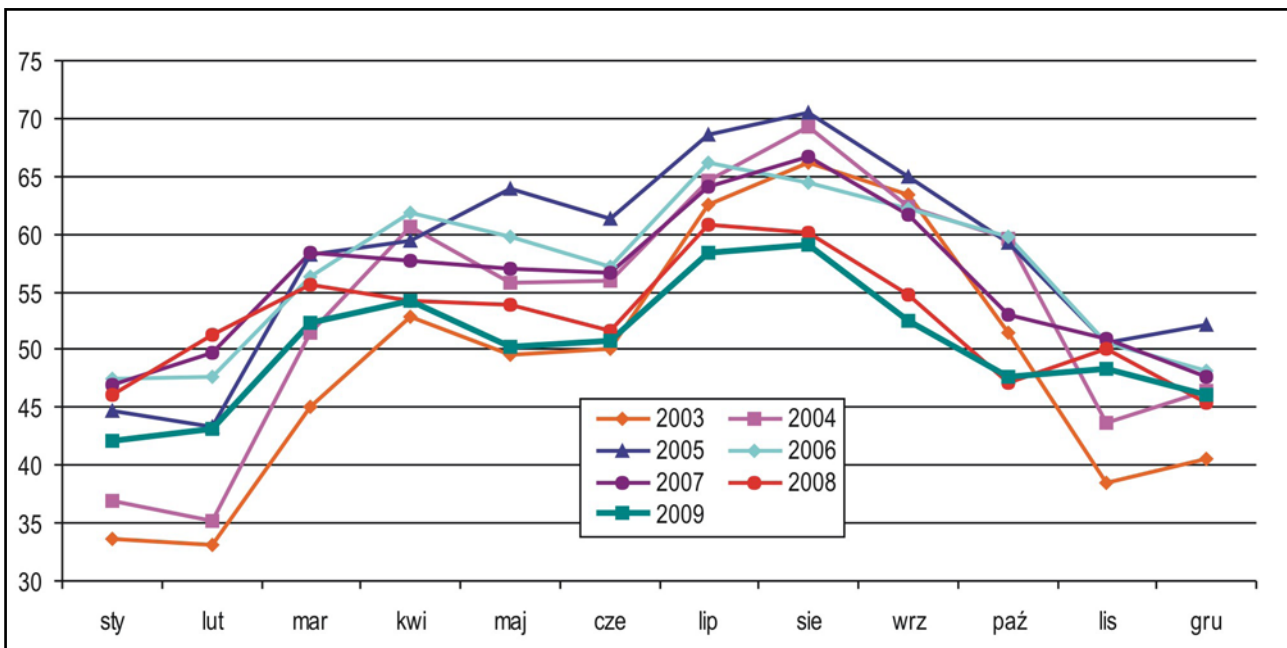
Miesiąc	Turyści krajowi							Turyści z zagranicy						
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
I	66,3	63,1	55,3	52,5	53,1	53,9	57,9	33,7	36,9	44,7	47,5	46,9	46,1	42,1
II	66,9	64,8	56,7	52,4	50,3	48,7	56,8	33,1	35,2	43,3	47,6	49,7	51,3	43,2
III	55,0	48,6	41,8	43,7	41,6	44,3	47,7	45,0	51,4	58,2	56,3	58,4	55,7	52,3
IV	47,2	39,4	40,7	38,2	42,2	45,7	45,7	52,8	60,6	59,3	61,8	57,8	54,3	54,3
V	50,4	44,3	36,1	40,2	43,0	46,2	49,8	49,6	55,7	63,9	59,8	57,0	53,8	50,2
VI	49,9	44,0	38,6	42,8	43,4	48,3	49,3	50,1	56,0	61,4	57,2	56,6	51,7	50,7
VII	37,5	35,5	31,4	33,8	36,0	39,2	41,5	62,5	64,5	68,6	66,2	64,0	60,8	58,5
VIII	33,9	30,7	29,5	35,6	33,3	39,9	40,9	66,1	69,3	70,5	64,4	66,7	60,1	59,1
IX	36,7	37,6	35,1	37,9	38,3	45,2	47,5	63,3	62,4	64,9	62,1	61,7	54,8	52,5
X	48,6	40,4	40,7	40,2	46,9	52,8	52,4	51,4	59,6	59,3	59,8	53,1	47,2	47,6
XI	61,6	56,3	49,4	49,4	49,0	50,0	51,6	38,4	43,7	50,6	50,6	51,0	50,0	48,4
XII	59,4	53,6	47,9	51,9	52,3	54,7	53,8	40,6	46,4	52,1	48,1	47,7	45,3	46,2
Razem	48,1	43,3	39,5	41,6	42,9	46,9	48,6	51,9	56,7	60,5	58,4	57,1	53,1	51,4

2.5. Wskaźniki sezonowości

Na koniec warto przeanalizować wskaźniki sezonowości dla wyróżnionych kategorii turystów i kolejnych lat. Wskaźniki te zebrano w tab. 9 oraz zilustrowano na rys. 16–19 (dla poszczególnych lat) oraz na rys. 20–22 (dla poszczególnych kategorii turystów).

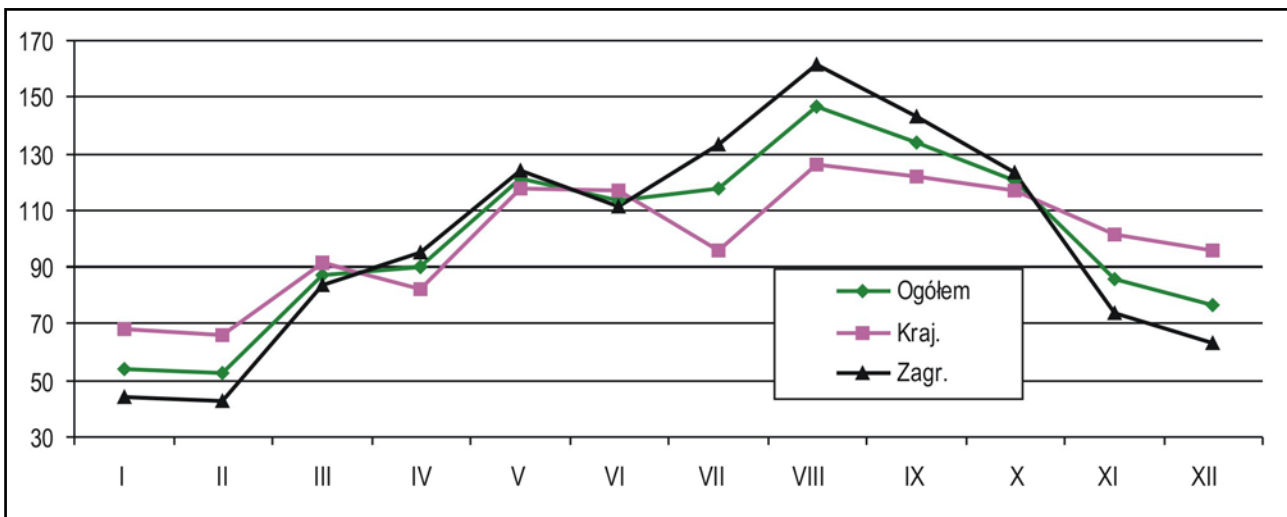
Rys. 14. Wskaźniki udziału turystów krajowych wśród korzystających z noclegów ogółem w Krakowie w latach 2003–2009 (w %)

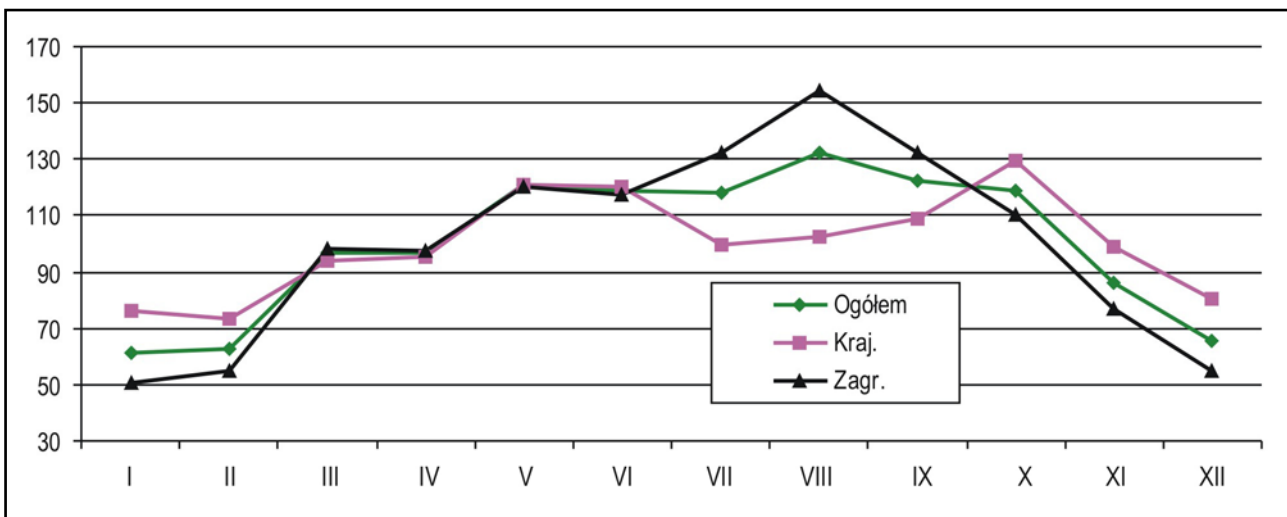
Rys. 15. Wskaźniki udziału turystów zagranicznych wśród korzystających z noclegów ogółem w Krakowie w latach 2003–2009 (w %)

Tab. 9. Wskaźniki sezonowości liczby korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2009, w podziale na turystów ogółem, krajowych i zagranicznych (w %)

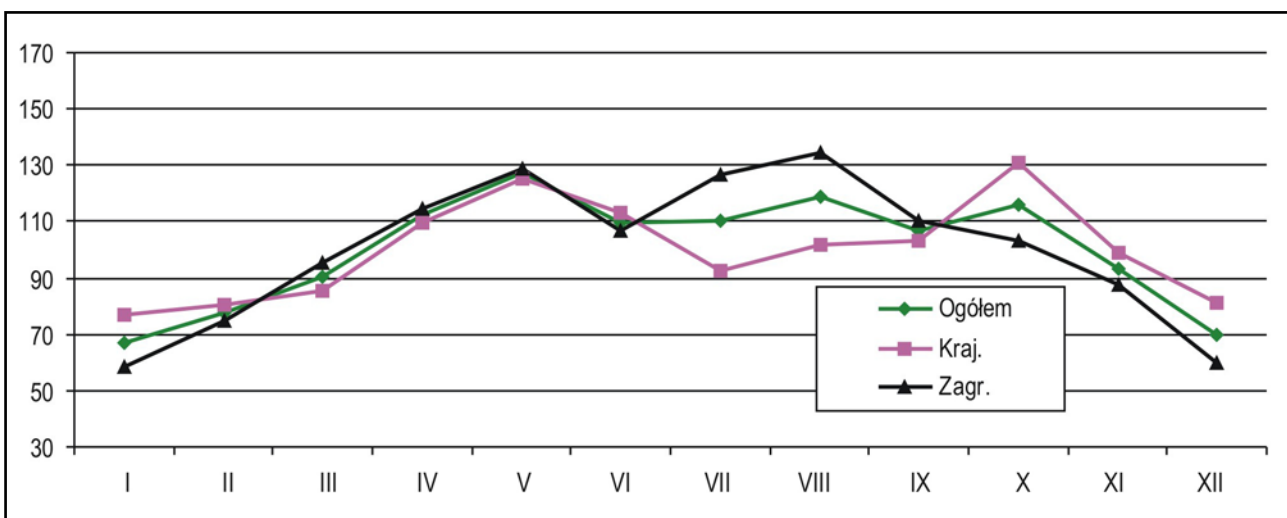
Miesiąc	2003			2004			2005			2006		
	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.
I	55,9	77,1	36,3	44,6	65,0	29,0	58,3	81,6	43,1	53,9	68,0	43,8
II	51,2	71,3	32,6	48,8	73,0	30,2	50,9	73,1	36,5	52,4	65,9	42,7
III	83,9	96,0	72,7	79,7	89,4	72,2	81,2	85,9	78,2	87,0	91,5	83,7
IV	106,8	104,9	108,5	99,8	90,9	106,7	93,9	96,7	92,1	90,0	82,6	95,3
V	145,8	153,0	139,1	126,5	129,4	124,3	131,1	119,8	138,5	121,4	117,5	124,2
VI	115,2	119,4	111,2	129,6	131,8	128,0	121,8	119,1	123,6	113,5	116,8	111,2
VII	117,7	91,7	141,8	125,3	102,6	142,5	128,4	102,2	145,4	117,6	95,6	133,3
VIII	138,3	97,5	176,0	146,2	103,8	178,5	145,9	109,0	169,9	146,9	125,8	161,8
IX	133,0	101,5	162,3	133,1	115,7	146,3	126,4	112,2	135,7	134,2	122,1	142,8
X	122,3	123,7	121,1	119,9	111,9	126,1	112,5	115,8	110,3	120,8	116,8	123,6
XI	72,2	92,6	53,4	77,0	100,2	59,2	83,9	104,8	70,2	85,6	101,7	74,1
XII	57,7	71,3	45,0	69,6	86,3	56,9	65,8	79,7	56,6	76,7	95,7	63,2
Miesiąc	2007			2008			2009					
	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.			
I	61,5	76,1	50,5	67,0	77,1	58,2	63,5	75,8	52,0			
II	62,7	73,5	54,5	77,8	80,8	75,1	67,2	78,5	56,4			
III	96,5	93,8	98,6	90,7	85,8	95,1	98,3	96,5	100,1			
IV	96,6	95,2	97,6	112,3	109,5	114,8	111,6	104,9	117,9			
V	120,8	121,2	120,4	127,2	125,3	128,9	135,5	138,9	132,2			
VI	118,9	120,3	117,8	109,5	112,8	106,5	123,5	125,3	121,9			
VII	118,3	99,3	132,5	110,4	92,3	126,3	125,1	106,9	142,3			
VIII	132,2	102,8	154,2	119,2	101,6	134,7	127,0	106,9	146,0			
IX	122,2	109,1	132,0	107,0	103,2	110,3	95,3	93,1	97,3			
X	118,5	129,7	110,0	116,3	131,0	103,3	99,1	106,9	91,7			
XI	86,4	98,8	77,2	93,0	99,3	87,5	91,4	97,0	86,1			
XII	65,7	80,2	54,8	69,8	81,4	59,5	62,5	69,3	56,2			

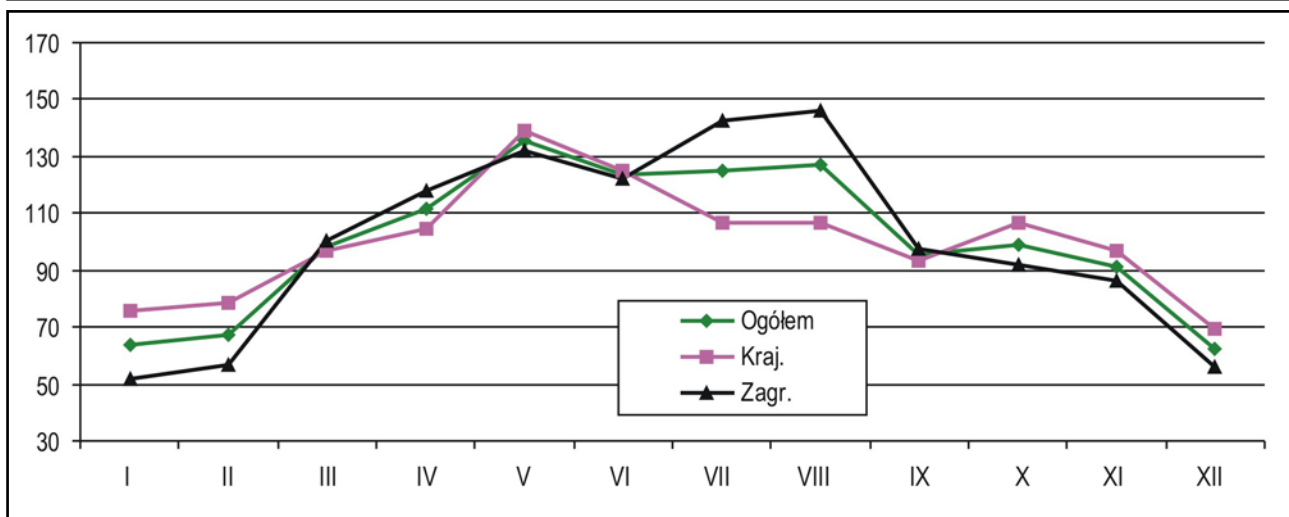
Rys. 16. Wskaźniki sezonowości liczby korzystających z noclegów w Krakowie w roku 2006

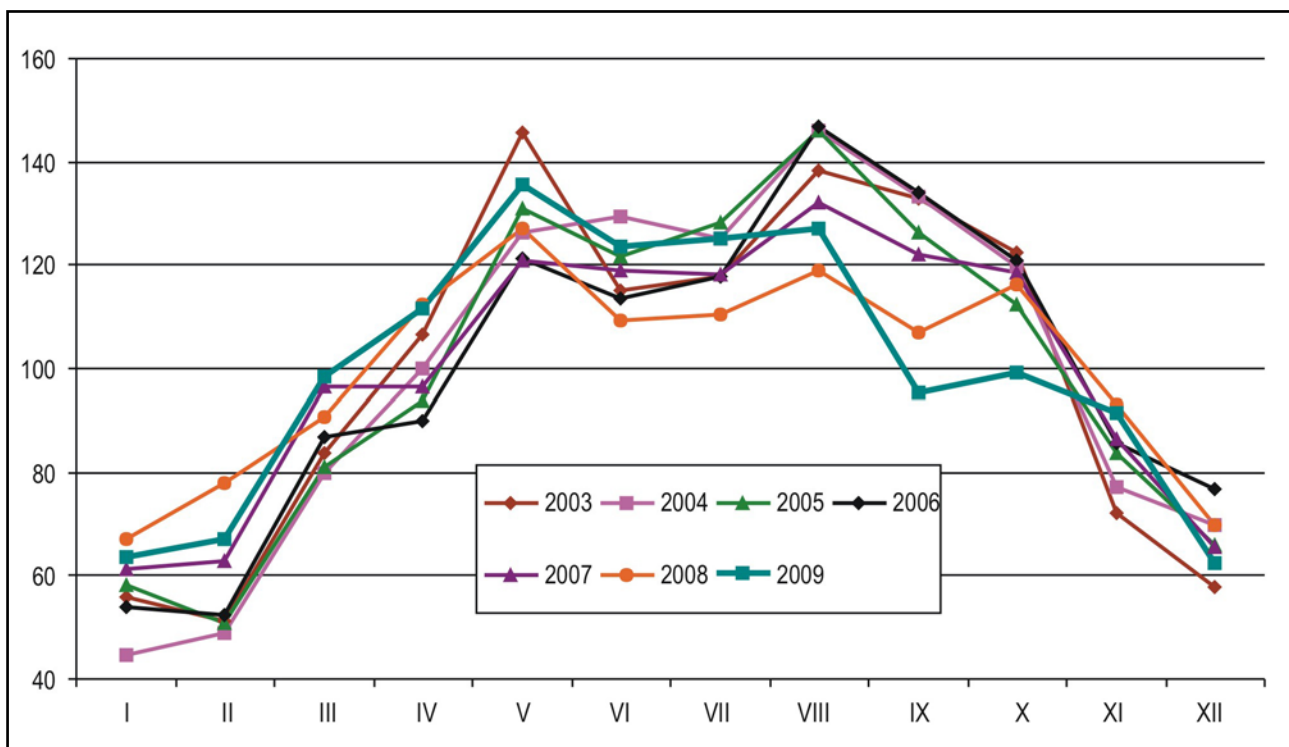
Rys. 17. Wskaźniki sezonowości liczby korzystających z noclegów w Krakowie w roku 2007

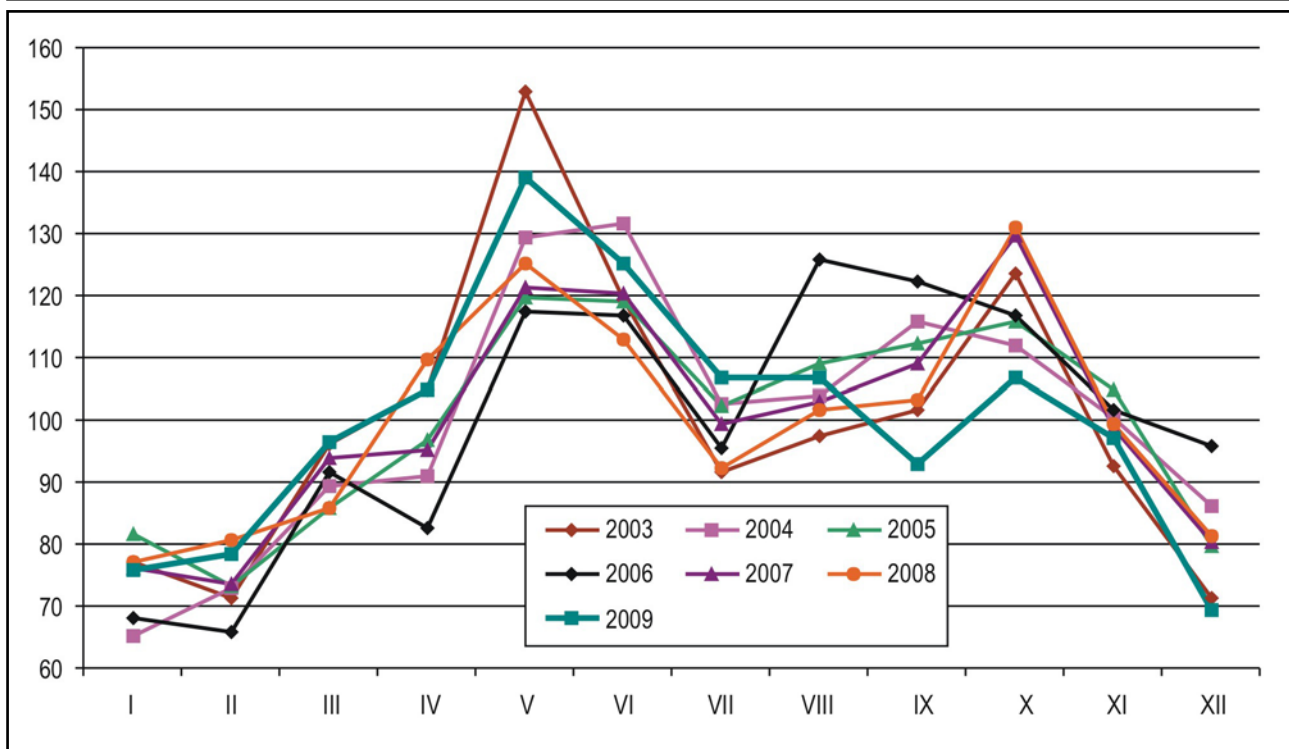
Rys. 18. Wskaźniki sezonowości liczby korzystających z noclegów w Krakowie w roku 2008

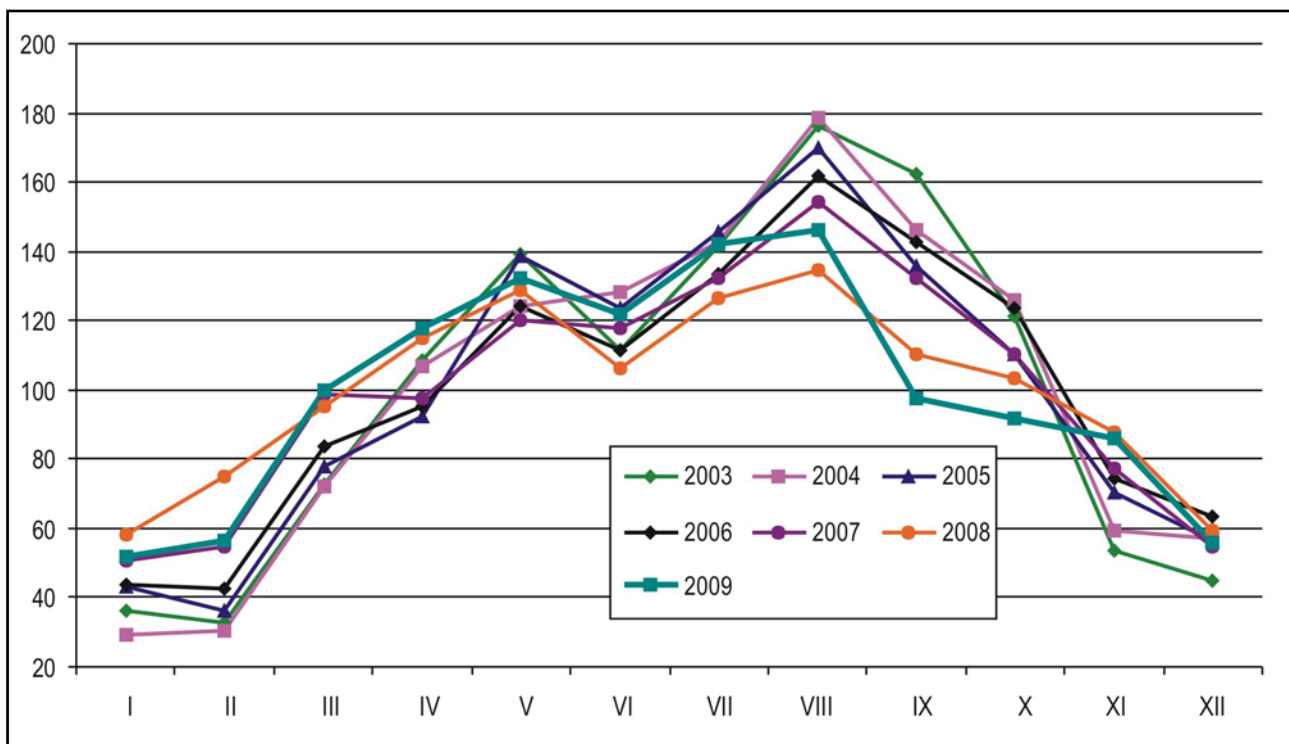
Rys. 19. Wskaźniki sezonowości liczby korzystających z noclegów w Krakowie w roku 2009

Rys. 20. Wskaźniki sezonowości liczby korzystających z noclegów ogółem w Krakowie w latach 2003–2009

Rys. 21. Wskaźniki sezonowości liczby korzystających z noclegów turystów krajowych w Krakowie w latach 2003–2009

Rys. 22. Wskaźniki sezonowości liczby korzystających z noclegów turystów zagranicznych w Krakowie w latach 2003–2009

Jak można zauważyć, ruch turystyczny cechuje się dużą sezonowością – w szczycie sezonu wielkość ruchu przekracza przeciętny poziom o 40–50%, natomiast w innych okresach może spaść do

30–50% poniżej przeciętnego poziomu. Nieco większe są wskaźniki sezonowości dla turystów zagranicznych – minimalne na poziomie 30% i maksymalne na poziomie 140–150%, natomiast mniejsze dla turystów krajowych – odpowiednio od 60% do 130%.

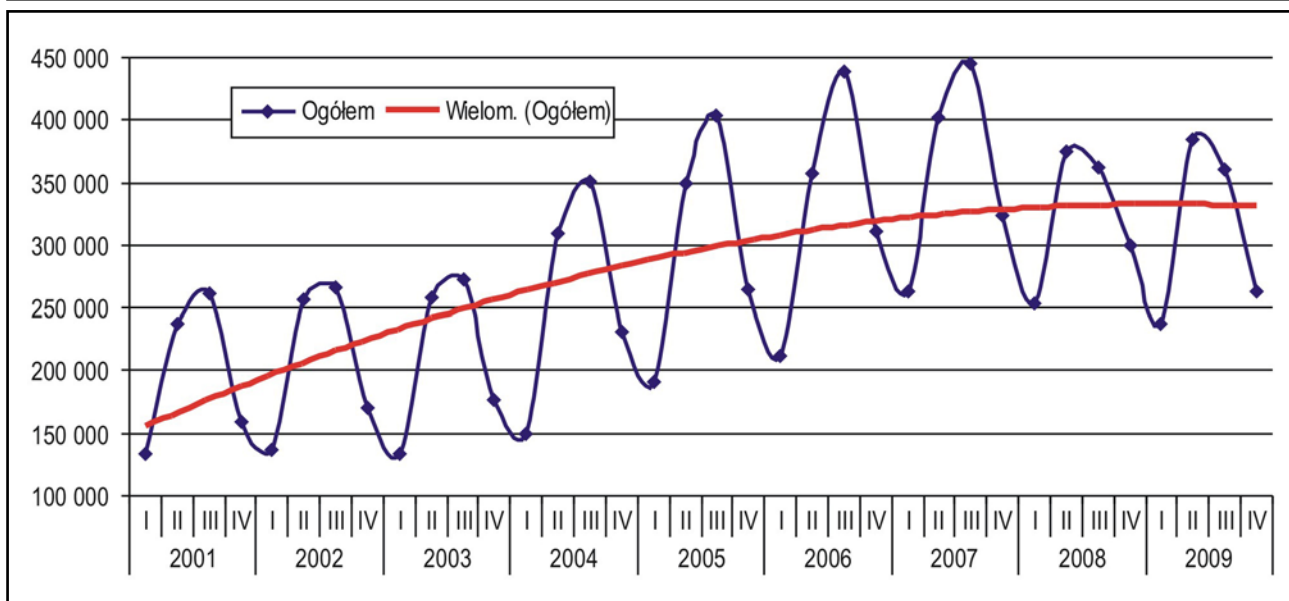
W 2009 r. szczyt sezonowości ruchu turystycznego obserwuje się w miesiącach lipiec – sierpień, oraz drugi (nieco mniejszy) w maju. W poprzednich dwóch latach przypadał on na miesiące sierpień – wrzesień i był wyraźnie większy od majowego.

2.6. Analiza danych kwartalnych

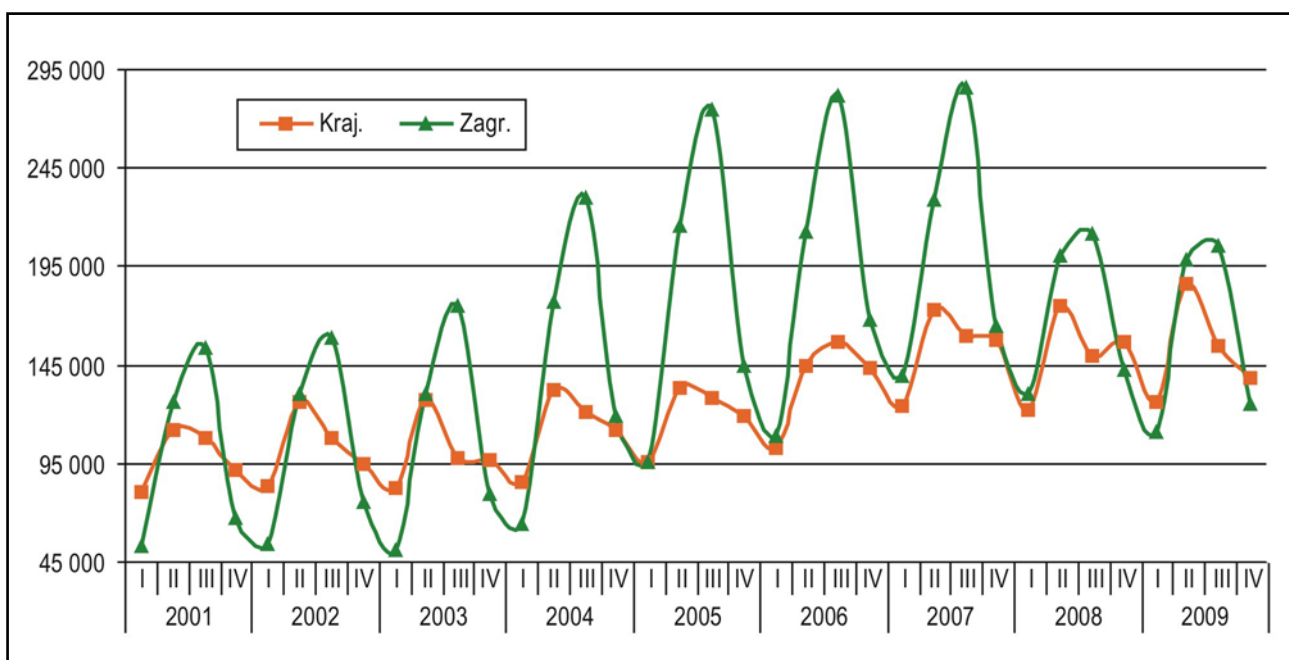
Dane o liczbie korzystających z noclegów ogółem oraz w podziale na turystów krajowych i zagranicznych w ujęciu kwartalnym w latach 2001–2009, a więc obejmującym szerszy horyzont czasowy niż w przypadku analizy danych miesięcznych, zebrano w tab. 10 oraz zilustrowano na rys. 23 (turyści ogółem) oraz na rys. 24 (turyści zagraniczni i krajowi). Jak można zauważyć, w latach 2001–2007 miał miejsce ciągły wzrost liczby korzystających z noclegów, z dwoma podokresami. W pierwszym podokresie (2001–2003) ruch turystyczny kształtował się na niższym poziomie, natomiast drugi obejmował lata 2004–2007 i cechował się dużym (i rosnącym) natężeniem ruchu turystycznego. W latach 2008–2009 nastąpiło załamanie wielkości ruchu turystycznego, zwłaszcza w segmencie turystyki zagranicznej. Liczba korzystających z noclegów ogółem ukształtowała się na poziomie sprzed dwóch – trzech lat, natomiast turystów zagranicznych na poziomie sprzed trzech lat.

Tab. 10. Liczba korzystających z noclegów w Krakowie w kolejnych kwartałach lat 2001–2009

Rok	Kwart.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Rok	Kwart.	Ogółem	Kraj.	Zagr.
2001	I	133 014	80 233	52 781	2006	I	212 455	103 079	109 376
	II	238 164	112 006	126 158		II	357 433	144 966	212 467
	III	261 767	107 787	153 980		III	438 457	157 158	281 299
	IV	159 285	91 997	67 288		IV	311 391	143 740	167 651
2002	I	137 027	83 154	53 873	2007	I	263 800	124 698	139 102
	II	257 216	126 351	130 865		II	401 982	172 549	229 433
	III	266 829	108 182	158 647		III	445 530	159 415	286 115
	IV	169 777	94 670	75 107		IV	323 492	158 164	165 328
2003	I	133 919	82 379	51 540	2008	I	253 192	122 716	130 476
	II	257 802	127 161	130 641		II	375 174	175 133	200 041
	III	272 746	97 958	174 788		III	361 758	149 663	212 095
	IV	176 837	96 915	79 922		IV	300 000	157 000	143 000
2004	I	150 308	85 513	64 795	2009	I	238 047	126 645	111 402
	II	309 231	132 317	176 914		II	385 108	186 390	198 718
	III	351 446	121 093	230 353		III	361 000	155 000	206 000
	IV	231 552	112 151	119 401		IV	263 000	138 000	125 000
2005	I	191 890	95 748	96 142					
	II	349 533	133 553	215 980					
	III	403 812	128 745	275 067					
	IV	264 110	119 540	144 570					

Rys. 23. Liczba korzystających z noclegów turystów ogółem w Krakowie w kolejnych kwartałach lat 2001–2009

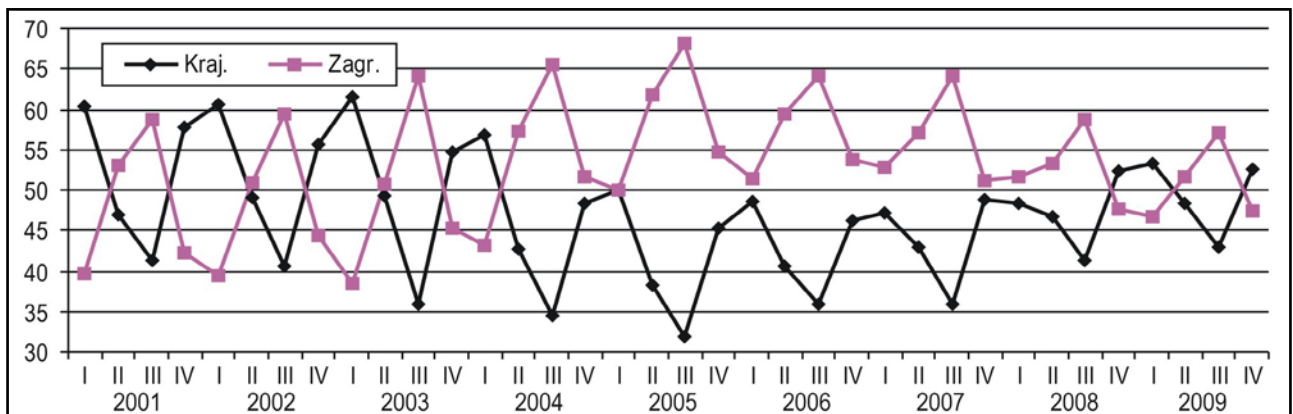

Rys. 24. Liczba korzystających z noclegów turystów krajowych i zagranicznych w Krakowie w kolejnych kwartałach lat 2001–2009

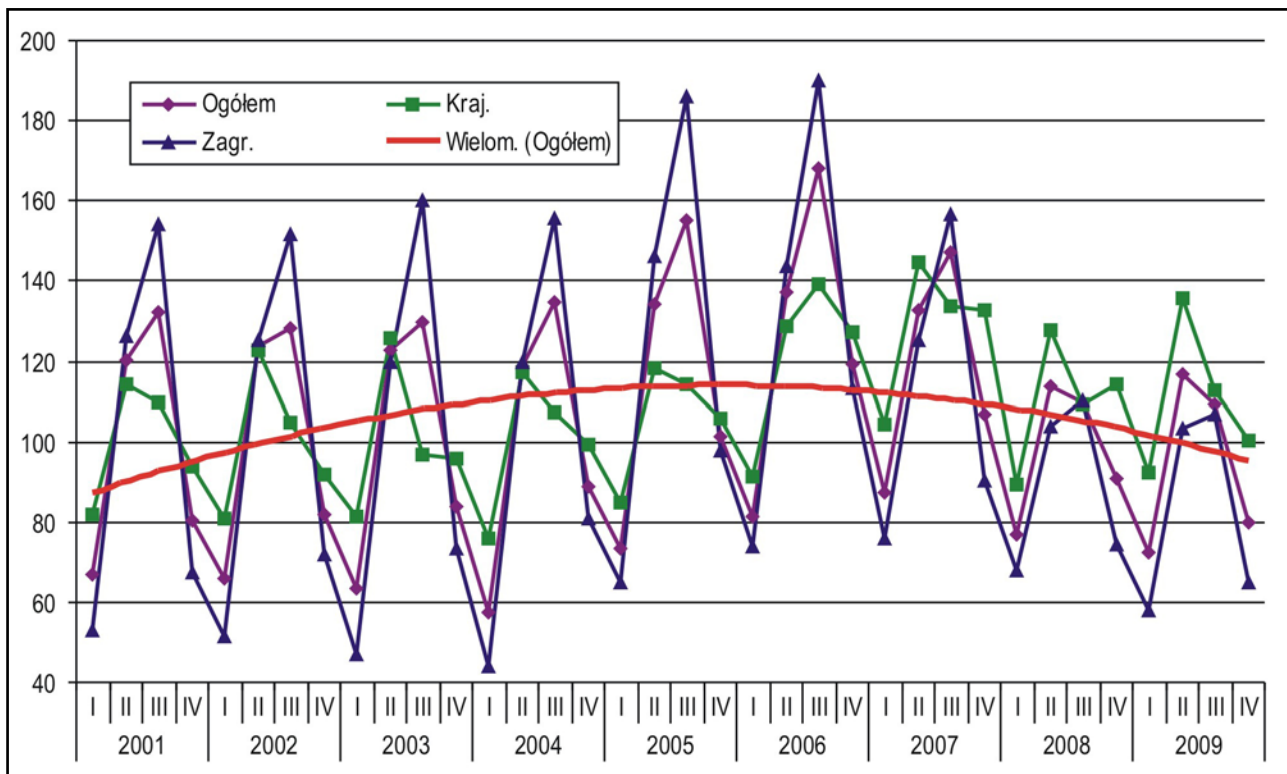
Na podstawie powyższych danych wyznaczono udziały procentowe liczby turystów krajowych i zagranicznych w ogólnej liczbie turystów oraz wskaźniki sezonowości dla poszczególnych kwartałów w latach 2001–2009. Otrzymane wartości zebrano w tab. 11 (dla kolejnych lat) oraz w tab. 12 (uśrednione wartości wskaźników za cały okres 2001–2009). Natomiast na rys. 25–26 przedstawiono kształtowanie się wyznaczonych wskaźników w kolejnych kwartałach okresu 2001–2009.

Tab. 11. *Udział turystów krajowych i zagranicznych w liczbie korzystających z noclegów w Krakowie oraz kwartalne wskaźniki sezonowości w latach 2001–2009*

Rok	Kwart.	Wskaźnik udziału			Wskaźnik sezonowości		
		Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.
2001	I	100	60,3	39,7	67,2	81,9	52,8
	II	100	47,0	53,0	120,2	114,3	126,1
	III	100	41,2	58,8	132,2	110,0	153,9
	IV	100	57,8	42,2	80,4	93,9	67,3
2002	I	100	60,7	39,3	66,0	80,7	51,5
	II	100	49,1	50,9	123,8	122,6	125,1
	III	100	40,5	59,5	128,5	104,9	151,6
	IV	100	55,8	44,2	81,7	91,8	71,8
2003	I	100	61,5	38,5	63,7	81,5	47,2
	II	100	49,3	50,7	122,6	125,8	119,6
	III	100	35,9	64,1	129,7	96,9	160,0
	IV	100	54,8	45,2	84,1	95,9	73,2
2004	I	100	56,9	43,1	57,7	75,8	43,8
	II	100	42,8	57,2	118,6	117,3	119,6
	III	100	34,5	65,5	134,8	107,4	155,8
	IV	100	48,4	51,6	88,8	99,5	80,7
2005	I	100	49,9	50,1	73,6	84,9	65,0
	II	100	38,2	61,8	134,1	118,4	146,1
	III	100	31,9	68,1	154,9	114,2	186,0
	IV	100	45,3	54,7	101,3	106,0	97,8
2006	I	100	48,5	51,5	81,5	91,4	74,0
	II	100	40,6	59,4	137,1	128,6	143,7
	III	100	35,8	64,2	168,2	139,4	190,2
	IV	100	46,2	53,8	119,5	127,5	113,4
2007	I	100	47,3	52,7	87,3	104,4	76,0
	II	100	42,9	57,1	133,0	144,5	125,4
	III	100	35,8	64,2	147,4	133,5	156,4
	IV	100	48,9	51,1	107,0	132,5	90,4
2008	I	100	48,5	51,5	76,7	89,4	67,7
	II	100	46,7	53,3	113,7	127,6	103,8
	III	100	38,8	61,2	115,4	107,5	120,9
	IV	100	48,1	51,9	89,8	103,9	79,8
2009	I	100	53,2	46,8	72,1	92,3	57,8
	II	100	48,4	51,6	116,7	135,8	103,1
	III	100	42,9	57,1	109,4	112,9	106,9
	IV	100	52,5	47,5	79,7	100,6	64,9

Rys. 25. *Udziały procentowe turystów krajowych i zagranicznych w ogólnej liczbie korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2001–2009 w ujęciu kwartalnym*

Rys. 26. Wskaźniki sezonowości ruchu turystycznego w Krakowie w latach 2001–2008 w ujęciu kwartalnym

Analiza wskaźników udziałów wykazuje (por. rys. 25), że pod tym względem mamy do czynienia z dwoma różnymi podokresami. W latach 2001–2003 w drugich i trzecich kwartałach wyraźnie przeważał ruch turystów z zagranicy, natomiast w pierwszych i czwartych kwartałach do Krakowa przyjeżdżało więcej turystów krajowych. Od drugiego kwartału 2004 roku zawsze przeważali turyści zagraniczni (nawet w sezonie jesienno-zimowym). Tym niemniej w roku 2008 wyraźna (23%) nadwyżka zagranicznego ruchu turystycznego nad krajowym miała miejsce tylko w III kwartale, natomiast w pozostałych kwartałach nadwyżka ta utrzymywała się na stosunkowo niewielkim poziomie (3–6%). W roku 2009 sytuacja powróciła do tej, jaką obserwowano w początkowych latach 2001–2002, to znaczy: przewaga liczby turystów zagranicznych w drugim i trzecim kwartale roku i przewaga liczby turystów krajowych w czwartym i pierwszym kwartale.

Tab. 12. Średnie wskaźniki udziału turystów krajowych i turystów zagranicznych w liczbie korzystających z noclegów w Krakowie oraz średnie wskaźniki sezonowości w latach 2001–2009

Kwartał	Wskaźnik udziałów			Wskaźnik sezonowości		
	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.
I	100	54,1	45,9	71,8	86,9	59,5
II	100	45,0	55,0	124,4	126,1	123,6
III	100	37,8	62,2	135,0	114,2	152,3
IV	100	51,3	48,7	92,6	106,9	81,5

Wskaźniki sezonowości (por. rys. 26) potwierdzają wnioski wynikające z analizy danych miesięcznych. Daje się zauważyć wysoką sezonowość polegającą na większym natężeniu ruchu turystycznego w drugich i trzecich kwartałach roku oraz niższym natężeniu ruchu w pierwszych i czwartych kwartałach. Dla turystów ogółem w sezonie wiosenno-letnim ruch turystyczny jest o 26–40%

większy od przeciętnego, liczonego w skali roku, natomiast w sezonie jesienno-zimowym odpowiednio mniejszy. Sezonowość kwartalna (podobnie jak miesięczna) jest bardziej widoczna dla turystów z zagranicy (szczyt w III kwartale – o 60% powyżej średniorocznego poziomu), aniżeli dla turystów krajowych (szczyt w II kwartale, o 25% powyżej poziomu średniorocznego). Warto też zauważyć, że zjawisko sezonowości ruchu turystycznego po okresie lekkiego wzrostu do roku 2006 (najwyższe wskaźniki sezonowości) zaczyna od dwóch – trzech lat spadać, co należy uznać za zjawisko pozytywne.

2.7. Analiza danych rocznych

Najbardziej ogólne dane dotyczą analizy w okresach rocznych. Informacje o liczbie korzystających z noclegów w tym układzie zebrano w tab. 13 oraz zilustrowano na rys. 27–28. W tab. 14 oraz na rys. 29 przedstawiono wskaźniki udziałów liczby turystów krajowych i turystów z zagranicy w ogólnej liczbie korzystających z noclegów, natomiast w tab. 15 oraz w tab. 30 – ruchome indeksy dynamiki dla poszczególnych kategorii turystów.

Tab. 14. Udziały turystów krajowych i turystów zagranicznych w ogólnej liczbie korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2001–2009

Rok	Ogółem	Kraj.	Zagr.
2001	100	49,5	50,5
2002	100	49,6	50,4
2003	100	48,1	51,9
2004	100	43,3	56,7
2005	100	39,5	60,5
2006	100	41,6	58,4
2007	100	42,9	57,1
2008	100	46,9	53,1
2009	100	48,6	51,4
2001–2009	100	45,1	54,9

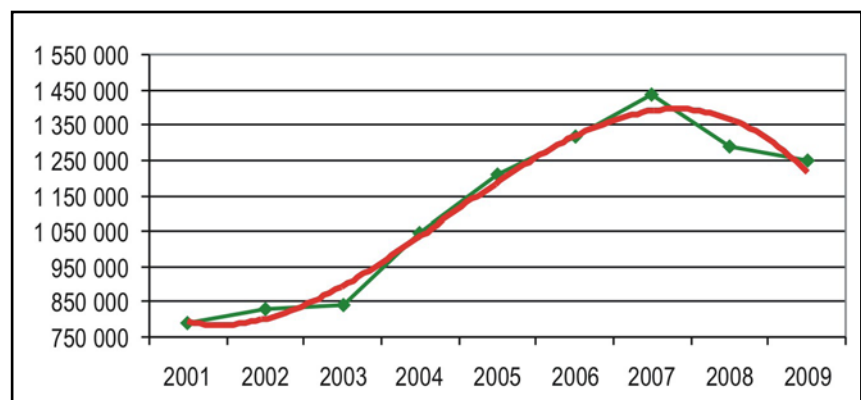
Tab. 13. Liczba korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2001–2009

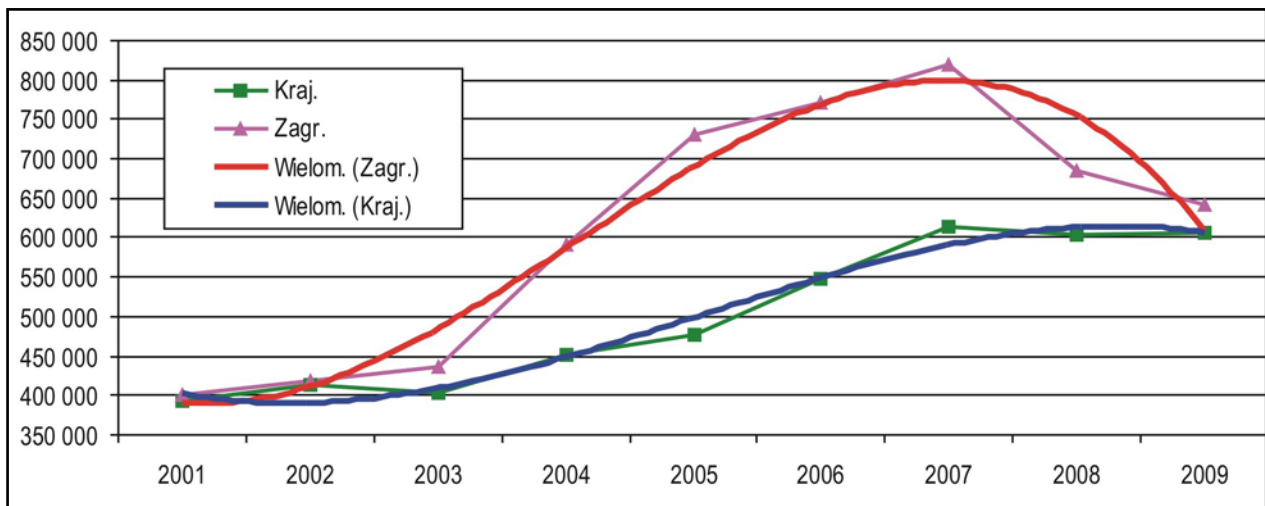
Rok	Ogółem	Kraj.	Zagr.
2001	792 230	392 023	400 207
2002	830 849	412 357	418 492
2003	841 304	404 413	436 891
2004	1 042 537	451 074	591 463
2005	1 209 345	477 586	731 759
2006	1 319 736	548 943	770 793
2007	1 434 804	614 826	819 978
2008	1 290 124	604 512	685 612
2009	1 247 155	606 035	641 120

Tab. 15. Ruchome indeksy dynamiki liczby korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2001–2009

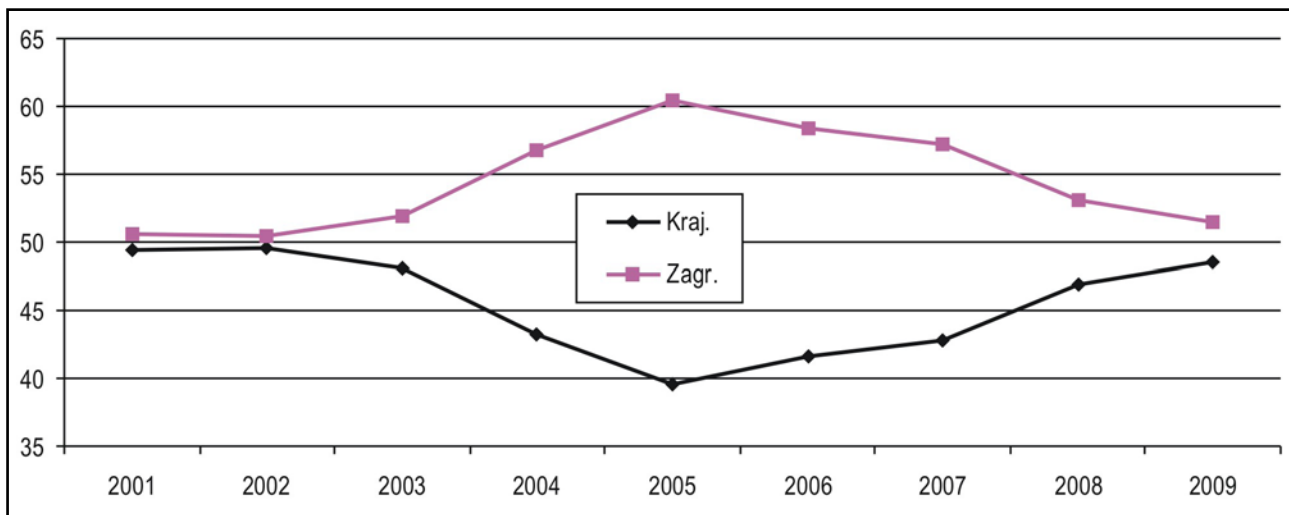
Rok	Ogółem	Kraj.	Zagr.
2002/2001	104,9	105,2	104,6
2003/2002	101,3	98,1	104,4
2004/2003	123,9	111,5	135,4
2005/2004	116,0	105,9	123,7
2006/2005	109,1	114,9	105,3
2007/2006	108,7	112,0	106,4
2008/2007	89,9	98,3	83,6
2009/2008	96,7	100,3	93,5

Rys. 27. Liczba korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2001–2009

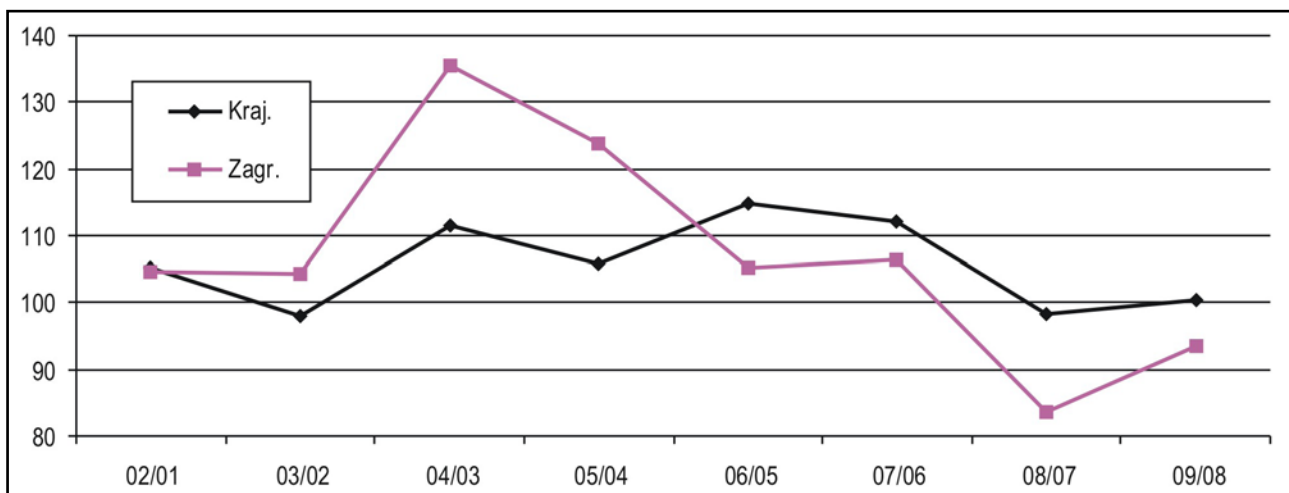

Rys. 28. Liczba turystów krajowych i zagranicznych w Krakowie w latach 2001–2009

Rys. 29. Wskaźniki udziału liczby turystów krajowych i zagranicznych w ogólnej liczbie korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2001–2009 (w %)

Rys. 30. Ruchome indeksy dynamiki liczby turystów krajowych i zagranicznych w Krakowie w latach 2001–2009

Jak widać z przytoczonych danych i wskaźników, w latach 2001–2007 w Krakowie notowano systematyczny wzrost liczby korzystających z noclegów (rys. 27–28). Stosunkowo niewielki przyrost miał miejsce w latach 2001–2003, natomiast bardzo wyraźny (zwłaszcza w segmencie turystów zagranicznych) w latach 2004–2007. **W latach 2008–2009 ma miejsce wyraźne załamanie ruchu turystycznego, zwłaszcza w segmencie turystyki zagranicznej, a także zahamowanie wzrostu krajowego ruchu turystycznego.**

Jeżeli chodzi o udziały liczby turystów krajowych i zagranicznych w liczbie korzystających z noclegów ogółem (tab. 14 oraz rys. 29), to w latach 2001–2002 były one prawie jednakowe. Poczynając od 2003 r. aż do roku 2005 miała miejsce coraz to większa przewaga turystów zagranicznych – w roku 2005 przewaga ta przekraczała 20%. Od roku 2006 zaczyna ona maleć, a w roku 2009 zmalała do niecałych 10%.

Analiza ruchomych indeksów dynamiki (tab. 15 oraz rys. 30) wskazuje, że w latach 2003–2005 większą dynamiką cechowała się liczba turystów zagranicznych aniżeli krajowych. Np. w roku 2004 w stosunku do roku 2003 indeks dynamiki turystyki zagranicznej kształtował się na poziomie 135%, w porównaniu do indeksu dynamiki ruchu krajowego wynoszącego odpowiednio 111%. Po roku 2005 sytuacja się odwróciła i obserwuje się większą dynamikę w zakresie ruchu krajowego. W ostatnich czterech latach indeksy dynamiki dla turystów krajowych były o 7–14% wyższe od indeksów dla turystów zagranicznych.

Rozdział III. Wielkość ruchu turystycznego w Krakowie w latach 2003–2009

W związku z kryzysem gospodarczym, po raz drugi w okresie prowadzonych badań ruchu turystycznego w Krakowie, zmniejszyła się w 2009 r. liczba odwiedzających miasto (zob. tab. 16.) Spadek nie był jednak znaczny – o 2,01%, co można tłumaczyć faktem, że jako najbardziej magnetyczne miasto w Polsce (zob. rys. 31), także pod względem turystycznym (zob. rys. 32)¹, Kraków przyciągał, przyciąga i prawdopodobnie jeszcze długo będzie przyciągał dużą liczbę gości. A ponieważ – zgodnie ze znanym powszechnie w ekonomii „prawem rygła”, w momencie pogorszenia sytuacji materialnej człowiek za wszelką cenę stara się zachować raz osiągnięty poziom konsumpcji turystycznej (zaciągając kredyty i oszczędzając w innych dziedzinach życia), przyjazdy do miasta tylko nieznacznie uległy w 2009 r. ograniczeniu. Zmniejszyły się natomiast, o czym będzie mowa dalej, długość pobytu oraz wydatki odwiedzających Kraków, co pociągnęło za sobą z pewnością niższe przychody przedsiębiorców oferujących turystyczne produkty i tym samym – wpływy do budżetu z tytułu podatków. Na jedną i drugą wielkość (tj. porównywalną z rokiem ubiegłym liczbę odwiedzających i mniejszą wysokość przychodów) wpływ nie bez znaczenia miały zniżki cenowe proponowane w Krakowie, szczególnie przez gestorów obiektów bazy noclegowej.

Tab. 16. Szacunkowa liczba gości odwiedzających Kraków w latach 2003–2009

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Odwiedzający ogółem	5.500.000	6.400.000	7.100.000	7.500.000 + 500.000 ²	8.060.000	7.450.000	7 300 000
Odwiedzający krajowi	4.800.000	4.860.000	4.900.000	5.100.000 + 450.000 ³	5.560.000	5.300.000	5 200 000
Odwiedzający zagraniczni	700.000	1.540.000	2.200.000	2.400.000 + 50.000 ⁴	2.500.000	2.150.000	2 100 000

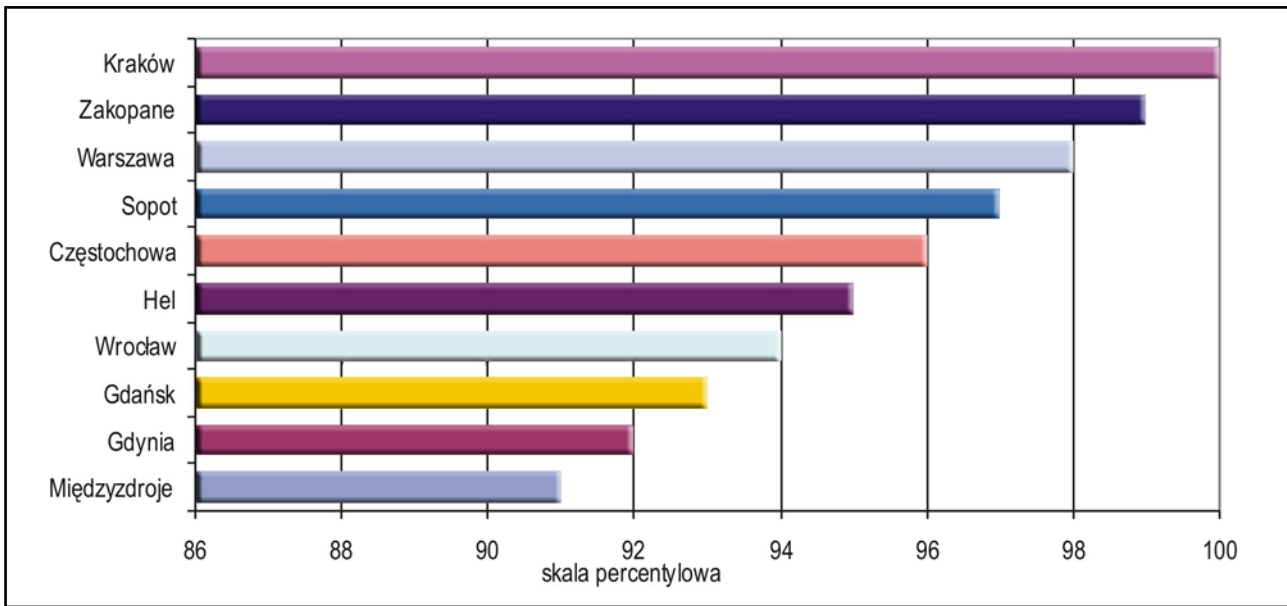
Źródło: Opracowanie własne

¹ Wyniki pierwszego w Polsce całościowego badania wizerunku marek terytorialnych „Magnetyzm polskich miast” przeprowadzonego w 2009 r. przez zespół BAV Consulting (Young and Rubicam Brands) oraz agencję KB Pretendent. Szerzej na temat metodologii badań: Wizerunek Krakowa na XIX Forum Ekonomicznym w Krynicy 2009, BrandAsset Valuator Newsletter 11: http://war56ex01.pl/magnetyz_mmiastblog (27.11.2009).

² W związku z wizytą Papieża.

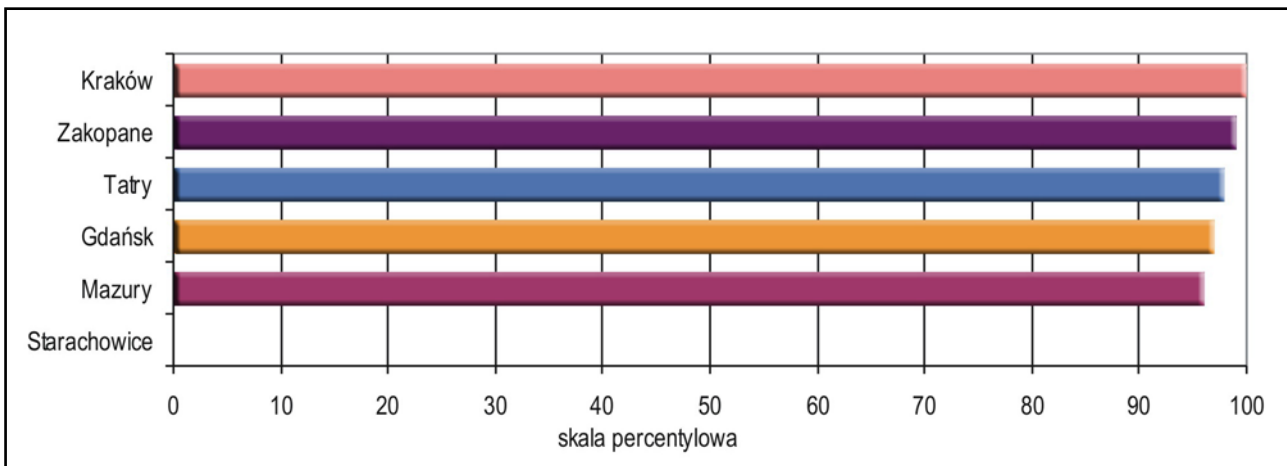
³ W związku z wizytą Papieża.

⁴ W związku z wizytą Papieża.

Rys. 31. Najbardziej magnetyczne miejscowości w Polsce

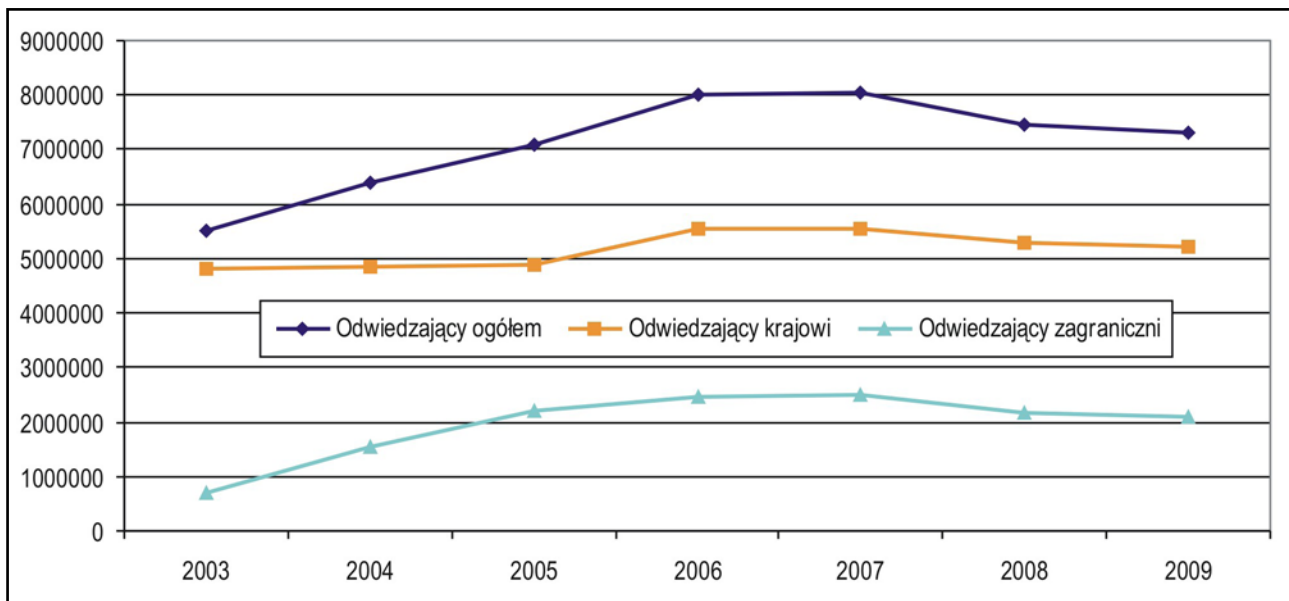
Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Siła marki miasta 2009, BrandAsset Valuator Newsletter 12: <http://war56ex01.pl/magnetyzmmiastblog> (27.11.2009).

Rys. 32. Atrakcyjność turystyczna obszarów Polski – 5 top & last

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Wizerunek ..., op. cit.

Spadek liczby odwiedzających w 2009 r. dotyczył bardziej gości zagranicznych (o 2,33%), co przypuszczalnie spowodowane było większym wpływem kryzysu w rozwiniętych krajach Europy Zachodniej i Ameryki. Krajowy ruch turystyczny był natomiast w Krakowie tylko o 1,89% mniejszy niż w roku ubiegłym (zob. rys. 33).

Rys. 33. Szacunkowa liczba gości odwiedzających Kraków w latach 2003–2009

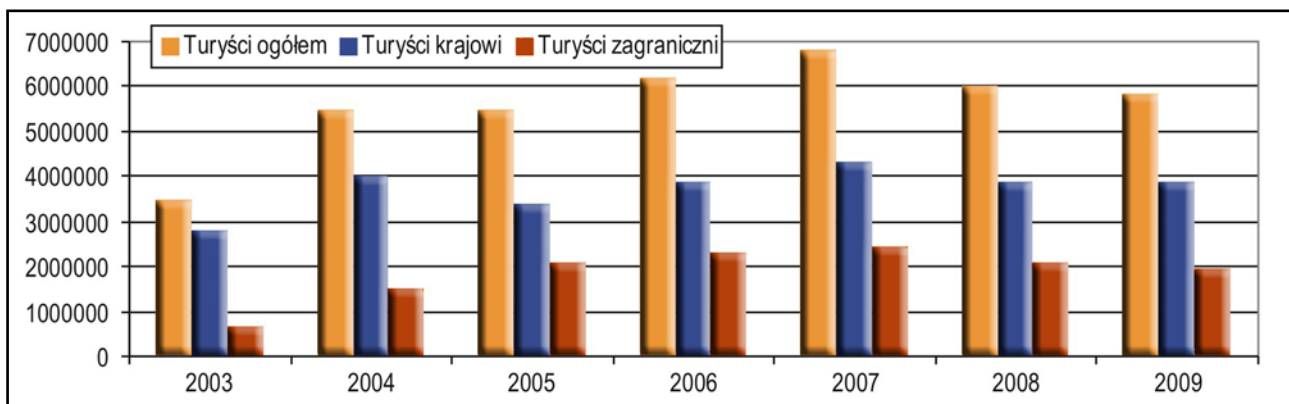
Źródło: Opracowanie własne

Liczba turystów (gości nocujących) w Krakowie w 2009 r. także nieznacznie uległa zmniejszeniu – o 2,5% (zob. tab. 17). W tym przypadku spadek dotyczył tylko i wyłącznie obcokrajowców – o 7,14%, bowiem liczba turystów krajowych utrzymała się na poziomie z roku ubiegłego – zob. rys. 34. Tego rodzaju tendencje potwierdzają wcześniej zaprezentowane dane Urzędu Statystycznego w Krakowie, uzyskane na podstawie odprowadzanych co miesiąc przez gestorów bazy noclegowej formularzy KT1.

Tab. 17. Szacunkowa liczba turystów w Krakowie w latach 2003–2009

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Turyści ogółem	3.500.000	5.500.000	5.500.000 ⁵	6.200.000	6.800.000	6.000.000	5 850 000
Turyści krajowi	2.820.000	4.000.000	3.400.000	3.900.000	4.340.000	3.900.000	3 900 000
Turyści zagraniczni	680.000	1.500.000	2.100.000	2.300.000	2.460.000	2.100.000	1 950 000

Źródło: Opracowanie własne

Rys. 34. Szacunkowa liczba turystów w Krakowie w latach 2003–2009

Źródło: Opracowanie własne

5 Utrzymanie analogicznej liczby turystów, co rok wcześniej wynikało ze wzrostu w ogólnej liczbie odwiedzających udziału gości jednodniowych.

Jeśli chodzi o dane kwartalne (zob. tab. 18), to w 2009 r., analogicznie jak rok wcześniej, więcej gości przyjechało do Krakowa w II kwartale (o 4,87%), przy czym okres ten dominował pod względem krajowego ruchu turystycznego (o 11,32%), gdyż odwiedzających zagranicznych więcej było w III kwartale (o 11,67%). Liczba turystów była też większa w II kwartale (o 9,36%). Dotyczyło to Polaków (o 18,18%), ponieważ kwartał III znów przeważał nad II w wielkości ruchu zagranicznego (o 7,02%).

W porównaniu do roku poprzedniego rozmiary turystyki w Krakowie uległy w 2009 r. wzrostowi, przy czym większą dynamiką zapisał się kwartał II (ogółem odwiedzających więcej o 8,72%, krajowych o 12,03% i analogiczna jak rok wcześniej liczba gości zagranicznych) niż kwartał III (wzrost ogółem o 5,12%, a krajowych o 9,66%). Należy podkreślić fakt, że w III kwartale 2009 r. zmniejszyła się liczba odwiedzających zagranicznych – o 4,29%. Ponadto w III kwartale odnotowano spadek w liczbie turystów, tj. gości nocujących w Krakowie o 0,58%, aczkolwiek dotyczył on jedynie cudzoziemców – aż o 10,29%, gdyż grupa Polaków zwiększyła nawet swoje rozmiary o 5,77%. Z kolei ogólna liczba turystów w II kwartale wzrosła o 5,06%, co wynikało ze zwiększenia się liczby turystów krajowych – o 8,33%. Liczba cudzoziemców nocujących wtedy w Krakowie zmniejszyła się natomiast nieznacznie o 1,72%.

Tab. 18. Szacunkowa liczba gości odwiedzających Kraków w drugich i trzecich kwartałach lat 2003–2009

Wyszczególnienie	2003 ⁶	2004 ⁷	2005		2006	
	III kwartał	III kwartał	II kwartał	III kwartał	II kwartał	III kwartał
Odwiedzający ogółem	1 821 616	2 100 000	2 000 000	2 350 000	2 200 000	2 450 000
w tym turyści	1 177 498	1 818 567	1 549 600	1 840 129	1 774 300	1 881 500
Odwiedzający krajowi	1 582 160	1 596 000	1 300 000	1 610 000	1 500 000	1 650 000
w tym turyści	949 296	1 325 957	865 280	1 115 891	1 110 000	1 105 500
Odwiedzający zagraniczni	239 456	504 000	700 000	740 000	700 000	800 000
w tym turyści	228 202	492 610	648 320	724 238	664 300	776 000
Wyszczególnienie	2007		2008		2009	
	II kwartał	III kwartał	II kwartał	III kwartał	II kwartał	III kwartał
Odwiedzający ogółem	2 500 000	2 380 000	2 180 000	2 150 000	2 370 000	2 260 000
w tym turyści	b.d.	b.d.	1 780 000	1 720 000	1 870 000	1 710 000
Odwiedzający krajowi	1 750 000	1 600 000	1 580 000	1 450 000	1 770 000	1 590 000
w tym turyści	b.d.	b.d.	1 200 000	1 040 000	1 300 000	1 100 000
Odwiedzający zagraniczni	750 000	780 000	600 000	700 000	600 000	670 000
w tym turyści	b.d.	b.d.	580 000	680 000	570 000	610 000

Źródło: Opracowanie własne

6 Badania prowadzono tylko w III kwartale.

7 Badania prowadzono tylko w III kwartale.

Rozdział IV. Charakterystyka osób przyjeżdżających do Krakowa

4.1. Kryterium geograficzne

Tak jak w latach poprzednich i tym razem należy wyraźnie zaznaczyć, że badania omawiane w niniejszym raporcie mają charakter badań ankietowych i są corocznie prowadzone w drugim i trzecim kwartale, co zdecydowanie deprimuje strukturę narodowościową przyjazdów do Krakowa. Analiza kierunków przyjazdów przeprowadzona wśród obcokrajowców odwiedzających Kraków w 2009 r. wskazuje, że najwięcej gości przyjechało z Wielkiej Brytanii (prawie 29%), co daje wyraźnie zauważalny, prawie 3-procentowy wzrost udziałów tego rynku w stosunku do roku poprzedniego.

Tab. 19. Struktura przyjazdów cudzoziemców do Krakowa w latach 2003–2009, według wybranych państw (w %)

Państwo	2003	2004	2005	2006	2007 ⁸	2008	2009
Wielka Brytania	9,7	10,9	18,1	16,6	14	25,83	28,74
Niemcy	12,1	15,3	20,9	15,9	10	11,25	11,81
Włochy	8,1	9,7	7,0	6,7	8	7,36	5,53
Francja	8,1	10,9	8,5	7,6	4	6,81	8,09
USA	10,5	8,6	6,5	9,3	6	6,47	5,04
Irlandia	1,5	2,4	1,6	3,8	2	4,5	3,14
Hiszpania	2,9	4,0	2,6	2,4	3	4,08	4,13
Suma pośrednia	52,9	61,8	65,2	62,3	47	66,3	66,48
Słowacja	0,7	2,0	1,2	1,6	b.d.	3,0	1,98
Ukraina	4,5	1,6	1,9	1,5	4	2,59	2,39
Izrael	8,0	2,5	0,4	2,2	3	2,38	2,48
Rosja	0,5	0,7	1,1	2,0	2	2,11	2,39
Czechy	1,3	1,7	2,1	2,0	b.d.	2,11	1,49
Kanada	2,0	1,7	0,6	1,5	b.d.	1,9	1,16
Japonia	1,7	0,6	1,1	2,0	b.d.	1,77	1,73
Holandia	2,5	2,7	1,9	3,1	b.d.	1,56	1,16
Austria	2,9	2,4	4,6	1,8	b.d.	1,56	1,16
Norwegia	6,5	1,1	1,2	2,3	4	1,29	1,90
Węgry	1,3	2,3	3,1	2,0	3	1,29	0,50
Belgia	1,7	0,4	0,9	2,1	b.d.	1,15	1,49
Australia	1,1	1,2	0,6	1,3	b.d.	1,15	0,83
Finlandia	0	0	0	0	b.d.	1,09	0,58
Szwecja	0,5	2,5	3,3	1,4	2	1,02	1,65
Dania	1,7	0,9	1,1	0,6	b.d.	0,7	0,58
Portugalia	1,0	0,6	0,6	0,4	b.d.	0,7	1,40
Chorwacja	1,2	0,1	0,1	0,1	b.d.	0,6	0,66
Litwa	0	2,3	0,7	0,7	b.d.	0,4	0,40
Grecja	0	0	0	0	b.d.	0,4	0,00
Indie	0	0	0	0	b.d.	0,4	0
Słowenia	0	0	0	0	b.d.	0,4	0
Szwajcaria	2,1	1,2	1,4	0,7	b.d.	0,34	0,83
Chiny	0	0	0	0,0	b.d.	0,34	0,33
Korea Południowa	1,3	0	0,3	0,4	b.d.	0	0
Pozostałe kraje	4,6	9,8	6,6	8,2	b.d.	3,45	6,43

Źródło: Opracowanie własne

8 B.d. – brak danych 2007 IPSOS

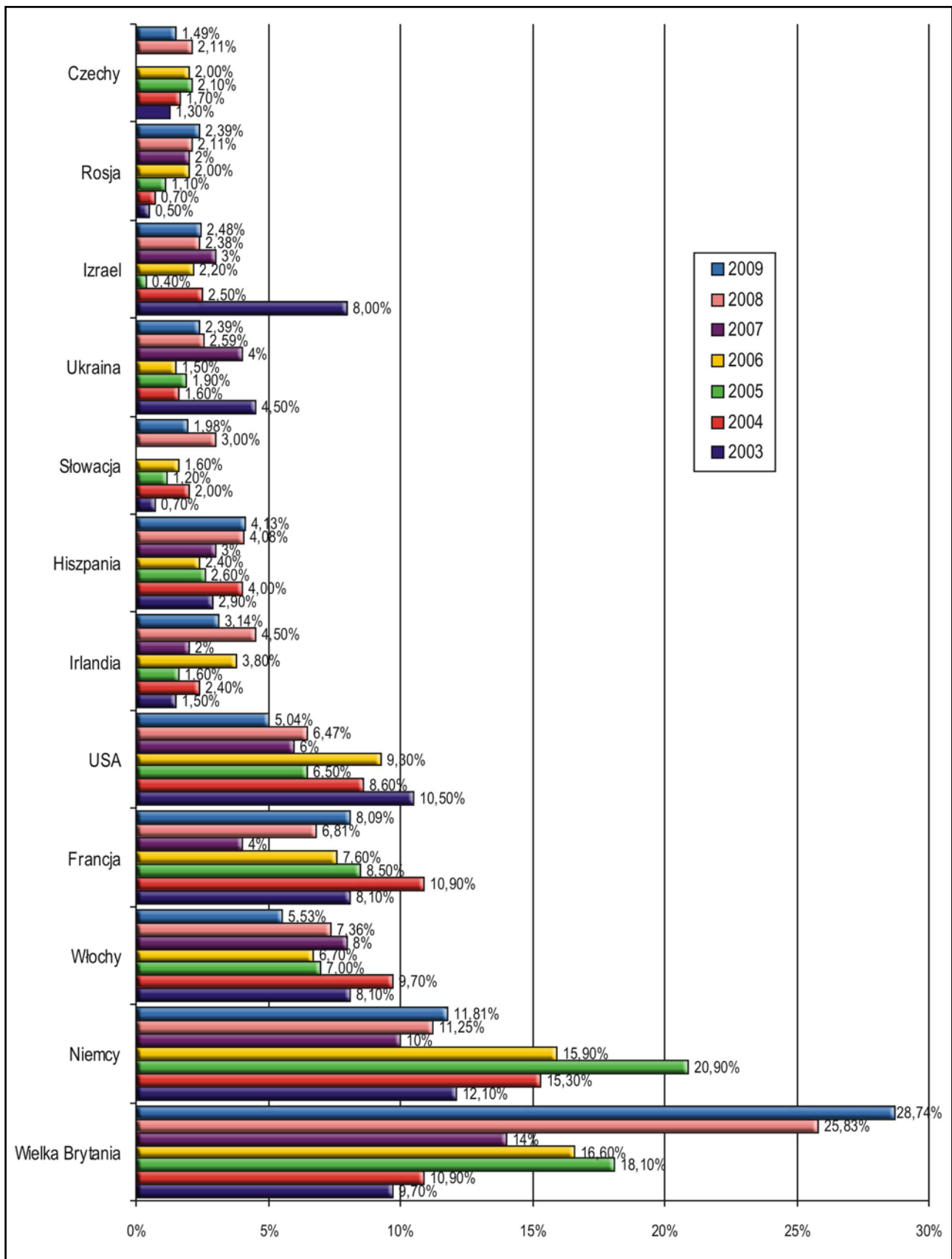
Potwierdził się zeszłoroczny wniosek, że rynek przyjazdów z Wielkiej Brytanii okazał się niewrażliwy lub mniej wrażliwy na problemy światowego kryzysu gospodarczego. W dalszym ciągu wiążemy ten efekt z dużą nową diasporą⁹ polską w Wielkiej Brytanii i osobistą, mieszkających tam Polaków, promocją naszego kraju wśród brytyjskich znajomych i przyjaciół (patrz tabela omawiająca wyniki badania źródeł informacji o Krakowie)¹⁰. Swój udział w sukcesie tego rynku mają niewątpliwie również niskobudżetowi (tani) przewoźnicy lotniczy (LCC) operujący na tym kierunku. Znamionem jest, że w Wielkiej Brytanii sprzedaje się bilety lotnicze do Krakowa z podziałem na lot „Kraków – Balice” i „Kraków – Pyrzowice”. Jeżeli konsekwentnie patrzeć w ten sposób na izochronę dostępu do Krakowa, to niedługo poznamy ofertę lotów „Kraków – Okęcie”, gdyż przy skomunikowaniu koleją (teoretycznie 3 godziny) obu miast można uważać, że i to lotnisko jest pod Krakowem. Podobnie przyglądać się można portowi lotniczemu w Jasionce pod Rzeszowem, szczególnie w kontekście Euro 2012 i autostrady A4.

Wzrosły o 1,28% (w stosunku do roku 2008) udziały przyjazdów z Francji. Odnotowano również ponad 0,5-procentowy wzrost udziałów przyjazdów z Niemiec w porównaniu do roku 2008, jest to jednak wynik udziałów tego rynku zbliżony do 2003 r.. Zauważono również prawie 1,5% spadek udziałów przyjazdów ze Stanów Zjednoczonych do nienotowanego do tej pory (od 2003 roku) poziomu. co daje wynik o prawie 1% gorszy w stosunku do rezultatu z 2007 roku, a o 50% gorszy od wyniku z roku 2003. Tak więc rewelacyjne prognozy na temat przyjazdów Amerykanów do Polski (a tym samym do Krakowa) zamieszczone w magazynie Forbes okazały się jedynie faktem medialnym¹¹, jak również nieprawdziwą okazała się sugestia „Zapomnijmy o Brytyjczykach, w tym roku (2009) czeka nas najazd Amerykanów!” Oznacza to, że publiczne oświadczenie via media z dnia na dzień, że jest kryzys albo że już go nie ma, należy traktować z bardzo dużą ostrożnością. Odwiedzający z pierwszych w rankingu 7 krajów stanowią ponad 66% wszystkich gości z zagranicy przebywających w Krakowie.

⁹ *Diaspora – słowo pochodzenia greckiego. Oznacza ono rozproszenie członków danego narodu wśród innych narodów lub też wyznawców danej religii wśród wyznawców innej. Nazywa się tak również społeczność rozproszonych osób. Wspólne cechy diaspor to: przenoszenie się z pierwotnej ojczyzny na nowy obszar lub wiele obszarów, wspólna pamięć ojczyzny wszystkich członków diaspory, pielęgnowana, mimo upływu czasu i przestrzennego rozproszenia, tożsamość etniczna, poczucie solidarności członków diaspory, pewne napięcia w relacjach z ludnością krajów zamieszkania, możliwość wniesienia cennego wkładu kulturowego w społeczności krajów zamieszkania. W szczególności tak określani są Żydzi mieszkający poza Izraelem i Ormianie mieszkający poza Armenią (zob. galut), jak również Grecy. Polska diaspora nosi nazwę Polonii.* <http://pl.wikipedia.org/wiki/Diaspora>.

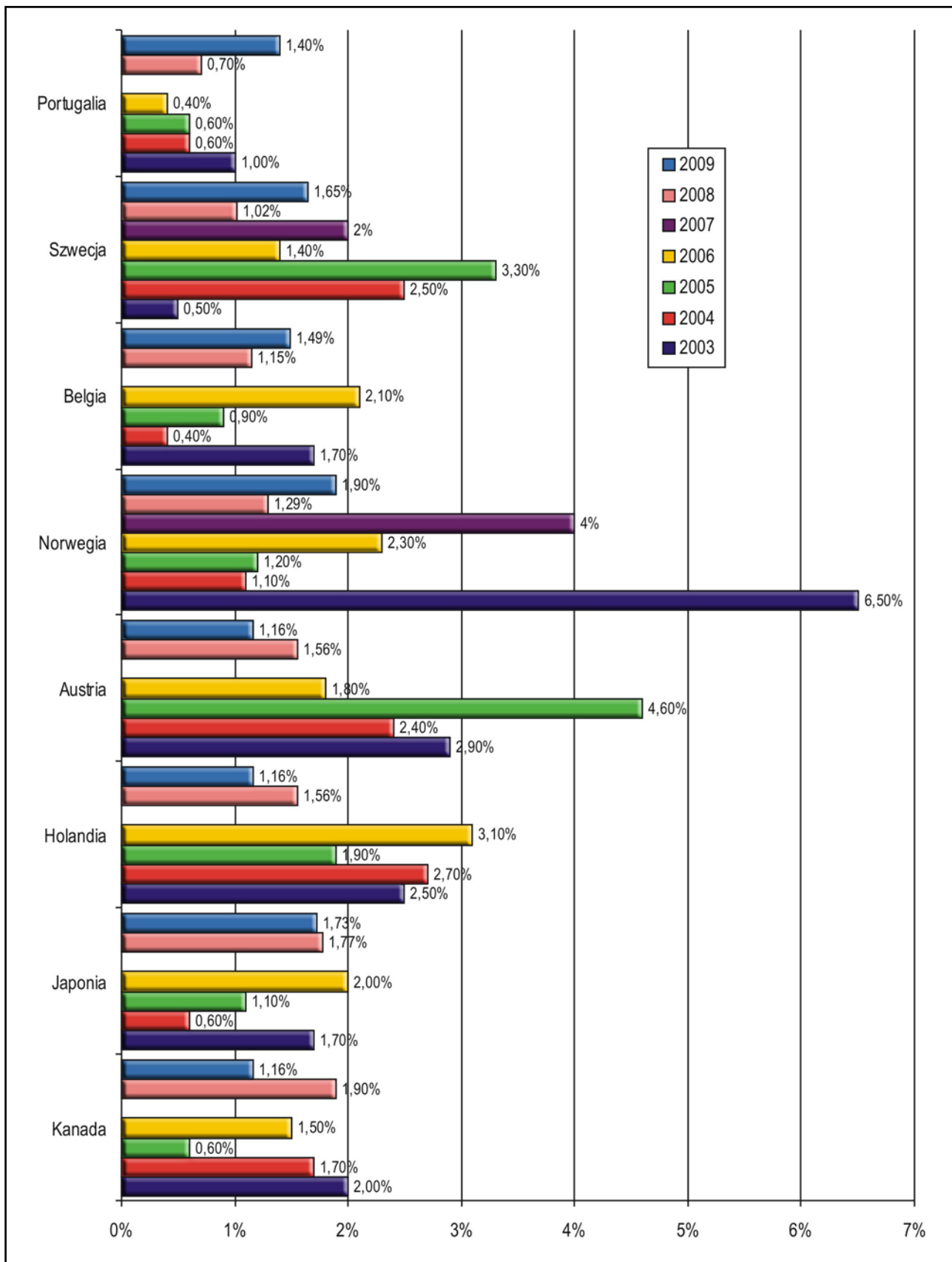
¹⁰ Tab. 47. Wykorzystywane przez odwiedzających Kraków w latach 2003–2009 źródło informacji o mieście (w %)

¹¹ Krzysztof Borkowski, Tadeusz Grabiński, Renata Seweryn, Leszek Mazanek, Anna Wilkońska, *Monitoring zjawisk turystycznych jako branżowe narzędzie diagnostyczne na przykładzie badań ruchu turystycznego w Krakowie w latach 2003–2009: Konferencja naukowa pod honorowym patronatem Prezydenta Miasta Krakowa na temat „Turystyka w Polsce w okresie kryzysu”. 22–23 czerwca 2009 Polskie Stowarzyszenie Turystyki Warszawa Kraków 2009, str. 2.*

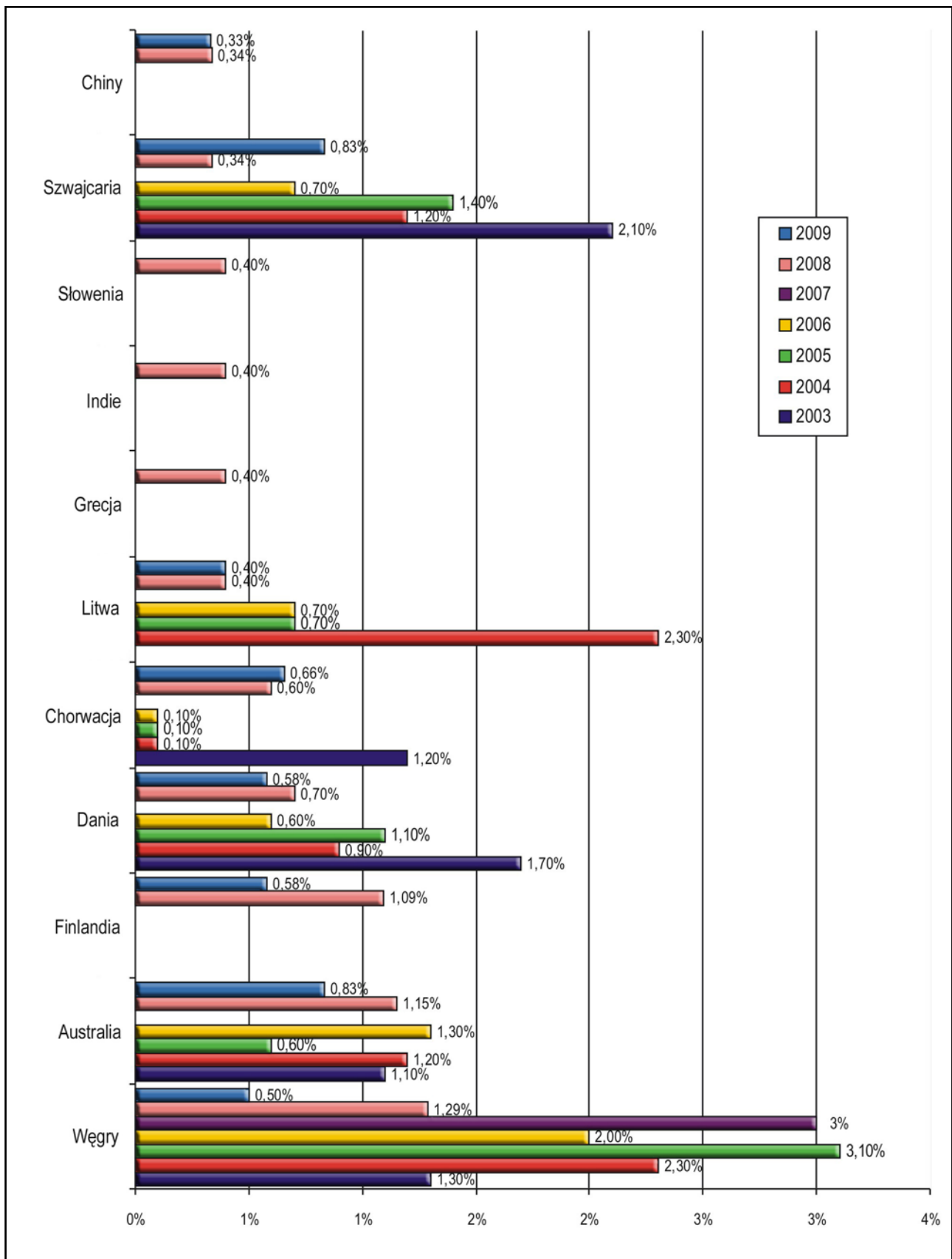
Rys. 35. Struktura przyjazdów cudzoziemców do Krakowa w latach 2003–2009, według wybranych państw

Źródło: Opracowanie własne

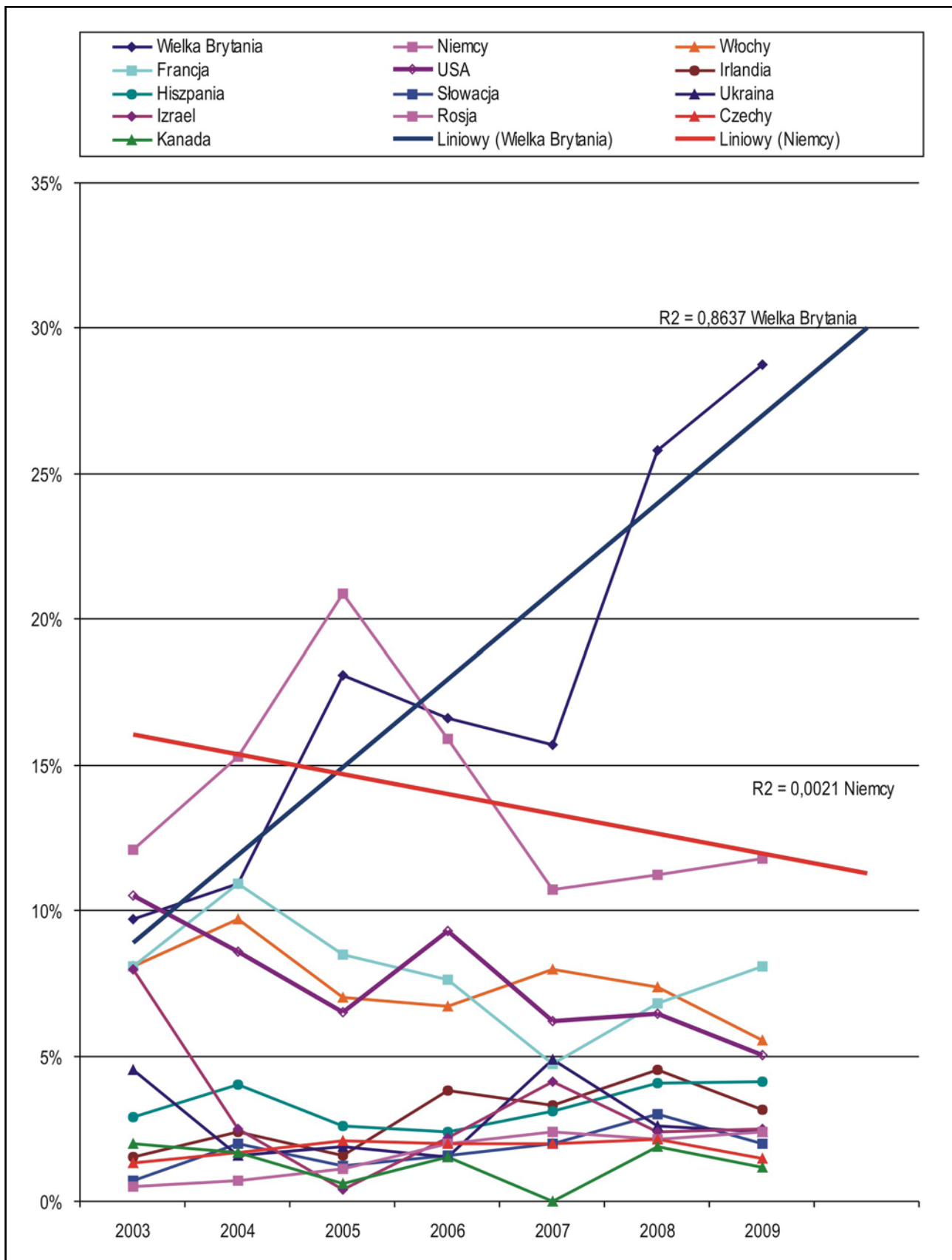
Rys. 36. Pozostałe wybrane państwa, z których zanotowano przyjazdy do Krakowa w latach 2003–2009 (udział pomiędzy 1 a 2%)

Źródło: Opracowanie własne

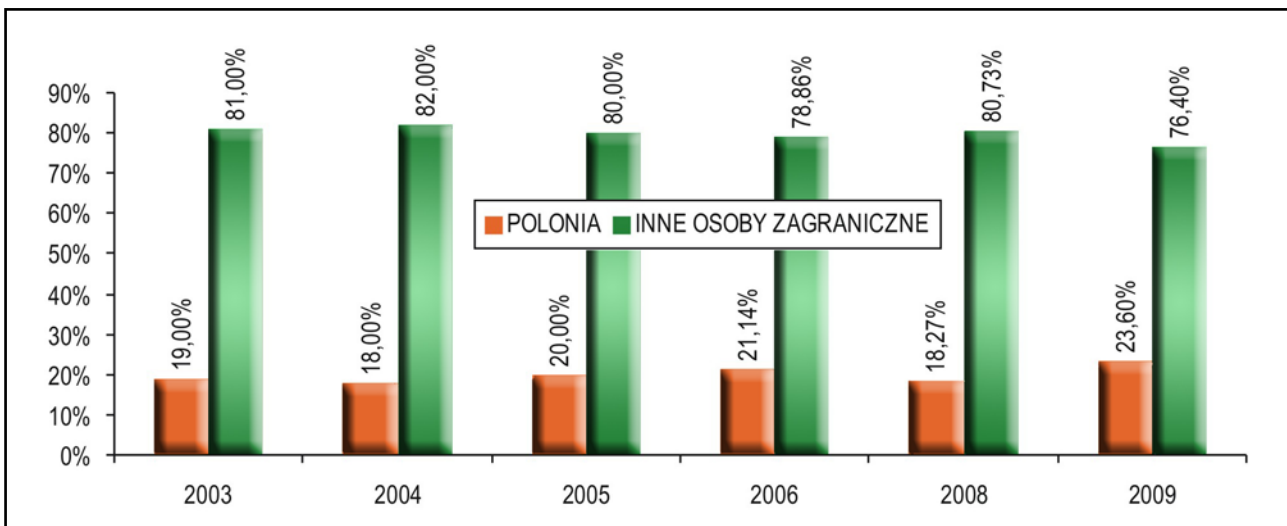
Rys. 37. Pozostałe wybrane państwa, z których zanotowano przyjazdy do Krakowa w latach 2003–2009 (udział poniżej 1%)

Źródło: Opracowanie własne

Rys. 38. Trendy przyjazdów cudzoziemców do Krakowa w latach 2003–2009, według wybranych państw

Źródło: Opracowanie własne

Rys. 39. Udział Polonii w przyjazdach do Krakowa w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009

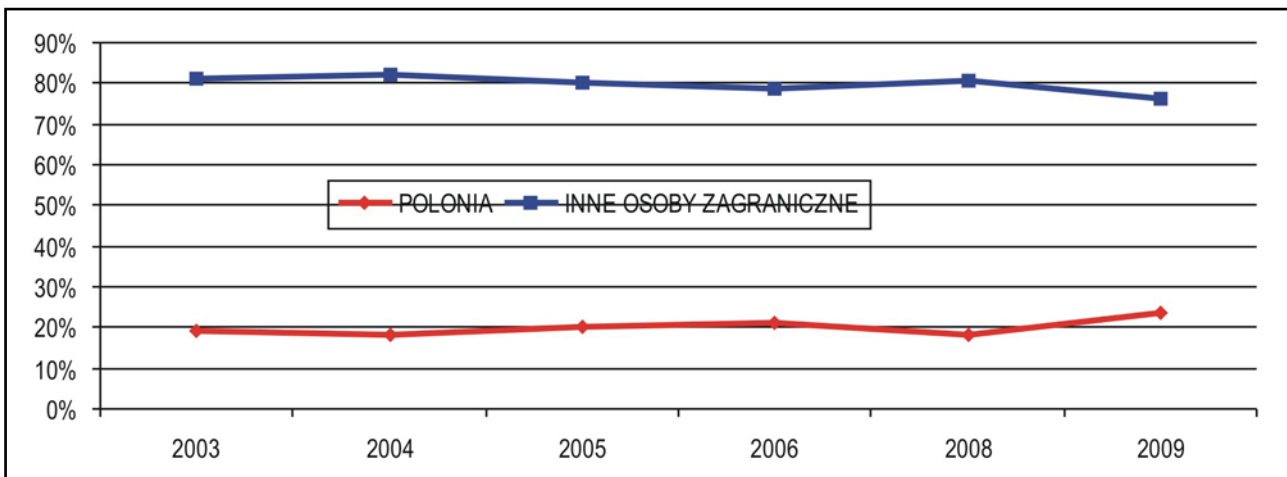
Źródło: Opracowanie własne

Tab. 20. Udział Polonii w przyjazdach do Krakowa w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009

	2003	2004	2005	2006	2008	2009
Polonia	19,00%	18,00%	20%	21,14%	18,27%	23,6%
Inne osoby z zagranicy	81,00%	82,00%	80%	78,86%	80,73%	76,4%

Źródło: Opracowanie własne

W porównaniu do wyniku z roku poprzedniego, w 2009 r. nastąpił, ponad 5% wzrost udziałów przyjazdów turystów pochodzenia polskiego. Należy zauważyć, że corocznie rozkład jest równomierny i stanowi 20–25% wśród przyjazdów odwiedzających zagranicznych.

Rys. 40. Trendy Polonii w przyjazdach do Krakowa w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009

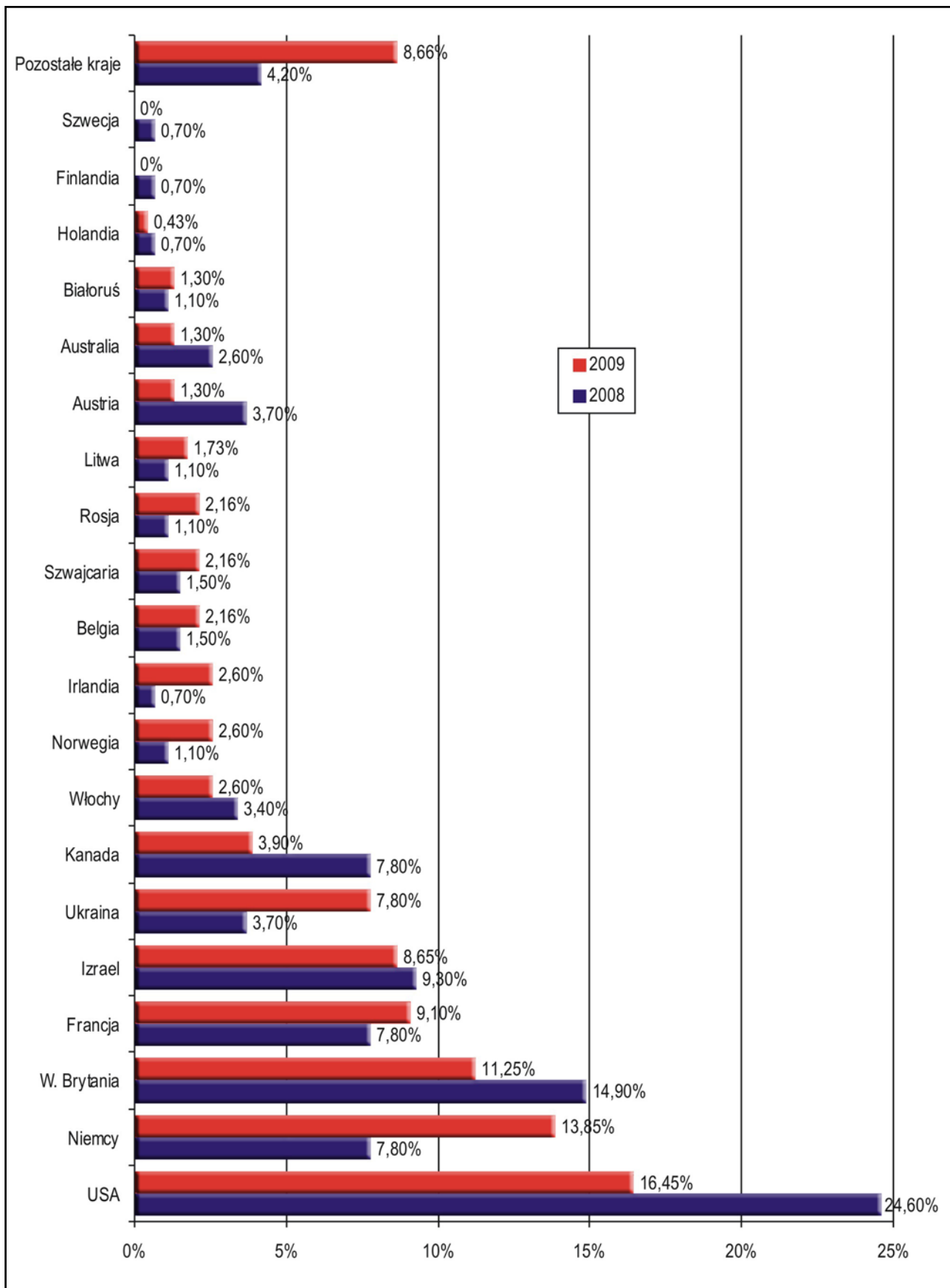
Źródło: Opracowanie własne

Tab. 21. Struktura udziału Polonii w przyjazdach do Krakowa w latach 2008, 2009

Polonia	2008	2009
USA	24,6%	16,45%
Niemcy	7,8%	13,85%
W. Brytania	14,9%	11,25%
Francja	7,8%	9,1%
Izrael	9,3%	8,65%
Ukraina	3,7%	7,8%
Kanada	7,8%	3,9%
Włochy	3,4%	2,6%
Norwegia	1,1%	2,6%
Irlandia	0,7%	2,6%
Belgia	1,5%	2,16%
Szwajcaria	1,5%	2,16%
Rosja	1,1%	2,16%
Litwa	1,1%	1,73%
Austria	3,7%	1,3%
Australia	2,6%	1,3%
Białoruś	1,1%	1,3%
Holandia	0,7%	0,43%
Finlandia	0,7%	0%
Szwecja	0,7%	0%
Pozostałe kraje	4,2%	8,66%
Razem	100%	100%

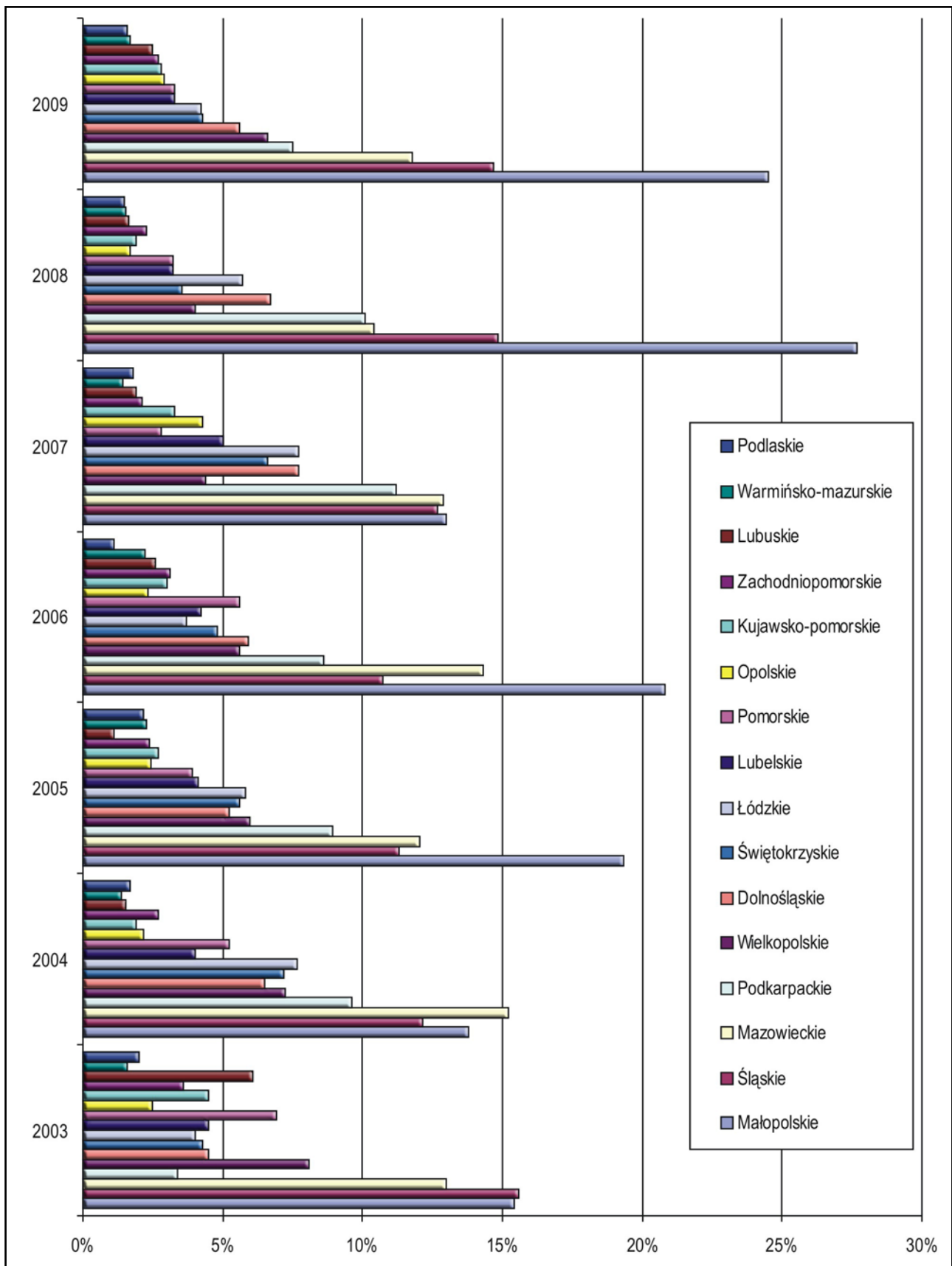
Głównym udziałowcem rynku podróży polonijnych w dalszym ciągu pozostają Stany Zjednoczone Ameryki które łącznie z Kanadą uzyskały ponad 20% (jest to jednak również dowód występowania kryzysu na rynku amerykańskim – w roku 2009 nastąpił spadek o 13% w stosunku do roku 2008) z całości przyjazdów polonijnych. Główni udziałowcy z rynku europejskiego (kolejno: Niemcy Wielka Brytania, Francja i tworzą mocną (podobnie jak rynek amerykański) ponad 34% grupę udziałowców. W pierwszej szóstce z imponującym wynikiem 8,65% na 5 miejscu uplasował się Izrael. Na uwagę zasługuje wzrost ponad 50% w stosunku do 2008 roku przyjazdów polonijnych z Ukrainy, która wymieniła się w rankingu pozycją z Kanadą. Łącznie podróże polonijne mieszkańców tych sześciu państw stanowią ponad 67% całości przyjazdów polonijnych [a z Kanadą (7 pozycja) 71%]

Źródło: Opracowanie własne

Rys. 41. Struktura udziału Polonii w przyjazdach do Krakowa w latach 2008, 2009

Źródło: Opracowanie własne

Rys. 42 A. Struktura przyjazdów Polaków do Krakowa z miejsca zamieszkania w latach 2003–2009, według województw

Źródło: Opracowanie własne

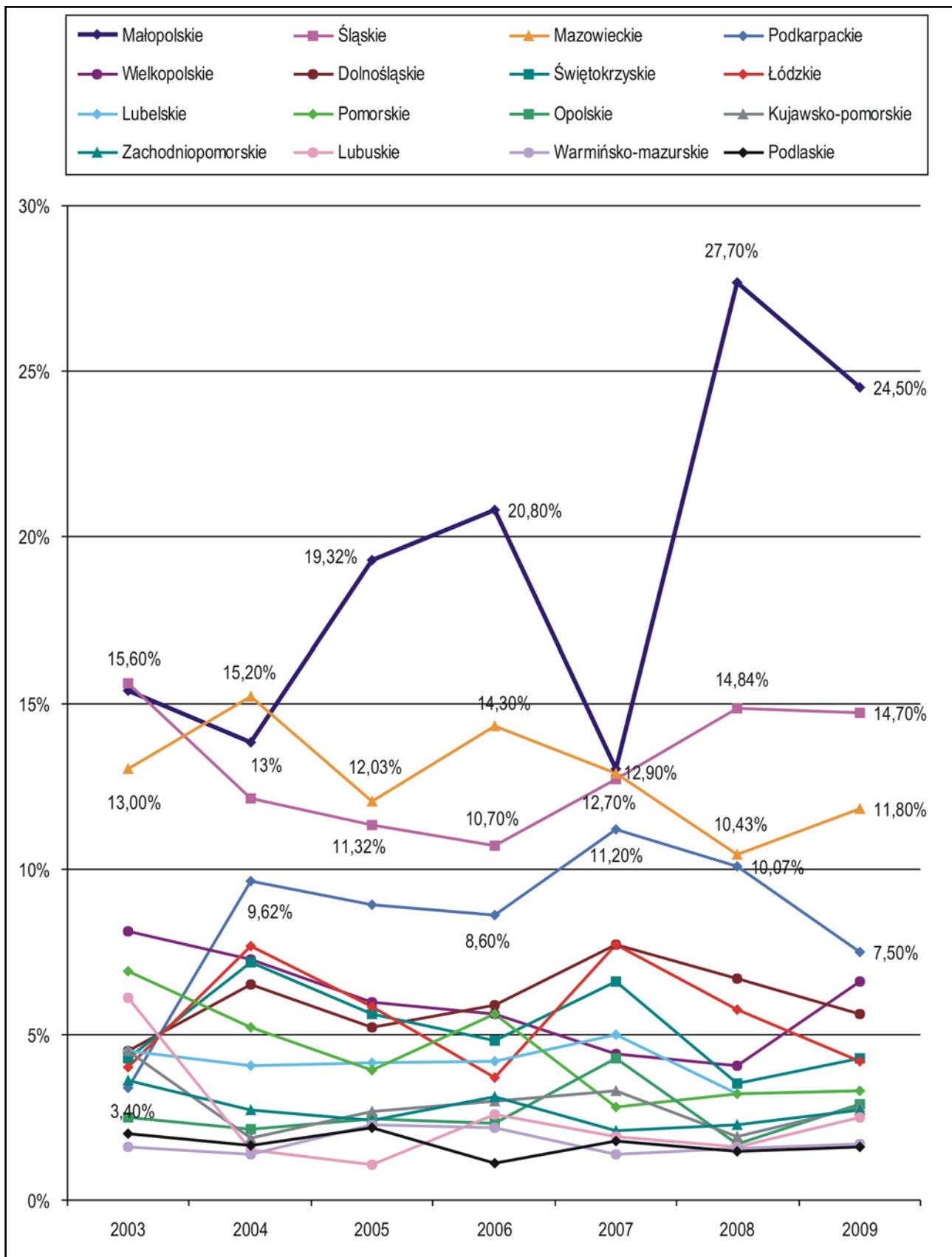
Tab. 22. Struktura przyjazdów Polaków do Krakowa z miejsca zamieszkania w latach 2003–2009, według województw

Województwo	2003	2004	2005	2006	2007 ¹²	2008	2009
Małopolskie	15,40%	13,81%	19,32%	20,80%	13,0% (3,1%)	27,70%	24,5%
Śląskie	15,60%	12,13%	11,32%	10,70%	12,7%	14,84%	14,7%
Mazowieckie	13,00%	15,20%	12,03%	14,30%	12,9%	10,43%	11,8%
Podkarpackie	3,40%	9,62%	8,92%	8,60%	11,2%	10,07%	7,5%
Wielkopolskie	8,10%	7,25%	5,98%	5,60%	4,4%	4,04%	6,6%
Dolnośląskie	4,50%	6,49%	5,22%	5,90%	7,7%	6,69%	5,6%
Świętokrzyskie	4,30%	7,18%	5,61%	4,80%	6,6%	3,53%	4,3%
Łódzkie	4,00%	7,67%	5,83%	3,70%	7,7%	5,73%	4,20%
Lubelskie	4,50%	4,04%	4,14%	4,20%	5,0%	3,23%	3,3%
Pomorskie	6,90%	5,23%	3,92%	5,60%	2,8%	3,23%	3,3%
Opolskie	2,50%	2,16%	2,45%	2,30%	4,3%	1,69%	2,9%
Kujawsko-pomorskie	4,50%	1,88%	2,67%	3,00%	3,3%	1,91%	2,80%
Zachodniopomorskie	3,60%	2,72%	2,40%	3,10%	2,1%	2,28%	2,7%
Lubuskie	6,10%	1,53%	1,09%	2,60%	1,9%	1,62%	2,5%
Warmińsko-mazurskie	1,60%	1,39%	2,29%	2,20%	1,4%	1,54%	1,7%
Podlaskie	2,00%	1,67%	2,18%	1,10%	1,8%	1,47%	1,6%
Razem	100,00%	99,97%	95,37%	98,50%	98,80%	100,00%	100,00%

Źródło: Opracowanie własne

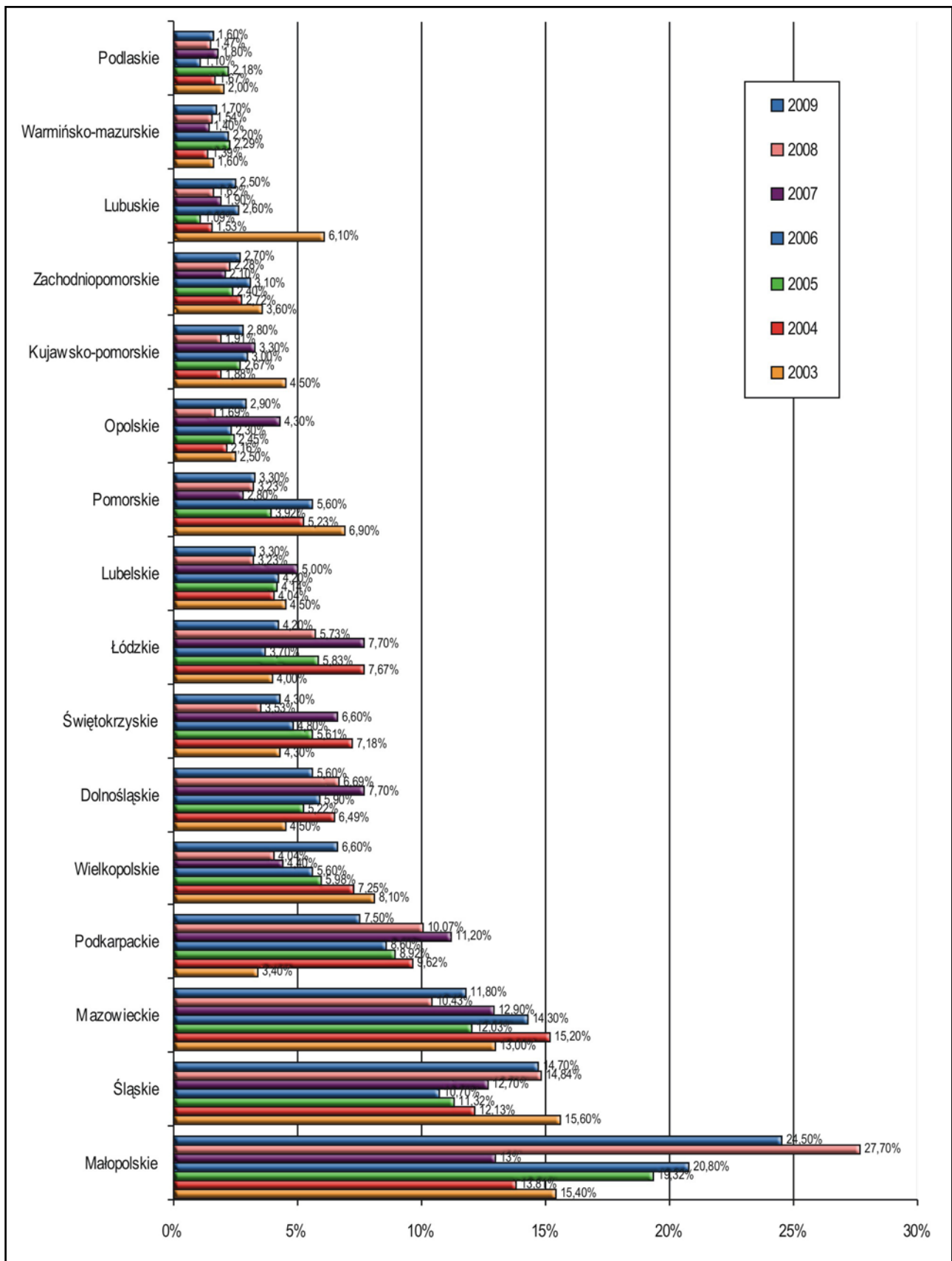
Wśród badanych w Krakowie turystów krajowych, zdecydowanie przeważały osoby z województwa małopolskiego, mazowieckiego, śląskiego i podkarpackiego. Stanowiły one prawie 58% (co jest 4% wzrostem w stosunku do roku poprzedniego) udziałów w kategorii Polaków odwiedzających miasto. W 2009 r. województwo wielkopolskie zamieniło się w rankingu przyjazdów miejscami z województwem dolnośląskim. Prezentowany coroczny rozkład przestrzenny odwiedzających krajowych nie jest zaskoczeniem. Kraków posiada silne powiązania historyczne i komunikacyjne z Górnym Śląskiem oraz terenami historycznej Małopolski (obecne województwa: małopolskie, podkarpackie i część województw: lubelskiego, świętokrzyskiego oraz śląskiego). Przyjazdy z województwa mazowieckiego (w tym głównie z Warszawy) są determinowane związkami kulturalno-gospodarczo-społecznymi. Najrzadziej do Krakowa przyjeżdżają goście z województw o najsłabszych więziach gospodarczo-komunikacyjnych i najdalej położonych od miasta.

¹² Nie uwzględniono wyniku z roku 2007 ze względu na dane niepewne zamieszczone w IPSOS – Raport z badań w Krakowie 2007, str. 63, tabela bez numeru i tytułu (suma wyników łącznie daje tylko 88,90%). Dla województwa małopolskiego podano wynik 3,1%, można przypuszczać, że jest to błąd polegający na przedstawieniu cyfr, gdyż przy 13% suma całości, dając wynik 98,8%, jest zbliżona do 100%.

Rys. 42 B. Trendy przyjazdów Polaków do Krakowa z miejsca zamieszkania w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, według województw

Źródło: Opracowanie własne

Rys. 43. Struktura przyjazdów Polaków do Krakowa z miejsc zamieszkania w latach 2003–2009, według województw

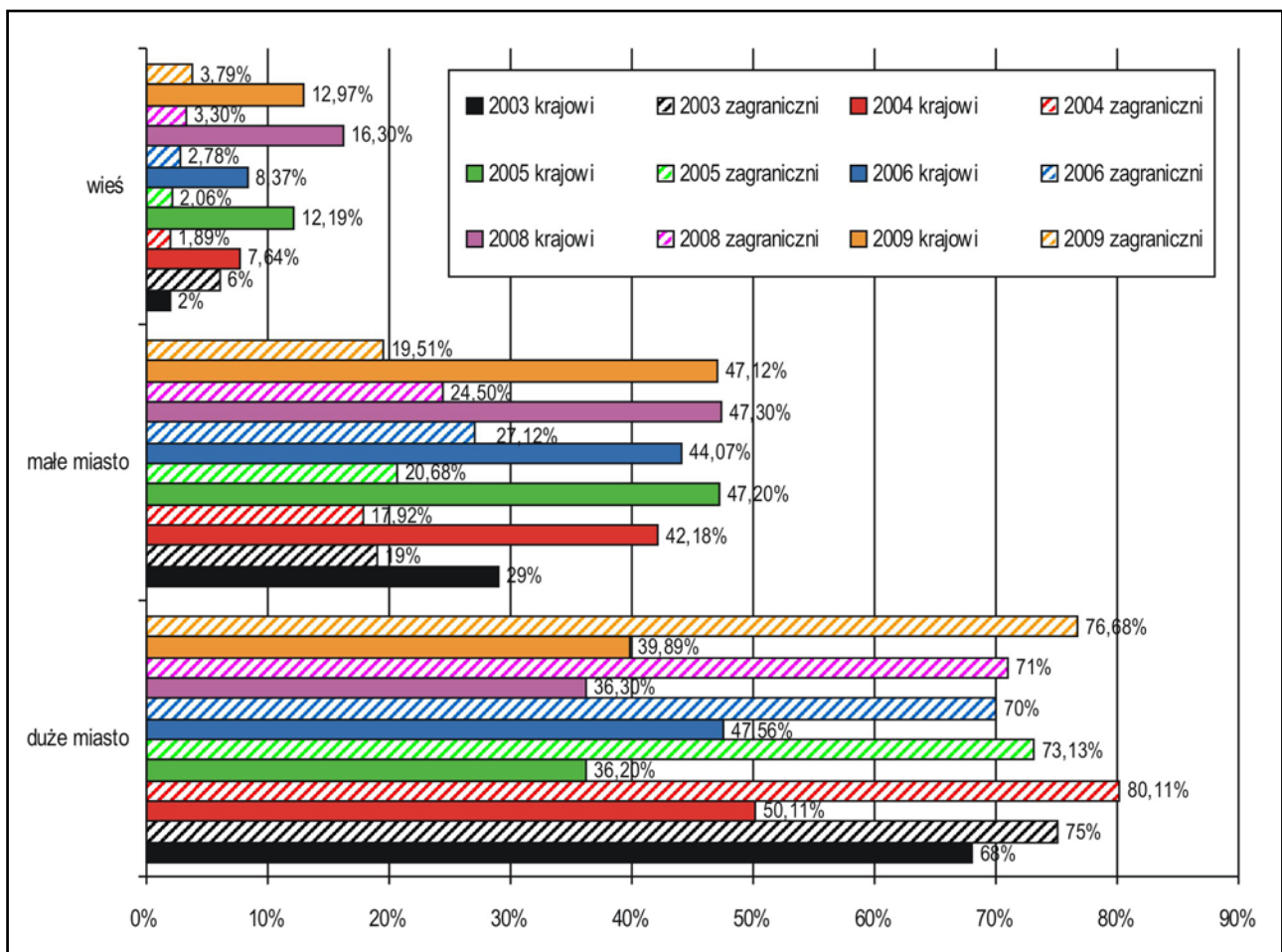
Źródło: Opracowanie własne

Tab. 23. Struktura procentowa przyjazdów do Krakowa w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, według miejsc zamieszkania odwiedzających

Rok \ Udział %	2003		2004		2005		2006		2008		2009	
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.
Duże miasto	68,0	75,0	50,11	80,11	36,20	73,13	47,56	70,0	36,3	71,0	39,89	76,68
Małe miasto	29,0	19,0	42,18	17,92	47,20	20,68	44,07	27,12	47,3	24,5	47,12	19,51
Wieś	2,0	6,0	7,64	1,89	12,19	2,06	8,37	2,78	16,3	3,3	12,97	3,79

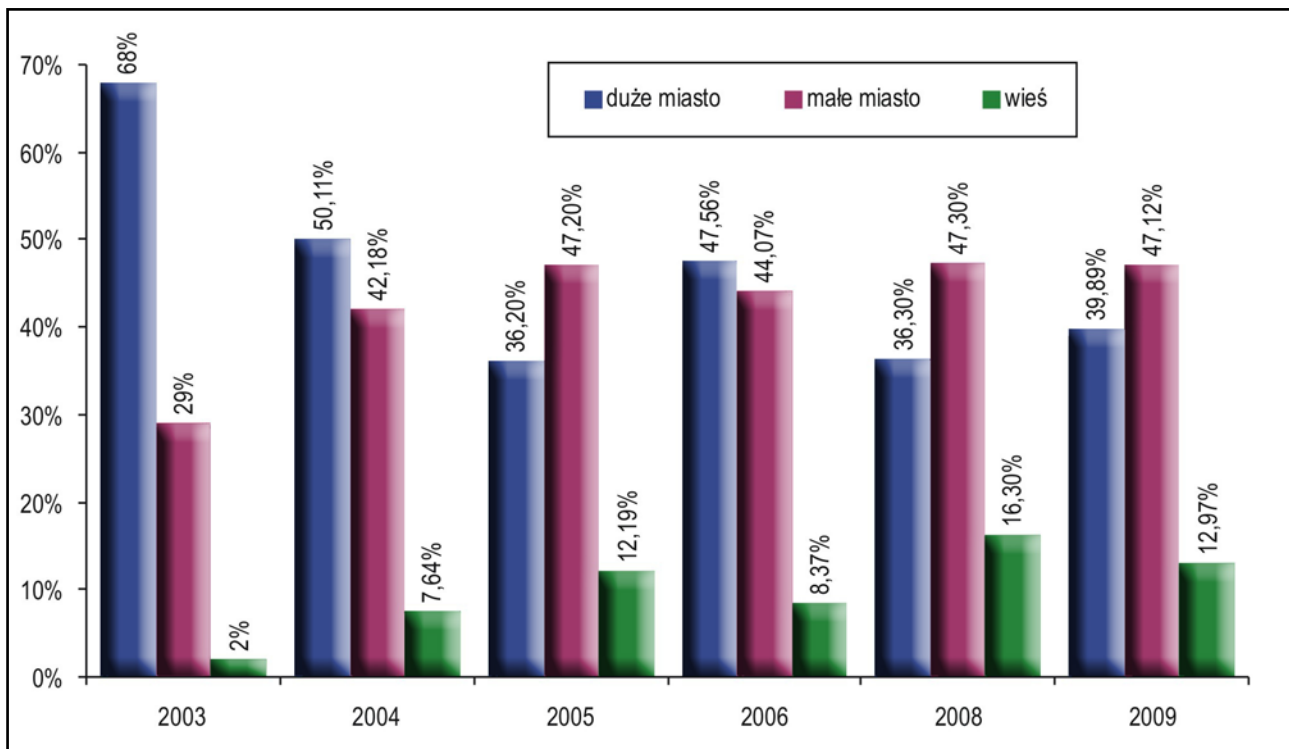
Źródło: Opracowanie własne

Z prowadzonych w 2009 r. badań i uzyskanych w ten sposób danych wynika, że do Krakowa podróżują w dalszym ciągu głównie mieszkańcy dużych miast. Porównanie wyników z badaniami 2008 r. wskazuje, że zjawisko to w turystyce, tak krajowej jak i zagranicznej, wykazuje tendencję wzrostową. Aktywność polskich mieszkańców wsi (z poziomu 16,3% w 2008 r.) spadła w 2009 r. do prawie 13%, przy minimalnym wzroście aktywności zagranicznych turystów mieszkających na wsi, z 3,3% do poziomu prawie 4%. Udziały odwiedzających zagranicznych z małych miast wynoszą prawie 20%, co jest porównywalne z latami poprzednimi. Podobnie jak w 2008 r. dla odwiedzających krajowych z małych miast, wynik w 2009 r. oscyluje w okolicy 47%.

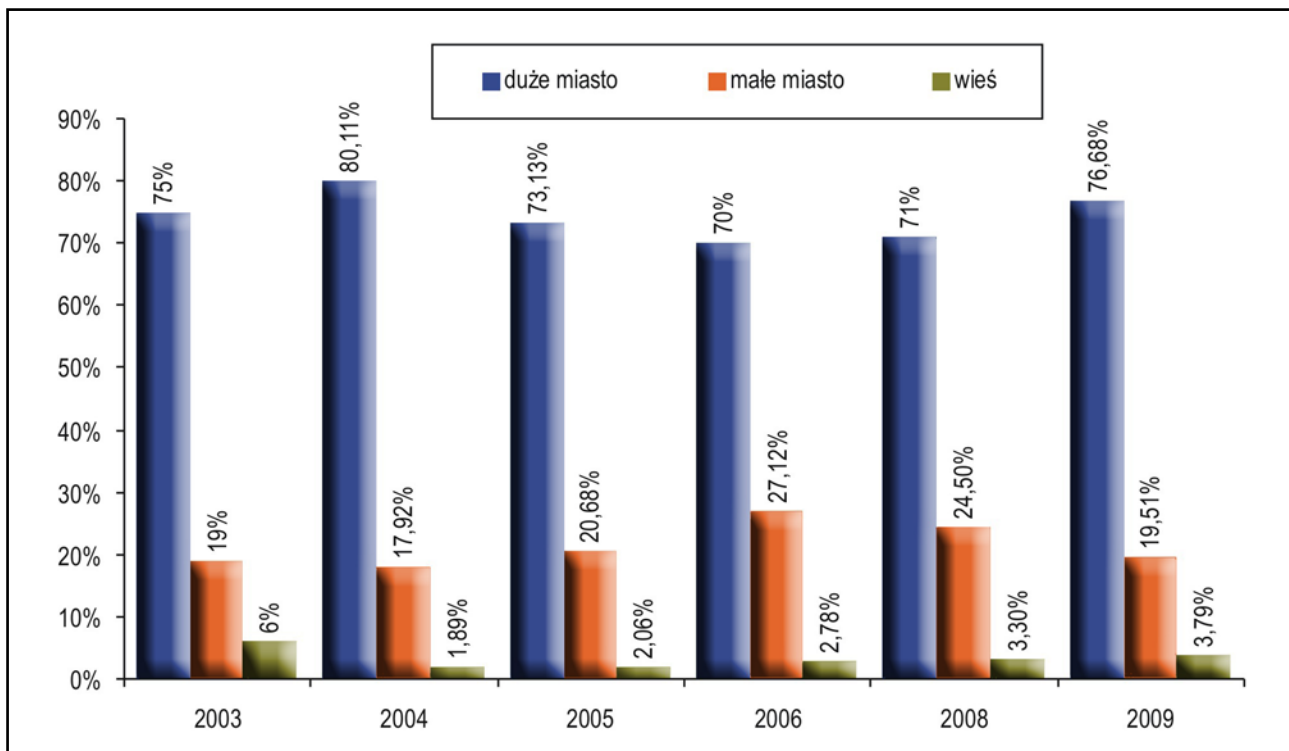
Rys. 44. Struktura przyjazdów do Krakowa w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, według miejsc zamieszkania odwiedzających

Źródło: Opracowanie własne

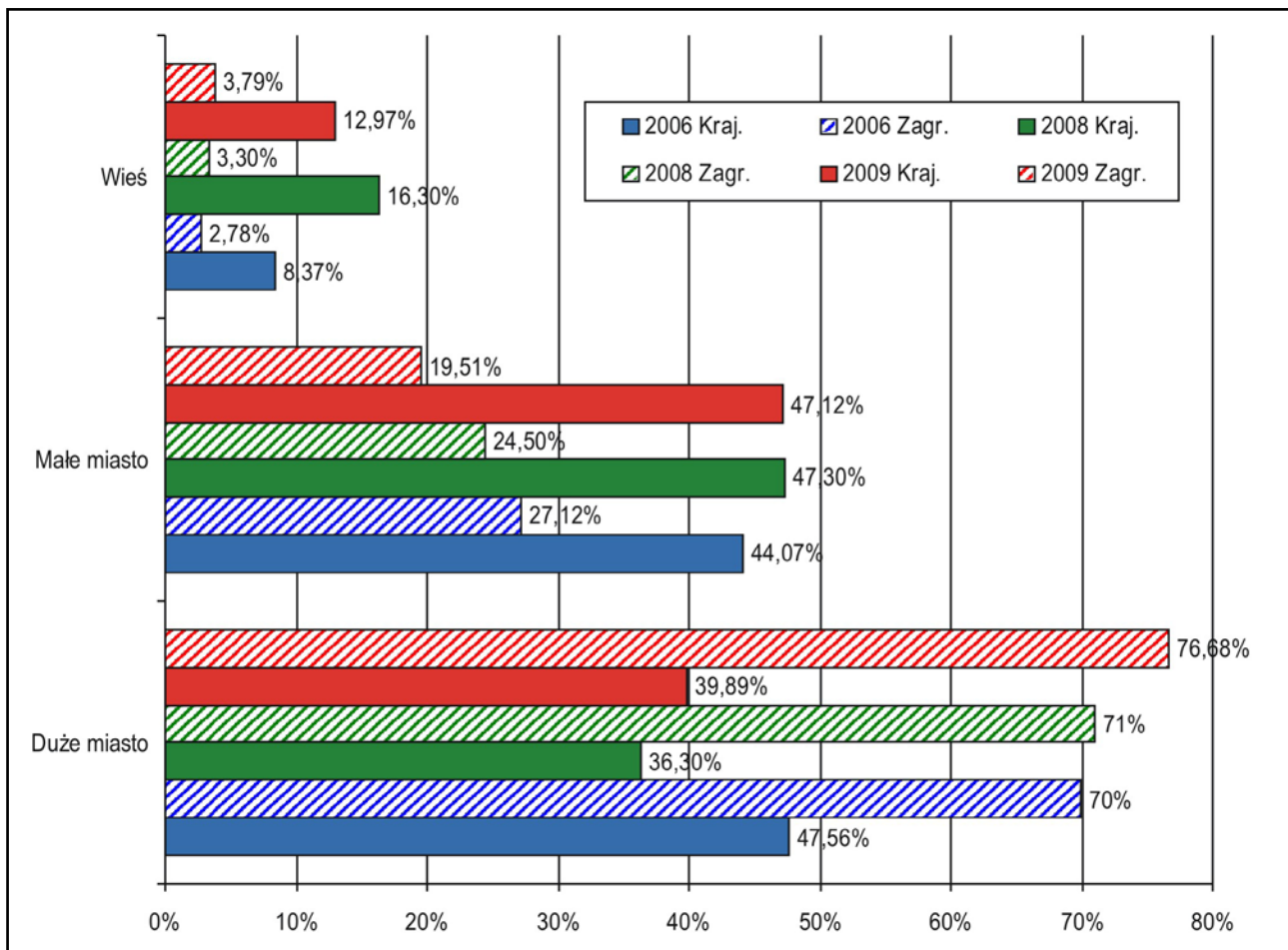
Rys. 45. Tendencje w strukturze przyjazdów do Krakowa w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, według miejsc zamieszkania odwiedzających

Źródło: Opracowanie własne

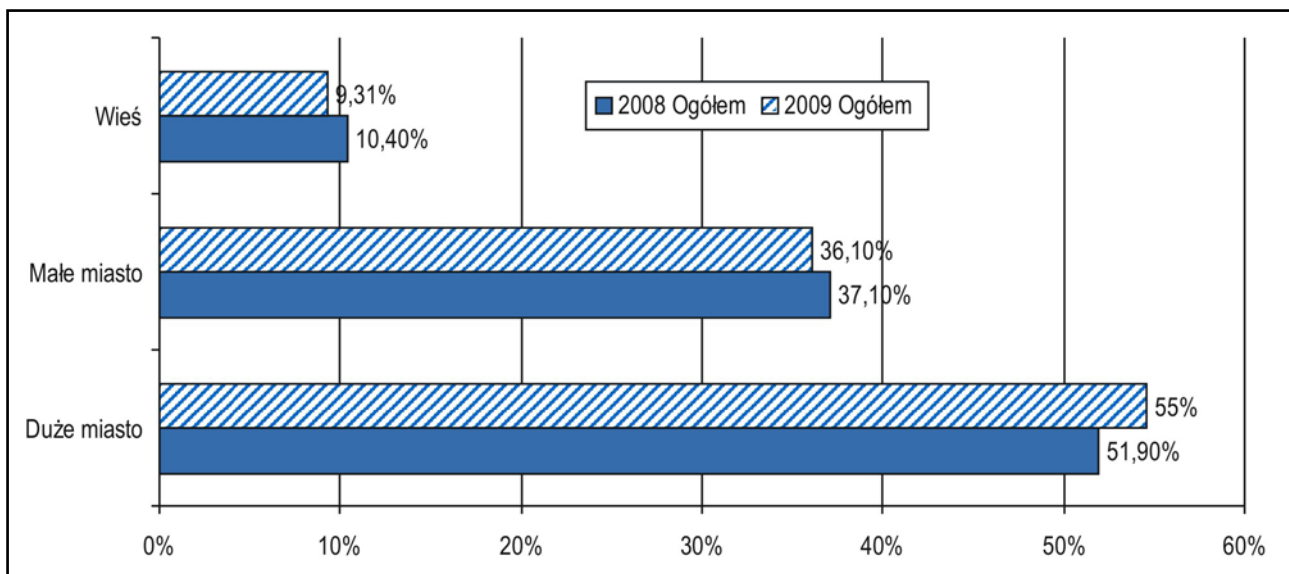
Rys. 46. Tendencje w strukturze przyjazdów do Krakowa w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, według miejsc zamieszkania odwiedzających zagranicznych

Źródło: Opracowanie własne

Rys. 47 A. Ogólna struktura przyjazdów do Krakowa w latach 2006, 2008, 2009, według miejsc zamieszkania odwiedzających

Źródło: Opracowanie własne

Rys. 47 B. Ogólna struktura przyjazdów do Krakowa w latach 2008, 2009, według miejsc zamieszkania odwiedzających

Źródło: Opracowanie własne

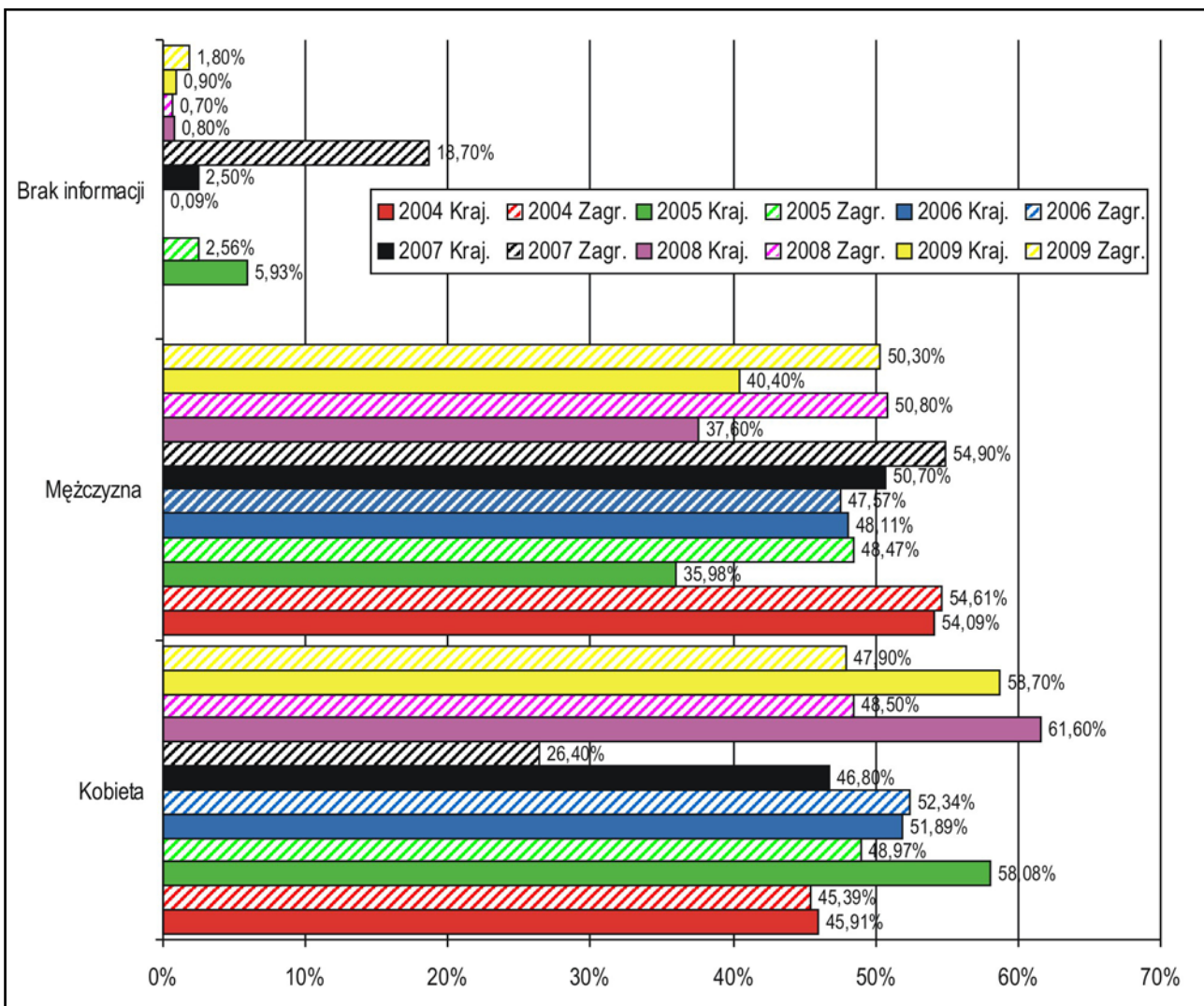
4.2. Kryterium demograficzne

Strukturę procentową przyjazdów do Krakowa prezentuje tab. 24 i rys. 48. W kolejnym, 2009 r., w trakcie badań nie zaobserwowano (podobnie jak w roku 2008) większych dysproporcji w aspekcie płci: udział kobiet i mężczyzn w przyjazdach zagranicznych jest w dalszym ciągu prawie proporcjonalny (50% : 50%). W przyjazdach krajowych w tym roku, tak jak i w latach 2005, 2006, 2008, dominują kobiety, z prawie 60% udziałem.

Tab. 24. Struktura przyjazdów do Krakowa w latach 2004–2009, według płci (w %)

Płeć	2004		2005		2006		2007		2008		2009	
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.
Kobieta	45,91	45,39	58,08	48,97	51,89	52,34	46,8	26,4	61,6	48,5	58,7	47,9
Mężczyzna	54,09	54,61	35,98	48,47	48,11	47,57	50,7	54,9	37,6	50,8	40,4	50,3
Brak informacji	0	0	5,93	2,56	0	0,09	2,50	18,7 ¹³	0,80	0,70	0,90	1,80

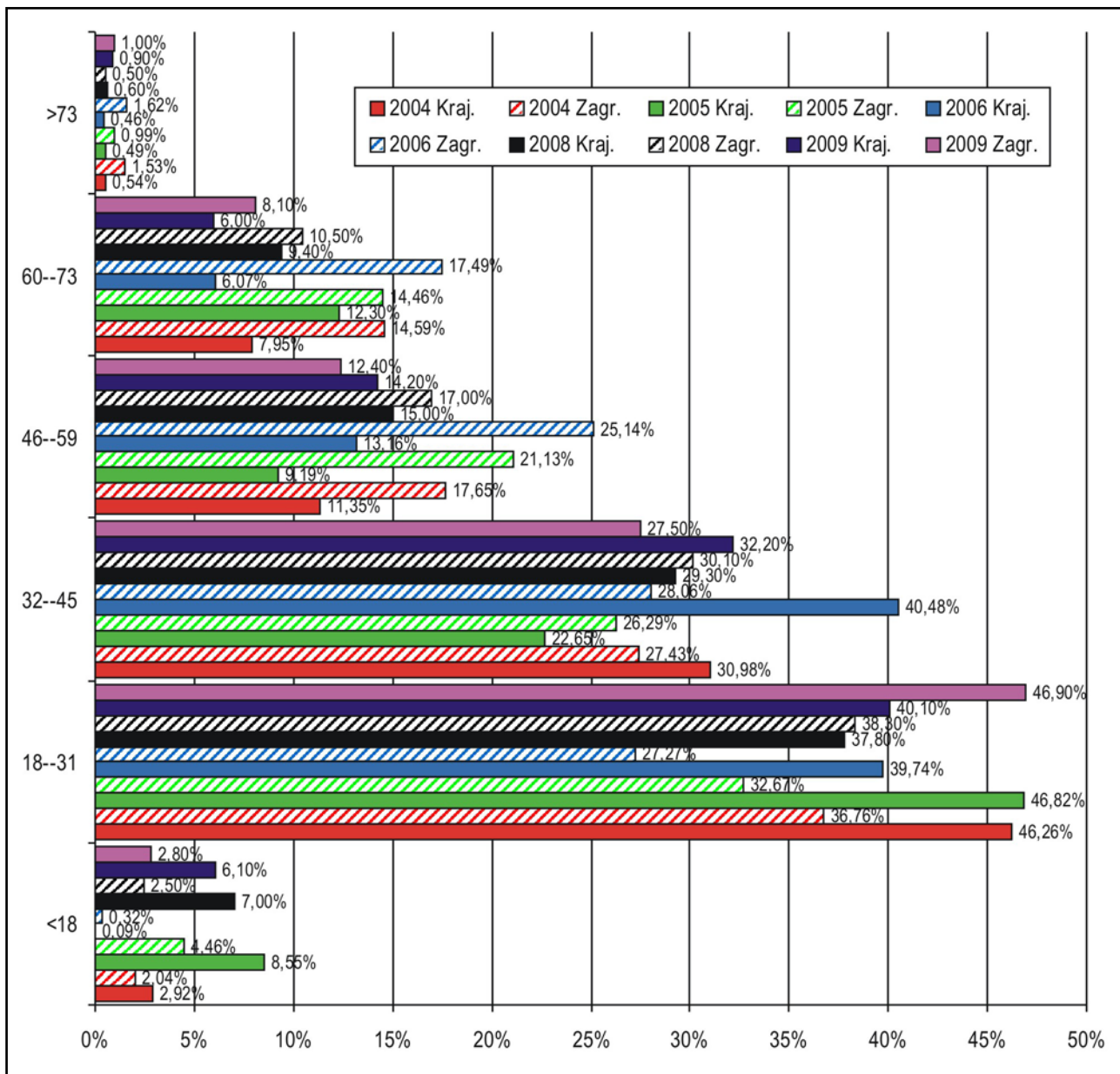
Źródło: Opracowanie własne

Rys. 48. Struktura przyjazdów do Krakowa w latach 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, według płci

Źródło: Opracowanie własne

13 Dane IPSOS 2007

Rys. 49. Struktura przyjazdów do Krakowa w latach 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, według wieku

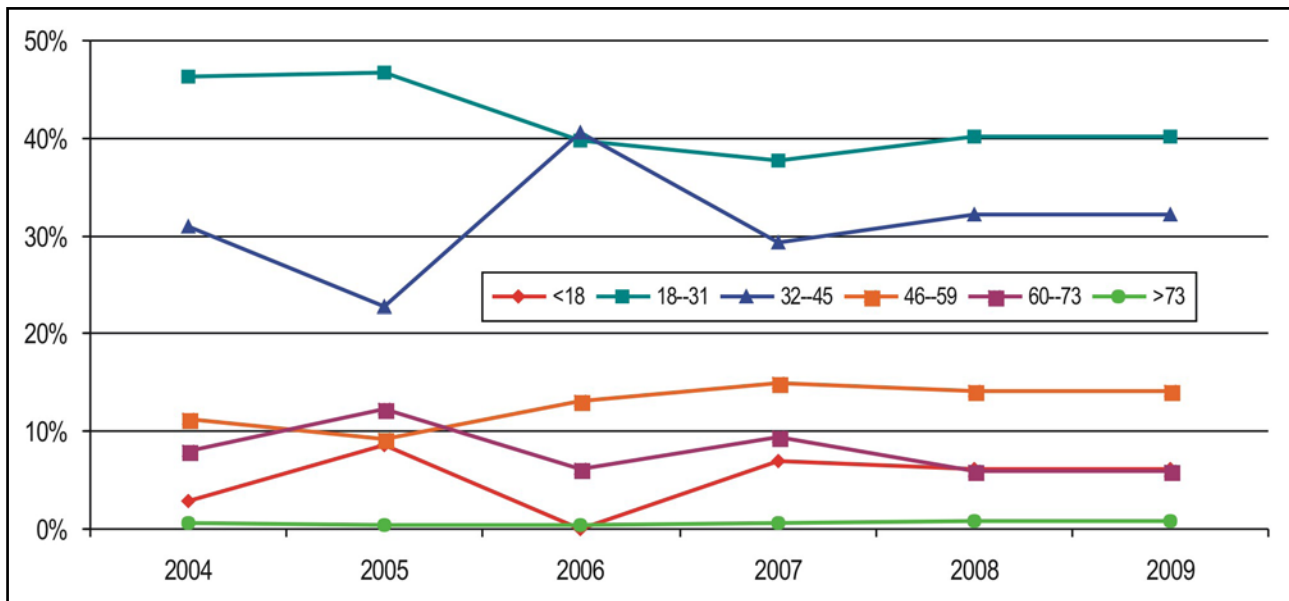
Źródło: Opracowanie własne

Tab. 25. Struktura przyjazdów do Krakowa odwiedzających krajowych i zagranicznych w latach 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, według wieku

Wiek	2004		2005		2006		2008		2009	
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.
< 18	2,92%	2,04%	8,55%	4,46%	0,09%	0,32%	7,0%	2,5%	6,1%	2,8%
18–31	46,26%	36,76%	46,82%	32,67%	39,74%	27,27%	37,8%	38,3%	40,1%	46,9%
32–45	30,98%	27,43%	22,65%	26,29%	40,48%	28,06%	29,3%	30,1%	32,2%	27,5%
46–59	11,35%	17,65%	9,19%	21,13%	13,16%	25,14%	15,0%	17,0%	14,2%	12,4%
60–73	7,95%	14,59%	12,30%	14,46%	6,07%	17,49%	9,4%	10,5%	6,0%	8,1%
> 73	0,54%	1,53%	0,49%	0,99%	0,46%	1,62%	0,6%	0,5%	0,9%	1,0%
Brak infor.	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,9%	1,1%	0,5%	1,3%
Suma	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

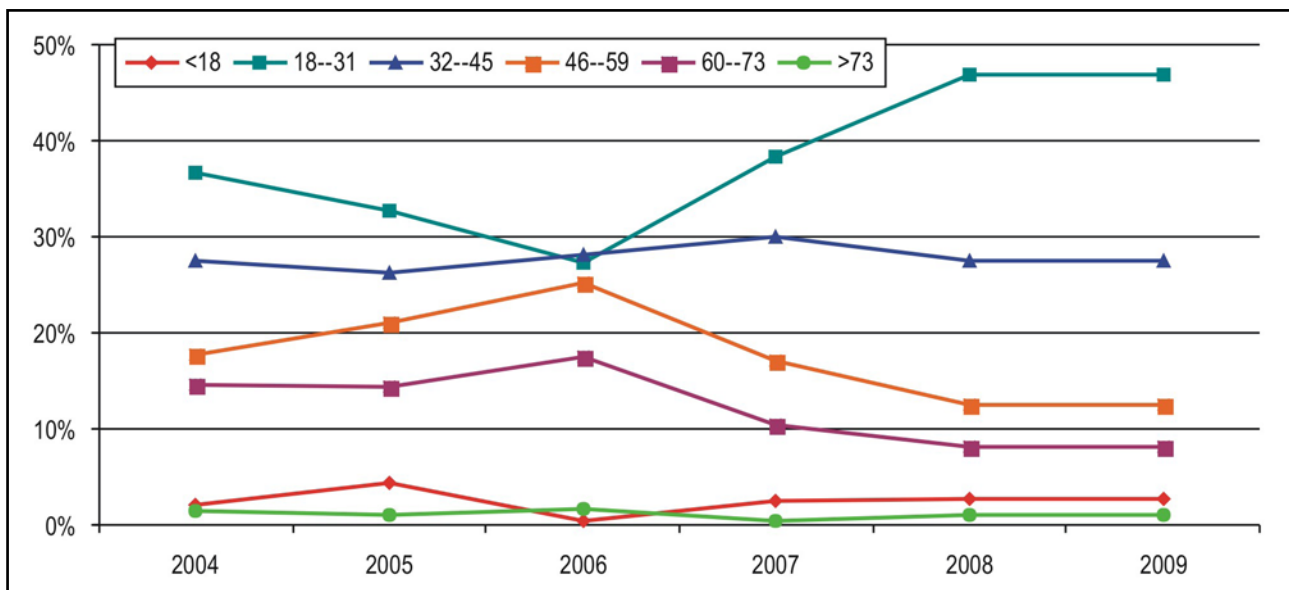
Źródło: Opracowanie własne

Uderzającym, a zarazem godnym uwagi jest utrzymywanie się struktury wiekowej w tych samych przedziałach w trzech latach: 2006, 2008, 2009. Największy udział w strumieniu ruchu turystycznego docierającego do Krakowa mają osoby młode, w wieku 18–31 lat (odwiedzający krajowi ponad 41%, a odwiedzający zagraniczni prawie 47%). Kolejno po nich następują osoby w przedziale wiekowym 32–45 lat. W tym przedziale udziały zmieniają się względem wyniku z 2008 r. na korzyść odwiedzających krajowych (ponad 32% całości), w stosunku do odwiedzających zagranicznych osiągniętych wynik 27,5%.

Rys. 50. Tendencje przyjazdów do Krakowa odwiedzających krajowych w latach 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, według wieku

Źródło: Opracowanie własne

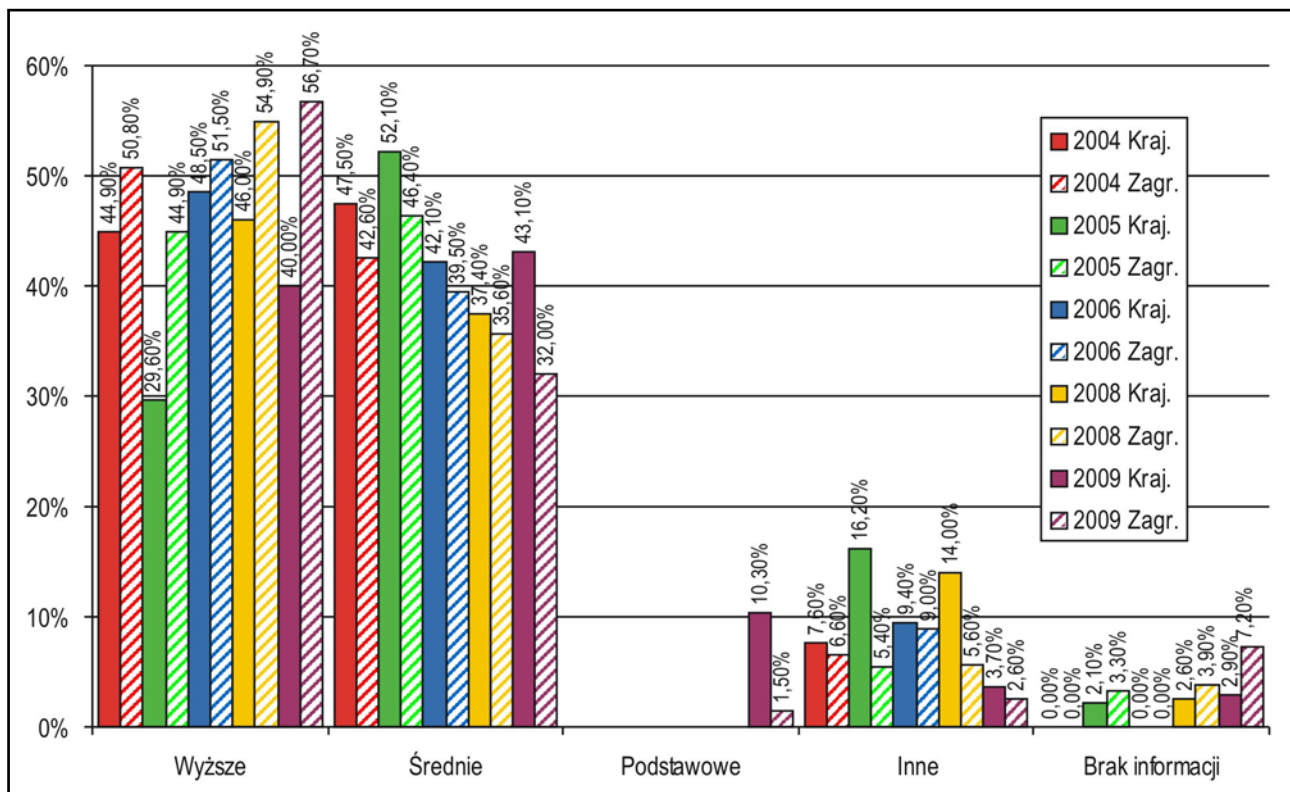
Rys. 51. Tendencje przyjazdów do Krakowa odwiedzających zagranicznych w latach 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, według wieku

Źródło: Opracowanie własne

4.3. Kryteria społeczne

Poziom wykształcenia

Z analizy danych z lat 2004–2009 wynika, że rośnie ilość turystów zagranicznych z wykształceniem wyższym, osiągając poziom udziałów powyżej 50%. W dalszym ciągu nieznacznie, ale systematycznie zmniejsza się udział w przyjazdach do Krakowa turystów zagranicznych z wykształceniem średnim. Wśród turystów krajowych obserwuje się wyraźne zmniejszenie przyjazdów turystów z wykształceniem wyższym, na korzyść osób z wykształceniem średnim. Zjawisko to może mieć związek ze światowym kryzysem gospodarczym i przejawiać się czasową zmianą celów i kierunków wyjazdów turystycznych.

Rys. 52. Struktura przyjazdów do Krakowa w latach 2004, 2005, 2006 i 2008, 2009, według wykształcenia

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 26. Struktura przyjazdów do Krakowa odwiedzających krajowych i zagranicznych w latach 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, według wykształcenia

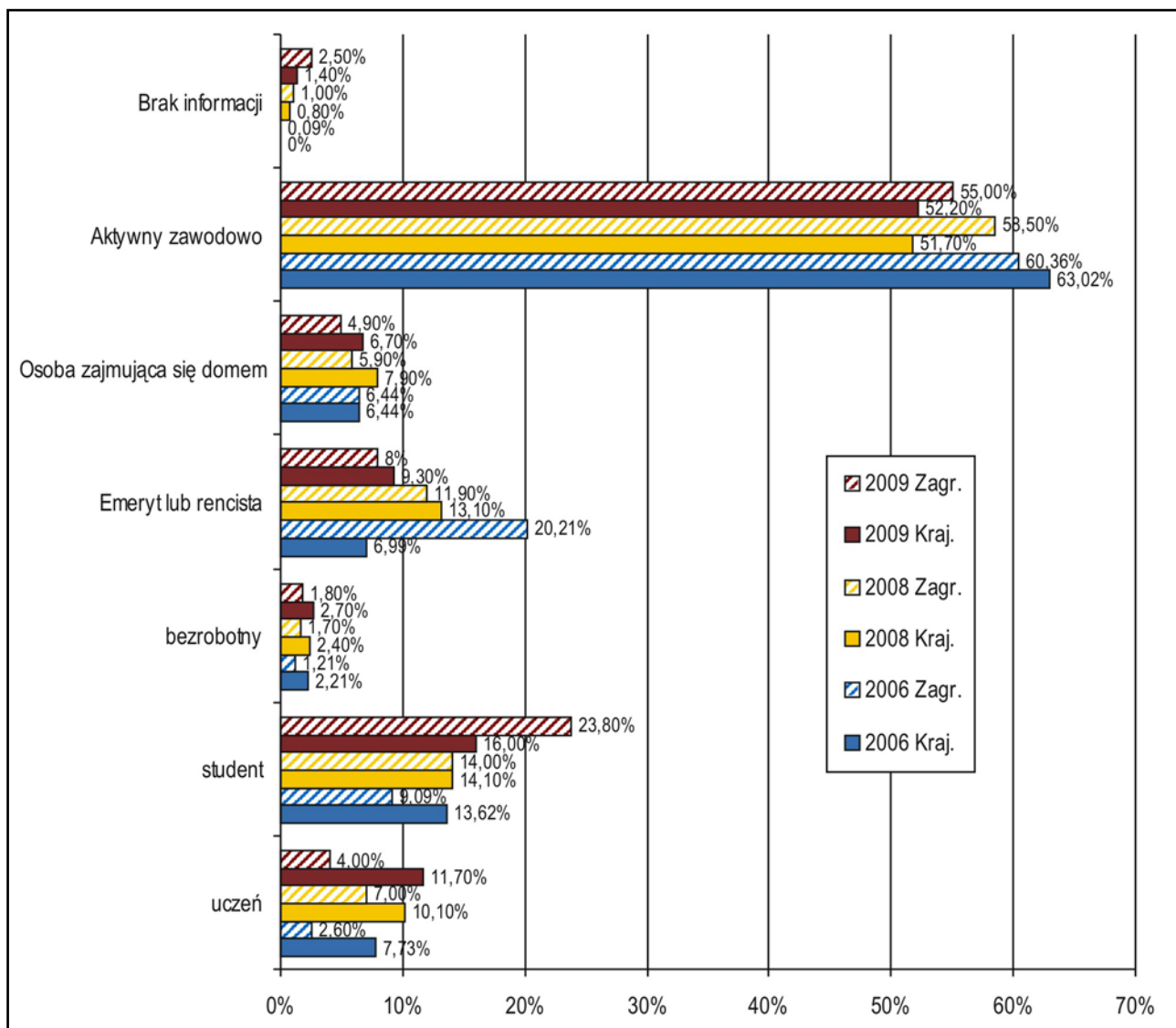
Wykształcenie	2004		2005		2006		2008		2009	
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.
Wyższe	44,9%	50,8%	29,6%	44,9%	48,5%	51,5%	46,0%	54,9%	40,0%	56,7%
Średnie	47,5%	42,6%	52,1%	46,4%	42,1%	39,5%	37,4%	35,6%	43,1%	32,0%
Podstawowe									10,3%	1,5%
Inne	7,6%	6,6%	16,2%	5,4%	9,4%	9,0%	14,0%	5,6%	3,7%	2,6%
Brak informacji	0,0%	0,0%	2,1%	3,3%	0,0%	0,0%	2,6%	3,9%	2,9%	7,2%
Razem	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Źródło: Opracowanie własne

W 2009 r. pierwszy raz do ankiety wprowadzono kategorię „podstawowe”, w celu wydzielenia z kategorii „inne” udziału tego typu wykształcenia. Jak wynika z badań z roku 2009 w kategorii „inne” pozostało dla turystów krajowych niespełna 4% wskazań, a dla turystów zagranicznych poniżej 3%.

Status zawodowy

Tak jak i w latach poprzednich, osoby aktywne zawodowo stanowiły w 2009 r. ponad połowę ankietowanych turystów. Udział turystów krajowych pozostał na tym samym poziomie co w 2008 r., natomiast turystów zagranicznych nieznacznie zmniejszył w stosunku do 2008 r. Odnotowano również prawie 4% spadek przyjazdów z kraju osób będących na rencie lub emeryturze (z ponad 13% udziału odwiedzających krajowych do 9,3%). Zaobserwowano kolejny spadek, o prawie 4%, przyjazdów emerytów i rencistów z zagranicy. Zauważalny jest również wzrost przyjazdów studentów, tak z kraju o 2% jak i z zagranicy (o prawie 8%, do poziomu prawie 24%). Osoby zajmujące się domem pozostają na prawie niezmiennym poziomie 5–6% udziału.

Rys. 53. Struktura przyjazdów do Krakowa w latach 2006 i 2008, 2009, według statusu zawodowego

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 27. Struktura przyjazdów do Krakowa w latach 2004, 2005, 2006, 2008¹⁴, 2009, według statusu zawodowego

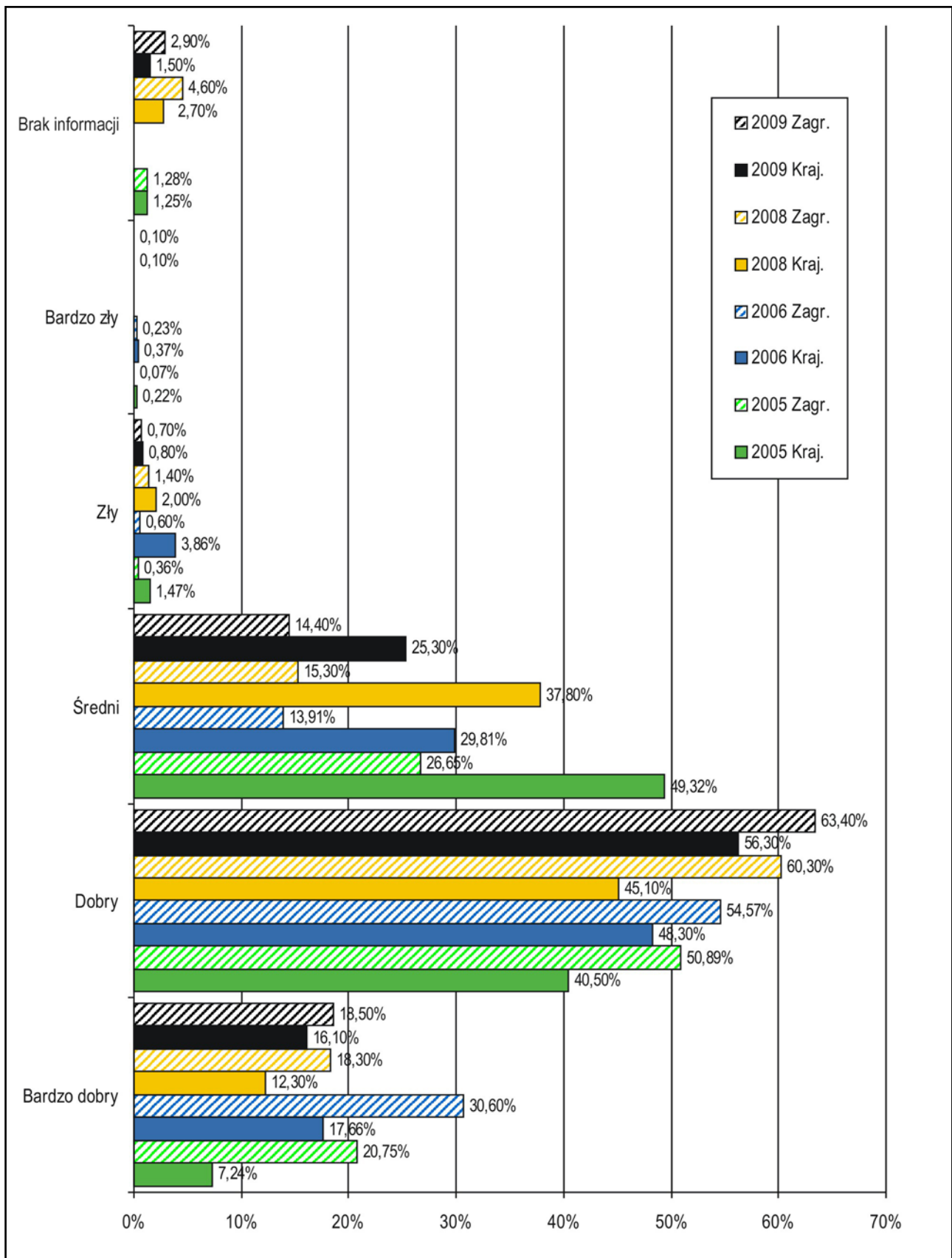
Status zawodowy	2004		2005		2006		2008		2009	
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.
Uczeń	6,4%	7,3%	15,1%	5,7%	7,7%	2,6%	10,1%	7,0%	11,7%	4,0%
Student	16,4%	15,4%	19,1%	15,0%	13,6%	9,1%	14,1%	14,0%	16,0%	23,8%
Bezrobotny	5,7%	1,0%	3,2%	1,9%	2,2%	1,2%	2,4%	1,7%	2,7%	1,8%
Emeryt lub rencista	10,2%	16,8%	16,2%	22,7%	7,0%	20,2%	13,1%	11,9%	9,3%	8%
Emeryt							9,4%	8,6%	7,6%	6,6%
Rencista							3,7%	3,3%	1,7%	1,4%
Osoba zajmująca się domem	3,4%	5,1%	4,7%	6,8%	6,4%	6,4%	7,9%	5,9%	6,7%	4,9%
Aktywny zawodowo	57,8%	54,3%	40,8%	47,1%	63,0%	60,4%	51,7%	58,5%	52,2%	55,0%
Brak informacji	0,0%	0,0%	0,9%	0,9%	0,0%	0,1%	0,8%	1,0%	1,4%	2,5%
Razem	99,9%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Źródło: Opracowanie własne

4.4. Kryterium ekonomiczne

Tradycyjnie, zdecydowana większość odwiedzających Kraków określała swój status materialny jako dobry lub średni. Pytanie o status materialny dotyczy subiektywnej oceny własnej zamożności dokonanej przez respondenta. Wyniki z 2009 r. potwierdzają obserwacje z lat poprzednich, że podróżują osoby zamożne. Widać wyraźną tendencję wzrostową w grupie osób o bardzo dobrej sytuacji materialnej, tak Polaków jak i obcokrajowców. Grupa turystów krajowych o subiektywnym odczuciu bardzo dobrego i dobrego statusu materialnego uzyskała w 2009 r. ponad 70% udziału, co stanowi wzrost o 15% w stosunku do roku 2008. Wynik ten dla turystów zagranicznych w 2009 r. osiągnął prawie 88% udziału, co w stosunku do roku 2006 jest również wzrostem, o 3,3%. W obu przypadkach zmniejsza się kompensacyjnie udział w przyjazdach do Krakowa grupy osób o średnim statusie materialnym. Grupa o złym i bardzo złym statusie materialnym nie przekroczyła w 2009 r. 1% udziałów, co jest wyraźnym dowodem na potwierdzenie tezy, że osoby biedne turystycznie nie podróżują. Tak duże w tym roku zwiększenie grupy najlepiej sytuowanych materialnie turystów z Polski musiało w dobie kryzysu wyraźnie podratować średniej kategorii obiekty noclegowe i odbić się na wyborze standardu nabywanych przez nich usług, w tym również branży gastronomicznej. Wymusiło to jednocześnie na usługodawcach nowe wzorce jakości świadczonych dla tych osób usług turystycznych.

¹⁴ W badaniu z 2008 r. po raz pierwszy rozdzielono w ankiecie kategorię „emeryt lub rencista” na dwie oddzielne. Podział ten kontynuowany jest również w 2009 r. Dla porównywalności wyników z latami poprzednimi dokonano aglomeracji obu kategorii w kategorię „emeryt lub rencista”.

Rys. 54. Struktura przyjazdów do Krakowa w latach 2005, 2006, 2008, 2009, według statusu materialnego

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 28. Struktura przyjazdów do Krakowa odwiedzających krajowych i zagranicznych w latach 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, według statusu materialnego¹⁵

Status materialny	2004		2005		2006		2008		2009	
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.
Bardzo dobry	3,8%	9,1%	7,2%	20,8%	17,7%	30,6%	12,3%	18,3%	16,1%	18,5%
Dobry	36,5%	60,4%	40,5%	50,9%	48,3%	54,6%	45,1%	60,3%	56,3%	63,4%
Suma pośrednia (1+2)	40,3%	69,5%	47,7%	71,7	66,0	85,2	57,4	78,6	72,4	81,9
Średni	56,6%	29,6%	49,3%	26,7%	29,8%	13,9%	37,8%	15,3%	25,3%	14,4%
Zły	2,8%	0,9%	1,5%	0,4%	3,9%	0,6%	2,0%	1,4%	0,8%	0,7%
Bardzo zły	0,3%	0,1%	0,2%	0,1%	0,4%	0,2%	0%	0%	0,1%	0,1%
Suma pośrednia (5+6)	3,1	1,0	1,7	0,5	4,3	0,8	2,0	1,4	0,9	0,8
Brak informacji	0,0%	0,0%	1,3%	1,3%	0,0%	0,1%	2,8%	4,7%	1,4%	2,9%
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: Opracowanie własne

¹⁵ Za rok 2007 – dane nieporównywalne, gdyż IPSOS w 2007 r. do badania respondentów krajowych zastosował skalę sześciostopniową, wyrażoną w przedziałach kwotowych PLN. patrz str. 62, a do badania respondentów zagranicznych zastosował skalę opisową. Patrz str. 64. Raport z badań – Ruch turystyczny w Krakowie w 2007 r. IPSOS Warszawa, listopad 2007.

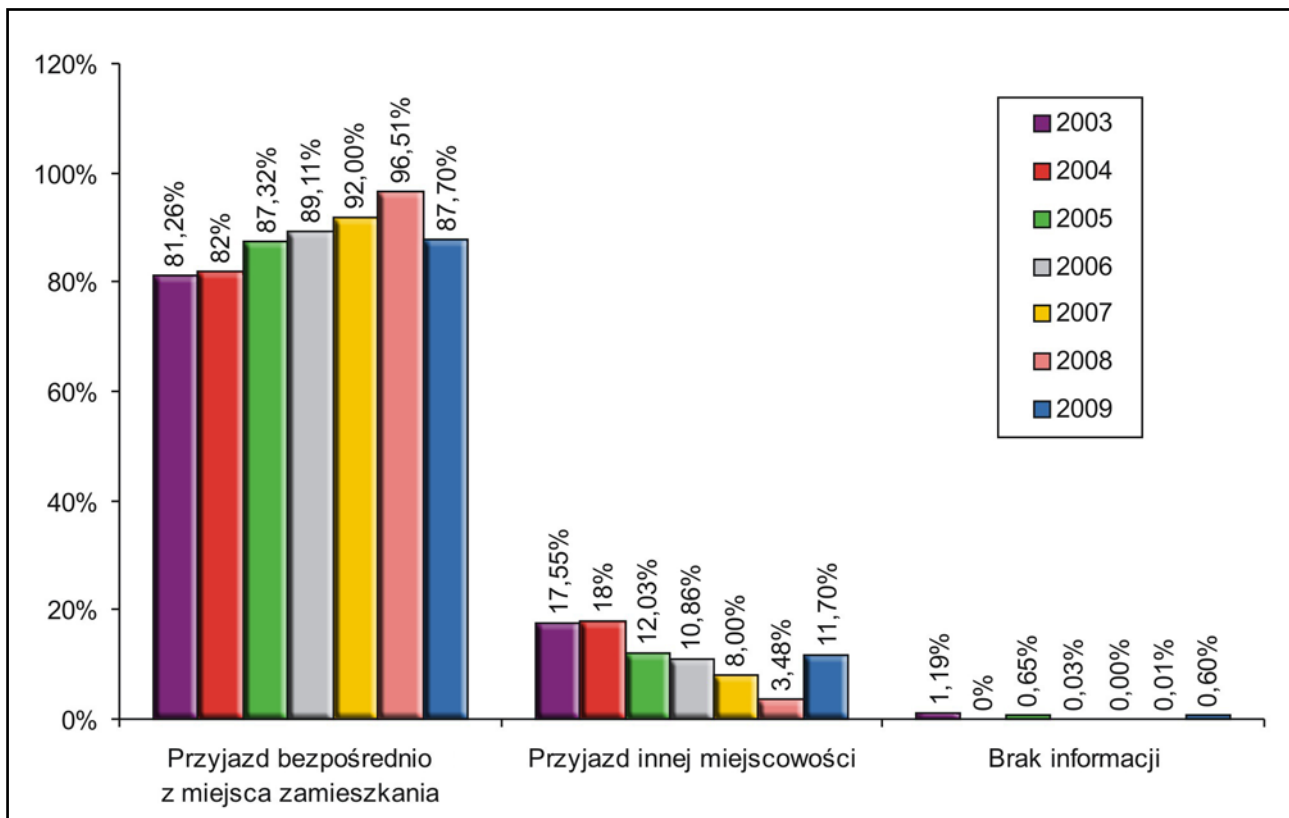
Rozdział V. Analiza informacji dotyczących pobytu w Krakowie

Tab. 29. Struktura odwiedzających z kraju, według kierunków przyjazdów

Kierunek przyjazdu	Udział %						
	2003	2004	2005	2006	2007 ¹⁶	2008	2009
Przyjazd bezpośrednio z miejsca zamieszkania	81,26%	82%	87,32%	89,11%	92%	96,51%	87,7%
Przyjazd innej miejscowości	17,55%	18%	12,03%	10,86%	8%	3,48%	11,7%
Brak informacji	1,19%	0%	0,65%	0,03%	0%	0,01%	0,6%
Razem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Źródło: Opracowanie własne

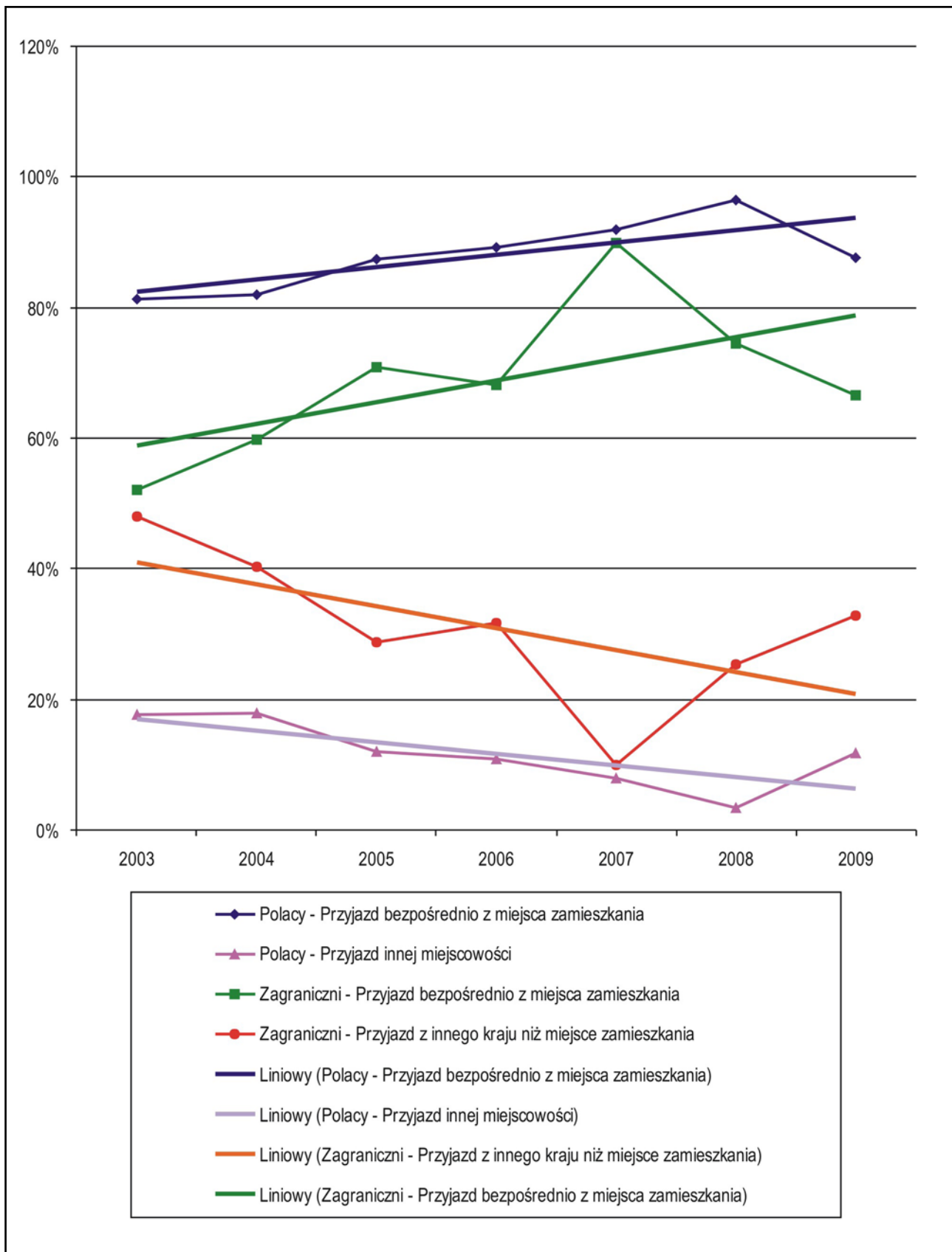
Prawie 90% strumienia krajowego ruchu turystycznego w 2009 r. trafiło bezpośrednio do Krakowa. Oznacza to, że miasto posiada wielką siłę grawitacyjną. Od 2003 r. odsetek docierających do miasta bezpośrednio z miejsca zamieszkania oscyluje w granicach 90%, co potwierdza tezę, że Kraków jest dla turystów krajowych destynacją docelową. W dobie światowego kryzysu gospodarczego status „destynacji docelowej” i to na tak wysokim poziomie jest doskonałym prognostykiem dla branży turystycznej. Oznacza to, że do Krakowa przyjeżdża się celowo i docelowo, a nie „zalicza” się go „przy okazji”, w podróży tranzytowej lub okružnej.

Rys. 55. Przyjazdy krajowe do Krakowa w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, według miejsca, z którego nastąpił przyjazd

Źródło: Opracowanie własne

¹⁶ Za rok 2007 – dane IPSOS

Rys. 56. Trendy przyjazdów krajowych i zagranicznych do Krakowa w latach 2003–2009, według miejsca, z którego nastąpił przyjazd

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 30. Przyjazdy zagraniczne do Krakowa w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, według miejsca, z którego nastąpił przyjazd

Kierunek przyjazdu	2003	2004	2005	2006	2007 ¹⁷	2008	2009
	Ogółem %						
Przyjazd bezpośrednio z miejsca zamieszkania	52,0 %	59,7 %	70,8 %	68,1 %	90%	74,59%	66,6%
Przyjazd z innego kraju niż miejsce zamieszkania	48,0 %	40,3 %	28,7 %	31,8 %	10%	25,34%	32,8%
Brak informacji	0 %	0 %	1,5 %	0,1 %	0%	0,07%	0,6%
	Udział %						
Przyjazd z innego kraju niż miejsce zamieszkania	2003	2004	2005	2006	2008	2009	
Niemcy	12,1%	15,3%	20,9%	15,9%	18,5%	19,4%	
Wielka Brytania	9,7%	10,9%	18,1%	16,6%	10,6%	12,5%	
Francja	8,1%	10,9%	8,5%	7,6%	7,9%	9,2%	
Czechy	1,3%	1,7%	2,1%	2,0%	15,7%	6,4%	
Austria	2,9%	2,4%	4,6%	1,8%	5,6%	3,6%	
Włochy	8,1%	9,7%	7,0%	6,7%	3,7%	3,6%	
Σ pośrednia	42,2%	50,9%	61,2%	50,6%	62,0%	54,7%	
Rosja	0,5%	0,7%	1,1%	2,0%	0,0%	2,8%	
Hiszpania	2,9%	4,0%	2,6%	2,4%	3,2%	2,4%	
Izrael	8,0%	2,5%	0,4%	2,2%	0,9%	1,6%	
Irlandia	1,5%	2,4%	1,6%	3,8%	5,1%	1,2%	
USA	10,5%	8,6%	6,5%	9,3%	4,2%	1,2%	
Szwajcaria	2,1%	1,2%	1,4%	0,7%	1,9%	1,2%	
Szwecja	0,5%	2,5%	3,3%	1,4%	1,4%	1,2%	
Belgia	1,7%	0,4%	0,9%	2,1%	1,4%	0,8%	
Norwegia	6,5%	1,1%	1,2%	2,3%	0,5%	0,8%	
Finlandia						0,8%	
Grecja						0,8%	
Słowacja	0,7%	2,0%	1,2%	1,6%	8,3%	0,4%	
Węgry	1,3%	2,3%	3,1%	2,0%	3,2%	0,4%	
Holandia	2,5%	2,7%	1,9%	3,1%	2,3%	0,4%	
Ukraina	4,5%	1,6%	1,9%	1,5%	0,9%	0,4%	
Kanada	2,0%	1,7%	0,6%	1,5%	0,5%	0,4%	
Portugalia	1,0%	0,6%	0,6%	0,4%	0,0%	0,4%	
Bułgaria						0,4%	
Czarnogóra						0,4%	
Luxemburg						0,4%	
Maroko						0,4%	
Dania	1,7%	0,9%	1,1%	0,6%	2,3%	0,0%	
Chorwacja	1,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,9%	0,0%	
Japonia	1,7%	0,6%	1,1%	2,0%	0,0%	0,0%	
Australia	1,1%	1,2%	0,6%	1,3%	0,0%	0,0%	
Litwa	0,0%	2,3%	0,7%	0,7%	0,0%	0,0%	
Korea Południowa	1,3%	0,0%	0,3%	0,4%	0,0%	0,0%	
Brak wskazania							26,5%
Pozostałe kraje	4,6%	9,8%	6,6%	8,2%	0,9%	0,0%	

Źródło: Opracowanie własne

Prawie 70-procentowy wskaźnik przyjazdów turystów zagranicznych docierających do Krakowa bezpośrednio z miejsca zamieszkania, mimo tegorocznego spadku, w dalszym ciągu jest bardzo

¹⁷ Patrz str. 14 rys. 4 Raport z badań – Ruch turystyczny w Krakowie w 2007 roku. IPSOS Warszawa, Listopad 2007

dobrym prognozą dla tego segmentu strumienia ruchu turystycznego. W stosunku do 2008 r. odnotowano spadek tego wskaźnika o prawie 8%.

W kategorii „tranzytu” istotną informacją jest również to, że wśród turystów zagranicznych, dla których Kraków był jedną z kolejnych stacji w ich podróży, ponad 54% przed przyjazdem do Krakowa przebywało wcześniej w miastach sześciu krajów Unii Europejskiej, z których największym udziałowcem w tej kategorii są kolejno: Niemcy, Wielka Brytania, Francja, Czechy, Austria i Włochy. Należy zwrócić uwagę szczególnie na Czechy, które z prawie 16-procentowym udziałem przyjazdów turystycznych tranzytowych w 2008 r., spadły do poziomu 6,4% w roku 2009. Takie wahania przyjazdów via Czechy do Krakowa, z poziomu 2% w latach 2003–2006, przez 16% w 2008 r. do tegorocznego udziału na poziomie ponad 6%, oznaczają niestabilność tanich linii lotniczych operujących z lotniska w Pradze i ich wrażliwość na zjawiska kryzysowe zachodzące obecnie w transporcie lotniczym. Odczyt ten należy dalej weryfikować w kolejnych latach. Podobnie obserwować należy w dalszym ciągu przyjazdy via Austria i Irlandia. Jedynie Francja, jako kraj tranzytowy do Krakowa, pozostała na prawie niezmiennym od lat poziomie 8–9%. Godnym zauważenia jest powrót na poziomie prawie 3% przyjazdów turystów zagranicznych via Rosja (patrz tab. 30).

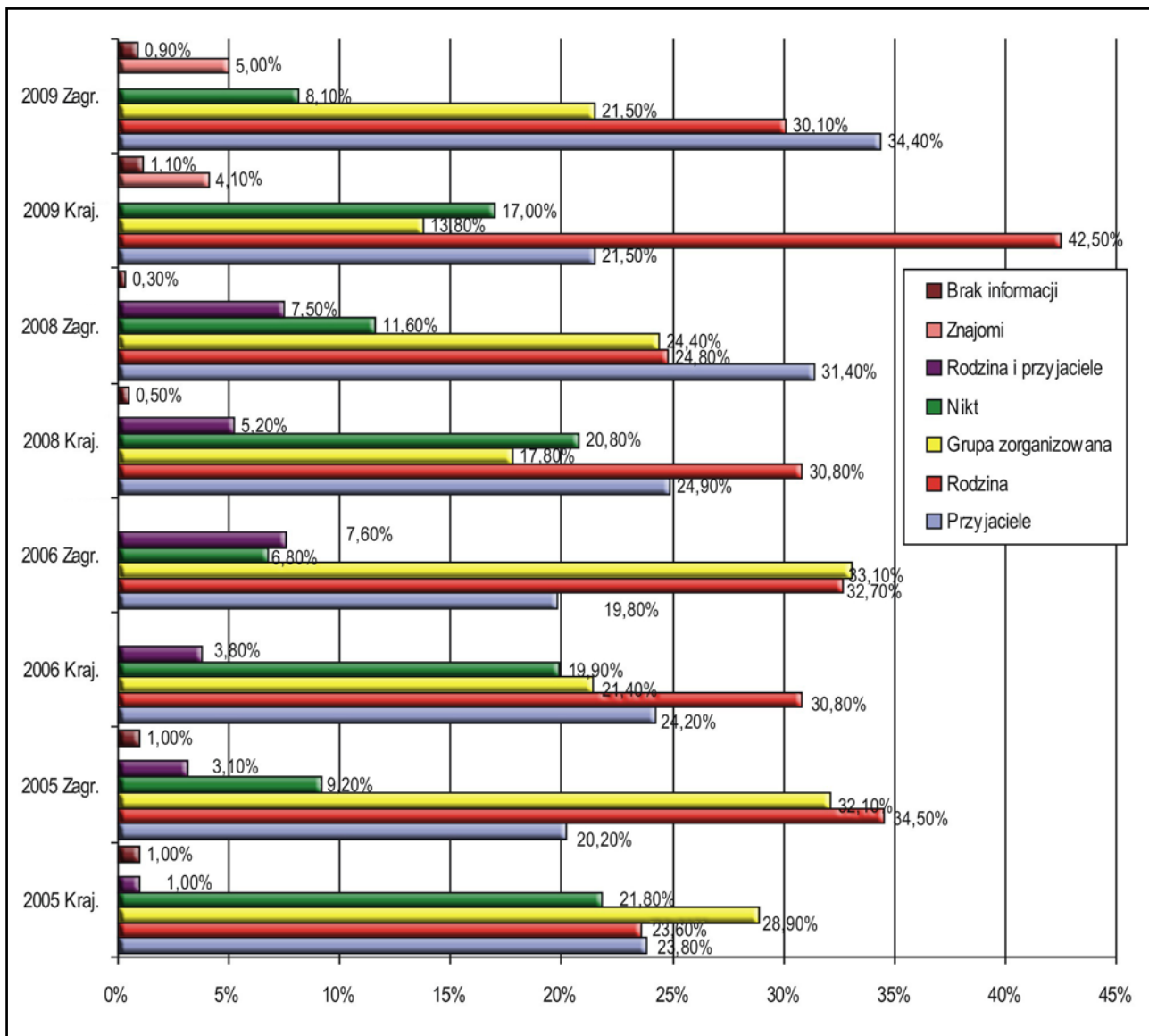
Tab. 31. Przyjazdy do Krakowa w latach 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, według towarzyszących osób

Osoby towarzyszące	2005		2006		2008		2009	
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.
Przyjaciele	23,8%	20,2%	24,2%	19,8%	24,9%	31,4%	21,5%	34,4%
Rodzina	23,6%	34,5%	30,8%	32,7%	30,8%	24,8%	42,5%	30,1%
Grupa zorganizowana	28,9%	32,1%	21,4%	33,1%	17,8%	24,4%	13,8%	21,5%
Nikt	21,8%	9,2%	19,9%	6,8%	20,8%	11,6%	17,0%	8,1%
Rodzina i przyjaciele	1,0%	3,1%	3,8%	7,6%	5,2%	7,5%	0%	0%
Znajomi ¹⁸	0%	0%	0%	0%	0%	0%	4,1%	5,0%
Brak informacji	1,0%	1,0%	0,0%	0,0%	0,5%	0,3%	1,1%	0,9%

Źródło: Opracowanie własne

W 2009 r. Kraków był w dalszym ciągu destynacją docelową dla odwiedzających krajowych podróżujących tak w gronie rodzinnym (udział ponad 40% – wzrost prawie o 10% w stosunku do roku 2008), jak i w towarzystwie przyjaciół (udział ponad 20% – spadek w stosunku do roku 2008 o 3,5%), samotnie (udział 17% – spadek w stosunku do roku 2008 o prawie 4%), w grupie zorganizowanej (spadek o 4%, do poziomu 14% udziałów), jak również w towarzystwie znajomych (udział ponad 4%). W zagranicznym ruchu turystycznym utrzymująca się od lat równowaga pomiędzy osobami podróżującymi w grupie zorganizowanej i osobami preferującymi wyjazdy typowo rodzinne w 2009 r. została wyraźnie naruszona na korzyść podróży rodzinnych. Tendencja wzrostu udziałów podróży rodzinnych może mieć związek z „efektem rygla” opisanego na str. 38 jako kompensacyjna forma corocznej podróży/wycieczki wakacyjno-urlopowej. Jest to niekorzystne zjawisko dla organizatorów turystyki (kolejny spadek w 2009 r. o 3% zagranicznych podróży grupowych).

¹⁸ W badaniu przeprowadzonym w 2009 roku w ankiecie wydzielono kolejną odrębną kategorię wśród osób towarzyszących w podróży – „znajomi” likwidując kategorię „rodzina i przyjaciele”

Rys. 57. Struktura osób towarzyszących w latach 2005, 2006, 2008, 2009

Źródło: Opracowanie własne

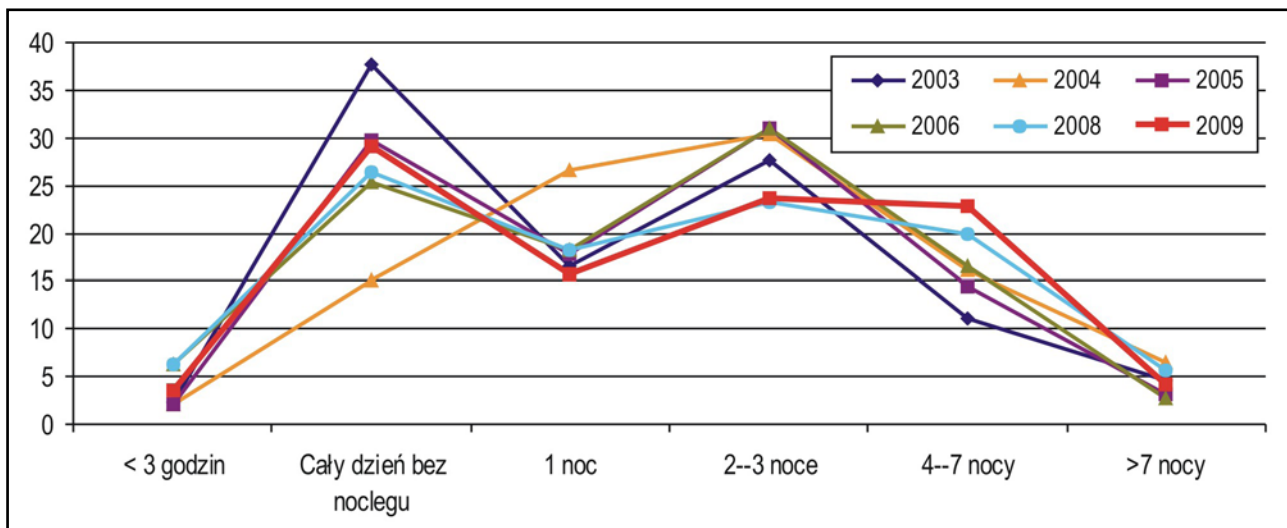
Tab. 32. Struktura czasowa pobytu osób odwiedzających Kraków w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009¹⁹

Długość pobytu odwiedzających w Krakowie	2003		2004		2005		2006		2008		2009		2009 Ogółem
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	
Do 3 godzin	2,4	0,1	2,0	0,7	2,0	0,6	6,2	0,1	6,2	0,5	3,5	2,5	3,1
Cały dzień bez noclegu	37,6	4,6	15,0	3,0	29,8	1,6	25,4	2,8	26,4	1,8	29,1	4,1	19,2
1 noc	16,6	7,6	26,7	18,4	17,8	6,8	18,3	5,2	18,3	3,0	15,7	4,2	11,1
2-3 noce	27,7	51,8	30,3	34,5	31,0	31,2	30,9	31,4	23,3	22,0	23,6	22,5	23,2
4-7 nocy	11,1	24,7	16,1	34,5	14,5	44,7	16,5	53,2	19,9	62,6	22,9	55,9	36,0
>7 nocy	4,7	11,2	6,4	6,9	3,1	12,8	2,7	7,3	5,6	9,6	4,2	8,6	5,9
Brak informacji	0,0	0,0	3,6	2,0	1,9	2,2	0,0	0,0	0,3	0,5	1,0	2,2	1,5
Razem	100,1	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Źródło: Opracowanie własne

¹⁹ Dane z 2007 r. są nieporównywalne (patrz str. 15. Raport z badań – Ruch turystyczny w Krakowie w 2007 r. IPSOS, Warszawa, listopad 2007.

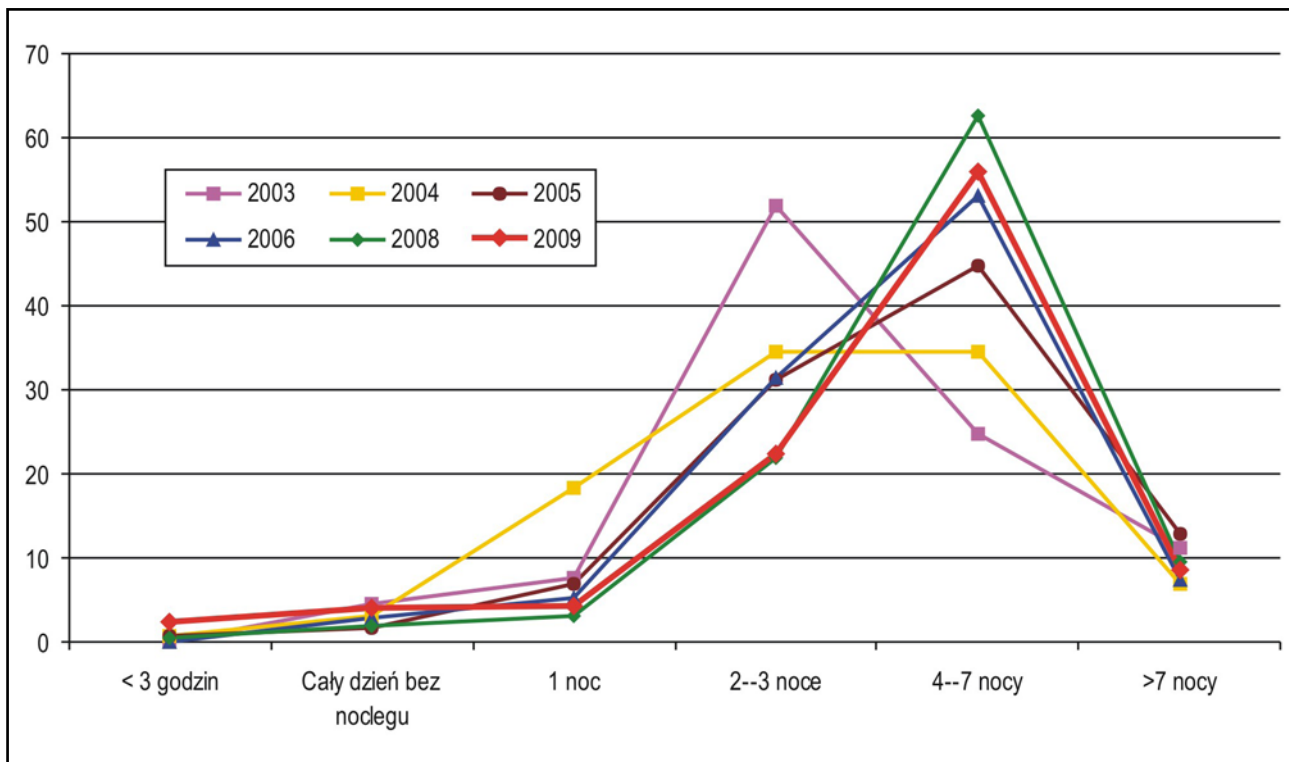
W 2009 r. wyraźnie widać zmiany w strukturze czasu pobytów Polaków w Krakowie. W tej grupie odnotowano spadek w kategorii „1 nocleg” o prawie 3% w stosunku do roku 2008 i wzrost o 3% w kategorii „4–7 nocy”, z 19,9 do 22,9%. Zanotowano stabilizację wartości udziałów w kategorii „2–3 noce”. Jednocześnie zauważono spadek długich pobytów w kategorii „>7 nocy”, z 5,6% do poziomu 4,2%. Wzrósł również udział odwiedzających jednodniowych bez noclegu, z 26,4 do ponad 29%. Wynik ten wskazuje z jednej strony na postępującą tendencję zwiększania jednodniowych (beznoclegowych) pobytów, z drugiej strony ich wydłużania, tak wśród Polaków jak i obcokrajowców przebywających w Krakowie. Wydłużanie czasu pobytu jest zjawiskiem bardzo korzystnym dla miasta. Przebywający dłużej turysta może skorzystać z większej gamy usług i atrakcji miasta. Dla gestorów bazy noclegowej jest to jednak swoiste „memento”, gdyż raz „zabrany” przez hotel z rynku usług noclegowych długoterminowy klient, przez wiele nocy staje się niedostępny innym, konkurującym z nim przedsiębiorcom tej branży. Może to w praktyce oznaczać, że popełnione przez służby hotelowe błędy akwizycyjne i marketingowe są i będą zwielokrotniane przez efekt wydłużonego pobytu gościa (efekt multiplikacji). W konsekwencji odbijać się to będzie na obłożeniu obiektu, co przekłada się bezpośrednio na ostateczny wynik finansowy prowadzonej działalności. Przy zmniejszeniu wielkości strumienia ruchu turystycznego (a z takim zmniejszeniem niewątpliwie mamy do czynienia również w 2009 r.) zjawisko to nasila się jeszcze bardziej, dowodem czego jest w dalszym ciągu wyraźnie i głośno artykułowany przez niektórych przedstawicieli krakowskiej branży hotelowej niepokój. Do rozważenia i przygotowania (przez hotelarzy krakowskich) jest też oferta „jednego noclegu”, tak by nie opłacało się odwiedzającym Kraków turystom nocować w podróży, np. w porannym „Intercity” relacji Warszawa – Kraków – Warszawa.

Rys. 58. Długość pobytu odwiedzających krajowych w Krakowie w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009

Źródło: Opracowanie własne

U odwiedzających z kraju zauważono wzrost o 3% w stosunku do roku 2008 jednodniowych pobytów bez noclegu i wzrost w kategorii „4–7 nocy” o 3%. Odnotowano również spadek pobytów z jednym noclegiem o 2,6%.

Rys. 59. Długość pobytu odwiedzających zagranicznych w Krakowie w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009

Źródło: Opracowanie własne

Utrzymuje się tendencja z roku poprzedniego. Widać wyraźnie skłonność obcokrajowców do pozostawania dłużej w Krakowie. Jednak w 2009 r. zanotowano spadek udziałów w kategorii „4–7 nocy” o prawie 7% w stosunku do roku 2008.

Tab. 33. Struktura celów przyjazdu Polaków i obcokrajowców do Krakowa w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008

Struktura celów przyjazdu	2003		2004		2005		2006		2008		2009		2009 Ogółem
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	
Zwiedzanie zabytków	67,7	50,2	11,1	33,6	24,8	48,0	25,3	40,1	22	23,87	19	22,6	20,6
Wypoczynek	14,1	22,4	38,2	30,8	12,5	19,7	13,3	32,9	19,63	22,42	19,64	22	20,6
Rozrywka	3,4	4,2	3,8	5,3	4,0	4,0	4,1	3,7	8,45	12,67	7	11	8,6
Odwiedziny krewnych i znajomych	5,6	8,5	8,7	7,9	11,4	7,3	6,9	6,4	8,43	3,27	8,2	3,75	6,3
Odwiedziny krewnych											4,2	1,5	3,0
Odwiedziny znajomych											4,0	2,25	3,3
Zakupy	0,9	0,1	0,5	0,2	0,8	0,5	2,9	0,2	8,76	6,15	6,6	5,7	6,2
Poznanie walorów przyrody	0,1	0,4	1,8	0,9	0,1	0,1	0,3	0,1	1,39	7,82	4,0	8,25	5,9
Udział w imprezie kulturalnej	0,5	2,2	1,3	0,8	3,3	1,6	5,2	1,0	3,98	1,43	6,6	4,1	5,4
Cel religijny	0,8	0,3	5,1	3,2	5,4	2,6	10,6	3,9	7,73	6,67	3,43	3,25	3,35
Odnowa duchowa											1,9	1,85	1,9
Edukacja	0,5	4,3	1,3	1,6	1,6	1,1	1,8	1,2	3,95	3,12	4,0	3,8	4,0
Tranzyt	0,0	0,0	2,4	1,9	0,5	1,9	3,1	1,2	2,79	2,92	2,2	3,5	2,8
Odwiedziny miejsc rodzinnych	0,2	1,2	0,6	2,1	3,5	1,8	0,6	1,2	2,14	2,47	1,9	1,8	1,8

Cd. tab. 33. Struktura celów przyjazdu Polaków i obcokrajowców do Krakowa w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008

Struktura celów przyjazdu	2003		2004		2005		2006		2008		2009		2009 Ogółem
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	
Udział w szkoleniu lub konferencji lub kongresie ²⁰	0,6	1,0	2,1	2,1	3,3	1,8	5,1	1,1	2,17	1,4	1,7	1,5	1,6
Udział w szkoleniu,									1,29	0,3	1,5	0,8	1,2
Udział w kongresie									0,18	0,24	0,2	0,7	0,4
Udział w konferencji									0,69	0,86	0	0	0
Sprawy służbowe	3,1	3,6	8,0	3,7	7,0	5,8	13,3	4,6	2,17	1,21	1,7	1,2	1,5
Cel zdrowotny	0,1	0,0	3,8	0,1	1,1	0,1	1,2	0,1	2,12	0,45	2,33	0,2	1,4
Turystyka aktywna	0,5	1,0	4,7	2,3	2,1	0,9	0,5	0,7	1,37	2,77	1,1	1,4	1,2
Udział w zawodach sportowych	0,0	0,0	0,7	0,3	2,8	0,4	1,6	0,5	0,59	0,35	0,7	0,5	0,6
Integracja z firmą											0,4	0,2	0,3
Inny cel	1,8	0,4	4,5	1,8	15,5	2,1	4,2	1,1	2,25	0,97	2,4	1,8	2,25
Brak informacji	0,1	0,2	1,5	1,4	0,3	0,7	0,0	0,1	0,18	0,12	5,2	1,6	3,7
Razem	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 33 przedstawia wynik odpowiedzi wielokrotnego wyboru na pytanie o cel przyjazdu do Krakowa. Ogółem respondenci ex aequo na pierwszym miejscu umieścili, z wynikiem 21%, „zwiedzanie zabytków” i „wypoczynek”. W dalszym ciągu tak Polacy, jak i obcokrajowcy prawie symetrycznie opowiedzieli się za tym powodem przyjazdu. Również w dalszym ciągu utrzymuje się 3-procentowa przewaga udziałów – w obu kategoriach celów – turystów zagranicznych nad krajowymi. Kolejny istotny cel przyjazdu z wynikiem ogólnym prawie 9% (spadek o prawie 2% w stosunku do 2008 r.) stanowiła „rozrywka”. W dalszym ciągu w tej kategorii jest bardzo wyraźna różnica pomiędzy turystami zagranicznymi i krajowymi rzędu 4% na korzyść obcokrajowców. Kolejne miejsca w rankingu w roku 2009 uzyskały „odwiedziny krewnych i znajomych” – z wynikiem 6,3%, „przyjazd na zakupy” – 6,2%, „poznanie walorów przyrody” – 5,9%, „udział w imprezie kulturalnej” – 5,4% i „cel religijny”, rozdzielony po raz pierwszy w badaniu 2009 r. na dwie kategorie: „cel religijny” – (3,35%) i „odnowa duchowa” – 1,9%. Suma ogółem obu tych podkategorii dała wynik 5,25% udziałów.

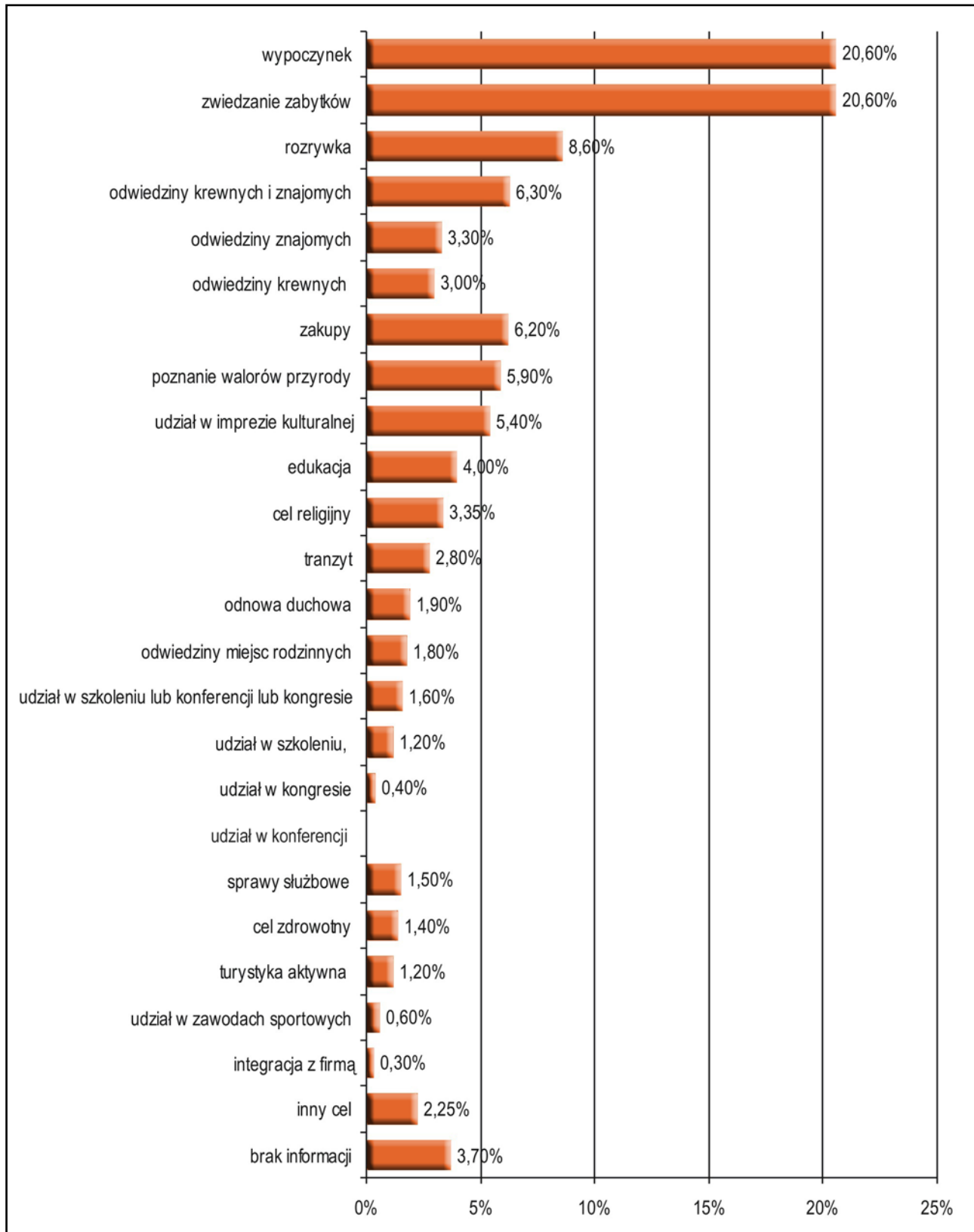
Respondenci krajowi najczęściej wybierali w następującej kolejności cele swojego przyjazdu: „wypoczynek” – prawie 20%, „zwiedzanie zabytków” – 19%, „odwiedziny krewnych i znajomych” – ponad 8%, „rozrywka” – 7%, „zakupy” – prawie 7%, „cel religijny” i „odnowa duchowa” – prawie 6%.

Respondenci zagraniczni najczęściej wybierali w następującej kolejności cele swojego przyjazdu: „zwiedzanie zabytków” – prawie 23%, „wypoczynek” – 22%, „rozrywka” – 11%, „poznanie walorów przyrody” – ponad 8%, „zakupy” – prawie 6%, „cel religijny” i „odnowa duchowa” – ponad 5%.

Tradycyjnie, jak co roku, należy zaznaczyć, że ranking ten wykonany został na odpowiedziach

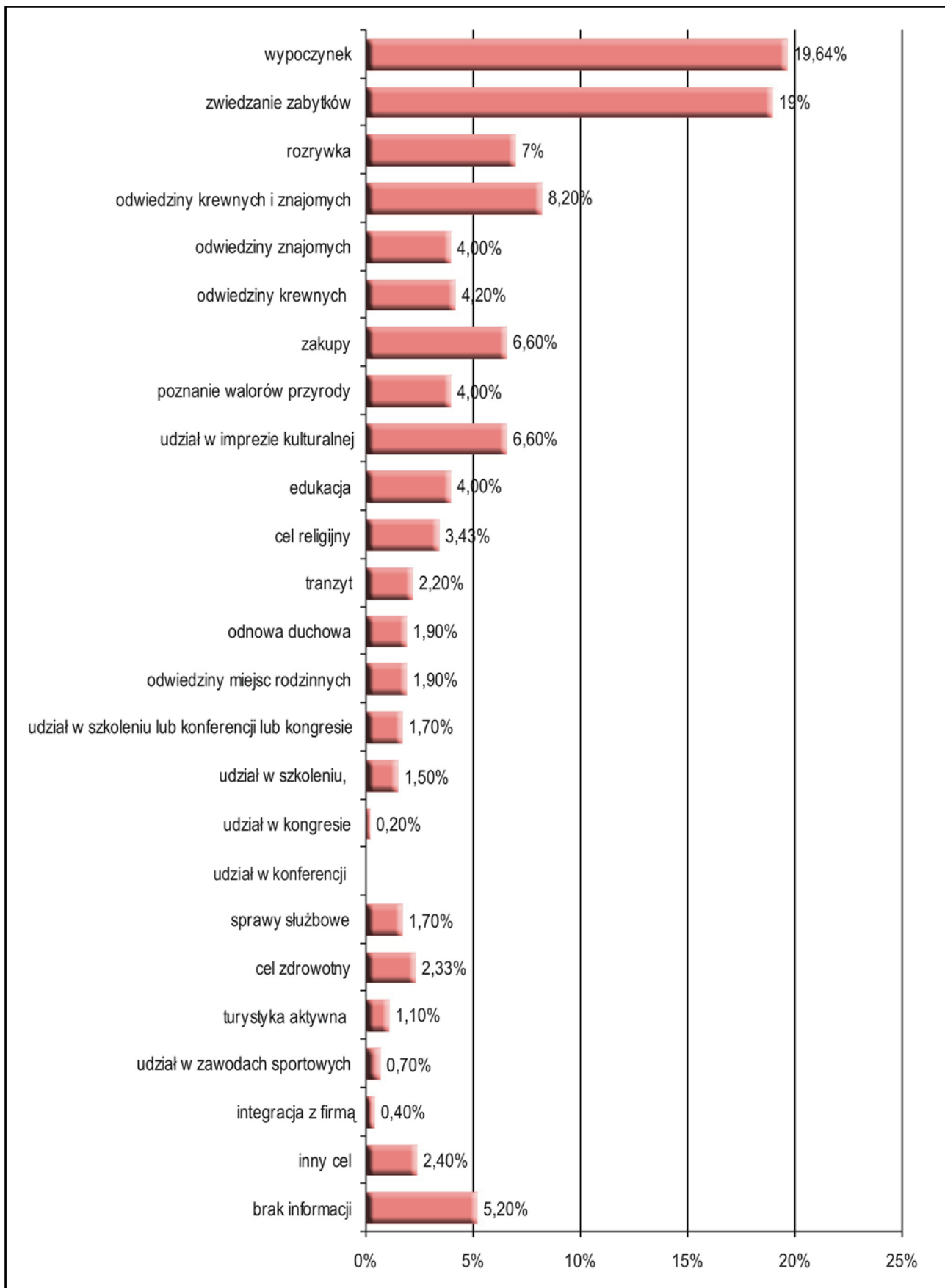
²⁰ W badaniu ruchu turystycznego w 2008 roku rozbito zbiorczą kategorię „udział w kongresie, konferencji, szkoleniu” na pojedyncze kategorie. Dla ciągłości obrazu i porównywalności z obserwacjami z lat poprzednich, obserwacje z kategorii „udział w kongresie”, „udział w konferencji”, „udział w szkoleniu” aglomerowano w zbiorczą kategorię „udział w kongresie, konferencji, szkoleniu”. Nakładka ta powinna być konsekwentnie stosowana jeszcze co najmniej raz w kolejnym badaniu w 2010, aby umożliwić identyfikację respondenta i obserwację zjawiska związanego z przyjazdami w wymienionych wyżej celach.

wielokrotnego wyboru i stanowi jedynie tło dla celu deklarowanego w następnym pytaniu, w którym to można było wybrać tylko jeden „główny” cel przyjazdu.

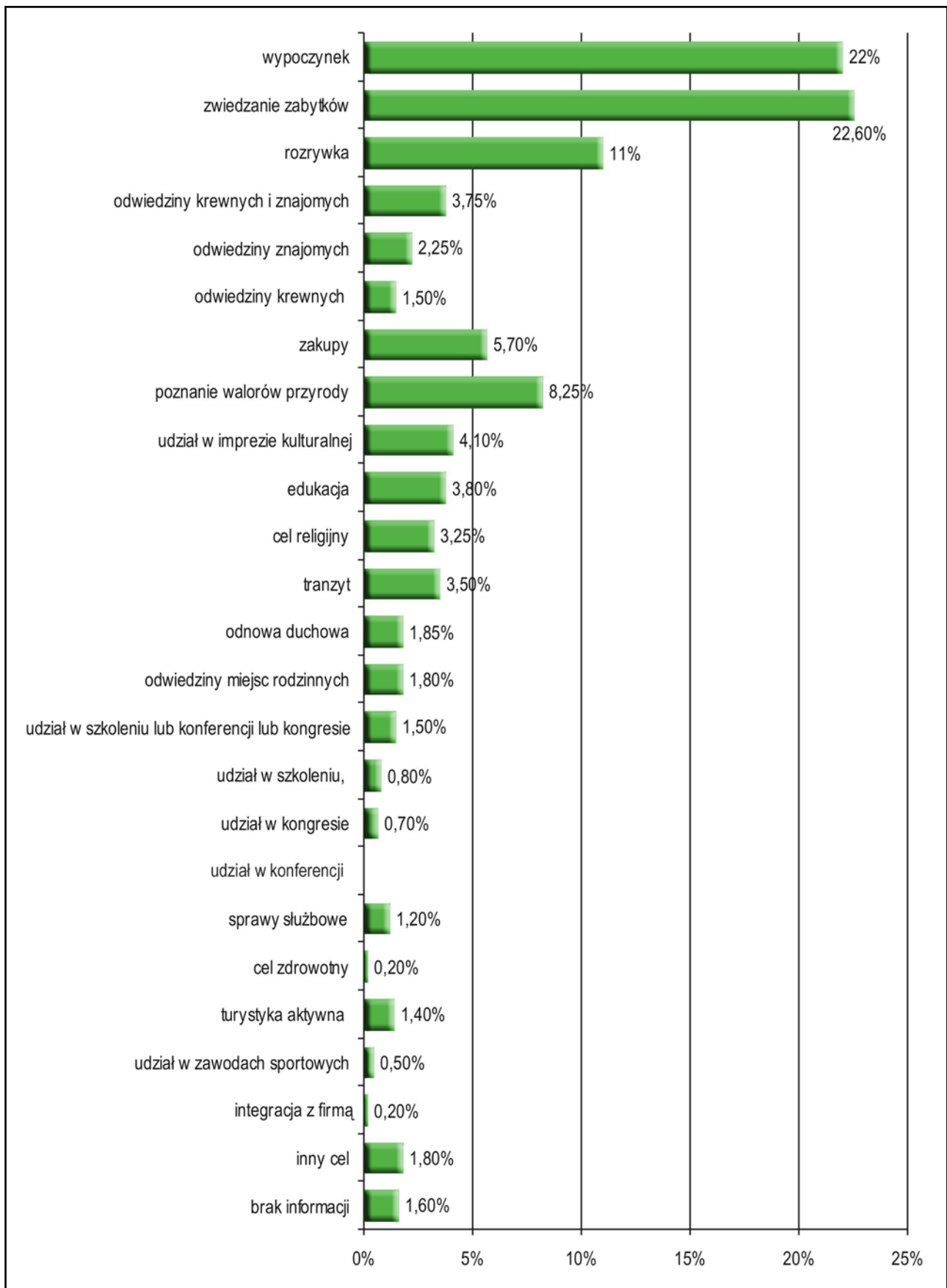
Rys. 60. Struktura celów przyjazdu do Krakowa odwiedzających ogółem w roku 2009

Źródło: Opracowanie własne

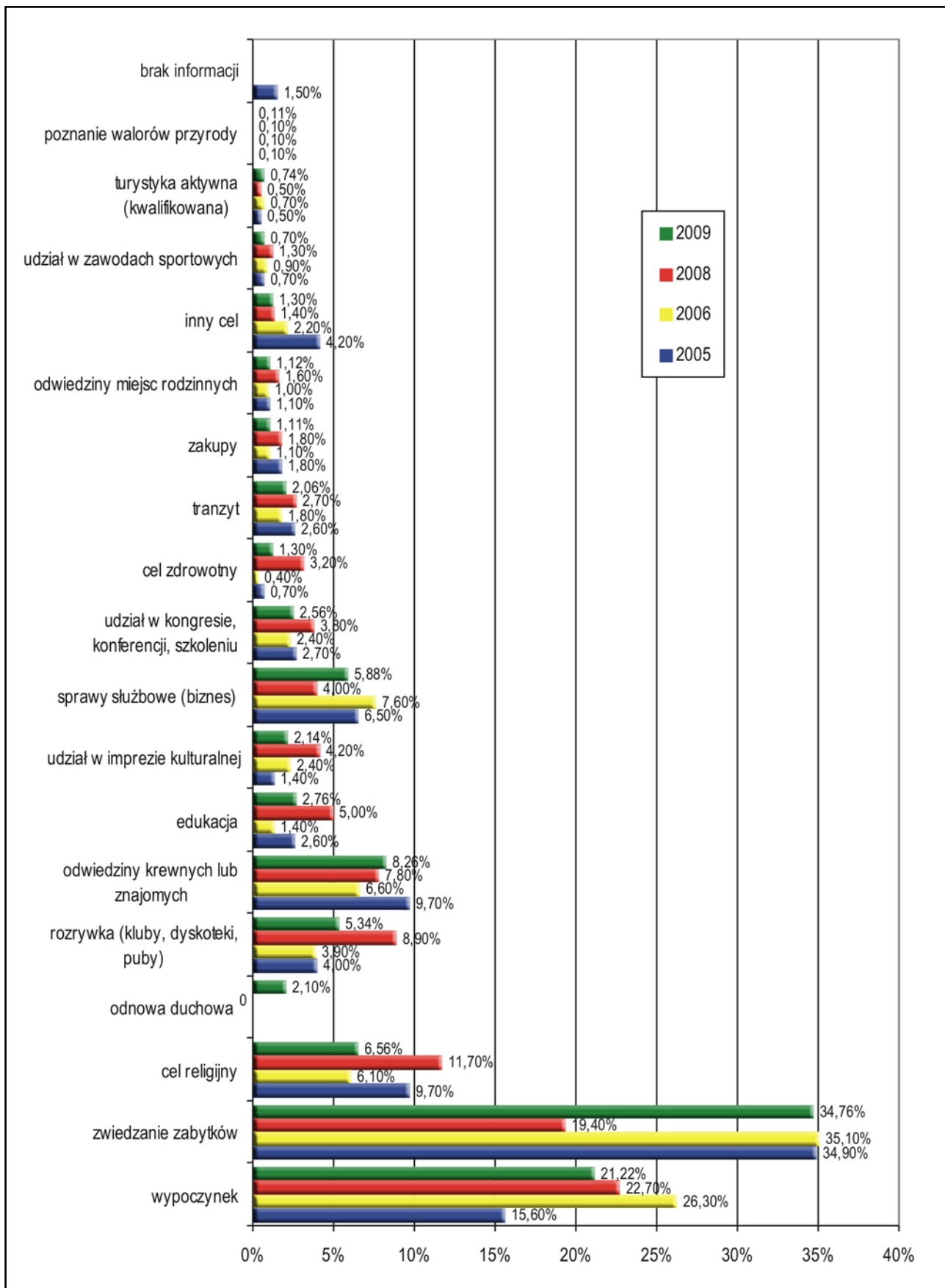
Rys. 61. Struktura celów przyjazdu do Krakowa odwiedzających krajowych w roku 2009

Źródło: Opracowanie własne

Rys. 62. Struktura celów przyjazdu do Krakowa odwiedzających zagranicznych ogółem w roku 2009

Źródło: Opracowanie własne

Rys. 63. Główny cel przyjazdu do Krakowa odwiedzających ogółem w latach 2005–2006 i 2008–2009

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 34. Główny cel przyjazdu do Krakowa odwiedzających ogółem w latach 2003–2006 i 2008–2009

Główny cel przyjazdu	2003	2004	2005	2006	2008	2009
Zwiedzanie zabytków	59,0%	30,4%	34,9%	35,1%	19,4%	34,76%
Wypoczynek	18,3%	23,2%	15,6%	26,3%	22,7%	21,22%
Cel religijny	0,6%	4,7%	9,7%	6,1%	11,7%	6,56%
Odnowa duchowa						2,10%
Odwiedziny krewnych lub znajomych	7,1%	10,1%	9,7%	6,6%	7,8%	8,26%
Odwiedziny krewnych						5,15%
Odwiedziny znajomych						3,11%
Sprawy służbowe (biznes)	3,4%	7,9%	6,5%	7,6%	4,0%	5,88%
Rozrywka (kluby, dyskoteki, puby)	3,8%	6,1%	4,0%	3,9%	8,9%	5,34%
Edukacja	2,4%	2,4%	2,6%	1,4%	5,0%	2,76%
Udział w imprezie kulturalnej	1,4%	1,3%	1,4%	2,4%	4,2%	2,14%
Udział w kongresie, konferencji, szkoleniu	0,8%	3,1%	2,7%	2,4%	3,8%	2,56%
Udział w kongresie					0,3%	
Udział w konferencji					2,2%	
Udział w szkoleniu					1,3%	
Tranzyt	0,0%	3,2%	2,6%	1,8%	2,7%	2,06%
Cel zdrowotny	0,1%	0,2%	0,7%	0,4%	3,2%	1,3%
Odwiedziny miejsc rodzinnych	0,7%	1,2%	1,1%	1,0%	1,6%	1,12%
Zakupy	0,5%	0,5%	1,8%	1,1%	1,8%	1,11%
Turystyka aktywna (kwalifikowana)	0,8%	1,2%	0,5%	0,7%	0,5%	0,74%
Udział w zawodach sportowych	0,0%	0,2%	0,7%	0,9%	1,3%	0,7%
Poznanie walorów przyrody	0,3%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Inny cel	1,1%	4,2%	4,2%	2,2%	1,3%	1,3%
Brak informacji	0,0%	0,0%	1,2%	0,0%	0,0%	0,0%
Razem	100,3%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,00%

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 35. Główny cel przyjazdu do Krakowa odwiedzających krajowych w latach 2003–2006 i 2008–2009

Główny cel przyjazdu	2003	2004	2005	2006	2008	2009
Wypoczynek	14,1%	18,4%	12,5%	13,3%	11,9%	14,0%
Zwiedzanie zabytków	67,7%	23,0%	24,8%	25,3%	17,7%	31,7%
Cel religijny	0,8%	6,1%	15,5%	10,6%	14,8%	9,5%
Odnowa duchowa						1,6%
Rozrywka (kluby, dyskoteki, puby)	3,4%	6,3%	4,0%	4,1%	5,1%	4,58%
Odwiedziny krewnych lub znajomych	5,6%	12,3%	11,4%	6,9%	11,1%	9,46%
Odwiedziny krewnych						5,25%
Odwiedziny znajomych						4,21%
Edukacja	0,5%	3,2%	3,3%	1,8%	5,8%	2,92%
Udział w imprezie kulturalnej	0,5%	1,8%	1,6%	5,2%	6,2%	3,06%
Sprawy służbowe (biznes)	3,1%	11,7%	7,0%	13,3%	4,4%	7,0%
Udział w kongresie, konferencji, szkoleniu	0,6%	3,8%	3,5%	5,1%	4,1%	3,42%
Udział w kongresie					0,1%	0,12%
Udział w konferencji					1,7%	1,52%
Udział w szkoleniu					2,3%	1,9%
Cel zdrowotny	0,1%	0,5%	1,1%	1,2%	5,9%	1,76%
Tranzyt	0,0%	0,0%	3,3%	3,1%	4,4%	2,16%
Zakupy	0,9%	0,7%	2,8%	2,9%	3,4%	2,14%
Odwiedziny miejsc rodzinnych	0,2%	0,4%	0,5%	0,6%	1,1%	1,56%
Udział w zawodach sportowych	0,0%	0,2%	0,8%	1,6%	1,4%	0,8%
Turystyka aktywna (kwalifikowana)	0,5%	0,4%	0,3%	0,5%	0,5%	0,44%
Poznanie walorów przyrody	0,1%	0,1%	0,1%	0,3%	0,0%	0,14%

Cd. tab. 35. Główny cel przyjazdu do Krakowa odwiedzających krajowych w latach 2003–2006 i 2008–2009

Główny cel przyjazdu	2003	2004	2005	2006	2008	2009
Inny cel	1,8%	0,0%	5,4%	4,2%	2,2%	3,64%
Brak informacji	0,1%	11,1%	2,1%	0,0%	0,0%	0,12%
Razem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 34 ukazuje konkretne decyzje respondentów, którzy musieli dokonać pojedynczego wyboru, odpowiadając na pytanie dlaczego przyjechali do Krakowa. Ranking z tab. 34 nie pozostawia w tym zakresie nieścisłości. Na pierwszym miejscu (z wynikiem prawie 22%) uplasowało się „zwiedzanie zabytków”, na drugim (prawie 22% udziałów) „wypoczynek”. Obie kategorie wymieniły się miejscami w porównaniu do zajmowanych w roku 2008. Na trzecim miejscu pozostał, z wynikiem prawie 9% „cel religijny” i „odnowa duchowa”²¹. Na czwartym miejscu znalazły się „odwiedziny krewnych lub znajomych” (ponad 8%). Na piątym miejscu pojawiły się „sprawy służbowe – biznes”, z wynikiem prawie 6%. Szóste miejsce w rankingu zajęła „rozrywka” z wynikiem ponad 5%. Tych sześć powyższych kategorii aglomeruje ponad 84% udziałów spośród celów głównych, którymi kierowali się turyści przyjeżdżając do Krakowa. Wyraźnie widać spadek udziału celu „edukacyjnego” w przyjazdach do miasta, o ponad 2%. Również „rozrywka” spadła w rankingu z czwartego na szóste miejsce. W tab. 33 na piątym miejscu pojawiła się kategoria „zakupy” (z wynikiem ponad 6%). W celach głównych przyjazdu, w tab. 34 kategoria ta osiąga wynik 1,11% i plasuje się na miejscu trzynastym. Jeszcze bardziej zjawisko to obrazuje kategoria „poznanie walorów przyrody” – w tab. 33 na miejscu szóstym, a w tab. 34 – jako cel główny, na ostatnim miejscu, z wynikiem 0,11%. Podwójnie konstruowane pytanie o cel przyjazdu trafnie diagnozuje prawdziwe cele przyjazdu do Krakowa, wiążąc je jednocześnie jeszcze wyraźniej z (czasem tylko deklaracyjnymi) celami pobocznymi.

Cele główne przyjazdów Polaków do Krakowa zawierają się w tab. 35, w czterech pozycjach rankingowych. Pierwsze miejsce (z wynikiem prawie 32%) uzyskało „zwiedzanie zabytków”, drugie (14%) – „wypoczynek” trzecie – „cel religijny” i „odnowa duchowa”, z wynikiem łącznym 11,1% oraz czwarte miejsce (prawie 9,5%) – „odwiedziny krewnych lub znajomych”²². Te cztery powyższe kategorie aglomerują ponad 55% udziałów spośród celów głównych, którymi kierowali się turyści krajowi przyjeżdżając do Krakowa.

Cele główne przyjazdów obcokrajowców do Krakowa zawierają się również w czterech pozycjach rankingowych uwidocznionych w tab. 36. Pierwsze miejsce (z wynikiem 35%) uzyskało „zwiedzanie zabytków”, na drugim był „wypoczynek” (ponad 27%), trzecie (7% wskazań) zajęły „odwiedziny krewnych lub znajomych”²³, czwarte (6%) uzyskała „rozrywka” (kluby, dyskoteki, puby). Te cztery

²¹ W badaniu ruchu turystycznego w Krakowie w 2009 r. po raz pierwszy wydzielono z kategorii „cel religijny” oddzielną kategorię „odnowa duchowa”. Działanie takie pozwoli w przyszłości na bliższą identyfikację tej grupy celów przyjazdu w kolejnych latach.

²² Kategorię „odwiedziny krewnych lub znajomych” rozdzielono w 2009 roku na pojedyncze składowe, podobnie jak zrobiono to w 2008 r. z kategorią „udział w kongresie, konferencji, szkoleniu”. Działanie takie pozwoli w przyszłości na bliższą identyfikację tej grupy celów przyjazdu w kolejnych latach.

²³ Uważnie należy przyglądać się nowej kategorii „odwiedziny znajomych”, gdyż w Internecie bardzo szybko rozwija się inicjatywa teoretycznie „nonprofit” darmowego przyjmowania do swojego „salonu” na „kanapę” podróżujących po świecie internautów. Akcja ta w skali globalnej operuje prawie 2 milionami zareje-

kategorie aglomerują ponad 75% udziałów spośród celów głównych, którymi kierowali się turyści zagraniczni przyjeżdżając do Krakowa.

Tab. 36. Główny cel przyjazdu odwiedzających zagranicznych do Krakowa w latach 2003–2006 i 2008–2009

Główny cel przyjazdu	2003	2004	2005	2006	2008	2009
Wypoczynek	22,40%	28,14%	19,70%	32,90%	33,50%	27,20%
Zwiedzanie zabytków	50,20%	37,69%	48,00%	40,10%	21,10%	35%
Cel religijny	0,30%	3,19%	2,10%	3,90%	8,70%	5,10%
Odnowa duchowa						0,50%
Rozrywka (kluby, dyskoteki, puby)	4,20%	5,97%	4,00%	3,70%	12,60%	6,00%
Odwiedziny krewnych lub znajomych	8,50%	7,73%	7,30%	6,40%	4,60%	7,00%
Odwiedziny krewnych						2,00%
Odwiedziny znajomych						5,00%
Edukacja	4,30%	1,49%	1,60%	1,20%	4,30%	3,10%
Udział w imprezie kulturalnej	2,20%	0,81%	1,10%	1,00%	2,30%	1,80%
Sprawy służbowe (biznes)	3,60%	4,14%	5,80%	4,60%	3,60%	4,20%
Udział w kongresie, konferencji, szkoleniu	1,00%	2,71%	1,80%	1,10%	3,40%	4,40%
Udział w kongresie					0,50%	0,80%
Udział w konferencji					2,60%	3,10%
Udział w szkoleniu					0,30%	0,50%
Cel zdrowotny	0,00%	0,00%	0,10%	0,10%	0,50%	0,40%
Tranzyt	0,00%	1,76%	1,80%	1,20%	1,00%	0,80%
Zakupy	0,10%	0,34%	0,40%	0,20%	0,30%	0,25%
Odwiedziny miejsc rodzinnych	1,20%	1,90%	1,90%	1,20%	2,00%	1,50%
Udział w zawodach sportowych	0,00%	0,20%	0,50%	0,50%	1,20%	0,60%
Turystyka aktywna (kwalifikowana)	1,00%	2,03%	0,70%	0,70%	0,50%	0,80%
Poznanie walorów przyrody	0,40%	0,07%	0,10%	0,10%	0,00%	0,20%
(Inny cel)	0,60%	1,83%	2,20%	1,10%	0,40%	1,15%
Brak informacji	0,00%	0,00%	0,90%	0,00%	0,00%	0,0%
Razem	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 37. Struktura procentowa głównych celów przyjazdów do Krakowa obcokrajowców w latach 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, według krajów (dla krajów z listy najliczniejszych przyjazdów)

Cel przyjazdu	Niemcy					USA				
	2004	2005	2006	2008	2009	2004	2005	2006	2008	2009
Rozrywka	7,23	5,10	0	2,2	4,9	7,79	2,17	0,5	0	2,5
Wypoczynek	24,10	19,39	28,28	42,0	22,5	31,82	16,30	30,5	39,7	27,6
Zwiedzanie zabytków	44,58	57,14	52,77	23,2	44,5	20,13	26,09	32	10,3	19,2
Odwiedziny krewnych i znajomych	5,62	3,06	3,5	0,7	3,5	16,23	31,52	14	27,6	22,3
Udział w zawodach sportowych	0	0	0	3,6	2,0	0	0	0	0	0
Cel religijny	1,20	1,36	5,83	3,6	3,0	3,90	0	4	6,9	5
Udział w szkoleniu, konferencji lub kongresie	2,81	1,36	1,17	1,4	1,7	4,55	1,09	1	0	2,2
Edukacja	0,40	2,04	2,33	9,4	3,6	1,30	4,35	1,5	5,2	3,1
Udział w imprezie kulturalnej	0,80	1,02	0,58	2,9	1,7	0,65	1,09	1,5	1,7	2,1
Odwiedziny miejsc rodzinnych	2,41	1,02	0	1,4	1,6	3,90	6,52	4	5,2	5

stowanych członków w Couchsurfing International. http://www.couchsurfing.org/?user_language=pl

Cd. tab. 37. Struktura procentowa głównych celów przyjazdów do Krakowa obcokrajowców w latach 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, według krajów (dla krajów z listy najliczniejszych przyjazdów)

Zakupy	1,20	0,34	0	0,4	0,7	1,95	2,17	0,5	0	1,5
Turystyka aktywna (kwalifikowana)	1,61	0,34	0	0	1,0	0,65	1,09	0,5	0	1
Inny cel	1,61	2,72	0,87	5,8	2,8	1,95	5,43	1	0	2,8
Tranzyt	1,20	1,02	0,29	2,2	1,2	1,30	0,00	5	1,7	2,7
Cel zdrowotny	0,00	0,0	0	1,4	1,0	0,00	0,00	0	0	0
Sprawy służbowe	5,22	3,40	4,37	0	4,3	3,90	2,17	4	1,7	3
Poznanie walorów przyrody	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Brak informacji	0	0,68	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem	99,99	99,99	99,99	100,2	100	100,2	99,99	100	100	100
Cel przyjazdu	W. Bryt.					Francja				
	2004	2005	2006	2008	2009	2004	2005	2006	2008	2009
Rozrywka	5,88	2,35	12,29	45,1	41	4,81	5,04	1,84	1,3	3,5
Wypoczynek	38,50	29,41	44,13	34,4	36,5	33,16	15,97	34,97	46,3	39
Zwiedzanie zabytków	32,62	40,39	28,49	11,2	14,4	41,18	51,26	44,79	20	26,5
Odwiedziny krewnych i znajomych	6,42	9,80	4,75	3,6	4,1	3,74	6,72	7,36	8,8	7,0
Udział w zawodach sportowych	0,00	0,78	0,28	1,8	1,0	0	0	0	0	0
Cel religijny	0,53	1,96	1,68	0,9	0,5	1,07	0,00	0	8,8	6,5
Udział w szkoleniu, konferencji lub kongresie	4,28	0,78	0,56	0,9	0,5	4,28	1,68	3,07	3,8	3
Edukacja	0,00	1,18	0,56	0,4	0,5	0,53	4,20	1,23	0	1,0
Udział w imprezie kulturalnej	0,53	1,57	1,4	0,4	0,5	0	0	0	0	0
Odwiedziny miejsc rodzinnych	1,60	1,18	0,84	0,4	0,5	0,53	2,52	0,61	0	0
Zakupy	1,07	0,39	0,28	0,4	0,5	1,60	0	0	0	0
Turystyka aktywna (kwalifikowana)	1,07	0,39	0,84	0,4	0	3,74	2,52	3,07	0	2,5
Inny cel	3,74	5,10	0,84	0	0	2,14	1,68	0	0	2
Tranzyt	1,07	0,39	0	0	0	1,07	0	0	0	0
Cel zdrowotny	0,00	0,00	0	0	0	0,00	0	1,23	0	0,5
Sprawy służbowe	2,67	4,31	3,07	0	0	2,14	6,72	1,84	11,3	8,5
Poznanie walorów przyrody	0	0	0	0	0	0	0,84	0	0	0
Brak informacji	0	0	0	0	0	0	0,84	0	0	0
Razem	99,98	99,98	100,01	99,9	100	99,99	99,99	100,01	100,3	100,0
Cel przyjazdu	Włochy									
	2004	2005	2006	2008	2009					
Rozrywka	8,93	4,04	3,45	1	4,5					
Wypoczynek	24,40	11,11	32,41	21,6	22,0					
Zwiedzanie zabytków	40,48	55,56	35,86	12,4	36,0					
Odwiedziny krewnych i znajomych	2,38	3,03	2,76	1	2,3					
Udział w zawodach sportowych	0	0	0,69	0	0					
Cel religijny	5,95	12,12	19,31	59,8	24,0					
Udział w szkoleniu, konferencji lub kongresie	4,17	4,04	0	1	3,0					
Edukacja	1,19	0	0	2,1	1,6					
Udział w imprezie kulturalnej	0,60	0	0	0	0					

Cd. tab. 37. Struktura procentowa głównych celów przyjazdów do Krakowa obcokrajowców w latach 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, według krajów (dla krajów z listy najliczniejszych przyjazdów)

Odwiedziny miejsc rodzinnych	1,79	1,01	0	0	0,0
Zakupy	1,19	0	0	1	1,0
Turystyka aktywna (kwalifikowana)	4,17	1,01	1,38	0	2,1
Inny cel	0,60	2,02	0,69	0	0,5
Tranzyt	2,38	0	0,69	0	1,5
Cel zdrowotny	0	0	0	0	0
Sprawy służbowe	1,79	4,04	2,76	0	1,5
Poznanie walorów przyrody	0	0	0	0	0
Brak informacji	0	2,02	0	0	0
Razem	100,02	100,0	100,0	99,9	100,0

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 37 wysortowana jest malejąco dla rynku przyjazdów z Wielkiej Brytanii w 2009 r. jako ponownie największego tegorocznego udziałowca. Dla turystów z tego kraju na pierwszym miejscu jako cel główny uplasowała się „rozrywka”, z wynikiem 41%, na drugim „wypoczynek”, z wynikiem prawie 37%, na trzecim „zwiedzanie zabytków”, z wynikiem ponad 14%. Inne cele dla turystów brytyjskich nie osiągnęły progu istotności statystycznej. Dla turystów z Niemiec na pierwszym miejscu jako cel główny uplasowało się „zwiedzanie zabytków”, z wynikiem 44,5%, na drugim, z wynikiem ponad 22%, „wypoczynek”. Inne cele dla turystów niemieckich nie osiągnęły progu istotności statystycznej. Dla turystów z Włoch na pierwszym miejscu jako cel główny uplasowało się „zwiedzanie zabytków”, z wynikiem 36%, na drugim „wypoczynek”, z wynikiem 22%, na trzecim „cel religijny”, z wynikiem 24%. Inne cele dla turystów włoskich nie osiągnęły progu istotności statystycznej. Dla turystów z Francji na pierwszym miejscu jako cel główny uplasował się „wypoczynek”, z wynikiem 39%, na drugim „zwiedzanie zabytków”, z wynikiem 26,5%, na trzecim „sprawy służbowe”, z wynikiem ponad 8%, *ex aequo*²⁴ czwarte miejsce w rankingu uzyskały przyjazdy w celu „odwiedzin krewnych i znajomych” (7%) i przyjazdy w „celach religijnych” (6,5%). Inne cele dla turystów francuskich nie osiągnęły progu istotności statystycznej. Dla turystów z USA na pierwszym miejscu jako cel główny uplasował się „wypoczynek”, z wynikiem prawie 28%, na drugim „odwiedziny krewnych i znajomych”, z wynikiem prawie 23%, na trzecim „zwiedzanie zabytków”, z wynikiem ponad 19%. Inne cele dla turystów amerykańskich nie osiągnęły progu istotności statystycznej.

²⁴ *ex aequo* [eksekwo] (łc.) jednakowo, na równi, w równej mierze.

Tab. 38. Struktura wykorzystanych środków transportu ogółem w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009

Struktura środków transportu	2003	2004	2005	2006	2008	2009
Samolot ²⁵	10,0%	16,2%	21,4%	38,4%	31,19%	27,40%
Samolot rejsowy	0%	0%	0%	0%	12,3%	11,90%
Samolot tanich linii	0%	0%	0%	0%	18,8%	15,00%
Samolot czarterowy						0,50%
Samochód	43,5%	34,2%	26,2%	26,5%	28,5%	33,70%
Pociąg	21,0%	20,2%	16,9%	13,1%	16,67%	17,20%
Autokar turystyczny	20,5%	22,5%	25,9%	17,1%	11,58%	9,70%
Autobus (A+B) ²⁶	3,5%	5,9%	7,9%	3,2%	10,45%	10,60%
Autobus linii regularnej (A)	3,5%	5,9%	7,9%	3,2%	4,72%	5,30%
Bus (B)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	5,73%	5,30%
Inny	1,5%	1,0%	1,3%	1,8%	0,64%	0,40%
Brak informacji	0,0%	0,0%	0,3%	0,0%	0,97%	1,00%

Źródło: Opracowanie własne

Ogólnie najpopularniejszym środkiem transportu wykorzystywanym przez turystów jest samolot, następnie samochód osobowy, pociąg i komunikacja autokarowa. Obserwując przyjazdy turystów krajowych i zagranicznych, ranking ten zmienia się diametralnie, co obrazuje tab. 39. Kolorem żółtym zaznaczono dominujące środki transportu dla obydwóch kategorii turystów.

Tab. 39. Struktura wykorzystanych przez Polaków i obcokrajowców środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2005, 2006, 2008, 2009 (w %)

Struktura środków transportu	2005			2006			2008			2009		
	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.
Samolot	21,4	1,1	47,8	38,4	3,2	56,1	31,19	0,7	68,4	27,4	0,6	68,5
Samolot rejsowy	0	0	0	0	0	0	12,35	0,3	27,1	11,9	0,4	29,6
Samolot tanich linii	0	0	0	0	0	0	18,84	0,4	41,3	15,0	0,2	37,7
Samolot czarterowy										0,50	0,0	1,2
Samochód	26,2	34,0	16,1	26,5	48,5	15,4	28,5	41,9	12	33,7	49,2	10,0
Autokar turystyczny	25,9	26,7	24,7	17,1	17,3	16,9	11,58	15,4	6,8	17,2	12,8	5,0
Autobus (A+B)	7,9	13,1	1,2	3,2	7,1	1,3	10,45	17,5	1,8	9,7	15,6	2,9
Autobus linii regularnej	7,9	13,1	1,2	3,2	7,1	1,3	4,72	7,7	1,1	10,6	7,6	1,7
Bus	0	0	0	0	0	0	5,73	9,8	0,7	5,3	8,0	1,2

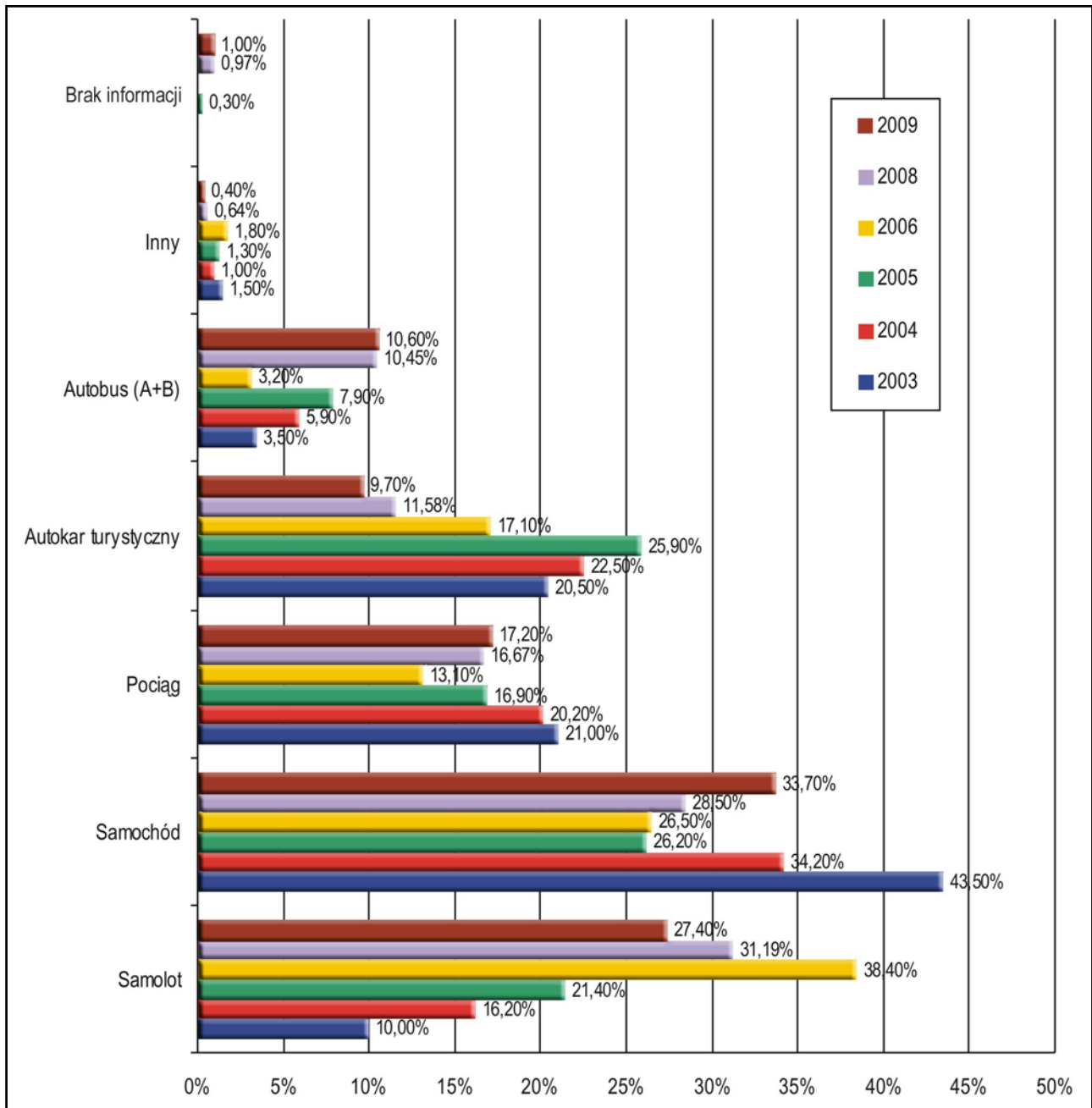
25 W raporcie z 2006 roku napisano, że wyraźnie rysuje się tendencja wzrostowa przylotów turystów zagranicznych do Krakowa z 19% w 2003 roku przez 30,34% w 2004 roku w 2005 roku 47,83% do 56% w 2006 roku. Aby uściślić i zdywersyfikować obserwację tego środka transportu w ankiecie z 2008 roku wprowadzono dodatkowe dwie kategorie pierwsza „samolot rejsowy” i druga „samolot tanich linii lotniczych”. Podobnie w 2009 roku dodano kategorię „samolot czarterowy”. Dla ciągłości obrazu i porównywalności z obserwacjami z lat poprzednich obserwacje z kategorii „samolot rejsowy”, „samolot tanich linii lotniczych” i „samolot czarterowy” zaglomerowano w zbiorczą kategorię „samolotem”. Nakładka ta powinna być stosowana przez jeszcze minimum jedno kolejne badanie, aby umożliwić identyfikację respondenta i obserwację zjawiska związanego z przyjazdami tym środkiem transportu.

26 W raporcie z 2006 roku zauważono, że nastąpił wyraźny spadek przyjazdów turystów krajowych do Krakowa autobusem z ponad 13% w 2005 na 7% w 2006 roku. Aby uściślić i zdywersyfikować obserwację tego środka transportu również w tegorocznej ankiecie zastosowano wprowadzone w 2008 roku dodatkowe dwie kategorie pierwsza „autobus linii regularnej” i druga „bus”. Tak jak w roku ubiegłym dla ciągłości obrazu i porównywalności z obserwacjami z lat poprzednich obserwacje z kategorii „autobus linii regularnej”, „bus”, zaglomerowano w zbiorczą kategorię „autobusem”. Nakładka ta powinna być stosowana przez jeszcze minimum jedno kolejne badanie.

Cd. tab. 39. Struktura wykorzystanych przez Polaków i obcokrajowców środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2005, 2006, 2008, 2009 (w %)

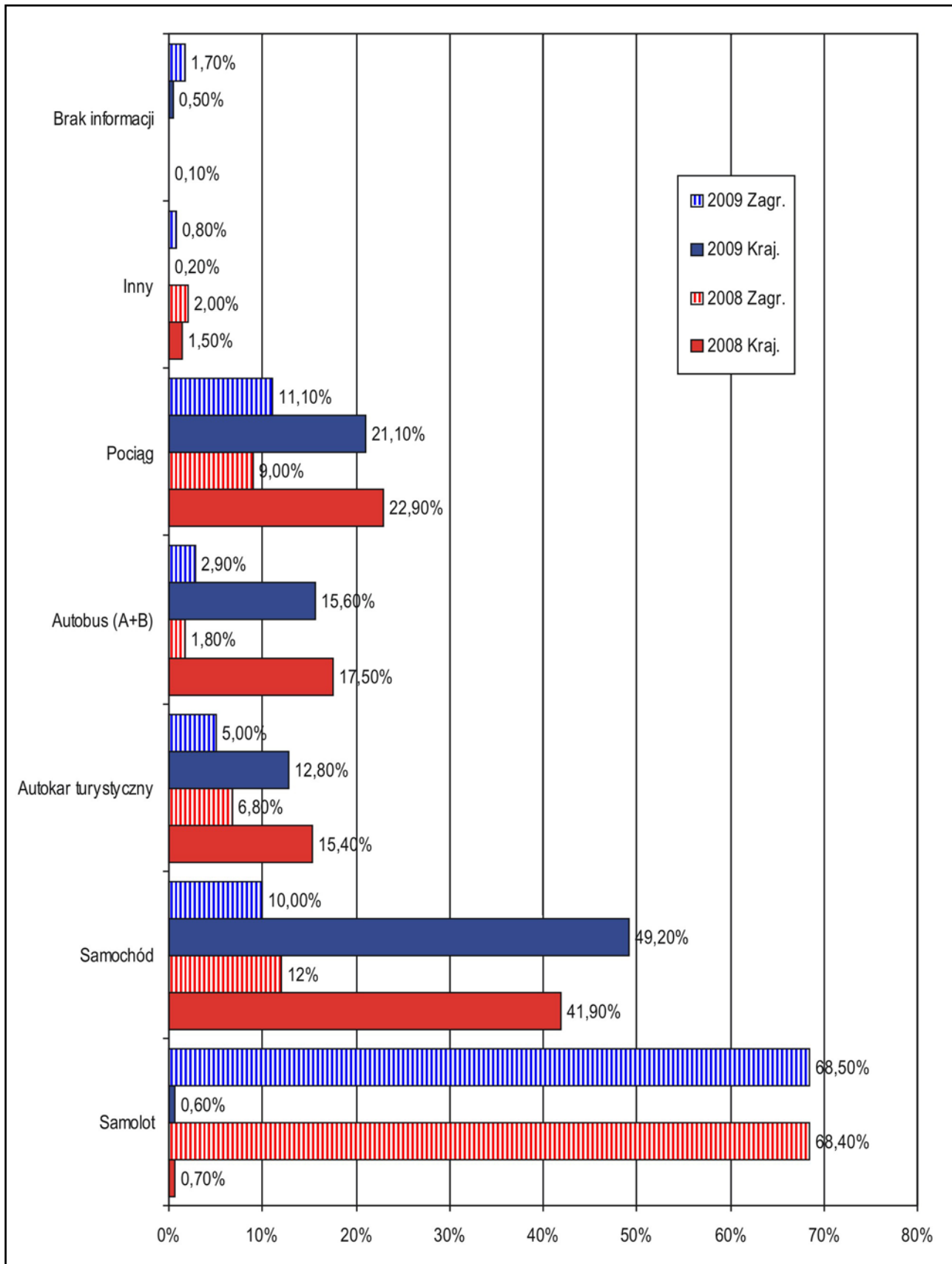
Struktura środków transportu	2005			2006			2008			2009		
	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.	Ogółem	Kraj.	Zagr.
Pociąg	16,9	23,0	9,0	13,1	21,0	9,1	16,67	22,9	9,0	5,3	21,1	11,1
Inny	1,3	1,6	1,0	1,8	2,9	0,1	0,64	1,5	2,0	0,4	0,2	0,8
Brak informacji	0,3	0,4	0,2	0,0	0,0	1,2	1,0	0,1	0%	1,0	0,5	1,7
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: Opracowanie własne

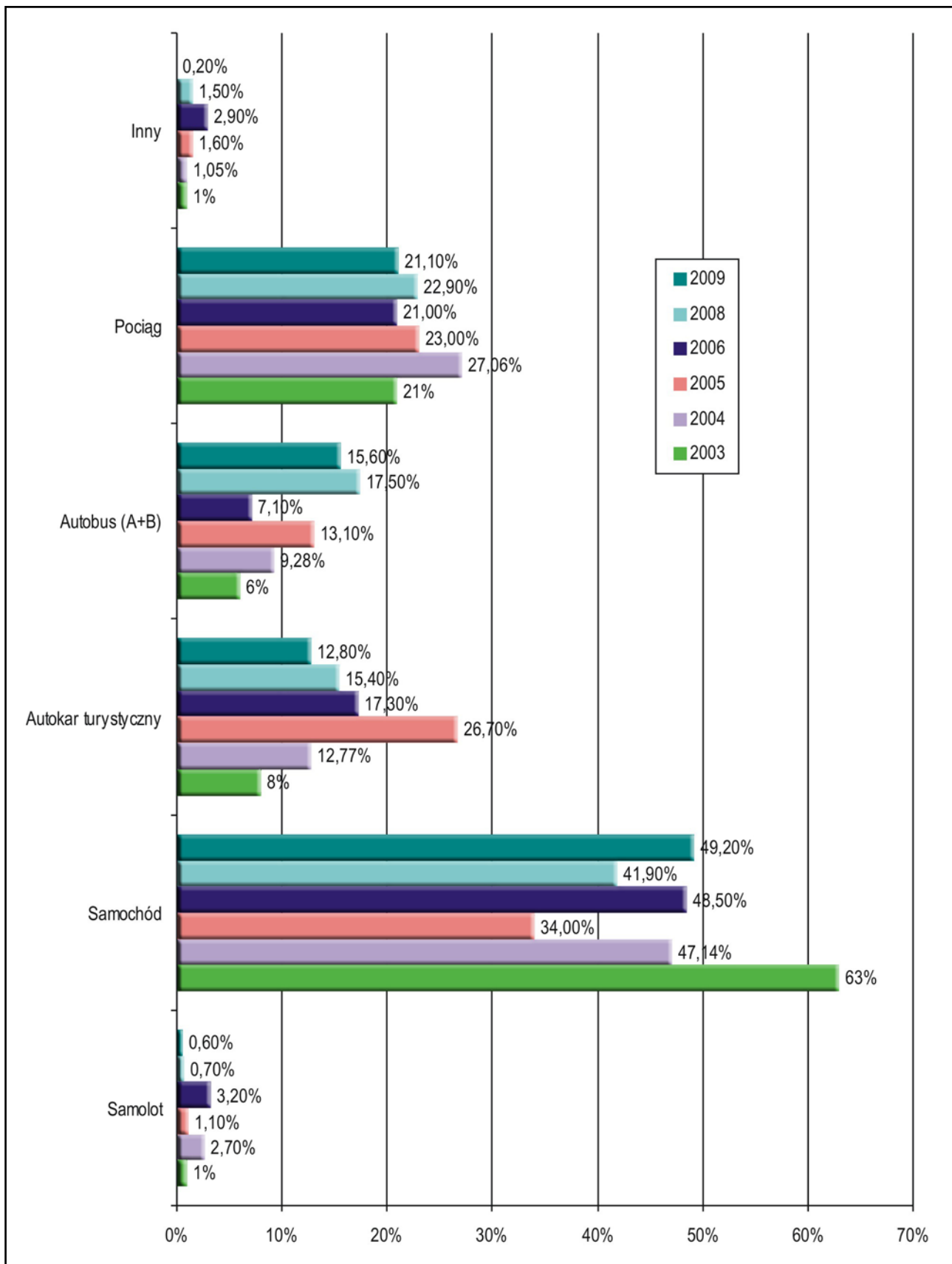
Rys. 64. Struktura wykorzystanych środków transportu ogółem w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003, 2004, 2005, 2006 i 2008, 2009

Źródło: Opracowanie własne

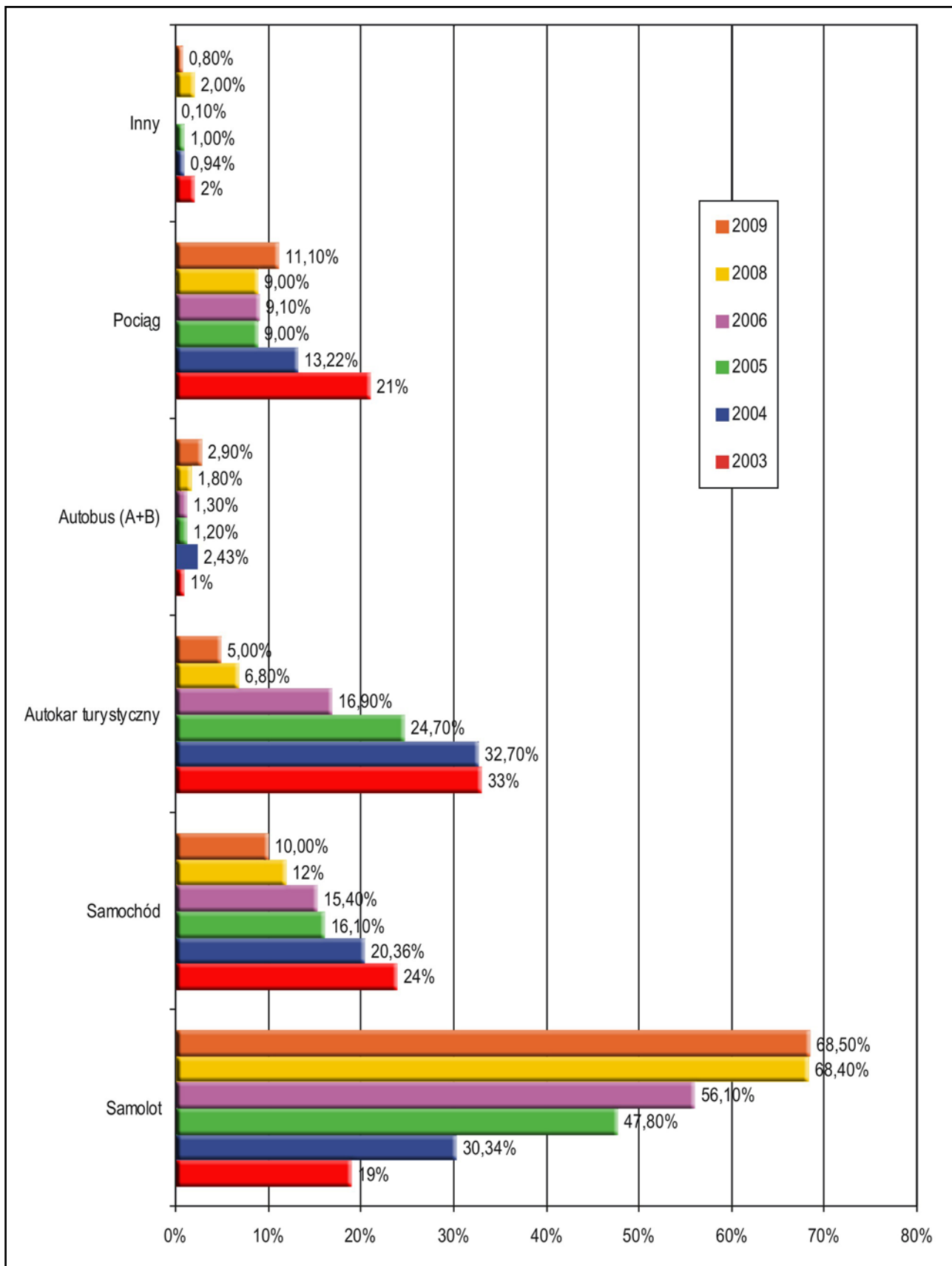
Rys. 65. Środki transportu wykorzystane w trakcie przyjazdu do Krakowa w roku 2008 i 2009 (struktura procentowa udziałów podróży turystów krajowych i zagranicznych)

Źródło: Opracowanie własne

Rys. 66. Struktura środków transportu wykorzystanych przez odwiedzających krajowych w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009

Źródło: Opracowanie własne

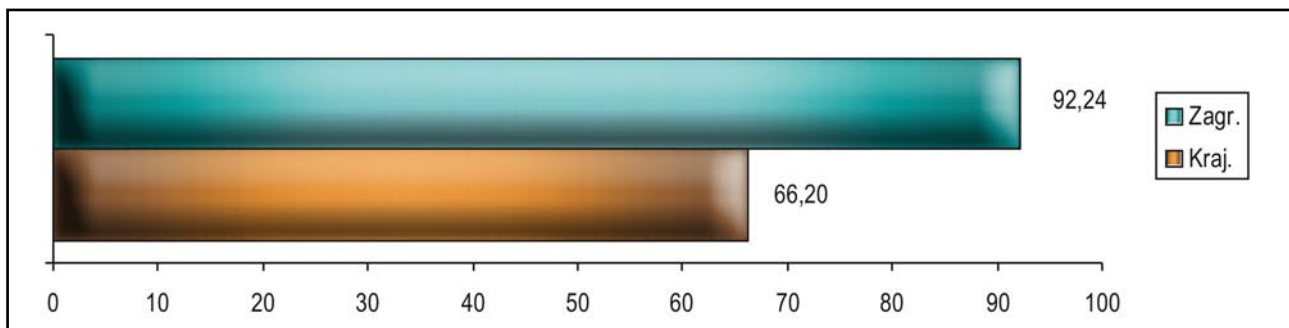
Rys. 67. Struktura środków transportu wykorzystanych przez odwiedzających zagranicznych w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział VI. Noclegi w Krakowie

Spośród gości przyjeżdżających w 2009 r. do Krakowa 76,5% nocowało w mieście. Pozostali byli jednodniowymi odwiedzającymi lub korzystali z zakwaterowania poza aglomeracją – w okolicznych, mniej lub bardziej oddalonych miejscowościach, m.in. w: Zakopanem (10,86%), Wieliczce (5,43%), Katowicach (3,62%), Niepołomicach (3,17%), Modlniczce (2,26%), Liberowie, Skawinie i Wrocławiu (po 1,81%), Bukowinie Tatrzańskiej, Chorzowie, Cieszynie, Jędrzejowie, Myszkowie i Myślenicach (po 1,36%).

Odsetek gości nocujących w Krakowie był odmienny, jeśli chodzi o przyjeżdżających krajowych i zagranicznych (zob. rys.68). Mianowicie spośród tych pierwszych tylko około 2/3 korzystało z noclegów w mieście, natomiast wśród cudzoziemców – aż ponad 90%.

Rys. 68. Odsetek odwiedzających nocujących w Krakowie w roku 2009 (w %)

Źródło: Opracowanie własne

Porównując te dane z wynikami z lat poprzednich (zob. tab. 40) wyraźnie widać rysującą się od ubiegłego roku tendencję spadkową w zakresie odsetka krajowych odwiedzających nocujących w mieście (w 2009 r. był on nawet o 3,28 p.p. mniejszy niż w roku 2006). Także procent turystów zagranicznych zmniejszył się zdecydowanie w 2009 r. (o 4,36 p.p.) i okazał się najniższy w całym badanym okresie. Zaistniała więc sytuacja, że udział turystów wśród odwiedzających Kraków w 2009 r. był także najniższy z wszystkich analizowanych lat (o 3,89 p.p. mniej niż w roku ubiegłym i o 2,1 p.p. mniej niż w najgorszym jak dotychczas pod tym względem roku 2005). Istotnie zwiększyła się natomiast grupa gości niekorzystających z zakwaterowania w Krakowie – o 14,51 p.p. wśród odwiedzających ogółem, o 19,54 p.p. wśród Polaków i o 5,27 p.p. wśród cudzoziemców.

Tab. 40. Struktura odwiedzających Kraków w latach 2004–2009²⁷, ze względu na miejsce noclegu

Odwiedzający	Krajowi						Zagraniczni						Ogółem					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Nocujący w Krakowie	80,20	64,83	69,48	89	73,58	66,20	97,26	96,80	96,19	99	96,60	92,24	88,77	78,60	87,20	90	80,39	76,50
Nienocujący w Krakowie	5,44	25,21	30,41	11	13,94	33,48	1,30	2,70	3,78	0	2,24	7,51	3,36	15,54	12,74	10	8,69	23,20
Brak odpowiedzi	14,36	9,96	0,11	0	12,48	0,32	1,44	0,50	0,03	1	1,16	0,25	7,87	5,86	0,06	0	10,92	0,30

Źródło: Opracowanie własne

²⁷ W roku 2003 pytanie to nie było zadawane respondentom.

Rozdział VII. Baza noclegowa wykorzystywana przez odwiedzających podczas pobytu w Krakowie

Analogicznie jak w latach poprzednich, turyści przyjeżdżający do Krakowa w 2009 r. wybierali na nocleg przede wszystkim hotele (26,37%), aczkolwiek udział tego rodzaju obiektów wyraźnie się zmniejszył (o 6,54 p.p.), przede wszystkim na korzyść hosteli (wzrost o 3,24 p.p.) i noclegów u rodziny i znajomych (wzrost o 2,19 p.p.), które to miejsca zakwaterowania zajęły w tym roku odpowiednio drugą i trzecią pozycję pod względem ważności. Należy zauważyć, że w bieżącym roku nastąpił relatywnie duży wzrost odsetka osób korzystających z tzw. innych obiektów (akademików, hoteli studenckich, burs, hosteli, domów pielgrzyma, domów parafialnych itp.) – o 3,99 pkt%. Wzrosło też zainteresowanie schroniskami (o 1,48 pkt%). Spadek odnosił się natomiast zwłaszcza do udziału nocujących w kwaterach prywatnych (apartamenty, pokoje gościnne itp. – o 1,87 p.p.) i domach wycieczkowych (o 1,28 p.p.). Dane te prezentuje tab. 41.

Hotele preferowane były przede wszystkim przez cudzoziemców (45,58%), gdyż Polacy w większym procencie w ogóle nie nocowali w Krakowie (33,8%) lub spędzali noc w tzw. „innych obiektach” (17,25%) – zob. rys. 69. W przypadku korzystania z usług hoteli, i jedni i drudzy wybierali na nocleg szczególnie obiekty trzygwiazdkowe (odpowiednio 40,76 i 43,14%). Wśród gości krajowych relatywnie dużo osób niestety nie wskazywało kategorii hotelu (25,49%), ale także szukało zakwaterowania w obiektach dwu- i czterogwiazdkowych (odpowiednio 14,12% i 16,86%). Natomiast w grupie przybyszów z zagranicy odsetek korzystających z hoteli dwugwiazdkowych był niewielki (tylko 3,44%), a zdecydowanie większy udział posiadały obiekty czterogwiazdkowe (32,61%). Stosunkowo dużym zainteresowaniem cieszyły się wśród nich ponadto hotele pięciogwiazdkowe (2,36%), które wśród turystów z Polski nie miały praktycznie żadnego znaczenia (tylko 0,39%). W sumie w 2009 r. przeważająca większość gości hotelowych (69,14%) zakupiła usługi obiektów trzy- i czterogwiazdkowych (zob. rys. 70).

Trzeba podkreślić, że w porównaniu z rokiem ubiegłym zdecydowanie zmniejszył się odsetek turystów korzystających z zakwaterowania w hotelach najwyższej kategorii – o 4,11 p.p., w tym wśród Polaków o 2,25 p.p., a wśród obcokrajowców o 4,52 p.p. Potwierdza to wcześniejsze stwierdzenie o działaniu „efektu rygla” w dobie kryzysu ekonomicznego – uczestnicy ruchu turystycznego w Krakowie częściej wybierali tańsze hotele, ale nie rezygnowali z przyjazdu do miasta.

Turyści krajowi korzystali, w stopniu porównywalnym do tzw. „innych obiektów” i hoteli, z gościnności rodziny lub znajomych (16,82%). Przybysze z zagranicy również relatywnie często preferowali tzw. „inne obiekty” (29,98%, w tym zwłaszcza hostele – aż 25,68%), natomiast noclegi u rodziny i znajomych cieszyły się wśród nich zdecydowanie mniejszą popularnością (tylko 5,20%).

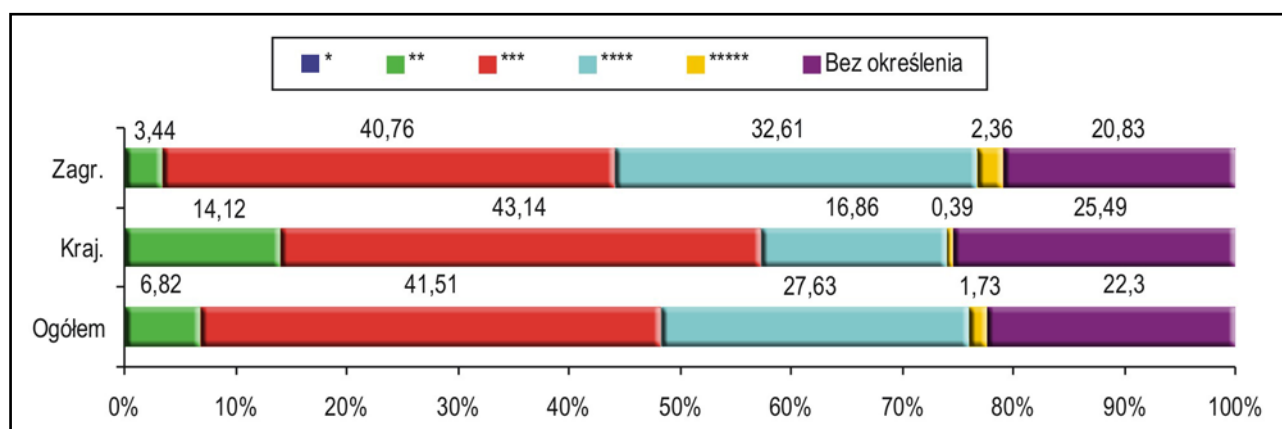
Tak wśród Polaków (zob. rys. 71), jak i cudzoziemców (zob. rys. 72) zaznacza się tendencja spadkowa w zakresie wykorzystania na nocleg hoteli, pensjonatów, domów wycieczkowych, kempingów i pól biwakowych, a wzrasta popularność tzw. „innych obiektów”. Dodatkowo wśród gości krajowych stopniowo tracą na znaczeniu kwatery prywatne, a wśród turystów zagranicznych – zwiększa

się rola rodziny i znajomych (co może oznaczać, że do Krakowa coraz częściej przyjeżdżają obcokrajowcy o polskim rodowodzie lub nawiązujący znajomości z mieszkańcami przez Internet).

Tab. 41. Baza noclegowa wykorzystywana przez odwiedzających podczas pobytu w Krakowie w latach 2003–2009 (w %)

Rodzaj bazy	Krajowi								Zagraniczni								Ogółem							
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009			
Hotel	25,2	30,54	25,20	26,68	16	14,66	13,79	70,2	73,60	71,36	68,02	76	55,34	45,58	31,15	51,96	45,22	53,87	22	32,91	26,37			
Motel	3,0	2,15	0,98	0,92		1,99	1,30	3,3	1,03	0,64	1,01		1,56	1,65	3,04	1,57	0,83	0,98		1,80	1,44			
Pensjonat	5,5	4,83	3,76	2,12	12	2,60	1,41	3,3	2,26	2,63	1,53	14	0,75	0,66	5,21	3,52	3,27	1,73	12	1,77	1,11			
Dom wycieczkowy	10,0	3,02	4,57	3,22		4,92	3,52	2,9	3,83	3,98	1,58		3,06	1,74	9,06	3,46	4,32	2,14		4,09	2,81			
Schronisko młodzieżowe	15,9	9,06	7,02	12,42	7	2,49	3,73	3,3	4,72	4,34	2,73	2	1,22	2,89	14,24	7,01	5,86	6,05	6	1,92	3,40			
Kemping/pole namiotowe	3,9	0,47	2,40	1,10		0,77	0,49	3,3	2,26	2,84	2,63		1,15	0,33	3,82	1,37	2,59	2,11		0,94	0,42			
Zakład uzdrowiskowy	b.d.	0,20	0	0,09		2,10	2,38	b.d.	0	0	0		0,41	0,00	b.d.	0,10	0	0,03		1,34	1,44			
Ośrodek wczasowy	b.d.	0,20	0	0,46		0,17	0,38	b.d.	0	0	0,10		0,07	0,08	b.d.	0,10	0	0,22		0,12	0,26			
Kwarta prywatna/apartament	11,3	2,95	1,03	1,75	19	7,69	3,89	1,5	0,48	0,71	1,24	4	3,47	3,96	10,00	1,74	0,89	1,42	18	5,79	3,92			
Znajomi lub rodzina	19,6	24,09	16,77	10,49	25	14,44	16,82	8,6	5,81	5,26	5,22	3	4,62	5,20	18,15	14,91	11,77	7,02	23	10,03	12,22			
w tym:																								
- u rodziny							8,71							2,31							6,18			
- u znajomych							8,11							2,89							6,04			
Własny dom/mieszkanie	0,4	0,40	0,60	2,12		1,16	1,24	0,3	0	0,57	0,34		0,82	0,17	0,38	0,20	0,59	0,94		1,01	0,82			
Inny obiekt w tym:				7,45		13,66	17,25				9,66		23,99	29,98				8,91		18,30	22,29			
- Hostel	5,2	6,51	2,72	4,69	10	7,13	9,09	3,3	3,76	3,48	7,32		18,90	25,68	4,95	5,09	3,05	6,42	9	12,41	15,65			
- Dom Pielgrzyma				0,64		3,10	3,35				0,38		2,51	1,57				0,47		2,84	2,65			
Brak odpowiedzi ²⁸	b.d.	15,58	34,95	31,18	11	33,35	33,80	b.d.	2,25	4,19	5,94	1	3,54	7,76	b.d.	8,96	21,61	14,58	10	19,98	23,50			

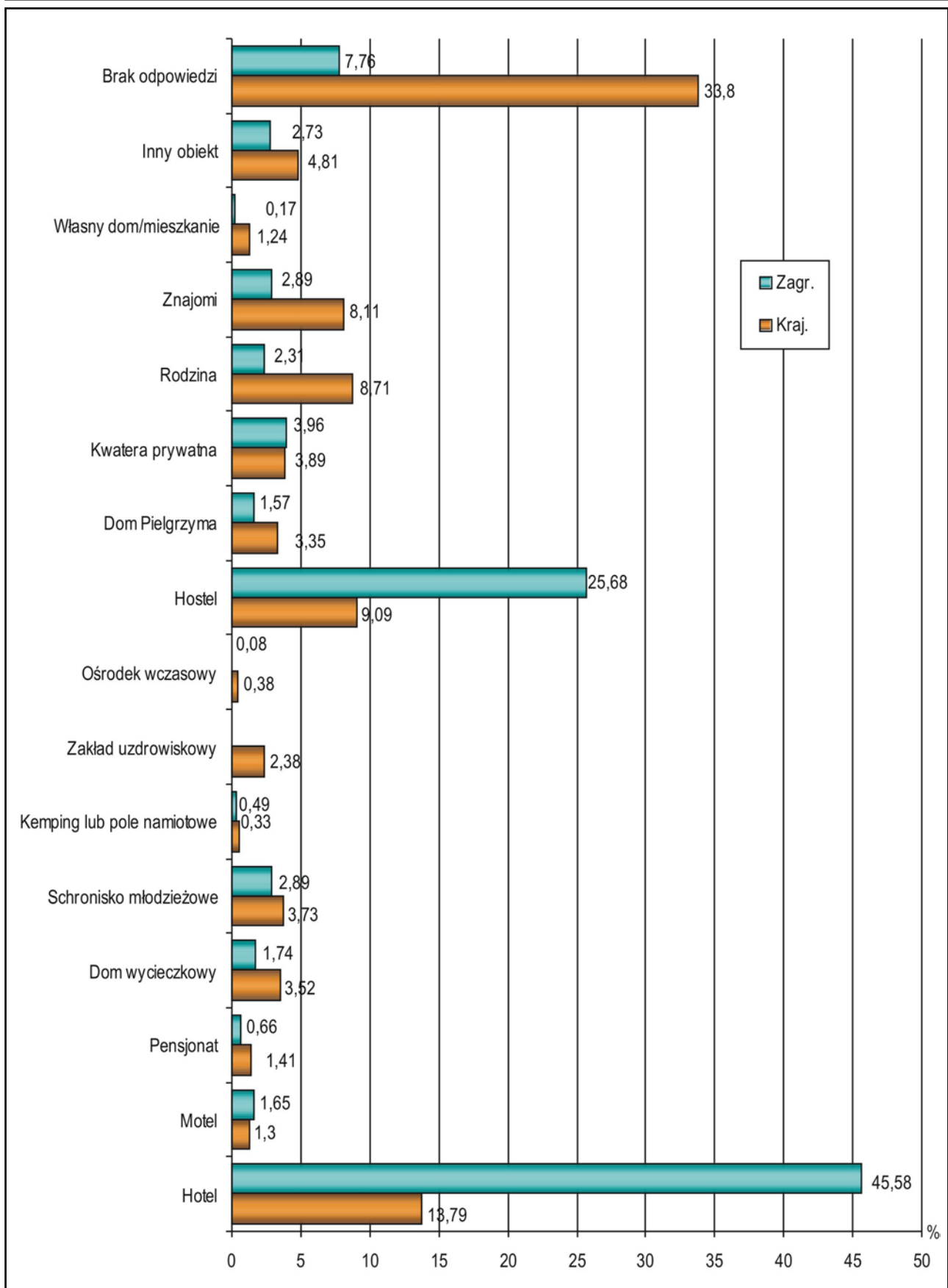
Źródło: Opracowanie własne

Rys. 69. Struktura turystów nocujących w hotelach w Krakowie w roku 2009, według kategorii

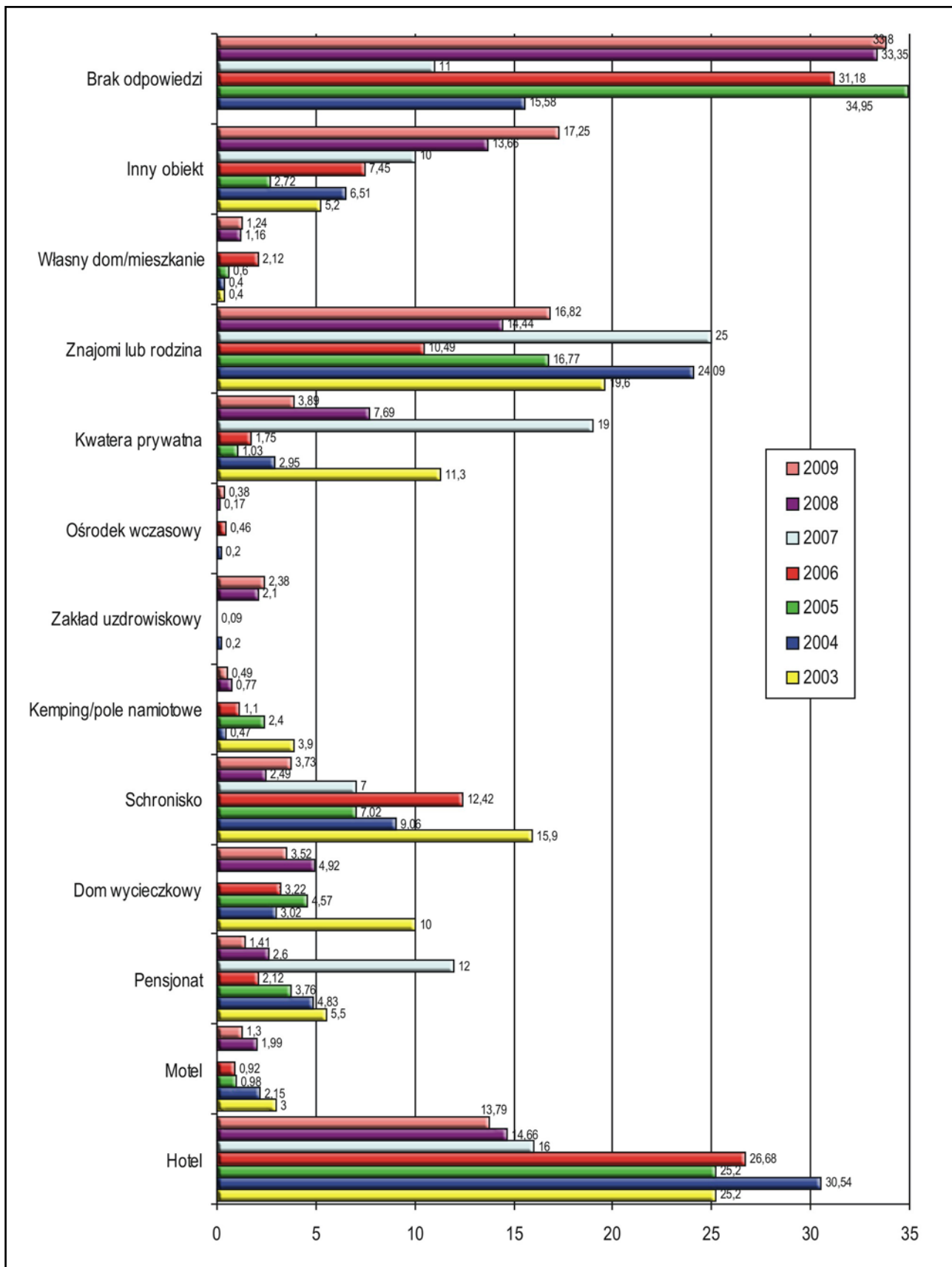
Źródło: Opracowanie własne

²⁸ W tym: jednodniowi odwiedzający, nieokreślający rodzaju miejsca noclegu oraz w ogóle nieudzielający odpowiedzi na pytanie odnośnie zakwaterowania.

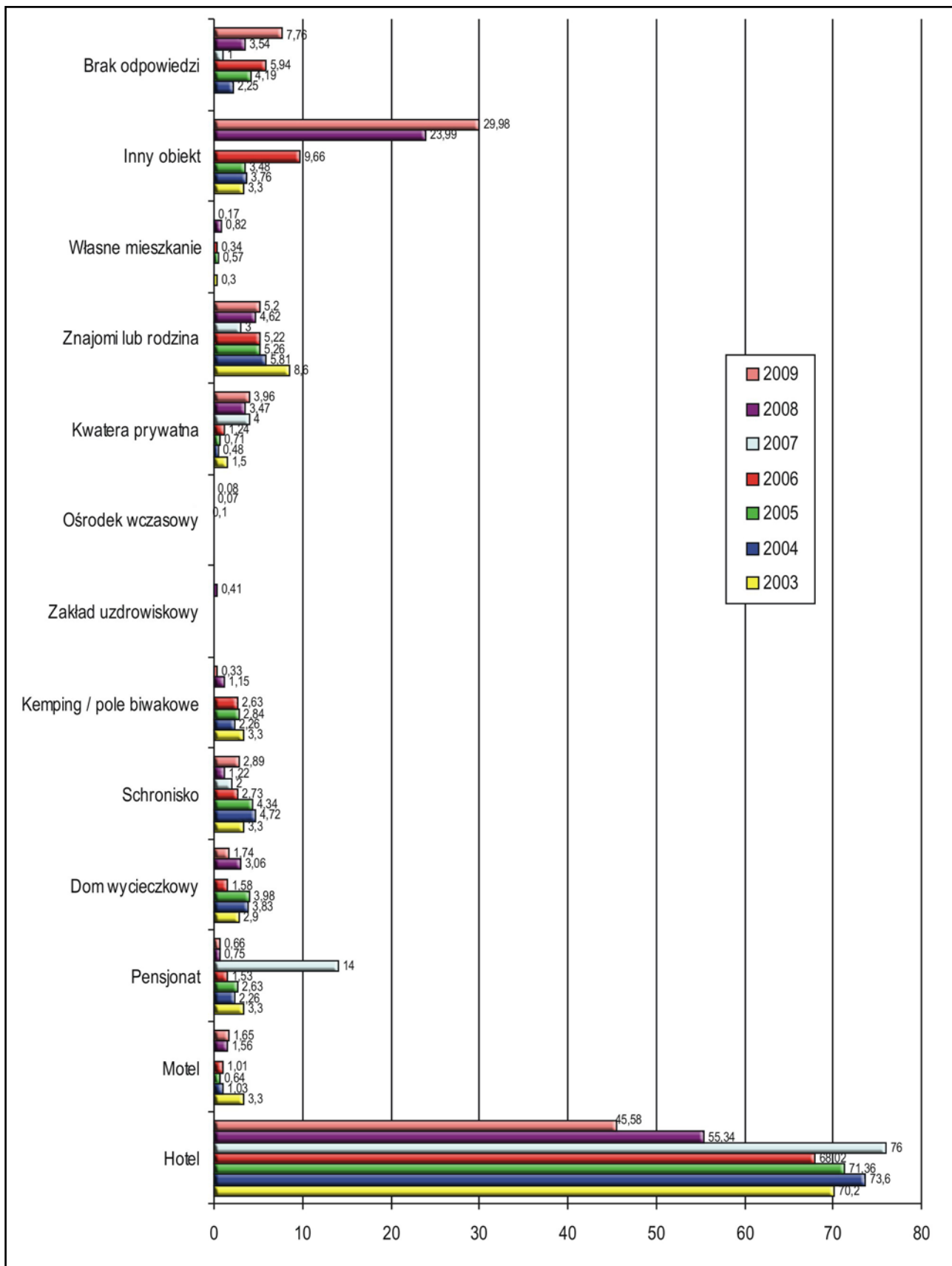
Rys. 70. Baza noclegowa wykorzystywana podczas pobytu odwiedzających w Krakowie w roku 2009

Źródło: Opracowanie własne

Rys. 71. Baza noclegowa wykorzystywana podczas pobytu gości krajowych w Krakowie w latach 2003–2009 (w %)

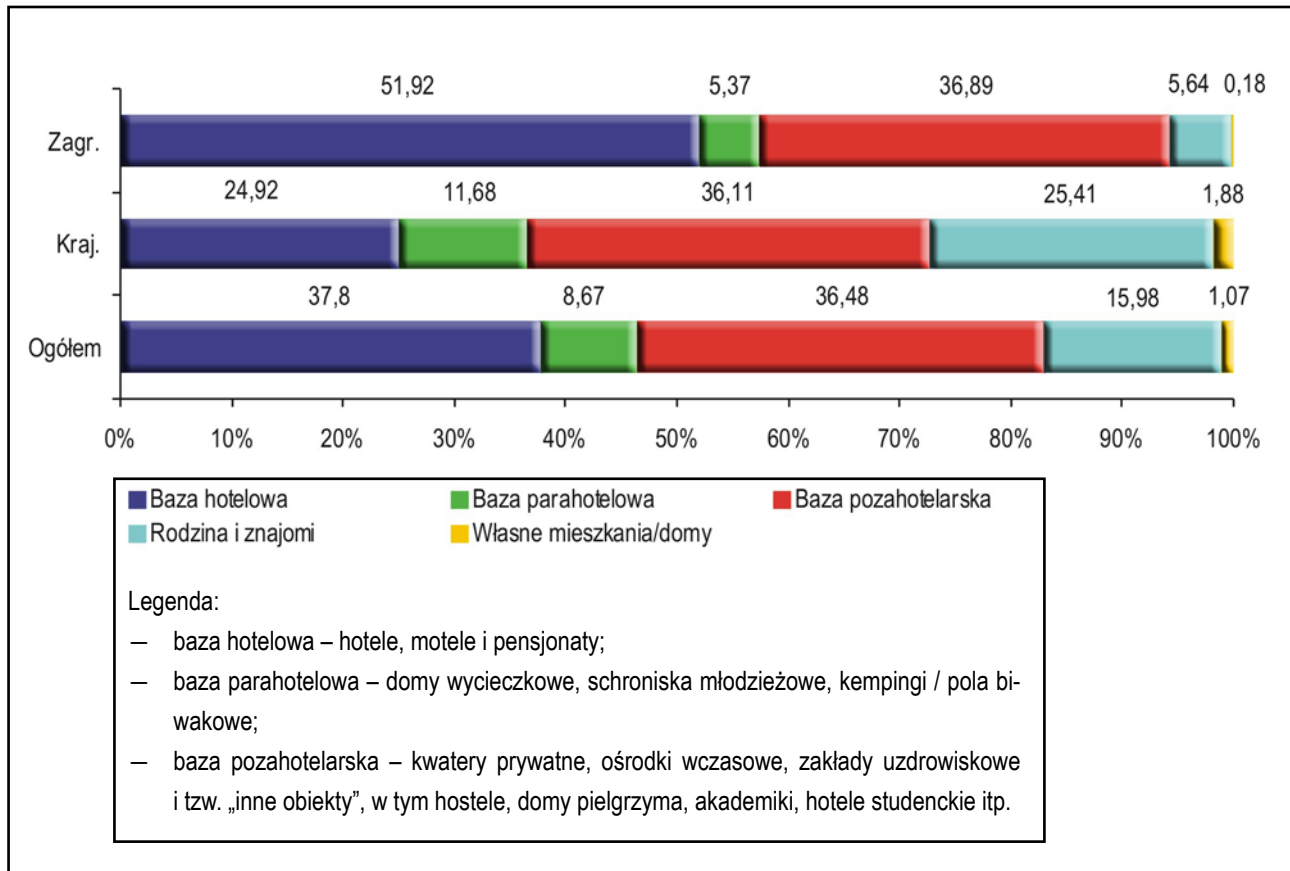
Źródło: Opracowanie własne

Rys. 72. Baza noclegowa wykorzystywana podczas pobytu gości zagranicznych w Krakowie w latach 2003–2009 (w %)

Źródło: Opracowanie własne

Strukturę turystów nocujących w Krakowie w 2009 r. Prezentuje rys. 73. Jak łatwo zauważyć, baza hotelowa cieszy się większym zainteresowaniem wśród cudzoziemców, a parahotelowa i gościnność rodziny i znajomych – wśród Polaków.

Rys. 73. Struktura turystów nocujących w Krakowie w roku 2009, według miejsca zakwaterowania

Źródło: Opracowanie własne

Przyjmując, że:

- w Krakowie w 2009 r. nocowało 5 850 000 turystów (3 900 000 krajowych i 1 950 000 zagranicznych), a dane Urzędu Statystycznego w Krakowie zarejestrowały i według szacunków zarejestrują ich w sumie 1 247 155 (606 035 krajowych i 641 120 zagranicznych), czyli 21,5% (15,54% krajowych i 32,88% zagranicznych),
- z gościnności rodziny i znajomych skorzystało 15,98% turystów (25,41% krajowych i 5,64% zagranicznych),
- własne domy/mieszkania wykorzystało na nocleg 1,07% turystów (1,88% krajowych i 0,18% zagranicznych),

to dane Urzędu Statystycznego nie ewidencjonują 61,45% turystów w Krakowie (57,19% krajowych i 61,30% zagranicznych). Goście ci nocują w obiektach niedostarczających do Urzędu comiesięcznych druków KT1 oraz w tzw. szarej strefie (miejscach w ogóle niezarejestrowanych). Warto jednak podkreślić, że odsetek ten zmniejszył się w porównaniu z rokiem ubiegłym (o 3 p.p.), a dotyczyło to szczególnie turystów krajowych (o 4,33 p.p. mniej).

Rozdział VIII. Kwoty wydatkowane podczas pobytu turystycznego w Krakowie

Wspomniany wcześniej kryzys gospodarczy odbił się istotnie na wysokości wydatków gości odwiedzających Kraków. W 2009 r. podczas pobytu w mieście najczęściej wydatkowali oni kwoty niewielkie, tj. w granicach 51–100 zł (18,72%) i 101–200 zł (18,47%). Nieznacznie mniejszy odsetek przybyszów wydawał też sumy najniższe, czyli tylko do 50 zł (16,70%). Wprawdzie na czwartym miejscu plasowali się ci, którzy przeznaczali na pobyt 501–1000 zł (13,82%), ale piątą pozycję zajmowali już znów turyści, którzy wydatkowali w granicach 201–300 zł (11,84%), a kwoty powyżej 1 000 zł były bardzo rzadko wskazywane (w sumie tylko przez 5,95% odwiedzających). W odniesieniu do roku ubiegłego (zob. tab. 42) najbardziej drastycznie zmniejszył się udział wydatków w granicach 501–1000 zł (o 6,21 p.p.), jak również sum większych (powyżej 1000 zł), a odsetek deklarujących kwoty powyżej 2 000 zł był nawet najniższy w całym badanym okresie (podobnie jak wydatkujących w granicach 301–400 zł). Ewidentnie zwiększył się natomiast procent przybyszów wydających sumy najniższe, tj. do 50 zł (o 3,66 p.p.). Udział przeznaczających na pobyt 51–100 zł był najwyższy w całym analizowanym okresie, a odsetek gości wskazujących kwoty 101–200 zł i 201–300 zł wrócił do poziomu sprzed pięciu lat.

W 2009 r. Polacy wydawali przede wszystkim (analogicznie zresztą jak rok wcześniej) w granicach 51–100 zł (25,74%). Tylko o niecały 1 p.p. mniejszy odsetek naszych rodaków (24,94%) wskazywał kwoty najniższe, czyli do 50 zł (było to w dodatku o 4,00 p.p. więcej niż rok wcześniej). Porównywalny udział (aczkolwiek nieco mniejszy niż w roku ubiegłym) mieli także goście krajowi wydatkujący sumy w granicach 101–200 zł (21,06%). Te trzy grupy Polaków stanowiły łącznie ponad 70% wszystkich odwiedzających krajowych (71,75%), co oznacza, że odsetek przeznaczających na pobyt w Krakowie kwot wyższych niż 200 zł, a zwłaszcza powyżej 1 000 zł, był już niewielki (powyżej 1000 zł tylko w sumie 2,05%).

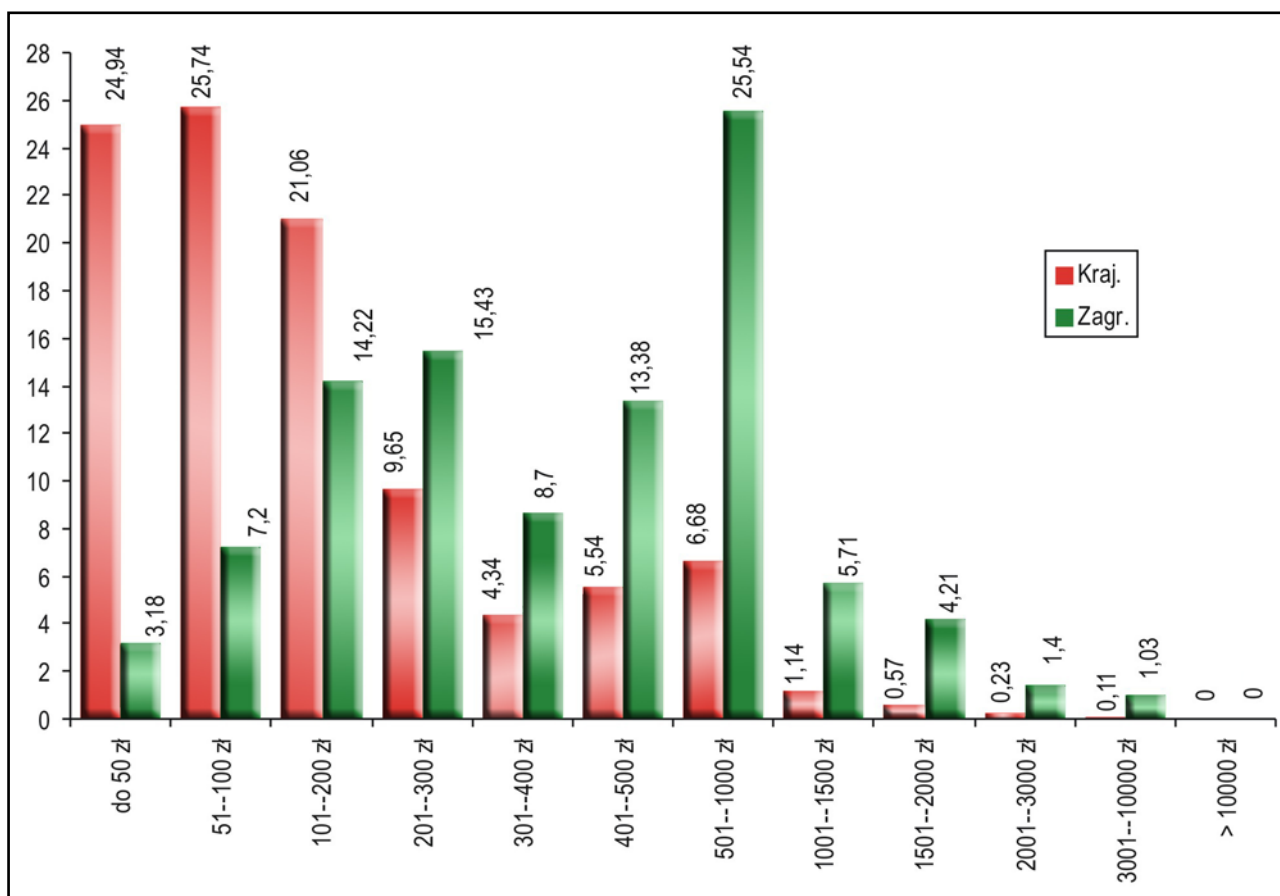
Z kolei wśród cudzoziemców dominowali turyści (znów podobnie, jak rok wcześniej), którzy wydatkowali w granicach 501–1 000 zł (35,68%), przy czym ich udział był aż o 10,14 p.p. mniejszy niż w roku ubiegłym. Drugą pod względem wielkości grupę obcokrajowców (15,43%) tworzyli ci, których wydatki kształtowały się poziomie 201–300 zł. Ich odsetek był na dodatek o 4,86 pkt% większy niż rok wcześniej i okazał się najwyższy w całym badanym okresie. Trzecią pozycję zajmowali goście zagraniczni, którzy wydawali w granicach 101–200 zł (14,22%, o 3,35 pkt% więcej niż w roku poprzednim), a czwartą – na poziomie 401–500 zł (13,38%, o 0,97 p.p. więcej niż rok wcześniej i był to najwyższy procent we wszystkich analizowanych latach). Odsetek cudzoziemców przeznaczających na pobyt więcej niż 2 000 zł okazał się znikomy (tylko 2,43%).

Trzeba zaznaczyć, że wśród wydających sumy wyższe niż 200 zł udział obcokrajowców był w 2009 r. większy niż Polaków (zob. rys. 74), a jego przewaga wzrastała wraz z kwotą wydatku, czyli zaczynając od przedziału 201–300 zł, a kończąc na 3 001–10 000 zł było to odpowiednio: o 50, 100, 140, 280, 400, 640, 500 oraz 830% więcej.

Tab. 42. Kwoty (na osobę) wydatkowane podczas pobytu odwiedzających w Krakowie w latach 2004–2009 (w %)

Przedział wydatków	Krajowi						Zagraniczni						Ogółem					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2004	2005	2006	2007	2008	2009
do 50 zł	26,98	33,24	20,51	8	20,94	24,94	19,19	11,29	5,89	0	3,01	3,18	23,19	23,72	12,50	7	13,04	16,70
51–100 zł	20,20	17,19	19,01	36	24,81	25,74	7,24	7,24	7,29	2	6,46	7,20	13,65	12,87	12,85	33	16,73	18,72
101–200 zł	23,63	20,02	21,11		23,19	21,06	14,14	14,76	16,84		10,87	14,22	18,84	17,74	19,09		17,76	18,47
201–300 zł	11,88	9,79	12,20	37	9,66	9,65	11,82	13,48	13,23	8	10,57	15,43	11,88	11,40	12,57	34	10,06	11,84
301–400 zł	6,38	8,22	4,64		5,26	4,34	9,02	9,37	7,99		7,34	8,70	7,70	8,72	6,63		6,18	5,99
401–500 zł	4,56	6,37	6,81	12	6,07	5,54	7,92	10,08	8,58	31	12,41	13,38	6,23	7,97	7,64	13	8,86	8,51
501–1000 zł	5,77	4,03	8,76		7,69	6,68	17,35	19,94	22,57		35,68	25,54	11,48	10,93	16,44		20,03	13,82
1001–1500 zł	0,40	0,54	3,14	5	0,98	1,14	6,15	5,32	9,02	56	7,86	5,71	3,34	2,62	6,28	10	4,01	2,87
1501–2000 zł	0,13	0,16	2,47		0,81	0,57	3,96	4,12	5,94		4,11	4,21	2,08	1,88	4,12		2,26	1,95
2001–3000 zł	0,07	0,22	1,05	5	0,29	0,23	1,98	2,77	1,84	56	1,25	1,40	1,00	1,32	1,29	10	0,71	0,67
3001–10000 zł	0,00	0,16	0,23		0,29	0,11	1,09	1,42	0,70		0,44	1,03	0,54	0,71	0,49		0,36	0,46
> 10000 zł	0,00	0,06	0,07	4	0	0,00	0,14	0,21	0,11	2	0	0,00	0,07	0,12	0,10	3	0	0,00
Brak informacji																		

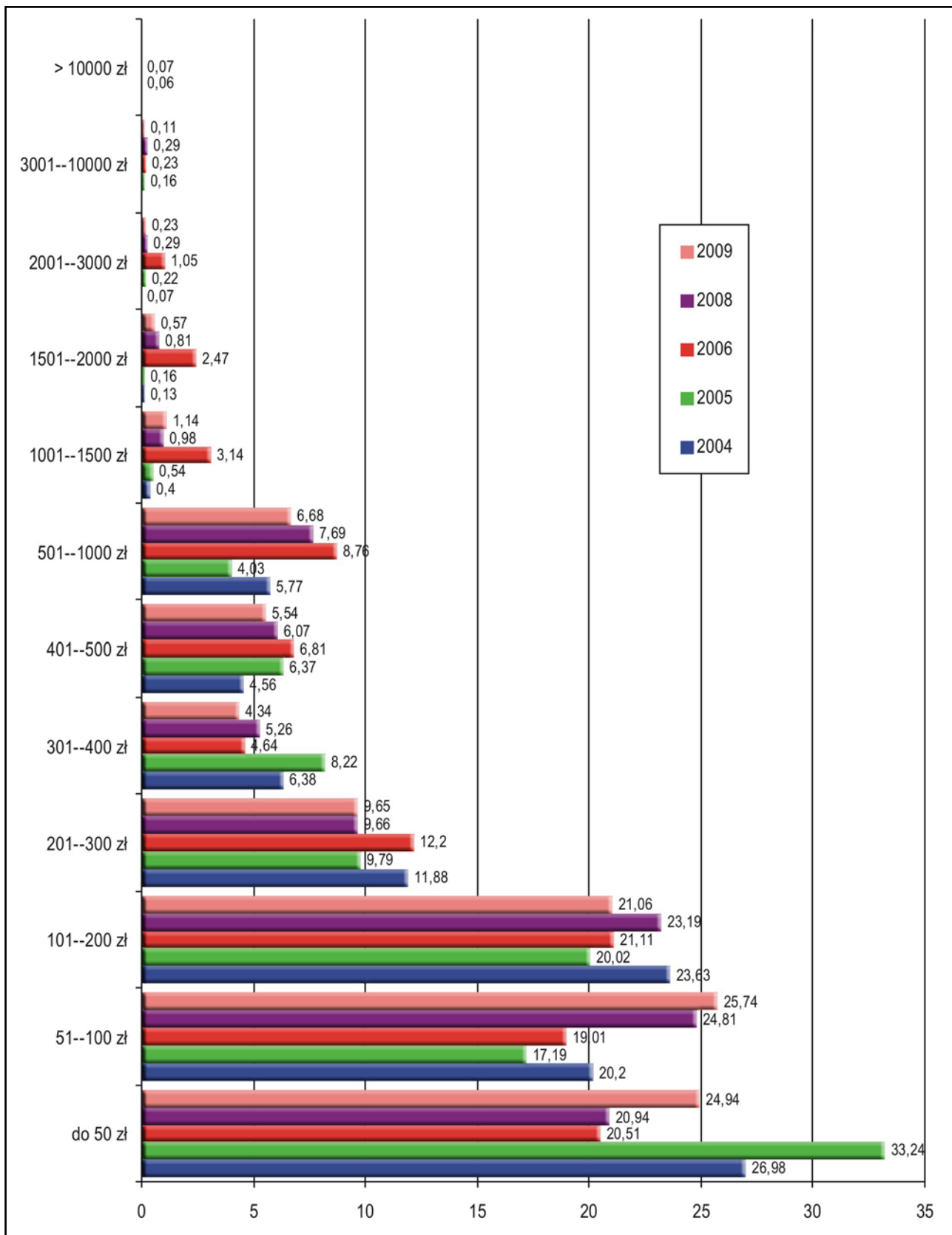
Źródło: Opracowanie własne

Rys. 74. Kwoty wydatkowane (na osobę) podczas pobytu odwiedzających w Krakowie w roku 2009 (w %)

Źródło: Opracowanie własne

W porównaniu do lat poprzednich, wśród Polaków obserwuje się wyraźny wzrost odsetka osób wydatkujących sumy najniższe, tj. do 100 zł, a spadek – przeznaczających na pobyt kwoty z przedziału 401–1000 zł oraz 1 501–2 000 zł (zob. rys. 75).

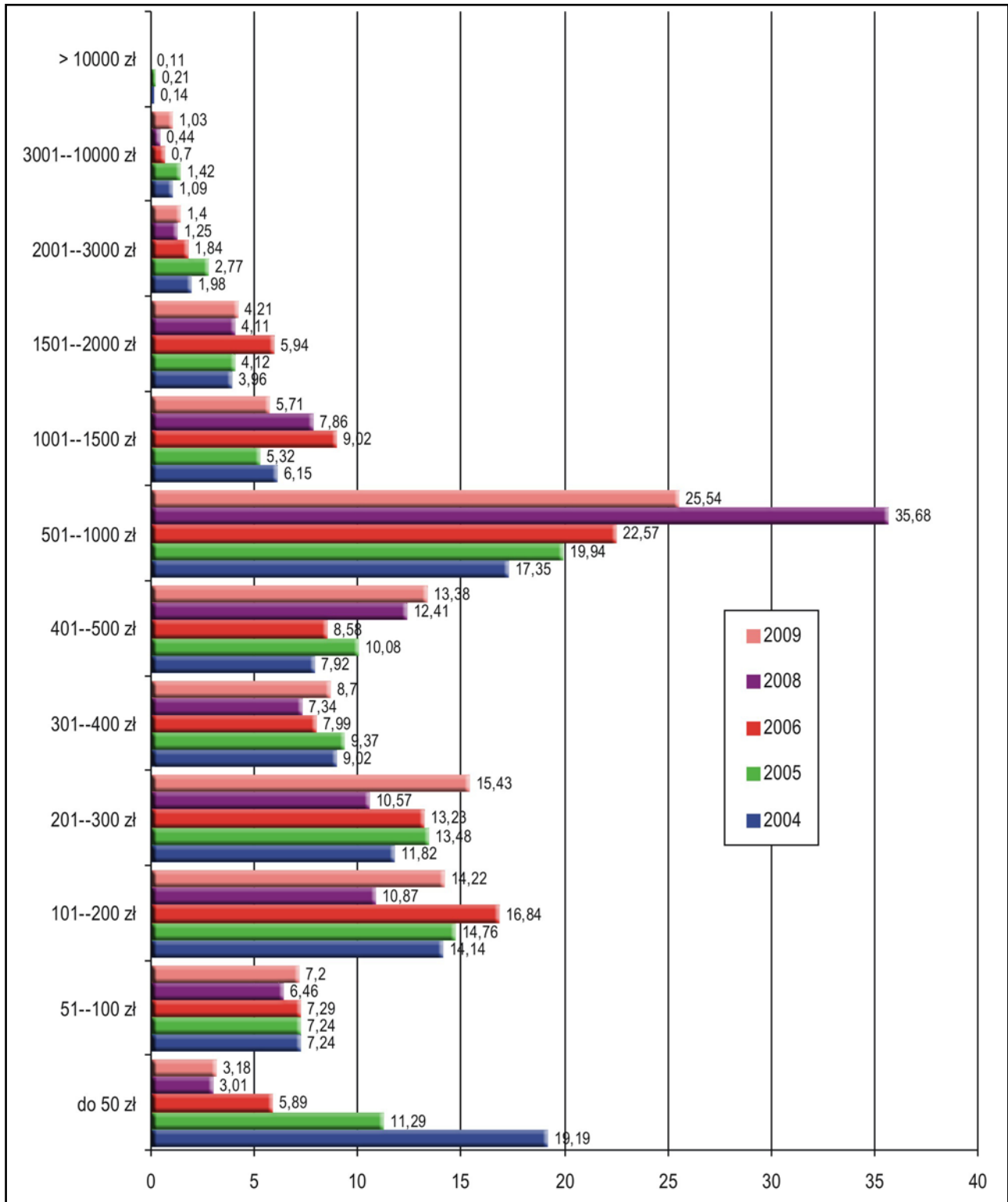

Rys. 75. Kwoty wydatkowane (na osobę) podczas pobytu odwiedzających krajowych w Krakowie w latach 2003–2009²⁹

Źródło: Opracowanie własne

²⁹ Dane za rok 2007 są nieporównywalne z uwagi na przyjęte wówczas wartości przedziałów kwotowych.

Biorąc pod uwagę odwiedzających z zagranicy, to z roku na rok zmniejsza się odsetek wydających 1 001–1 500 zł, a wzrasta – deklarujących sumy z przedziału 401–500 zł (zob. rys. 76).

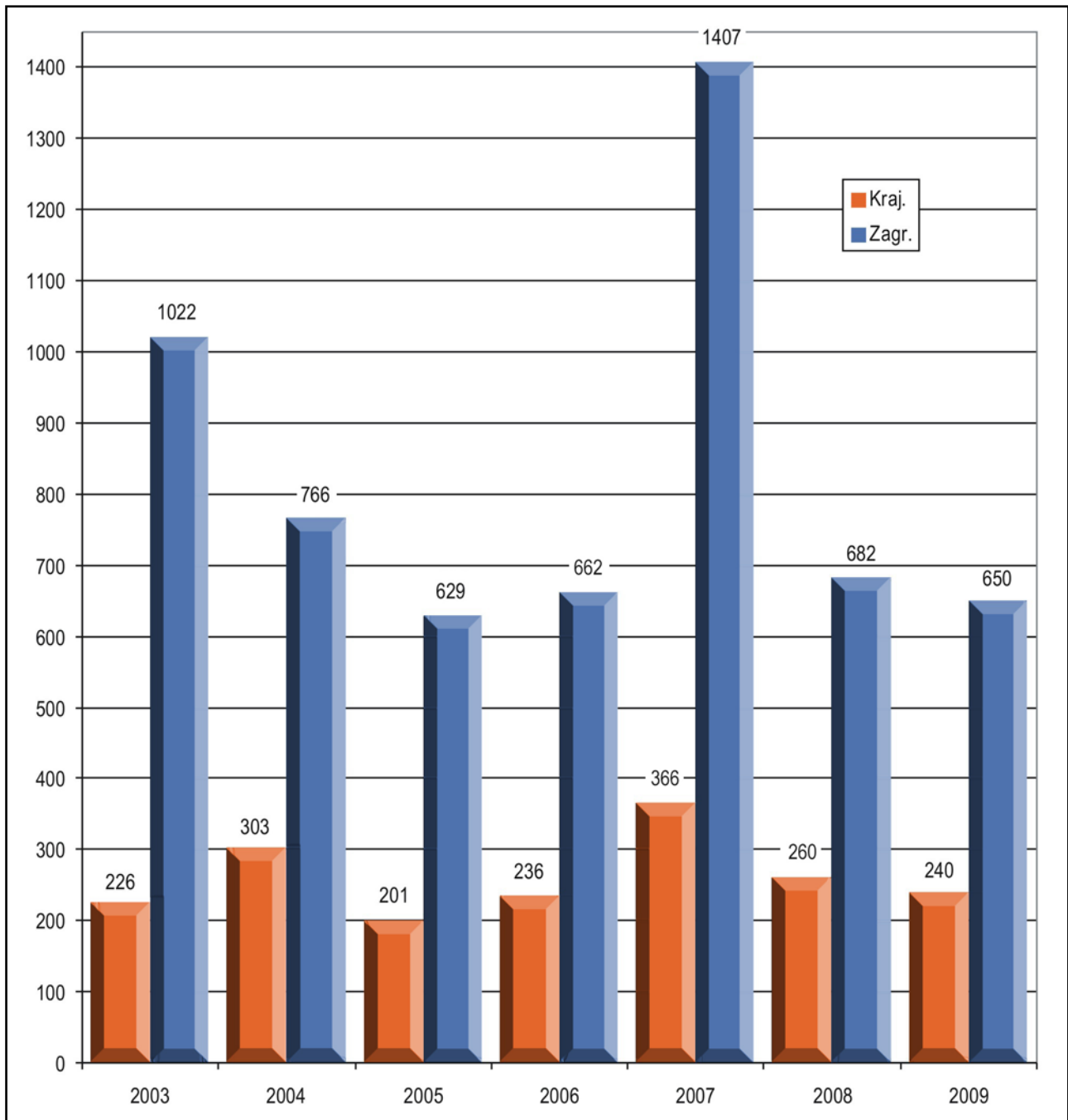
Rys. 76. Kwoty wydatkowane (na osobę) podczas pobytu odwiedzających zagranicznych w Krakowie w latach 2003–2009³⁰

Źródło: Opracowanie własne

³⁰ Dane za rok 2007 są nieporównywalne z uwagi na przyjęte wówczas wartości przedziałów kwotowych.

Opracowanie autorskie zespołu ekspertów:

Jeśli chodzi o średnie wydatki na osobę, to goście krajowi przeznaczyli na pobyt w Krakowie w 2009 r. ok. 240 zł, tj. o 7,69% mniej niż rok wcześniej i prawie tyle samo, co w roku 2006 (dane za rok 2007 nie są porównywalne, ponieważ obejmowały także koszty transportu). Natomiast cudzoziemcy wydatkowali przeciętnie 650 zł, czyli o 4,69% mniej niż w roku ubiegłym. Wydatki te okazały się jednak i tak o 3,34% wyższe niż w roku 2005, który jak do tej pory okazał się pod tym względem najgorszy. Dane te ilustruje rys. 77.

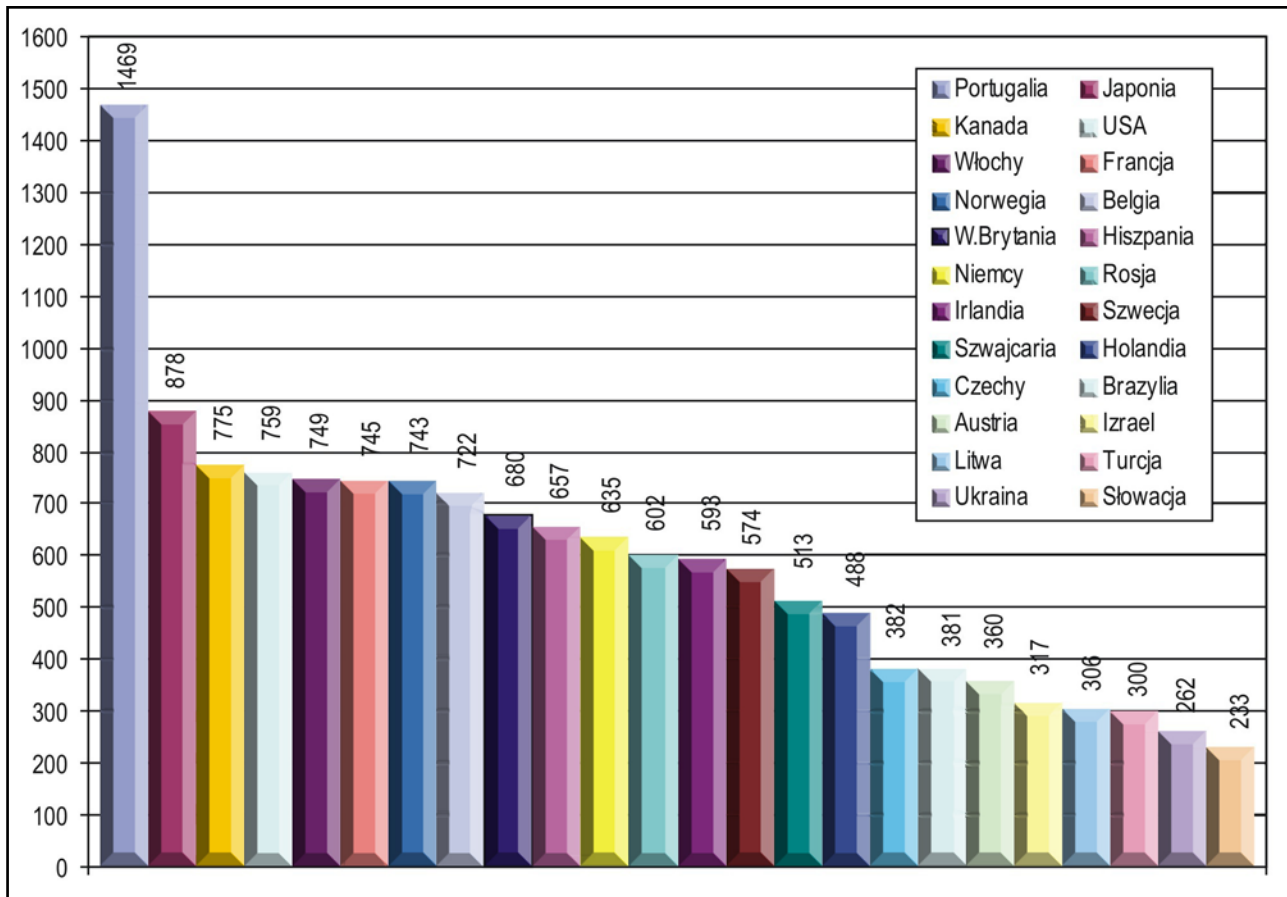

Rys. 77. Średnie kwoty wydatkowane (na osobę) podczas pobytu odwiedzających w Krakowie w latach 2003–2009³¹

Źródło: Opracowanie własne

³¹ W roku 2007 z kosztami transportu.

Kwota średniego wydatku była różna, w zależności od kraju pochodzenia gości z zagranicy (zob. rys. 78). Najwięcej wydatkowali mieszkańcy Portugalii, ponadto sumy wyższe niż średnia przeznaczali także na pobyt przybysze z dziewięciu innych krajów: Japonii, Kanady, USA, Włoch, Francji, Norwegii, Belgii, Wielkiej Brytanii i Hiszpanii. Najniższe wydatki ponosili, analogicznie jak w latach ubiegłych, odwiedzający z Słowacji (poniżej 250 zł).

Rys. 78. Średnia kwota wydatku turystycznego (na osobę) ponoszonego przez cudzoziemców podczas pobytu w Krakowie w roku 2009, według wybranych państw

Źródło: Opracowanie własne

Porównując średnią kwotę wydatku na osobę z danymi z roku poprzedniego (zob. tab. 43), trzeba zauważyć, że goście ze zdecydowanej większości krajów wydawali sumy niższe. Szczególnie odnosiło się to do mieszkańców Izraela (o 69,46%), Węgier (o 66,04% i okazały się najniższe w całym badanym okresie), Szwajcarii (o 50,67%), Holandii (o 47,86% i również okazały się najniższe z wszystkich analizowanych lat), Austrii (o 43,75% i także najniższe w całym badanym okresie), Ukrainy (o 40,32%), Danii (o 39,80% – również najniższe w całym analizowanym okresie) i USA (o 28,26% i także najniższe z wszystkich badanych lat). Tylko wydatki przybyszów z Norwegii, Włoch, Belgii, Francji, Wielkiej Brytanii i Niemiec były wyższe – odpowiednio: o 56,42, 25,67, 8,90, 7,35, 6,08 i 6,01%. Od kilku lat na zbliżonym poziomie utrzymują się sumy przeznaczane na pobyt w Krakowie przez Czechów, Niemców, Duńczyków, Szwedów, Słowaków, Hiszpanów, Brytyjczyków i Japończyków.

Tab. 43. Średnia kwota (w zł) wydatku turystycznego na osobę ponoszonego przez odwiedzających podczas pobytu w Krakowie w latach 2003–2009, według wybranych państw

Kraj pochodzenia	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Polska	226	303	201	236	366 ³²	260	240
Austria	603	575	418	509	b.d.	640	360
Belgia	950	686	1383	595	b.d.	663	722
Czechy	378	428	290	445	b.d.	396	382
Dania	1400	725	909	695	b.d.	814	490
Francja	1090	636	470	611	b.d.	694	745
Hiszpania	1712	460	639	657	b.d.	759	657
Holandia	1084	995	562	564	b.d.	936	488
Irlandia	1897	701	545	1019	b.d.	737	593
Izrael	544	248	800	590	b.d.	1038	317
Japonia	1113	1332	246	879	b.d.	908	878
Kanada	1180	594	416	1143	b.d.	855	775
Niemcy	853	694	402	682	b.d.	599	635
Norwegia	1037	811	385	721	b.d.	475	743
Rosja	b.d.	385	297	412	b.d.	740	602
Słowacja	323	230	185	280	b.d.	289	233
Szwajcaria	736	550	632	323	b.d.	1040	513
Szwecja	b.d.	699	721	545	b.d.	600	574
Ukraina	942	119	415	208	b.d.	439	262
USA	1640	1748	1089	849	b.d.	1058	759
Węgry	619	403	352	467	b.d.	533	181
Wielka Brytania	946	1302	1002	753	b.d.	641	680
Włochy	1052	658	460	825	b.d.	596	749

Źródło: Opracowanie własne

Ten spadek wydatków odwiedzających Kraków spowodował sytuację, że pozostawili oni w mieście w 2009 r. tylko niewiele ponad 2 600 mln zł, tj. o 7,14% mniej niż rok wcześniej, aczkolwiek i tak o 8,33% więcej niż w roku 2005, który nie był przecież dla Krakowa najgorszy. Dane te prezentuje tab. 44.

Tab. 44. Szacunkowe wpływy Krakowa z turystyki w latach 2003–2009

Rok	Kwota
2003	1 800 000 000
2004	2 300 000 000
2005	2 400 000 000
2006	2 800 000 000
2007 ³³	5 500 000 000
2008	2 800 000 000
2009	2 600 000 000

Źródło: opracowanie własne

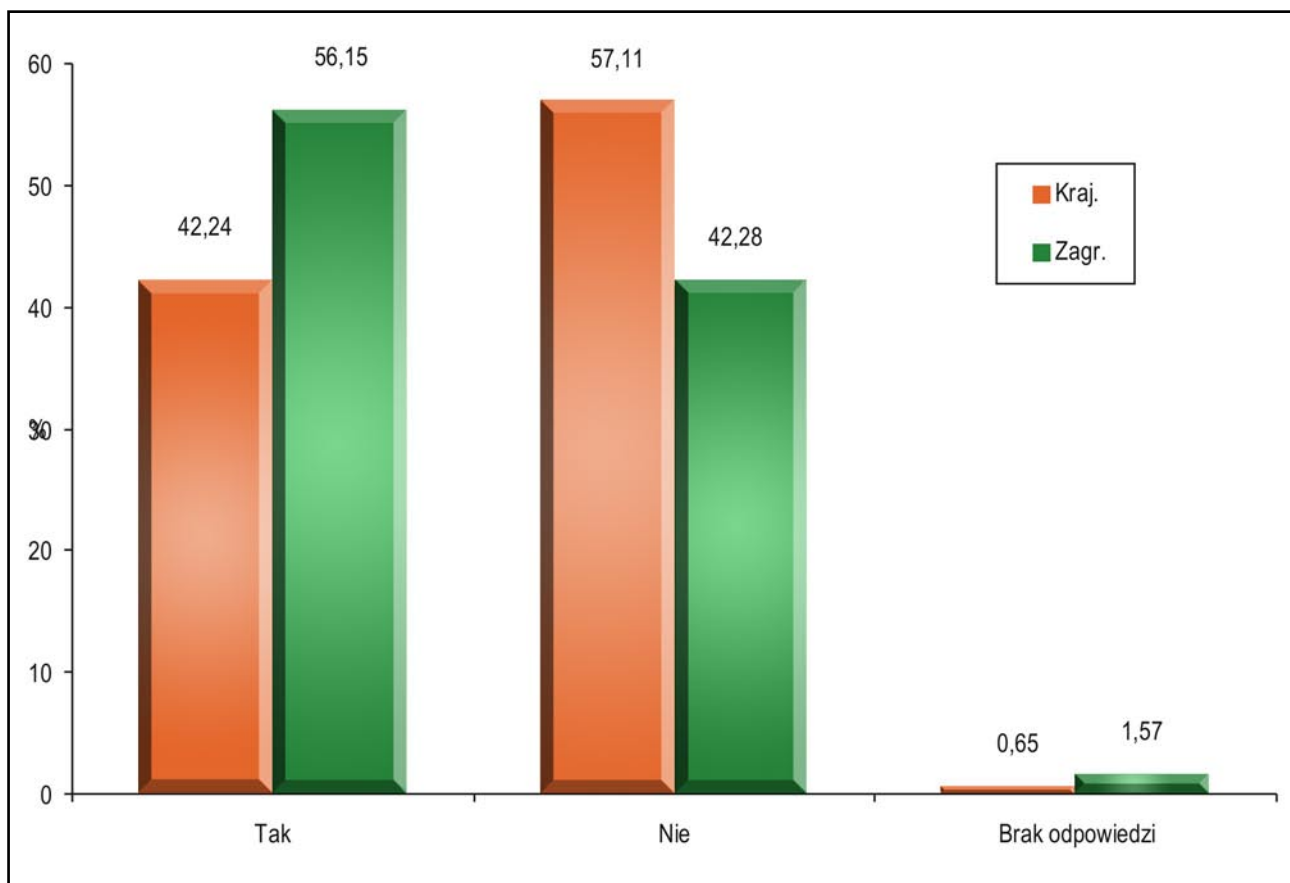
32 Wraz z kosztami transportu.

33 Wraz z kosztami transportu.

Rozdział IX. Ewentualne możliwości zwiększenia wydatków przez odwiedzających Kraków

Prawie połowa gości odwiedzających Kraków w 2009 r. (47,75%) byłaby skłonna wydać więcej podczas pobytu, niż to uczyniła. Niestety tych, co nie zamierzali zwiększać swoich wydatków było jeszcze więcej – 51,24% (zob. Tabela 45).

Odsetek ten był różny, jeśli chodzi o odwiedzających krajowych i zagranicznych. Ci pierwsi częściej odpowiadali „nie” (57,11%), aczkolwiek odsetek deklarujących możliwość zwiększenia wydatkowanych kwot też był duży – 42,24%. Natomiast zdecydowana większość cudzoziemców (57,11%) wskazywała na „tak” (zob. rys. 79).

Rys. 79. Deklaracje odwiedzających Kraków w roku 2009 o możliwości wydatkowania większych sum pieniężnych

Źródło: Opracowanie własne

Sugerowanymi przez gości, tak krajowych jak i zagranicznych, celami dodatkowych wydatków okazały się:

- ogólnie życie,
- zwiedzanie (m.in. atrakcji turystycznych, muzeów, wystaw),
- wycieczki,

- zakupy (głównie pamiątek, upominków, prezentów, książek),
- rozrywka (np. imprezy, koncerty, wydarzenia muzyczne, dyskoteki, puby, kluby),
- konsumpcja (kuchnia regionalna, jedzenie, gastronomia),
- leczenie (masaże),
- przedłużenie pobytu.

W relacji do roku ubiegłego wzrósł odsetek deklarujących zwiększenie wydatków gości krajowych (o 2,09 p.p.), ale jeszcze bardziej wzrósł udział tych, którzy nie mieli takiego zamiaru (o 9,21 p.p.). Z kolei procent obcokrajowców chętnych wydawać więcej okazał się w 2009 r. niższy (o 5,24 p.p.) i na dodatek zdecydowanie częściej (o 14,54 p.p.) wskazywali oni na „nie” w tym względzie. W roku poprzednim dużą część obu grup odwiedzających stanowili niezdecydowani, a obecnie było ich bardzo niewiele (odpowiednio o 11,30 p.p. i o 9,31 p.p. mniej).

Zakładając, że każdy z deklarujących „tak” byłby skłonny wydać tylko o 1/10 więcej niż rzeczywiście przeznaczył na pobyt, to w skali całego 2009 r. (uwzględniając udział II i III kwartału) Kraków mógłby dodatkowo zyskać ok. 110 mln. zł.

Tab. 45. Deklaracje odwiedzających Kraków w latach 2003–2009 o możliwości wydatkowania większych sum pieniężnych

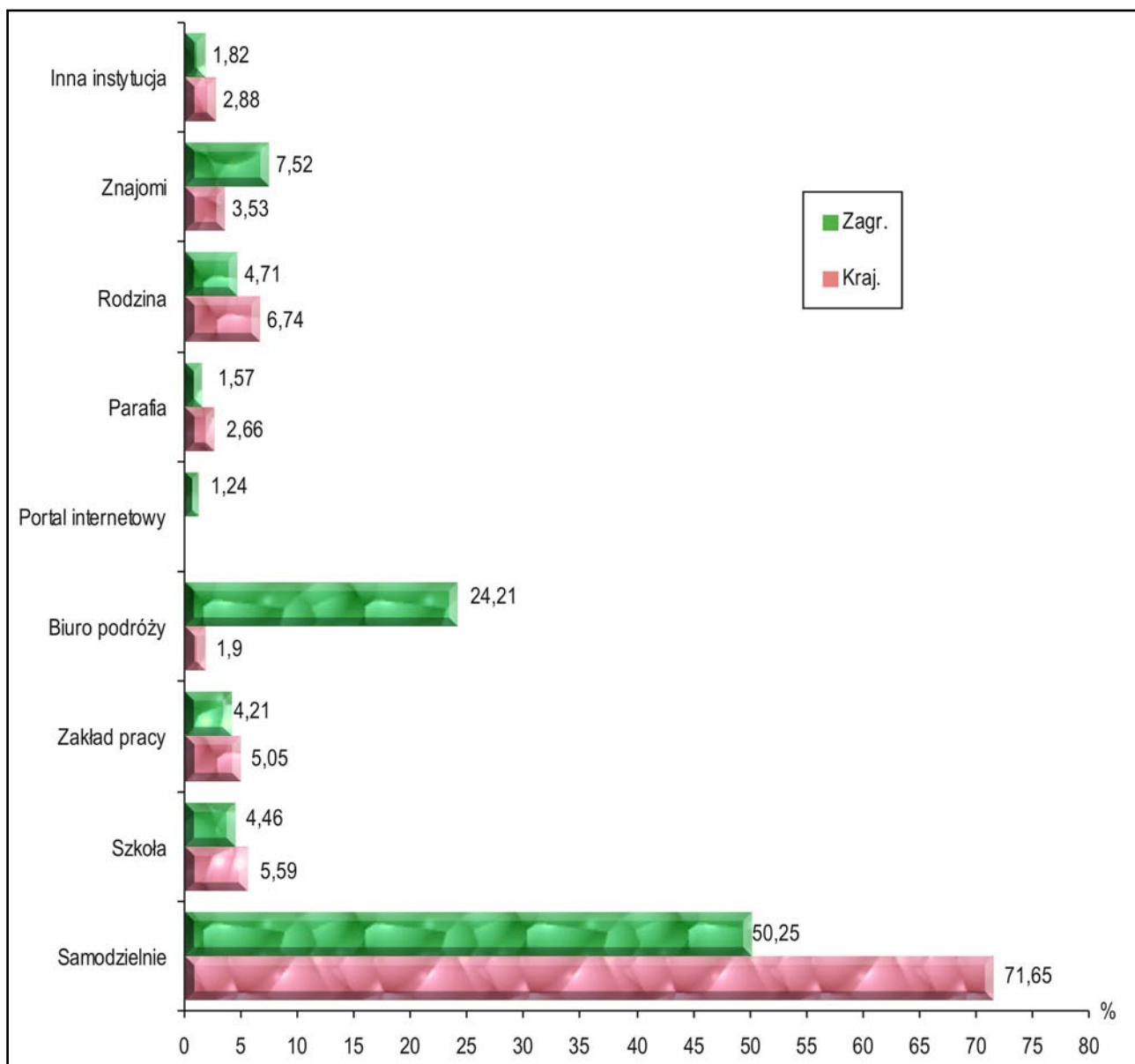
Rodzaj deklaracji	Krajowi							Zagraniczni						
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Tak	34	46,24	48,61	45,72	40	40,15	42,24	45	59,44	48,90	58,69	54	61,39	56,15
Nie	54	45,03	44,97	54,28	59	47,90	57,11	4	32,63	46,77	41,31	46	27,74	42,28
Brak odpowiedzi	12	8,72	6,42	0,00	1	11,95	0,65	51	7,93	4,33	0,00	0	10,88	1,57
Rodzaj deklaracji	Ogółem													
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009							
Tak	35,44	52,80	48,74	54,25	42	49,68	47,75							
Nie	47,43	38,82	45,74	45,75	58	38,85	51,24							
Brak odpowiedzi	17,13	8,38	5,52	0,00	1	11,47	1,01							

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział X. Organizator przyjazdu do Krakowa

Odwiedzający Kraków w 2009 r., analogicznie jak w latach ubiegłych (zob. tab. 46), w większości organizowali sobie podróż samodzielnie (63,16%). Udział biur podróży, jako przygotowujących przyjazd był prawie sześciokrotnie niższy (11,24%). Niewiele mniejszy odsetek przybyszów organizował sobie też podróż przy współudziale rodziny lub znajomych (11,04%). Natomiast znaczenie pozostałych organizatorów było minimalne.

Odsetek niekorzystających z usług organizatorskich był wśród Polaków zdecydowanie (aż o 21,40 p.p.) wyższy niż u obcokrajowców, bowiem w tej grupie ważną rolę odegrały biura podróży (24,21%), aczkolwiek ich udział był aż o 8,16 p.p. mniejszy niż rok wcześniej. Dane te prezentuje rys. 80.

Rys. 80. Organizator podróży do Krakowa w roku 2009

Źródło: Opracowanie własne

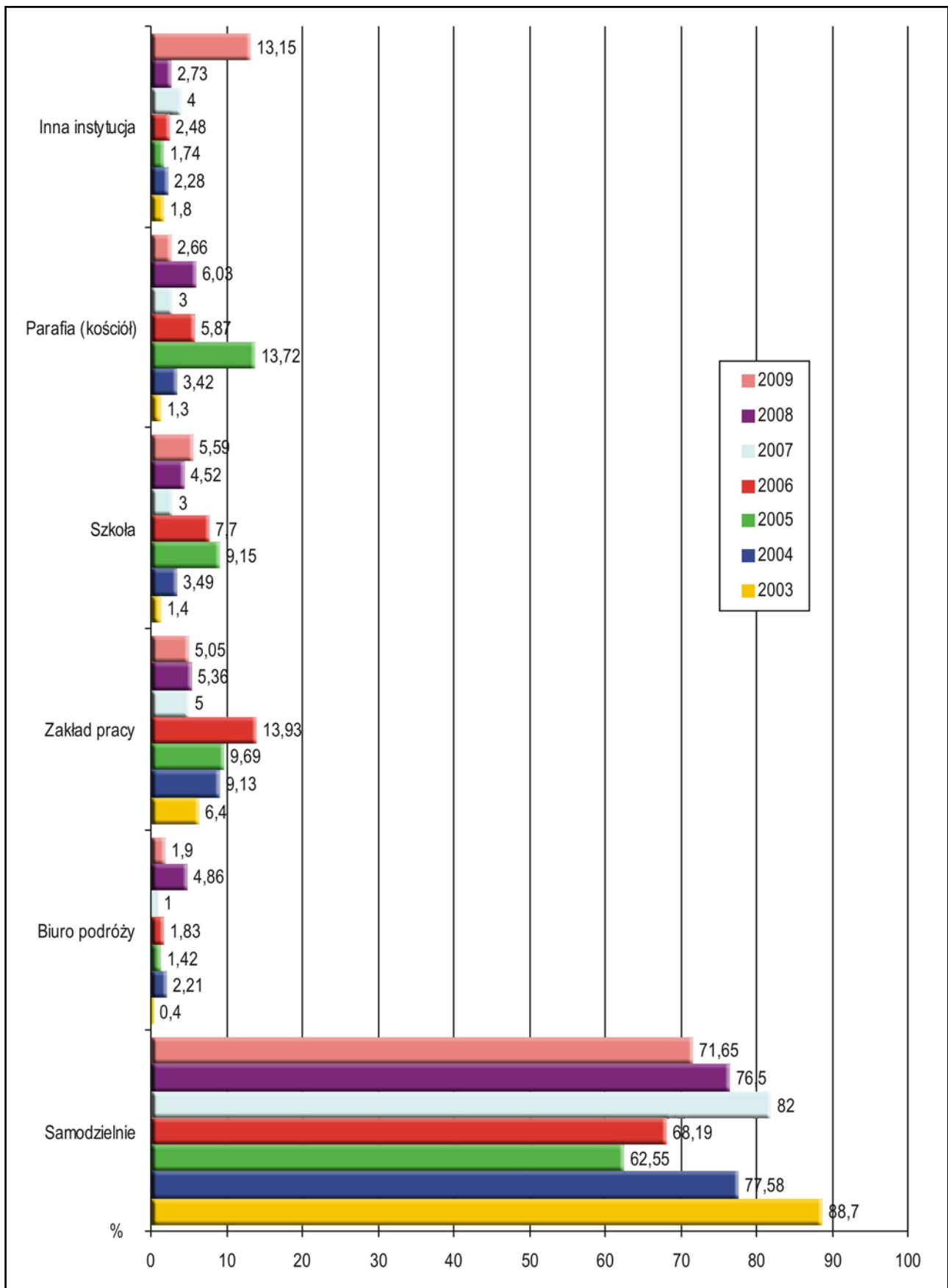
Tab. 46. Organizator podróży do Krakowa w latach 2003–2009

Organizator	Krajowi							Zagraniczni						
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Samodzielnie	88,7	77,58	62,55	68,19	82	76,50	71,65	50,6	56,02	56,22	58,95	89	50,41	50,25
Biuro podróży, w tym internetowe	0,4	2,21	1,42	1,83	1	4,86	1,90	29,7	28,66	28,50	30,17	7	33,61	25,45
Zakład pracy	6,4	9,13	9,69	13,93	5	5,36	5,05	2,2	3,69	5,90	3,86	0	5,67	4,22
Szkoła	1,4	3,49	9,15	7,70	3	4,52	5,59	10,8	6,02	3,77	2,56	0	4,64	4,46
Parafia (kościół)	1,3	3,42	13,72	5,87	3	6,03	2,66	1,4	1,16	1,21	2,09	0	2,66	1,57
Inna instytucja, w tym:	1,8	2,28	1,74	2,48	4	2,73	13,15	5,4	2,26	2,63	2,37	4	3,01	14,05
- rodzina							6,74							4,71
- znajomi							3,53							7,52
Organizator	Ogółem													
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009							
Samodzielnie	83,70	66,78	59,80	62,09	83	64,71	63,16							
Biuro podróży, w tym internetowe	4,25	15,60	13,16	20,60	2	17,72	11,24							0,49
Zakład pracy	5,85	6,37	8,05	7,20	5	5,50	5,15							
Szkoła	2,64	4,69	6,81	4,25	3	4,64	4,72							
Parafia (kościół)	1,29	2,28	8,29	3,40	3	4,58	2,23							
Inna instytucja, w tym:	2,27	2,25	2,13	2,46	4	2,85	13,50							
- rodzina							5,93							
- znajomi							5,11							

Źródło: Opracowanie własne

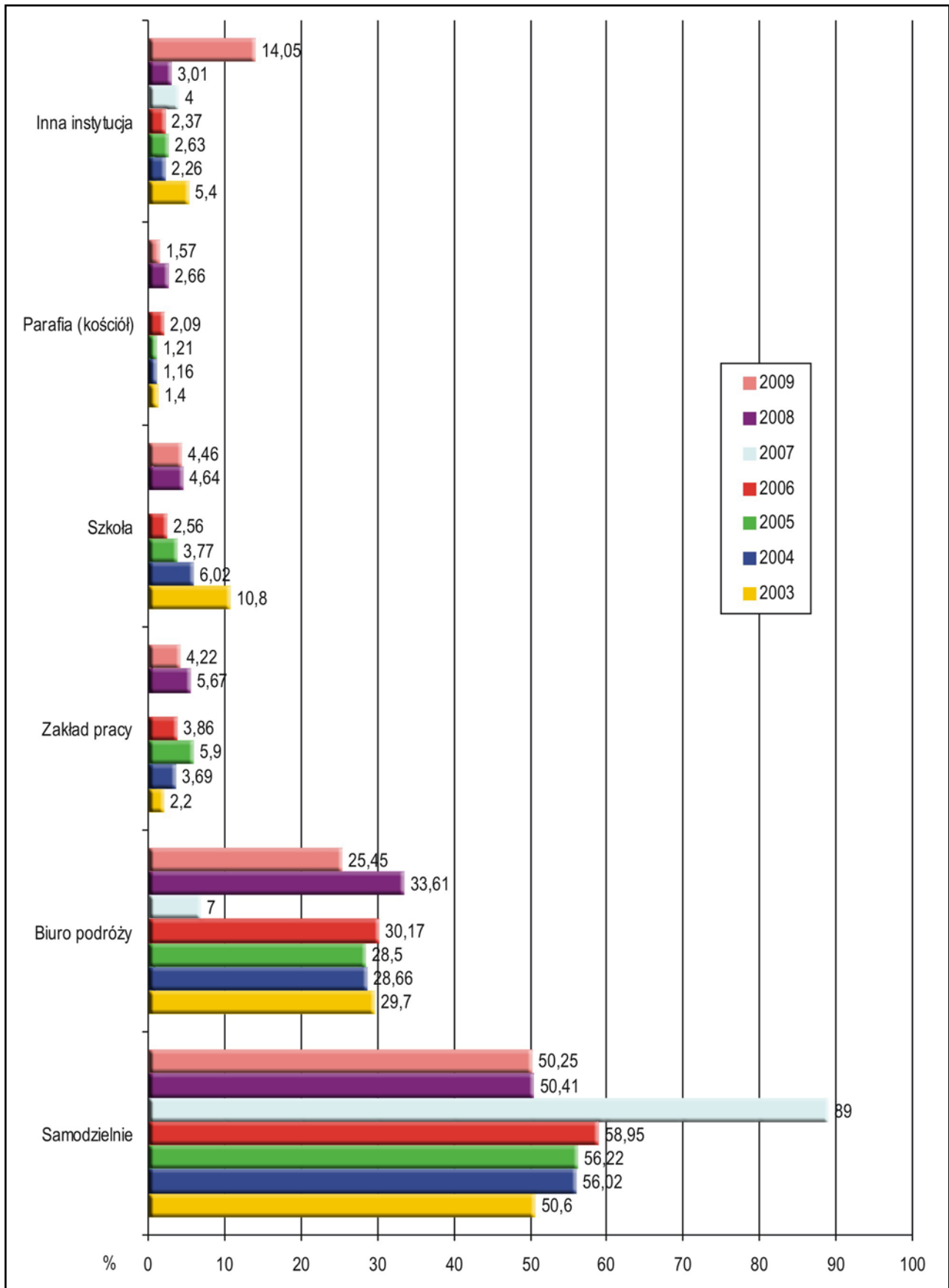
W odniesieniu do lat poprzednich w grupie gości krajowych znaczenie biur podróży powróciło do stanu sprzed 2008 r. Od trzech lat zmniejsza się też odsetek przyjeżdżających we własnym zakresie, a ponownie wzrasta rola szkoły. W 2009 r. drastycznie spadł ponadto udział parafii/Kościół (o 3,37 p.p.), a zwiększył się – innych instytucji (aż o 10,42%). Dane te prezentuje rys. 81.

Z kolei wśród odwiedzających z zagranicy popularność biur podróży w 2009 r. okazała się najmniejsza z wszystkich badanych lat (za wyjątkiem roku 2007, kiedy badania prowadziła inna firma i uzyskane przez nią wyniki często okazują się nieporównywalne). Zmniejszył się też procent przybyszów podróżujących z parafią/Kościółem (o 1,09 p.p.), a zdecydowanie wzrósł – korzystających z usług innych instytucji (aż o 11,04 p.p.). Dane te ilustruje rys. 82.

Rys. 81. Organizator podróży gości krajowych do Krakowa w latach 2003–2009

Źródło: Opracowanie własne

Rys. 82. Organizator podróży gości zagranicznych do Krakowa w latach 2003–2009

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział XI. Wykorzystywane przez odwiedzających Kraków źródło informacji o mieście

Przyjeżdżający do miasta w 2009 r. (podobnie jak w latach ubiegłych – zob. tab. 47) o Krakowie dowiedzieli się przede wszystkim od rodziny i znajomych (49,54%) oraz ze szkoły (43,20%). Istotną rolę odegrała także telewizja (25,59%), jak również Internet (23,5%) i przewodniki (17,75%). Relatywnie duże znaczenie posiadały ponadto prasa (13,89%) i radio (11,9%). Udział tego ostatniego źródła informacji, podobnie jak telewizji, okazał się nawet najwyższy w całym analizowanym okresie. Warto zauważyć, że stopniowo odzyskują popularność przewodniki, a zdecydowanie tracą ją katalogi biur podróży.

Tab. 47. Wykorzystywane przez odwiedzających Kraków w latach 2003–2009 źródło informacji o mieście (w %)

Źródło informacji	Krajowi							Zagraniczni						
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Targi turystyczne	0,7	0,40	0,16	1,01		1,16	1,24	3,0	1,03	2,27	5,65		11,69	7,27
Prasa	4,5	5,70	11,70	15,92		9,96	14,76	4,0	5,75	10,87	13,21		13,19	12,55
Radio	3,7	3,49	10,94	15,82		12,11	14,55	1,0	4,17	10,09	8,19		9,04	7,84
Telewizja	4,8	17,99	19,76	19,41		18,81	26,50	6,0	11,97	22,10	23,84		32,02	24,19
Katalogi biur podróży	2,0	3,96	5,28	3,50	2	5,48	3,41	19,0	31,60	33,12	32,79	4	31,75	23,37
Przewodniki	17,2	18,52	19,05	7,82	14	8,90	13,63	32,0	30,03	33,19	34,04	29	23,93	24,03
Foldery/ulotki	4,0	4,77	3,48	2,76	7	13,38	10,06	7,0	11,83	9,67	9,77	7	17,20	10,40
Rodzina, znajomi	28,3	48,26	50,84	56,12	25	47,12	52,08	53,0	47,74	41,22	46,63	14	42,83	45,66
Strony internetowe	11,8	4,63	8,44	8,37	48	8,30	18,23	26,0	10,19	28,00	32,12	78	27,33	31,54
Polskie placówki dyplomatyczne	0,2	0,07	0,27	0,09		0,44		0	3,08	0,50	1,05		2,86	
Polskie Ośrodki Informacji Turystycznej	0,4	0,07	0,33	0,00		0,72		2,0	1,71	0,92	0,96		3,81	
Szkoła	51,2	49,40	34,51	33,85		53,15	50,89	25,0	21,41	16,63	15,41		30,66	31,46
Brak wcześniejszej informacji	0	0,20	0,16	0,09	27	0,22	0,05	1,0	1,64	0,85	0,38	7	1,43	2,81
Inne źródło informacji	5,2	31,61	21,34	23,37	5	3,04	3,79	6,0	10,67	8,17	9,19	6	4,83	4,79

Źródło informacji	Ogółem						
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Targi turystyczne	1,0	0,80	1,08	4,06		5,89	3,63
Prasa	4,4	5,77	11,35	14,14		11,41	13,89
Radio	3,3	3,85	10,58	10,80		10,73	11,90
Telewizja	5,2	14,98	20,78	22,32		24,73	25,59
Katalogi biur podróży	4,2	17,60	17,35	22,76	2	17,26	11,31
Przewodniki	19,2	24,17	25,19	25,06	15	15,65	17,75
Foldery/ulotki	4,4	8,31	6,16	7,37	7	15,10	10,20
Rodzina, znajomi	31,6	47,90	46,67	49,87	24	45,20	49,54
Strony internetowe	13,7	7,40	16,93	23,99	51	16,83	23,50
Polskie placówki dyplomatyczne	0,2	1,61	0,37	0,72		1,52	
Polskie Ośrodki Informacji Turystycznej	0,6	0,90	0,58	0,63		2,10	
Szkoła	47,8	35,43	26,75	21,73		43,06	43,20

Cd. tab. 47. Wykorzystywane przez odwiedzających Kraków w latach 2003–2009 źródło informacji o mieście (w %)

Źródło informacji	Ogółem						
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Brak wcześniejszej informacji	0,1	0,97	0,46	0,28	25	0,76	1,14
Inne źródło informacji	5,3	21,22	15,63	14,04	5	3,84	4,18

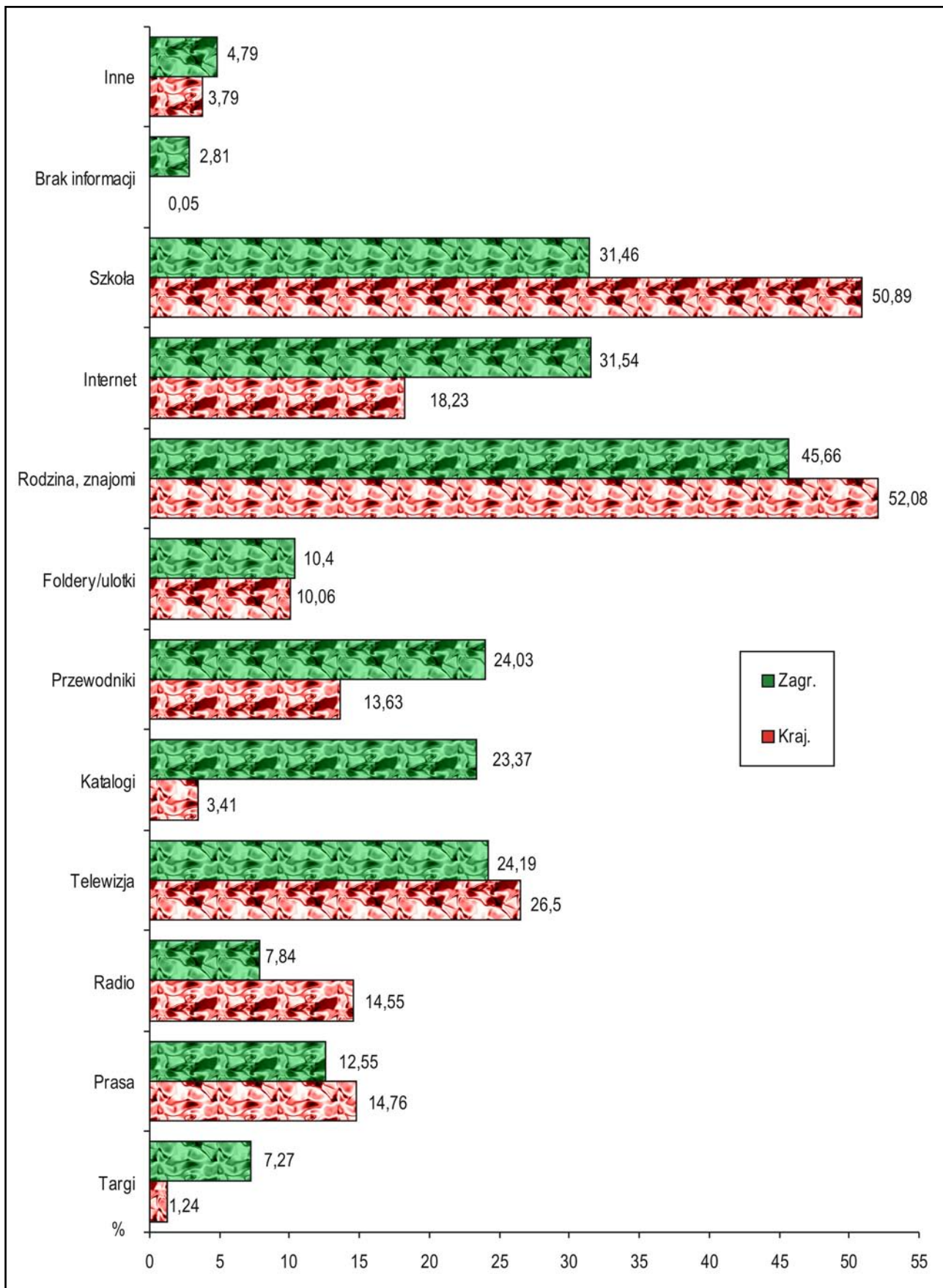
Źródło: Opracowanie własne

Jeśli chodzi o gości krajowych, to korzystali oni głównie z informacji od rodziny i znajomych (52,08%) oraz ze szkoły (50,89%). Duże znaczenie miały też: telewizja (26,50%) i Internet (18,23%) oraz pozostałe tradycyjne media – radio i prasa (odpowiednio 14,55 i 14,76%), jak również przewodniki (13,63%). Za istotne można ponadto uznać foldery i ulotki (10,06%).

Cudzoziemcy także czerpali informacje przede wszystkim od rodziny i znajomych (45,66%). Kolejnymi co do ważności źródłami wiedzy o Krakowie okazały się: Internet (31,54%) oraz szkoła (31,46%), a następnie telewizja (24,19%), przewodniki (24,03%) i katalogi biur podróży (23,37%). Relatywnie duże znaczenie posiadała ponadto prasa (12,55%). Dane te prezentuje rys. 83.

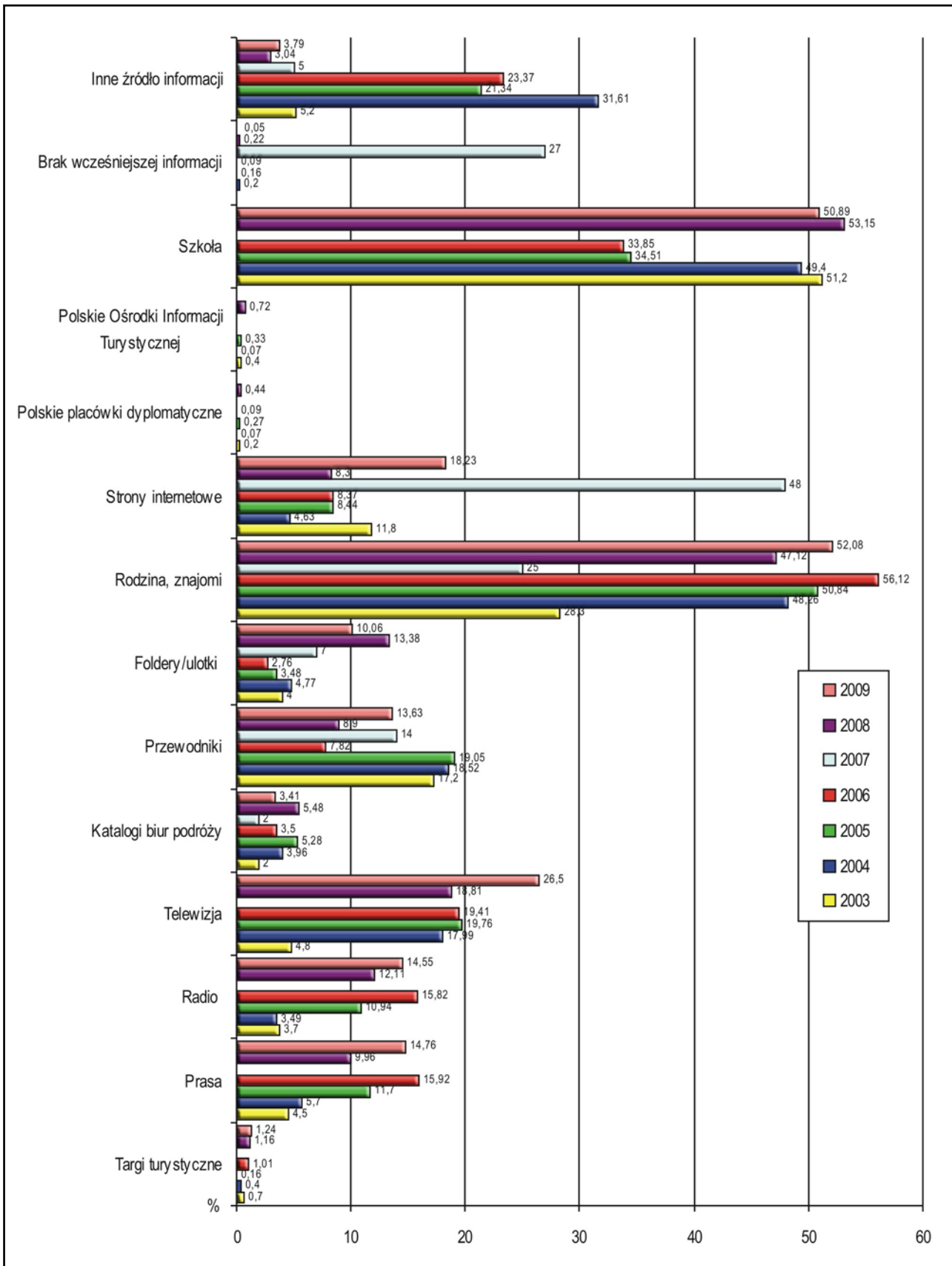
Wśród Polaków, w odniesieniu do lat ubiegłych (zob. rys. 84), zdecydowanie bardziej istotną rolę odegrał Internet (wzrost aż o 9,93 p.p. w stosunku do roku ubiegłego), jak również telewizja (największy udział w całym badanym okresie) i inne tradycyjne media (w relacji do roku poprzedniego w przypadku prasy wzrost o 4,80 p.p., a radia – o 2,44 p.p.). Zyskały ponadto ponownie na znaczeniu przewodniki (wzrost o 4,73 p.p.) oraz opinia rodziny i znajomych (wzrost o 4,96 p.p.).

Także w grupie obcokrajowców przyrost dotyczył udziału Internetu (o 4,21 p.p.), rodziny i znajomych (o 2,83 p.p.) i nieznacznie szkoły (o 0,8 p.p.). Ograniczeniem popularności charakteryzowały się natomiast tradycyjne media – telewizja (aż o 7,83 p.p.), radio (o 1,2 p.p.) i prasa (o 0,64 p.p.), jak również foldery i ulotki (o 6,8 p.p.). Najbardziej zmniejszył się jednak procent gości korzystających z katalogów biur podróży (o 8,38 p.p.). Dane te ilustruje rys. 85.

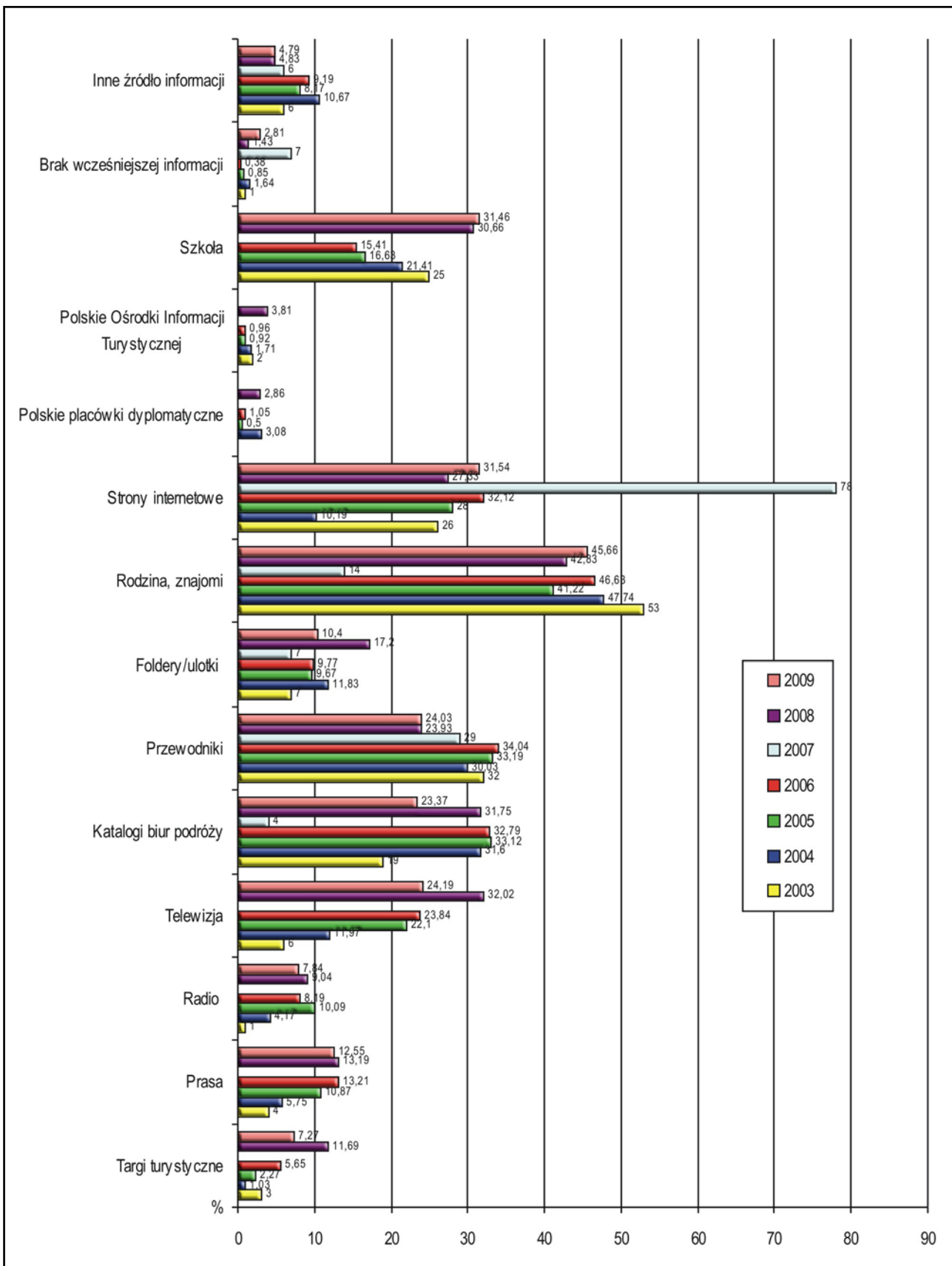
Rys. 83. Wykorzystywane przez odwiedzających Kraków w roku 2009 źródło informacji o mieście

Źródło: Opracowanie własne

Rys. 84. Źródła informacji o Krakowie wykorzystywane przez odwiedzających krajowych w latach 2003–2009

Źródło: Opracowanie własne

Rys. 85. Źródła informacji o Krakowie wykorzystywane przez odwiedzających zagranicznych w latach 2003–2009

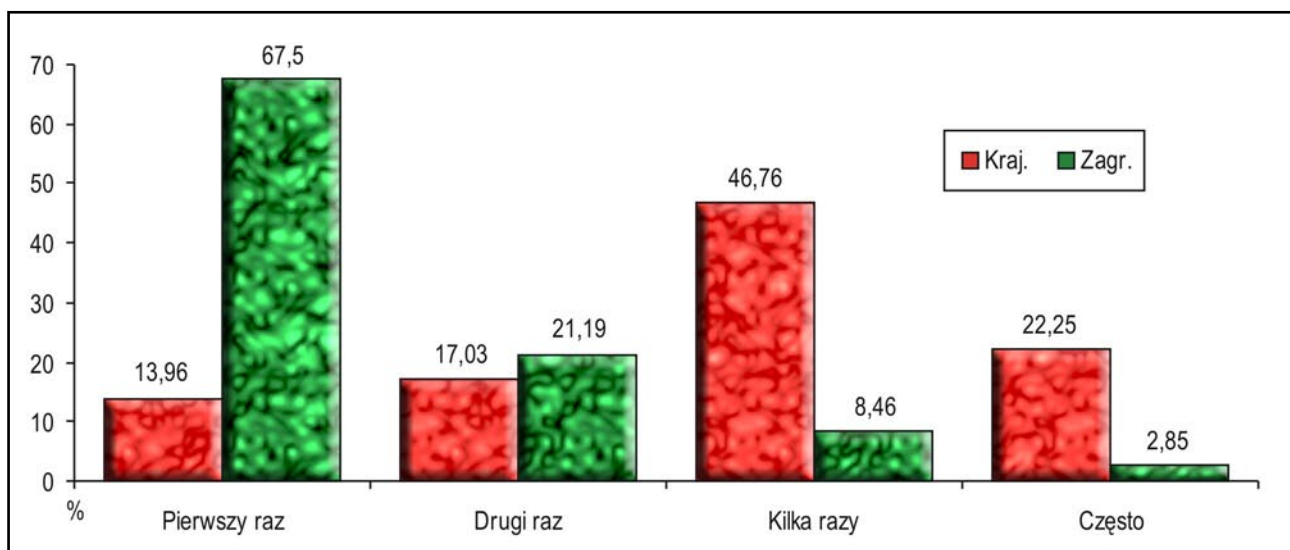
Źródło: Opracowanie własne

Rozdział XII. Częstotliwość wizyt w Krakowie osób odwiedzających

Najliczniejszą grupę wśród odwiedzających Kraków w 2009 r. (analogicznie jak rok wcześniej) stanowili turyści, którzy przyjechali tutaj po raz pierwszy – 35,17% (zob. tab. 48). Porównywalnie dużo było deklarujących już kilka wizyt w mieście (31,59%). Prawie o połowę mniejszą grupę stanowili natomiast przybywających po raz drugi (18,68%), a jeszcze niższy był odsetek przyjeżdżających do Krakowa często (14,56%).

Niemal połowa gości z Polski (46,76%) była już w Krakowie kilka razy (zob. rys. 86), a ponad 50% mniej przybywa tutaj często (19,66%). Należy podkreślić istotny w 2009 r. wzrost odsetka Polaków odwiedzających Kraków często (o 2,59 p.p.), a spadek – odwiedzających kilka razy (o 2,07 p.p.) i przyjeżdżających po raz pierwszy (o 0,4 p.p.).

Z kolei wśród odwiedzających zagranicznych zdecydowanie przeważali turyści, którzy w 2009 r. przyjechali do miasta po raz pierwszy (67,50%) i na dodatek ich udział wzrósł aż o 7,33 p.p. w relacji do roku poprzedniego. Znaczącą grupę (ale niestety istotnie mniejszą niż rok wcześniej – o 5,29 p.p.) tworzyli ponadto przybysze, którzy byli już kiedyś w mieście (21,19%). Zmniejszył się także procent cudzoziemców odwiedzających dawną stolicę Polski wcześniej kilka razy (o 2,09 p.p.).

Rys. 86. Częstotliwość wizyt osób odwiedzających Kraków w roku 2009

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 48. Częstotliwość wizyt osób odwiedzających Kraków w latach 2003–2009

Często- tliwość	Krajowi							Zagraniczni							Ogółem						
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Pierwszy raz	9,0	13,36	15,41	6,05	21	14,36	13,96	67,0	69,56	65,46	53,88	65	60,14	67,50	16,7	41,40	37,11	37,79	26	34,84	35,17
Drugi raz	20,0	15,44	19,32	14,57	24	17,15	17,03	15,0	12,93	18,05	25,76	22	26,48	21,19	19,3	14,12	18,77	21,99	24	21,33	18,68
Kilka razy	48,0	39,73	42,19	51,79	40	48,83	46,76	12,0	12,24	11,58	17,25	10	10,55	8,46	43,3	26,05	28,91	28,87	37	31,70	31,59
Często	13,0	28,86	21,34	27,59	14	19,66	22,25	5,0	3,76	3,77	3,11	3	2,83	2,85	20,7	16,36	13,71	11,35	13	12,13	14,56

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział XIII. Usługi turystyczne Krakowa w opinii odwiedzających miasto

Oceniając pobyt i usługi w mieście, odwiedzający Kraków w roku 2009, jak we wszystkich poprzednich badaniach prowadzonych przez MOT, korzystali z pięciostopniowej skali (bardzo dobrze, dobrze, przeciętnie, źle, bardzo źle). Podobnie jak we wszystkich poprzednich badaniach, odwiedzający zagraniczni i krajowi najchętniej i najlepiej ocenili atmosferę miasta. Ten unikatowy walor Krakowa bardzo dobrze lub dobrze oceniło 94% gości zagranicznych i 92% krajowych.

W badaniach 2006 i 2008 r. odnotowano podobne wartości (96 i 93%), ale zwrócono uwagę, że o ile w latach 2003–2005 zdecydowanie dominowały oceny bardzo dobre w stosunku do dobrych, to w 2006 i 2008 r. rozkład ten był bardziej wyrównany. W 2009 r. ponownie, jak w latach 2003–2005 uzyskano większą liczbę ocen bardzo dobrych. Ocena gościnności mieszkańców Krakowa, która we wszystkich dotychczasowych badaniach jest bardzo pozytywna, w 2009 r. wzrosła do najwyższego poziomu, porównując ilość ocen bardzo dobrych ze wszystkich lat. Utrzymuje się jednak tendencja lepszego oceniania gościnności i życzliwości mieszkańców Krakowa przez odwiedzających zagranicznych niż krajowych. Również w dalszym ciągu goście przyjeżdżający do miasta bardzo wysoko oceniają specyficzną ofertę Krakowa, na którą składają się atrakcje, świadczone usługi, gościnność i życzliwość mieszkańców, łącznie tworzące charakterystyczną atmosferę tego miejsca.

Niezmiennie w tej pozytywnie odbieranej atmosferze miasta bardzo ważne miejsce zajmuje szeroko rozumiana rozrywka. Można przyjąć, że jest to szczególna sfera usług w Krakowie, z której korzystają i dobrze ją oceniają generalnie wszyscy odwiedzający miasto goście, tak zagraniczni jak i krajowi. Można również zaobserwować, że z oferowanej w mieście rozrywki chętniej korzystają i lepiej ją oceniają goście krajowi. Atutem turystycznym Krakowa są także lokale gastronomiczne, które są chętnie odwiedzane i bardzo dobrze oceniane przez turystów zagranicznych i krajowych (bardzo dobrze lub dobrze ocenia łącznie 82% gości zagranicznych i 80% gości krajowych) i ta ocena niezmiennie jest bardzo wysoka. Zważywszy na preferowane sposoby spędzania wolnego czasu, w których obok spacerów po mieście dominują pobyty w lokalach gastronomicznych, utrzymywanie dobrego poziomu tej sfery usług jest dla Krakowa bardzo istotne. Oferta krakowskich dyskotek, pubów, klubów, także została dobrze oceniona, chociaż utrzymuje się stosunkowo wysoki poziom ocen przeciętnych (15–17%).

Imprezy kulturalne w Krakowie w roku 2008 były bardzo dobrze lub dobrze oceniane zarówno przez gości zagranicznych (łącznie 50%), jak i krajowych (łącznie 44%). Liczba ocen bardzo dobrych w obu badanych grupach, pozostaje na podobnym poziomie (odpowiednio 23 i 23%) i jest minimalnie niższy niż w 2008 r., ale zdecydowanie wyższy niż w latach 2003–2005. Wydaje się, że można podtrzymać twierdzenie, iż nowe kierunki promocji miasta związane z podnoszeniem jakości imprez kulturalnych zostały przez odwiedzających Kraków pozytywnie ocenione.

W porównaniu do wyników badań z lat poprzednich, informacja turystyczna i oznakowania turystyczne w 2009 r., podobnie jak w roku 2008 roku zostały nieznacznie lepiej ocenione, zarówno przez gości zagranicznych jak i krajowych. Utrzymała się, praktycznie na tym samym poziomie jak w roku ubiegłym ocena szeroko pojętej informacji turystycznej w mieście. Nieznacznie natomiast wzrosła

opinia o oznakowaniu turystycznym, i to zarówno wśród gości krajowych jak i zagranicznych.

Ocena dostępności komunikacyjnej do Krakowa po raz pierwszy od 2003 r. uległa dość znacznej poprawie. Goście zagraniczni i krajowi mają podobne obserwacje i wystawili o 4–8% ocen wyższych niż 2008 r., a liczba ocen negatywnych w obu badanych grupach obniżyła się o połowę.

Podobnie jak opinia o dostępności komunikacyjnej, zmianom na lepsze uległa ocena transportu lokalnego, i to szczególnie wśród gości zagranicznych, gdzie poziom ocen bardzo dobrych i dobrych sięga łącznie 47%. Goście krajowi ocenili w 2009 r. transport lokalny lepiej, ale tylko nieznacznie (2–3%). Zdecydowanie spadła w obu badanych grupach liczba ocen negatywnych. Podobnie jak w przypadku dostępności komunikacyjnej, ten spadek wahał się w granicach 50%.

Baza noclegowa w Krakowie nie budzi zastrzeżeń. Turyści zagraniczni oceniali usługi noclegowe dobrze (44%), bardzo dobrze (33%) i przeciętnie (8%) i były to oceny podobne jak w latach poprzednich, a nawet o kilka procent wzrósł udział ocen bardzo. W roku 2009, podobnie jak w latach poprzednich – wyłączając rok 2006, turyści krajowi oceniali bazę noclegową gorzej niż turyści zagraniczni, chociaż należy odnotować wzrost liczby ocen bardzo dobrych i przeciętnych. Wyjaśniając różnice w ocenie bazy noclegowej przez turystów zagranicznych i krajowych, można podtrzymać stanowisko, że turyści zagraniczni korzystają częściej z obiektów hotelowych wyższej kategorii niż turyści krajowi, a więc mają do czynienia z wyższym standardem usług noclegowych.

W kolejnym roku z rzędu możemy natomiast odnotować wzrost w pozytywnej ocenie usług przewodnickich. Zdecydowanie wzrosła liczba ocen bardzo dobrych, i to zarówno wystawianych przez odwiedzających zagranicznych jak i krajowych. Wśród gości krajowych nastąpił także zdecydowany wzrost liczby ocen dobrych i pozytywnych, co może oznaczać, że częściej niż dotychczas korzystali z profesjonalnych usług przewodnickich.

Budząca dotychczas najwięcej zastrzeżeń czystość w Krakowie, w 2009 r. nie stanowiła już tak wielkiego problemu i została przez gości zagranicznych zdecydowanie lepiej oceniona niż w 2008 r. (20% ocen bardzo dobrych w stosunku do 7% w roku 2008 i 35% dobrych w stosunku do 26% tych ocen w roku poprzednim). Goście krajowi, również ocenili w 2009 r. lepiej stan czystości miasta, ale już nie tak pozytywnie jak zagraniczni. Zdecydowanie spadł również odsetek ocen negatywnych i to w obu badanych grupach.

Toalety publiczne są podobnie oceniane przez gości z obu badanych grup, i jako przeciętne i dobre, ale należy odnotować wzrost ocen pozytywnych, a spadek ocen przeciętnych i negatywnych.

Jakość obsługi, jak w poprzednich latach, została wysoko oceniona (oceny dobre i bardzo dobre wystawiło 63% odwiedzających zagranicznych i 48% krajowych), a przy wzrastającej liczbie dobrych ocen należy odnotować również spadek liczby ocen negatywnych.

Na niezmiennie wysokim poziomie jest oceniana sieć punktów handlowo-usługowych akceptujących płatności przy użyciu karty płatniczej oraz nie stanowi żadnych problemów dostęp do bankomatów, którymi miasto – zdaniem odwiedzających zagranicznych i krajowych – jest odpowiednio nasycone.

Również pozytywnie, ale już bez tendencji wzrostowej, został oceniony w 2009 roku dostęp do Internetu. Oznacza to, że zainteresowani dostępem do Internetu raczej nie mają problemów z jego uzyskaniem.

Kraków w 2009 r., podobnie jak w latach poprzednich, był odbierany jako miasto bezpieczne, a ocena bezpieczeństwa nawet wzrosła. Taką opinię wyrażają zarówno goście zagraniczni jak i krajowi. Odnotowano także spadek ocen negatywnych w stosunku do lat ubiegłych.

Pomimo oznak kryzysu gospodarczego, ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta w 2009 r. nie uległa zasadniczym zmianom.

Tab. 49. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej Krakowa przez odwiedzających gości zagranicznych w latach 2003–2006 i 2008–2009 (w %)

Oferta	Ocena Rok	Bardzo dobrze	Dobrze	Może być	Źle	Bardzo źle
Rozrywka (dyskoteki, kluby, puby)	2009	18,1	36,8	17,3	1,3	0,1
	2008	35,08	31,48	5,44	0,82	0,14
	2006	20,6	51,7	27,0	0,0	0,4
	2005	20,7	31,0	8,6	3,8	0,1
	2004	21,5	31,6	8,5	0,7	0,1
	2003	18,0	43,0	11,0	3,0	0,0
Gościnność	2009	45	35	6,9	0,6	0,2
	2008	43,44	37,19	5,64	0,61	0,00
	2006	26,0	60,0	11,3	0,4	0,0
	2005	40,3	51,1	3,2	0,8	0,2
	2004	43,9	42,8	5,6	0,6	0,4
	2003	27,0	48,0	12,0	3,0	0,0
Jakość obsługi turystycznej	2009	23,5	39,7	18,5	1,6	0,1
	2008	20,46	39,90	10,33	5,51	0,07
	2006	6,5	65,0	24,0	0,6	0,0
	2005	15,2	55,9	11,7	2,0	0,2
	2004	21,6	42,1	12,5	1,8	0,5
	2003	14,0	50,0	17,0	3,0	0,0
Toalety publiczne	2009	9,4	31,9	27,7	8,9	4
	2008	6,12	22,30	23,39	19,51	8,50
	2006	3,4	31,6	47,0	16,0	1,6
	2005	4,2	30,2	24,0	12,6	4,7
	2004	3,5	13,9	26,5	13,5	6,1
	2003	2,0	21,0	22,00	17,0	8,0
Imprezy kulturalne	2009	23,2	27,3	9	0,3	0,2
	2008	26,24	31,68	6,22	1,46	0,03
	2006	25,0	55,3	19,0	0,4	0,0
	2005	15,2	27,4	14,0	2,1	0,2
	2004	12,6	21,5	12,4	0,8	0,1
	2003	11,0	27,0	13,0	2,0	0,0
Bezpieczeństwo	2009	22,8	42,9	22,7	2	0,9
	2008	13,53	46,84	19,92	6,87	2,38
	2006	0,7	47,5	39,0	11,3	1,3
	2005	10,9	55,	16,9	4,8	0,6
	2004	10,9	40,7	20,1	6,1	1,1
	2003	6,0	36,0	28,0	7,0	1,0
Czystość na ulicach	2009	20,1	35,8	23,8	7,9	4
	2008	7,95	26,51	21,75	20,12	14,41
	2006	0,9	26,5	41,2	26,6	4,6
	2005	11,1	44,1	21,3	12,4	1,0
	2004	14,1	34,8	24,4	10,1	2,9
	2003	9,0	31,0	28,0	17,0	7,0

Cd. tab. 49. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej Krakowa przez odwiedzających gości zagranicznych w latach 2003–2006 i 2008–2009 (w %)

Oferta	Ocena Rok	Bardzo dobrze	Dobrze	Może być	Źle	Bardzo źle
Dostępność bankomatów	2009	26,9	38,7	13,6	0,8	0,3
	2008	23,18	45,07	13,12	1,90	0,14
	2006	2,7	31,9	61,0	4,0	0,3
	2005	14,7	30,8	16,4	7,5	0,9
	2004	16,3	27,3	21,9	1,1	0,5
	2003	8,0	41,0	20,0	3,0	0,0
Gastronomia	2009	47,8	34,5	8,3	0,7	0,1
	2008	39,77	43,44	5,57	1,84	0,00
	2006	20,2	67,4	11,5	0,6	0,0
	2005	47,6	42,0	4,0	0,4	0,0
	2004	45,0	40,5	3,9	0,7	0,6
	2003	31,0	46,0	12,0	3,0	0,0
Baza noclegowa	2009	38,1	43,6	8,2	0,6	0,1
	2008	29,30	43,85	13,94	1,29	0,20
	2006	8,6	60,4	28,7	2,0	0,0
	2005	31,5	46,6	7,6	2,1	0,1
	2004	26,9	48,8	7,2	1,5	0,6
	2003	19,0	38,0	19,0	3,0	0,0
Informacja turystyczna	2009	15,6	45,33	15,22	5,1	0,2
	2008	15,23	44,53	13,87	5,64	0,14
	2006	4,0	37,4	57,4	0,9	0,0
	2005	10,7	43,8	15,1	5,3	0,3
	2004	13,0	32,4	18,4	3,7	0,7
	2003	7,0	37,0	24,0	3,0	2,0
Życzliwość mieszkańców	2009	42,9	37,5	7,9	1	0,2
	2008	48,06	36,51	5,37	0,82	0,00
	2006	29,7	61,4	8,0	0,6	0,0
	2005	34,1	45,3	4,5	1,8	0,3
	2004	36,3	40,0	7,2	1,9	0,7
	2003	28,0	44,0	13,0	5,0	2,0
Oznakowanie turystyczne	2009	20,1	42,1	15,4	2,3	0,2
	2008	18,69	38,55	17,40	2,65	0,20
	2006	5,4	36,6	54,7	2,2	0,8
	2005	17,3	46,6	15,1	3,4	1,1
	2004	13,6	41,1	15,4	3,9	1,2
	2003	6,0	34,0	26,0	6,0	3,0
Atmosfera miejscowości	2009	67,5	27	2,2	0,3	0,1
	2008	66,83	29,03	1,22	0,27	0,00
	2006	55,1	41,0	3,6	0,0	0,0
	2005	68,2	25,8	1,9	0,1	0,1
	2004	64,3	24,3	1,2	0,2	0,1
	2003	56,0	28,0	6,0	1,0	0,0
Usługi przewodnickie	2009	24,6	29,6	11,9	0,4	0,3
	2008	18,63	33,65	13,39	0,95	0,07
	2006	2,2	34,2	60,3	3,0	0,0
	2005	12,4	37,2	10,1	0,7	0,00
	2004	10,8	30,4	14,2	0,5	0,2
	2003	9,0	26,0	14,0	2,0	1,0

Cd. tab. 49. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej Krakowa przez odwiedzających gości zagranicznych w latach 2003–2006 i 2008–2009 (w %)

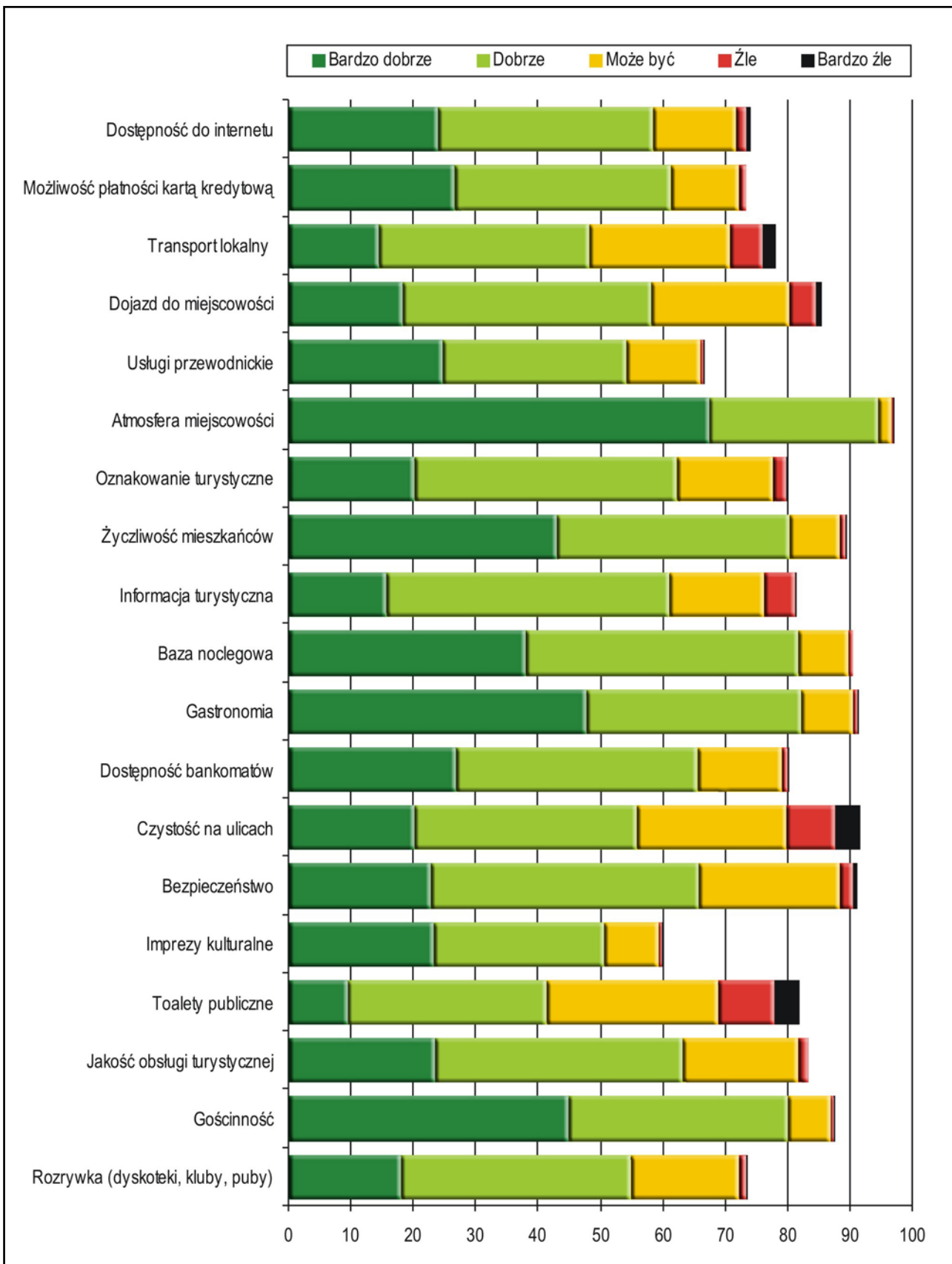
Oferta	Ocena Rok	Bardzo dobrze	Dobrze	Może być	Źle	Bardzo źle
Dojazd do miejscowości	2009	18,3	40	21,9	4,3	1
	2008	14,96	35,76	15,70	15,70	3,20
	2006	2,4	33,0	50,4	12,5	1,5
	2005	8,1	46,7	15,6	12,3	1,1
	2004	8,0	35,6	19,8	7,2	1,2
	2003	8,0	33,0	15,0	5,0	6,0
Transport lokalny	2009	14,5	33,7	22,7	5,2	2
	2008	6,39	26,65	20,53	11,69	6,87
	2006	1,3	19,3	56,7	20,8	1,6
	2005	5,8	27,7	19,9	9,8	0,8
	2004	4,3	14,9	22,2	5,3	1,4
	2003	7,0	20,0	18,0	6,0	5,0
Możliwość płatności kartą kredytową	2009	26,5	34,8	10,9	1,1	0,1
	2008	23,25	37,93	14,21	1,50	0,20
	2006	2,7	17,7	74,7	4,6	0,0
	2005	7,9	25,1	17,2	4,7	2,8
	2004	bd	bd	bd	bd	bd
	2003	bd	bd	bd	bd	bd
Dostępność do internetu	2009	23,9	34,5	13,4	1,7	0,7
	2008	22,64	34,06	13,26	1,77	0,34
	2006	4,4	16,7	70,5	8,1	0,0
	2005	8,5	28,1	14,4	4,2	0,8
	2004	bd	bd	bd	bd	bd
	2003	bd	bd	bd	bd	bd

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 50. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej Krakowa przez odwiedzających gości zagranicznych w roku 2009 (w %)

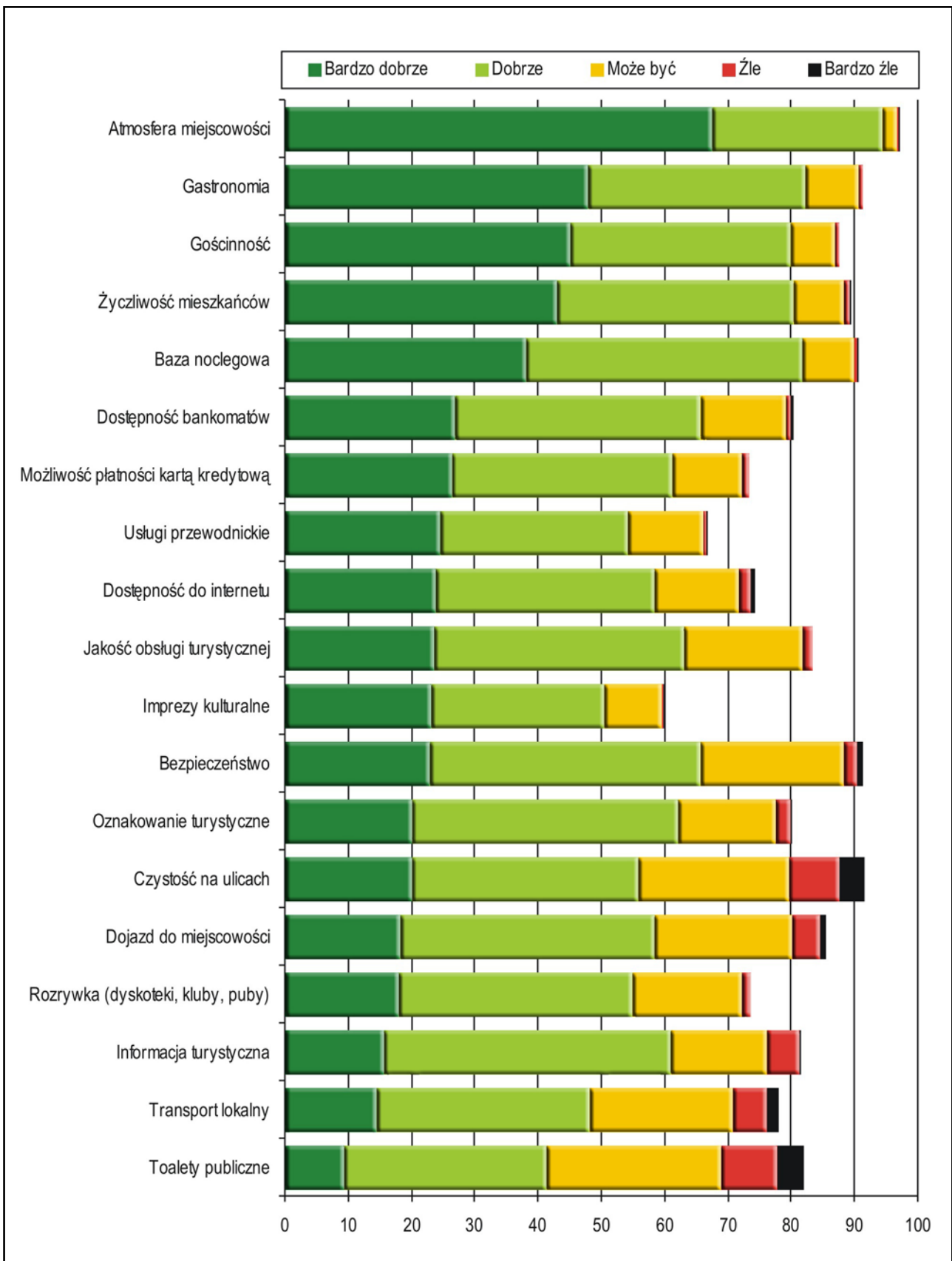
Ocena	Bardzo dobrze	Dobrze	Może być	Źle	Bardzo źle
Rozrywka (dyskoteki, kluby, puby)	18,1	36,8	17,3	1,3	0,1
Gościnność	45	35	6,9	0,6	0,2
Jakość obsługi turystycznej	23,5	39,7	18,5	1,6	0,1
Toalety publiczne	9,4	31,9	27,7	8,9	4
Imprezy kulturalne	23,2	27,3	9	0,3	0,2
Bezpieczeństwo	22,8	42,9	22,7	2	0,9
Czystość na ulicach	20,1	35,8	23,8	7,9	4
Dostępność bankomatów	26,9	38,7	13,6	0,8	0,3
Gastronomia	47,8	34,5	8,3	0,7	0,1
Baza noclegowa	38,1	43,6	8,2	0,6	0,1
Informacja turystyczna	15,6	45,33	15,22	5,1	0,2
Życzliwość mieszkańców	42,9	37,5	7,9	1	0,2
Oznakowanie turystyczne	20,1	42,1	15,4	2,3	0,2
Atmosfera miejscowości	67,5	27	2,2	0,3	0,1
Usługi przewodnickie	24,6	29,6	11,9	0,4	0,3
Dojazd do miejscowości	18,3	40	21,9	4,3	1
Transport lokalny	14,5	33,7	22,7	5,2	2
Możliwość płatności kartą kredytową	26,5	34,8	10,9	1,1	0,1
Dostęp do internetu	23,9	34,5	13,4	1,7	0,7

Źródło: Opracowanie własne

Rys. 87. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej Krakowa przez odwiedzających gości zagranicznych roku 2009

Źródło: Opracowanie własne

Rys. 88. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej Krakowa przez odwiedzających gości zagranicznych w roku 2009 (ranking w%)

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 51. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej Krakowa przez odwiedzających Kraków gości krajowych w latach 2003–2006 i 2008–2009 (w %)

Oferta	Ocena Rok	Bardzo dobrze	Dobrze	Może być	Źle	Bardzo źle
Rozrywka (dyskoteki, kluby, puby)	2009	34,8	45	14,9	0,9	0,2
	2008	29,98	21,57	3,32	0,66	0,06
	2006	26,5	41,1	31,3	0,0	0,5
	2005	27,7	26,3	10,9	2,1	1,5
	2004	26,4	31,1	6,5	0,7	0,3
	2003	20,0	38,0	3,0	1,0	0,0
Gościnność	2009	42,8	29,4	7,6	0,4	0,1
	2008	37,39	31,75	4,42	0,83	0,06
	2006	30,8	57,3	10,8	0,5	0,0
	2005	33,9	53,8	5,1	2,3	1,0
	2004	29,4	52,1	8,9	0,9	0,3
	2003	22,0	63,0	3,0	1,0	0,0
Jakość obsługi turystycznej	2009	18,4	29,4	19	0,9	0,1
	2008	14,99	31,19	7,13	3,48	0,11
	2006	8,4	66,4	24,0	0,5	0,0
	2005	9,3	55,3	10,4	1,5	1,2
	2004	11,0	41,7	16,8	2,5	0,7
	2003	15,0	55,0	9,0	1,0	1,0
Toalety publiczne	2009	8,2	26,2	31,4	10,4	2,9
	2008	5,25	20,96	27,82	15,82	9,24
	2006	6,7	36,6	40,6	13,6	2,0
	2005	3,5	33,0	26,6	14,4	3,9
	2004	4,1	16,0	31,3	14,8	5,6
	2003	2,0	15,0	29,0	12,0	5,0
Imprezy kulturalne	2009	23,3	20,07	8,7	0,3	0,1
	2008	24,70	20,14	2,71	0,67	0,17
	2006	25,2	51,3	22,5	0,5	0,0
	2005	18,5	31,9	13,4	1,7	0,6
	2004	14,3	29,8	12,2	2,0	0,3
	2003	9,0	22,0	5,0	1,0	0,0
Bezpieczeństwo	2009	22,2	37,4	20,2	3,2	1,7
	2008	13,55	42,81	17,20	5,75	2,99
	2006	2,0	40,6	44,8	11,0	1,0
	2005	6,6	44,3	26,0	11,3	1,2
	2004	6,7	27,3	32,1	15,2	2,7
	2003	14,0	46,0	21,0	5,0	1,0
Czystość na ulicach	2009					
	2008	8,46	28,98	20,91	14,27	12,78
	2006	1,7	27,0	43,1	24,5	3,1
	2005	6,5	47,2	19,9	15,3	1,8
	2004	7,4	24,5	41,4	13,1	2,1
	2003	16,0	45,0	24,0	5,0	2,0
Dostępność bankomatów	2009	21,8	35,1	11,6	1	0,1
	2008	21,02	39,38	12,11	0,94	0,44
	2006	3,5	36,0	56,2	2,8	0,9
	2005	10,7	44,5	11,8	4,5	1,2
	2004	15,4	46,3	11,6	2,4	0,5
	2003	14,0	50,0	12,0	2,0	1,0

Cd. tab. 51. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej Krakowa przez odwiedzających Kraków gości krajowych w latach 2003–2006 i 2008–2009 (w %)

Oferta	Ocena Rok	Bardzo dobrze	Dobrze	Może być	Źle	Bardzo źle
Gastronomia	2009	40,9	38,6	7,1	0,2	0,1
	2008	31,69	50,17	4,81	0,72	0,11
	2006	21,9	61,8	13,6	2,2	0,0
	2005	33,0	45,2	9,2	1,5	0,9
	2004	28,1	55,8	5,8	0,8	0,1
	2003	33,0	48,0	6,0	1,0	0,0
Baza noclegowa	2009	28,3	27,1	19	0,9	0,1
	2008	15,93	28,65	11,45	1,16	0,06
	2006	11,1	55,3	30,3	2,7	0,0
	2005	21,1	38,2	9,1	2,7	0,6
	2004	16,9	45,6	13,3	1,9	0,7
	2003	8,0	26,0	11,0	2,0	0,0
Informacja turystyczna	2009	11,7	36,54	9,68	4,13	0,1
	2008	10,79	31,69	8,63	3,43	0,06
	2006	4,3	41,0	54,3	1,3	0,0
	2005	6,5	44,0	16,1	3,6	1,0
	2004	7,0	26,8	22,6	4,2	0,7
	2003	4,0	51,0	14,0	3,0	1,0
Życzliwość mieszkańców	2009	42,2	32,4	9,4	0,8	0,2
	2008	39,49	33,85	5,48	1,33	0,11
	2006	27,3	63,1	7,2	1,9	0,0
	2005	27,0	46,9	8,2	5,0	0,6
	2004	22,2	43,0	17,1	1,8	0,9
	2003	22,0	61,0	8,0	1,0	0,0
Oznakowanie turystyczne	2009	17,6	39,4	17,1	1,2	0,2
	2008	13,99	35,95	12,28	1,55	0,22
	2006	4,8	42,5	50,9	1,0	0,2
	2005	17,7	47,5	14,9	3,5	1,1
	2004	14,8	40,0	14,5	5,1	0,9
	2003	21,0	52,0	18,0	2,0	2,0
Atmosfera miejscowości	2009	71,4	20,9	3,1	0,2	0
	2008	64,16	28,65	1,77	0,11	0,06
	2006	52,5	40,6	6,3	0,0	0,0
	2005	72,2	21,0	1,9	0,5	0,6
	2004	65,5	25,2	2,3	0,5	0,1
	2003	73,0	18,0	1,0	0,0	0,0
Usługi przewodnickie	2009	15,1	20,03	12,2	0,6	0,1
	2008	11,06	16,26	6,69	0,77	0,22
	2006	3,0	33,7	61,6	1,3	0,0
	2005	5,8	32,1	14,8	0,8	0,7
	2004	3,9	22,3	12,3	0,8	0,2
	2003	3,0	14,0	4,0	0,0	0,0
Dojazd do miejscowości	2009	20	38,9	20,9	7,1	4,1
	2008	12,50	32,36	21,07	13,77	5,92
	2006	3,5	34,3	44,3	15,0	2,3
	2005	11,6	53,7	12,7	10,2	1,2
	2004	12,0	41,9	21,2	12,6	1,0
	2003	14,0	57,0	9,0	2,0	1,0

Cd. tab. 51. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej Krakowa przez odwiedzających Kraków gości krajowych w latach 2003–2006 i 2008–2009 (w %)

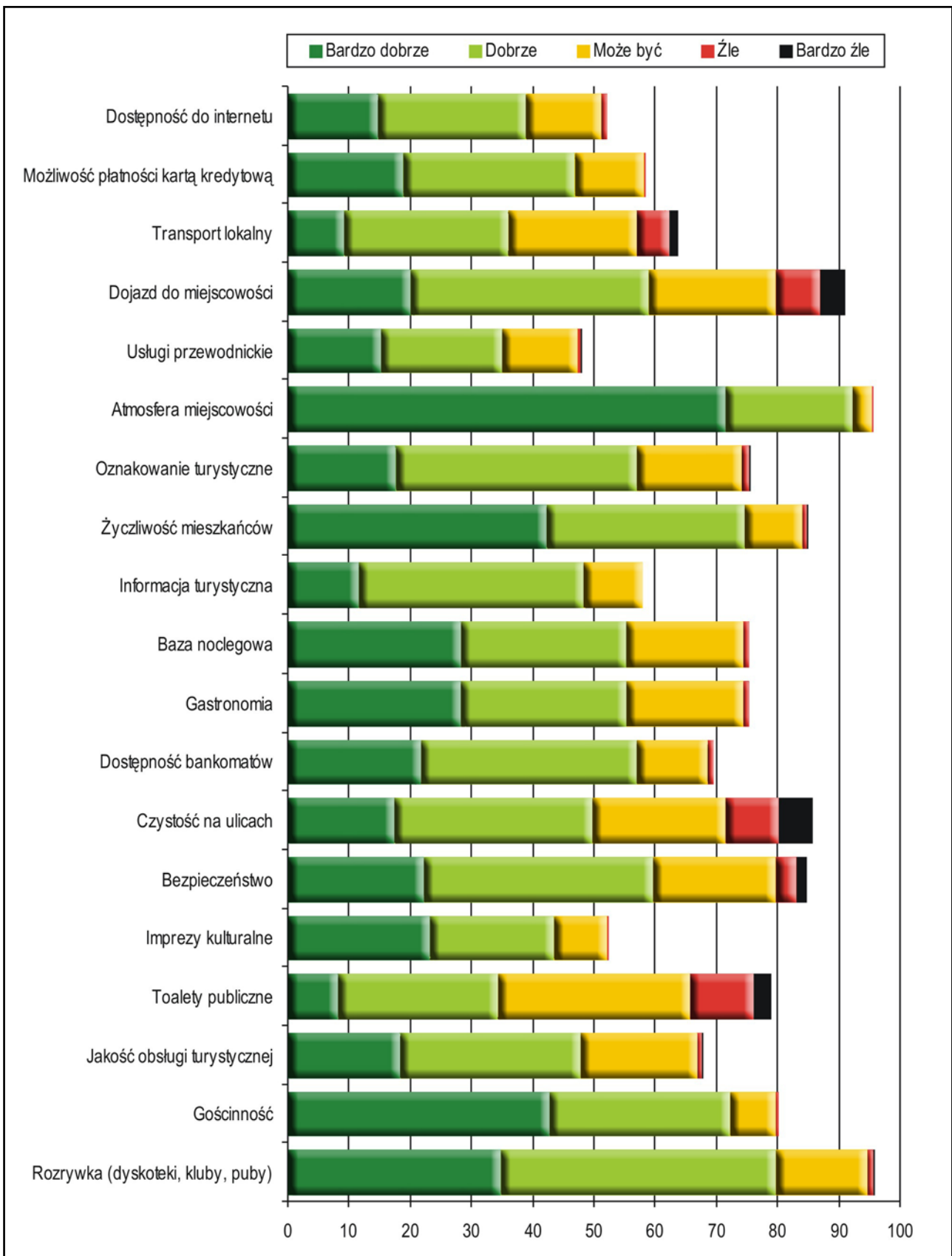
Oferta	Ocena Rok	Bardzo dobrze	Dobrze	Może być	Źle	Bardzo źle
Transport lokalny	2009	9,1	26,8	21	5,4	1,5
	2008	7,74	25,94	12,06	7,74	5,37
	2006	0,9	24,8	53,0	17,1	3,6
	2005	7,7	38,1	14,3	8,2	1,8
	2004	5,7	27,0	22,1	6,9	1,3
	2003	3,0	20,0	15,0	3,0	1,0
Możliwość płatności kartą kredytową	2009	18,9	27,9	11,3	0,3	0,1
	2008	19,41	28,32	9,24	0,50	0,06
	2006	3,6	24,3	67,0	4,6	0,0
	2005	6,3	25,9	17,7	5,9	1,4
	2004	bd	bd	bd	bd	bd
	2003	bd	bd	bd	bd	bd
Dostęp do internetu	2009	14,8	24,2	12,2	0,9	0,1
	2008	13,55	21,29	8,85	1,99	0,44
	2006	5,6	22,3	63,8	7,8	0,0
	2005	8,1	28,0	19,6	3,4	1,0
	2004	bd	bd	bd	bd	bd
	2003	bd	bd	bd	bd	bd

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 52. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej Krakowa przez odwiedzających gości krajowych w roku 2009 (w %)

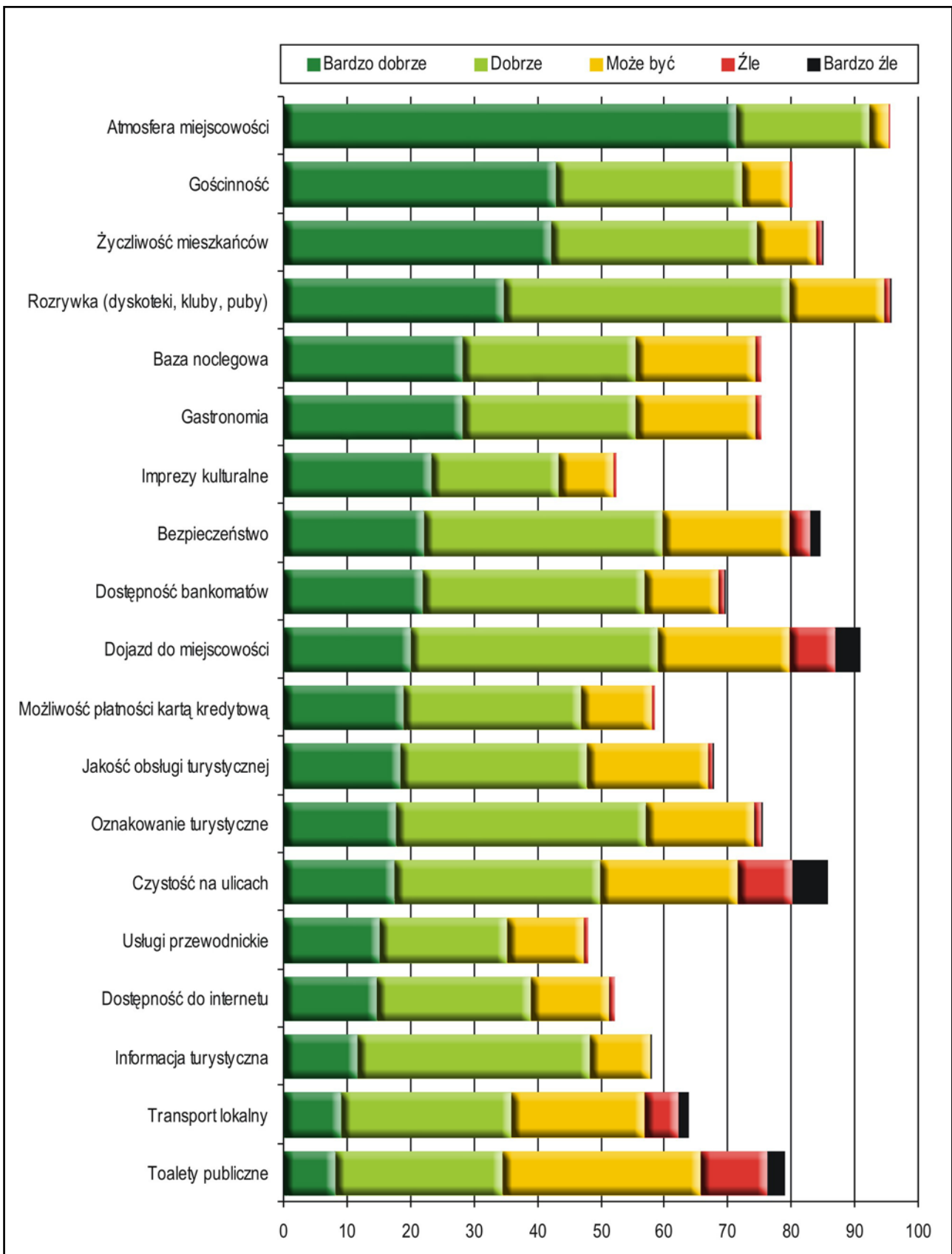
Ocena	Bardzo dobrze	Dobrze	Może być	Źle	Bardzo źle
Rozrywka (dyskoteki, kluby, puby)	34,8	45	14,9	0,9	0,2
Gościnność	42,8	29,4	7,6	0,4	0,1
Jakość obsługi turystycznej	18,4	29,4	19	0,9	0,1
Toalety publiczne	8,2	26,2	31,4	10,4	2,9
Imprezy kulturalne	23,3	20,07	8,7	0,3	0,1
Bezpieczeństwo	22,2	37,4	20,2	3,2	1,7
Czystość na ulicach	17,5	32,3	21,8	8,5	5,6
Dostęp do bankomatów	21,8	35,1	11,6	1	0,1
Gastronomia	28,3	27,1	19	0,9	0,1
Bazę noclegową	28,3	27,1	19	0,9	0,1
Informacja turystyczna	11,7	36,54	9,68	4,13	0,1
Życzliwość mieszkańców	42,2	32,4	9,4	0,8	0,2
Oznakowanie turystyczne	17,6	39,4	17,1	1,2	0,2
Atmosfera miejscowości	71,4	20,9	3,1	0,2	0
Usługi przewodnickie	15,1	20,03	12,2	0,6	0,1
Dojazd do miejscowości	20	38,9	20,9	7,1	4,1
Transport lokalny	9,1	26,8	21	5,4	1,5
Możliwość płatności kartą kredytową	18,9	27,9	11,3	0,3	0,1
Dostęp do internetu	14,8	24,2	12,2	0,9	0,1

Źródło: Opracowanie własne

Rys. 89. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej Krakowa przez odwiedzających gości krajowych w roku 2009

Źródło: Opracowanie własne

Rys. 90. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej Krakowa przez odwiedzających gości krajowych w roku 2009 (ranking)

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział XIV. Ocena wysokości cen w stosunku do jakości usług

Odwiedzający Kraków w 2009 r., podobnie jak w poprzednich latach, wyrażali swoją opinię na temat wysokości cen w stosunku do jakości świadczonych usług w trzystopniowej skali: niski, odpowiedni, wysoki, z możliwością niewyrażania opinii.

Kolejne badania wykazują, że goście zagraniczni i krajowi najchętniej oceniają usługi gastronomiczne i noclegowe. Wskaźniki braku oceny tych podstawowych w turystyce usług kształtują się na bardzo niskim poziomie i są zbliżone do wyników z lat 2005–2008.

Ceny usług noclegowych w 2009 r. w dalszym ciągu nie budzą zastrzeżeń wśród gości zagranicznych, którzy uznają je za odpowiednie w stosunku do ich jakości (63% wskazań). Odnotowano nawet 3-procentowy wzrost wskazań określających ceny usług noclegowych jako niskie i 1-procentowy spadek ilości opinii, że ceny tych usług są wysokie (z 7 na 6%). W opinii gości krajowych na temat cen usług noclegowych należy natomiast zwrócić uwagę na wzrost wskazań (z 33% w roku 2008 do 39% w roku 2009), że ceny są odpowiednie w stosunku do jakości świadczeń oraz na spadek wskazań (z 31 do 27%) określających, że ceny są wysokie. W grupie gości krajowych po raz pierwszy uzyskano opinię (na poziomie 3%), że ceny usług noclegowych są w Krakowie niskie.

Na temat wysokości cen w stosunku do jakości usług gastronomicznych opinia gości zagranicznych jest bardzo dobra. Prawie 60% badanych uważa, że ceny te są odpowiednie, a 29% określa je jako niskie. W 2009 r. o połowę spadła liczba wskazań, że ceny są wysokie (z 15% w 2008 r. do 7% w 2009 r.), wracając do poziomu z lat poprzednich. Wśród gości krajowych również odnotowano powrót do poziomu wskazań sprzed 2008 r. i ceny za odpowiednie uznało 58% w stosunku do 42% w 2008 r. oraz ceny za wysokie uznało 29% w stosunku do 35% w roku poprzednim.

W ocenie cen usług rozrywkowych (dyskoteki, puby, kluby) zarówno wśród gości zagranicznych, jak i krajowych w dalszym ciągu dominuje opinia uznająca te ceny za odpowiednie. Wśród gości zagranicznych nawet o 10% zwiększyła się liczba wskazań, że ceny usług rozrywkowych są niskie, a w obu badanych grupach zmniejszyła się liczba odpowiedzi uznających je za wysokie.

Poddając analizie odpowiedzi dotyczące opinii na temat cen w poszczególnych usługach, przy uwzględnieniu braków w udzielanych odpowiedziach, można przyjąć, że większość cen usług jest uważanych za odpowiednie w stosunku do jakości, a co istotne – prawie we wszystkich badanych usługach odnotowano kilkuprocentowy wzrost opinii wskazujących, że ceny są niskie. Wyjąwszy usługi przewodnickie nie wzrosła liczba opinii uznających ceny za zbyt wysokie. Poziom wskaźników praktycznie wrócił do lat sprzed 2008 r.

Tab. 53. Ocena wysokości cen w stosunku do jakości świadczonych usług dokonana przez odwiedzających Kraków w latach 2005, 2006, 2008, 2009 (w %)

Ocena		Transport lokalny	Teatr, kino	Przewodnik	Noclegi	Muzea	Imprezy	Gastronomia	Kluby, dyskoteki, puby	Baza sportowo rekreacyjna
2009										
Brak oceny	Zagr.	27,7	66,5	38,6	9,30	27,3	48,9	4,5	35,5	58,1
	Kraj.	41,6	56,2	57,9	30,40	35,0	57,2	9,1	50,0	63,2
Ceny niskie	Zagr.	25,7	8,8	8,9	21,60	21,3	11,8	29,5	29,8	8,7
	Kraj.	6,7	3,3	1,8	3,70	7,1	5,7	2,8	4,7	2,6
Ceny odpowiednie	Zagr.	41,8	22,8	43,1	63,00	47,5	35,6	59,5	40,3	31,5
	Kraj.	36,5	28,9	27,3	39,30	47,8	29,2	58,2	33,9	27,0
Ceny wysokie	Zagr.	4,9	2,0	9,4	6,1	3,7	3,7	6,60	3,6	1,8
	Kraj.	15,3	11,6	13,0	26,6	10,1	8,0	29,90	11,5	7,2
2008										
Brak oceny	Zagr.	30,73	68,66	38,95	10,20	22,09	43,24	3,47	32,77	60,37
	Kraj.	39,05	56,80	65,32	34,35	37,33	61,06	8,68	48,45	69,14
Ceny niskie	Zagr.	9,52	2,58	14,34	18,49	15,30	12,44	28,14	19,31	8,09
	Kraj.	2,60	1,66	1,33	0,39	3,98	1,44	1,55	3,82	1,71
Ceny odpowiednie	Zagr.	44,12	23,18	40,45	63,97	46,84	38,75	52,89	36,85	24,47
	Kraj.	40,98	30,37	20,85	33,35	42,31	25,94	42,37	29,65	18,31
Ceny wysokie	Zagr.	15,36	5,51	6,12	7,21	15,57	5,57	15,43	11,01	7,00
	Kraj.	17,37	11,17	12,44	31,69	16,37	11,56	47,29	17,98	10,79
2006										
Brak oceny	Zagr.	33,43	78,3	37,83	8,76	40,84	61,71	2,78	57,21	68,89
	Kraj.	27,41	49,77	59,8	24,93	36,98	45,72	2,94	41,67	50,78
Ceny niskie	Zagr.	25,82	5,89	9,78	12,98	18,31	10,52	28,33	20,45	13,4
	Kraj.	3,59	2,39	2,76	3,96	3,68	3,4	2,58	5,89	4,42
Ceny odpowiednie	Zagr.	36,07	14,65	47,43	68,38	37,88	23,92	62,91	20,07	15,48
	Kraj.	41,21	35,42	19,78	36,15	46,64	35,14	58,6	39,01	29,25
Ceny wysokie	Zagr.	4,59	1,07	4,87	9,78	2,87	3,76	5,89	2,18	2,13
	Kraj.	27,78	12,42	17,66	34,96	12,7	15,73	35,88	13,43	15,55
2005										
Brak oceny	Zagr.	47,12	84,58	48,26	7,96	35,54	70,58	4,12	55,15	86,14
	Kraj.	36,09	52,80	58,90	32,12	40,39	52,86	8,76	48,56	63,26
Ceny niskie	Zagr.	19,40	5,33	11,51	12,79	21,32	10,09	26,37	14,36	4,19
	Kraj.	1,74	1,09	0,65	1,69	3,21	3,54	0,93	1,80	1,36
Ceny odpowiednie	Zagr.	27,72	9,45	36,32	66,81	39,16	18,12	60,91	27,86	8,96
	Kraj.	38,49	33,86	30,10	26,29	44,53	37,89	51,77	32,23	25,04
Ceny wysokie	Zagr.	5,76	0,64	3,91	12,44	3,98	1,21	8,60	2,63	0,71
	Kraj.	23,68	12,25	10,34	39,90	11,87	5,72	38,54	17,42	10,34

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział XV. Zainteresowanie odwiedzających Kraków usługami przewodników, pilotów i instruktorów

Nie ulega zmianie obserwowana sytuacja, że popyt na usługi świadczone przez pilotów i przewodników turystycznych jest powiązany z formą organizacji przyjazdu i pobytu w Krakowie. Goście z zagranicy zdecydowanie częściej przyjeżdżają do Krakowa w grupach zorganizowanych, a ta forma organizacji podróży w znacznym stopniu determinuje korzystanie z usług profesjonalnych kadr bezpośredniej obsługi ruchu turystycznego. Systematycznie wzrastające od 2003 r. zapotrzebowanie na usługi przewodników w grupie gości zagranicznych, w roku 2009 wyraźnie spadło (do poziomu z 2005/2006 r.). Należy zwrócić uwagę, że goście zagraniczni w tym roku częściej niż w latach poprzednich wskazywali, że ceny usług przewodników są za wysokie w stosunku do jakości świadczeń. Natomiast liczba wskazań korzystających z usług przewodnickich wzrosła o 2% wśród gości krajowych. W 2009 r. liczba korzystających z usług pilotów wycieczek w obu badanych grupach wrosła o kilka procent, co w przypadku gości krajowych oznacza 100-procentowy przyrost wartości wskazań w stosunku do roku poprzedniego.

Tab. 54. Zainteresowanie odwiedzających Kraków w latach 2004–2006, 2008, 2009 usługami pilotów, przewodników i instruktorów (w %)

Rok	2004	2005	2006	2008	2009
Usługi przewodników					
Zagr.	47,96	54,73	53,59	63,83	54,7
Kraj.	15,78	16,60	17,20	18,58	20,9
Usługi pilotów					
Zagr.	16,34	8,32	11,78	17,81	21,4
Kraj.	3,35	0,87	2,85	3,65	6,1
Usługi instruktorów					
Zagr.	1,14	0,71	0,56	3,60	4,1
Kraj.	0,53	0,22	0,64	2,77	2,7

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział XVI. Odwiedzane przez respondentów miejsca poza Krakowem

Podobnie jak w latach poprzednich, w pierwszej czwórce miejscowości, do których najczęściej wyjeżdżali z Krakowa odwiedzający krajowi i zagraniczni była Wieliczka, Oświęcim, Zakopane i Wadowice (tab. 55). Te pierwsze pozycje w rankingu nie zmieniają się od wielu lat.

Tab. 55. Miejsca poza Krakowem odwiedzane przez respondentów – rozkład procentowy w stosunku do udzielonych odpowiedzi i ranking za lata 2008 i 2009³⁴

Miejsca	Odwiedzający krajowi – udział %		Odwiedzający zagraniczni – udział %		Pozycja w rankingu	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Wieliczka	25,6	34,7	55,4	45,9	1	1
Oświęcim	16,5	17,0	34,3	40,3	2	2
Zakopane	19,1	21,3	21,2	24,9	3	3
Wadowice	18,9	12,1	9,9	7,7	4	4
Tatry	0,3	5,7	10,9	11,7	8	5
Pieniny (splyw Dunajcem, Czorsztyn, Niedzica)	0,8	6,5	11,2	9,9	7	6
Ojcowski Park Narodowy (Ojców, Pieskowa Skala)	12,0	7,4	5,3	3,5	5	7
Warszawa	0,4	1,1	6,9	8,8	11	8
Kalwaria Zebrzydowska	11,2	5,8	4,3	4,1	6	9
Podhale (Nowy Targ, Poronin, Łopuszna, Ludźmierz)	5,9	4,8	1,9	4,0	12	10
Częstochowa	4,8	3,4	4,5	4,2	10	11
Wrocław	1,9	2,9	2,0	4,2	14	12
Niepołomice	4,9	3,4	7,5	2,7	9	13
Katowice	–*	0,8	–	2,8	–	14
Bochnia	1,5	1,3	2,6	1,6	13	15
Kryspinów	–	1,3	–	1,4	–	16
Czechy	0,5	0,0	1,4	2,6	18	17
Myślenice (Zarabie)	–	1,0	–	1,5	–	18
Trójmiasto (Gdańsk, Gdynia, Sopot)	–	0,2	–	2,2	–	19
Krynica Zdrój	–	1,2	–	1,0	–	20

* obszar nie występował bądź osiągnął w 2008 r. pozycję w rankingu poniżej 20 miejsca

Źródło: Opracowanie własne

Na kolejnym miejscu wśród najczęściej wybieranych destynacji turystycznych poza Krakowem były Tatry, które osiągnęły wyższą pozycję niż rok wcześniej. Podobnie było z Pieninami, natomiast kolejny w rankingu Ojcowski Park Narodowy nieco stracił na zainteresowaniu gości przebywających w mieście. Ogólnie rzecz ujmując, na dalszych pozycjach wystąpiły drobne przesunięcia, tj. w bieżącym roku uzyskała wyższe miejsce w rankingu Warszawa i Wrocław, a Częstochowa czy Kalwaria Zebrzydowska nieco niższe, podobnie jak Niepołomice.

W porównaniu z ubiegłymi latami, w 2009 r. wśród nowych miejsc w pierwszej dwudziestce znalazły się Katowice (wysokie w rankingu 14 miejsce), podkrakowski Kryspinów, Myślenice wraz z Zarabiem, Trójmiasto i Krynica Zdrój.

34 Respondent mógł wskazać maksymalnie 3 miejsca.

Należy zauważyć, że podobnie jak w latach poprzednich, wystąpiły różnice w odpowiedziach udzielonych przez odwiedzających krajowych i zagranicznych. Wśród gości krajowych wzrosło w stosunku do roku ubiegłego zainteresowanie Wieliczką, Tatrami i Zakopanem oraz Pieninami. Spadło natomiast – Wadowicami, Kalwarią Zebrzydowską i Ojcowskim Parkiem Narodowym. Odwiedzający zagraniczni wykazali w bieżącym roku większe zainteresowanie Oświęcimiem, Zakopanem wraz z Tatrami oraz przyległym Podhalem. Spoza województwa małopolskiego znalazły się tutaj Warszawa i Wrocław. Z kolei tendencja spadkowa widoczna była w przypadku Wieliczki, Wadowic czy Niepołomic. Goście z zagranicy generalnie znacznie częściej niż Polacy podążali do Wieliczki, Oświęcimia, Zakopanego, w Tatry, Pieniny i na Słyn Dunajcem. Są to stałe, od wielu lat te same trasy wędrówek odwiedzających zagranicznych po województwie małopolskim. Dodatkowo należy tu zwrócić uwagę na Warszawę, której rola stopniowo wzrasta w powiązaniu oferty turystycznej z Krakowem.

Generalnie należy zauważyć, że więcej było wskazanych miejsc niż w poprzednim roku, co przekładało się na większe rozdrobnienie, ale też świadczy o coraz lepszym poznawaniu regionu.

Rozdział XVII. Atrakcje w Krakowie wskazywane przez respondentów

Lista tegorocznych wskazań respondentów dotyczących atrakcji turystycznych Krakowa uległa lekkim modyfikacjom w porównaniu z rokiem poprzedniego (tab. 56).

Tab. 56. Atrakcje turystyczne w Krakowie wskazywane przez odwiedzających krajowych i zagranicznych wraz z rankingiem odpowiedzi w roku 2008

Atrakcje w Krakowie	Odwiedzający krajowi – udział %		Odwiedzający zagraniczni – udział %		Pozycja w rankingu	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Rynek Główny (Stare Miasto, Droga Królewska)	50,1	66,1	52,9	65,4	1	1
Wawel (Komnaty, Katedra, Dzwon Zygmunta, smok)	41,7	58,2	52,6	57,6	2	2
Dzielnica Kazimierz (synagogi, kawiarnie, koncerty itd.)	14,1	24,8	31,4	39,0	3	3
Bazylika Mariacka (w tym ołtarz Wita Stwosza)	10,1	12,6	15,1	13,7	4	4
Sukiennice	10,1	11,0	7,5	12,1	6	5
Nowa Huta (pl. Centralny, szlak socrealizmu i in.)	8,0	7,6	6,4	6,8	7	6
Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach	12,4	7,6	8,6	5,6	5	7
Barbakan (w tym Brama Floriańska)	7,5	6,8	4,5	5,6	8	8
Galeria Krakowska (centrum handlowe)	6,8	6,1	1,5	0,8	10	9
Muzeum Czartoryskich	1,7	2,7	4,7	4,8	12	10
Opactwo Ojców Benedyktynów w Tyńcu	7,5	3,6	3,5	3,1	9	11
Bulwary Wiślane	4,1	4,2	2,0	1,9	11	12
Las Wolski (Zoo)	–*	2,9	–	1,1	–	13
Muzeum Narodowe (Pałac biskupa Erazma Ciołka)	1,3	2,5	1,7	1,9	20	14
Kopiec Kościuszki	2,8	2,4	2,0	1,1	15	15
Podgórze	–	2,4	–	1,1	–	15
Rejs po Wiśle	0,5	2,4	2,5	0,9	20	16
Park Wodny	1,8	2,5	1,4	0,7	19	16
Teatr im. J. Słowackiego	1,8	2,5	1,5	0,6	18	17
Planty	2,3	1,9	1,6	0,5	16	18
Błonia	2,4	1,2	3,5	1,3	14	19
Collegium Maius	1,3	1,2	2,0	1,2	17	20

* obszar nie występował bądź osiągnął w 2008 r. pozycję w rankingu poniżej 20 miejsca

Źródło: Opracowanie własne

Podobnie i niezmiennie od lat pośród głównych atrakcji turystycznych Krakowa respondenci najczęściej wskazywali Rynek Główny wraz z Drogą Królewską, Wawel oraz Kazimierz. Podobnie jak w latach poprzednich na wysokich pozycjach znalazły się Bazylika Mariacka i Sukiennice. Na kolejnych miejscach nastąpiły lekkie przesunięcia. Spadły nieco przyjazdy do Sanktuarium Bożego Miłosierdzia oraz Opactwa w Tyńcu, a poza rankingiem znalazło się Opactwo w Mogile. Wzrosło natomiast zainteresowanie Muzeum Czartoryskich oraz Muzeum Narodowym, Laskiem Wolskim czy rejsami statkami po Wiśle. Należy zwrócić uwagę na utrzymującą się wysoka pozycję Nowej Huty oraz pojawienie się po raz pierwszy w rankingu Podgórza.

W przypadku kilku atrakcji turystycznych Krakowa widoczne są dysproporcje w odpowiedziach pomiędzy odwiedzającymi krajowymi i zagranicznymi. Zauważalne są wyższe wskaźniki odpowie-

dzi odwiedzających zagranicznych w porównaniu z Polakami w przypadku następujących atrakcji: Muzeum Czartoryskich, Sukiennic, Nowej Hucie, a ponad dwukrotnie częściej odwiedzający zagraniczni wskazywali Kazimierz, którym zainteresowanie wzrasta z roku na rok jest rosnąca. Z kolei zdecydowanie wyższe wskaźniki odpowiedzi odwiedzających krajowych dotyczyły Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach, Galerii Krakowskiej czy Bulwarów Wiślanych.

Porównując te wyniki do uzyskanych w roku poprzednim należy zauważyć, że wzmocniło się zainteresowanie głównymi atrakcjami turystycznymi miasta, natomiast nieco spadło zainteresowanie osobą Ojca Świętego Jana Pawła II i krakowskimi obiektami sakralnymi.

W bieżącym roku, podobnie jak w ubiegłym, respondenci wskazali ponad 300 atrakcji turystycznych Krakowa, z czego po raz pierwszy została wymieniona tak długa lista lokali gastronomicznych, tj. w przypadku odwiedzających krajowych były to 93 obiekty, a zagranicznych – 59.

Rozdział XVIII. Potencjalne produkty turystyczne Krakowa

W bieżącym roku zmieniono pytanie dotyczące zainteresowania produktami turystycznymi Krakowa podczas następnego pobytu w mieście – konstruując je jako otwarte, czyli dające pełną swobodę wypowiedzi.

Odpowiedzi udzielone przez odwiedzających krajowych i zagranicznych podzielono na trzy kategorie. W pierwszej grupie znalazły się typy obiektów, z którymi respondenci wiązali przyszły program pobytu w mieście (tab. 57).

Tab. 57. Zainteresowanie produktami turystycznymi Krakowa podczas następnego pobytu, według typów obiektów (dane z 2009 r.)

Rodzaj obiektu	Odwiedzający krajowi	Odwiedzający zagraniczni	Suma
Puby, knajpki	51,3%	48,7%	100,0%
Teatry	81,1%	18,9%	100,0%
Muzea	34,4%	65,6%	100,0%
Kluby	40,7%	59,3%	100,0%
Restauracje	48,1%	51,9%	100,0%
Dyskoteki	46,2%	53,8%	100,0%
Kawiarnie	86,7%	13,3%	100,0%
Kina	100,0%	0,0%	100,0%

Źródło: Opracowanie własne

W tabeli widoczna jest dominacja obiektów związanych z rozrywką, gastronomią i kulturą, przy czym widoczne są tu różnice w rozkładach odwiedzających krajowych i zagranicznych. Segment Polaków częściej wskazywał teatry, kina, kawiarnie a goście z zagranicy – muzea, kluby czy dyskoteki.

Grupując odpowiedzi respondentów z punktu widzenia deklarowanych przez nich czynności podczas kolejnego pobytu w mieście, należy zauważyć, że obie grupy odwiedzających najczęściej wymieniały „zwiedzanie” (krajowi 29,7%, zagraniczni 39,6%). W dalszej kolejności udzielonych odpowiedzi widoczne są lekkie odchylenia. Zarówno goście krajowi, jak i zagraniczni (choć w innej kolejności) wskazali „imprezowanie, bawienie się, rozrywkę” (krajowi 10,1%, zagraniczni 14,1%), natomiast Polacy częściej wykazali zainteresowanie ponownym przyjazdem do Krakowa w celu „spotkań towarzyskich, odwiedzin rodziny, znajomych” (11,1%), a z kolei goście spoza naszego kraju w przyszłości po prostu chcą „odpocząć, zrelaksować się” (13,4%).

Trzecia grupa wyodrębnionych odpowiedzi związana była ze wskazaniem konkretnych miejsc, które w przyszłości znalazłyby się w kręgu zainteresowań turystycznych. I tak oba segmenty równie często wskazały Rynek Główny w Krakowie, Wieliczkę oraz inne miejscowości poza miastem.

Należy także zwrócić uwagę, że 6,3% respondentów krajowych i 3% zagranicznych podczas następnego pobytu robiłoby to samo. Ważne jest też to, że 7,5% odwiedzających krajowych i 9,3% zagranicznych nie wie, co by robiło.

Rozdział XIX. Rekomendacja Krakowa znajomym

Podobnie jak w latach ubiegłych ogólna ocena pobytu w Krakowie dokonana zarówno przez odwiedzających krajowych, jak i zagranicznych, była wysoka (tab. 58).

Tab. 58. Zestawienie odpowiedzi odwiedzających krajowych i zagranicznych dotyczących deklaracji rekomendowania Krakowa według badań w latach 2003–2008

Deklaracja	2003		2004		2005		2006		2007	
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.
Tak	99%	91%	95%	95%	98%	95%	91%	92%	99%	99%
Nie	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Nie wiem	1%	8%	5%	5%	2%	5%	8%	8%	0%	0%
Brak odpowiedzi	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Deklaracja	2008		2009	
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.
Tak	91%	86%	95%	90%
Nie	1%	0%	0%	0%
Nie wiem	8%	14%	2%	8%
Brak odpowiedzi	0%	0%	3%	2%

Źródło: Opracowanie własne i dane IPSOS z 2007 r

Generalnie widoczna jest, w porównaniu do roku ubiegłego, poprawa oceny miasta jako destynacji turystycznej, którą można rekomendować znajomym. Szczególnie widoczne jest znaczne zmniejszenie niepewności, i to zarówno w segmencie odwiedzających krajowych jak i zagranicznych.

Należy zauważyć, że negatywne wskazania dotyczące rekomendacji Krakowa w 2009 r. wśród odwiedzających krajowych dotyczyły w 0,3%, a zagranicznych w 0,5%.

Rozdział XX. Deklaracja ponownych odwiedzin Krakowa

Tegoroczny rozkład deklaracji respondentów dotyczących ponownego przyjazdu do miasta przedstawia tab. 59.

Tab. 59. Zestawienie deklaracji ponownych odwiedzin Krakowa w latach 2003–2008, z podziałem na odwiedzających krajowych i zagranicznych

Deklaracja	2003		2004		2005		2006		2007	
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.
Na pewno tak	80%	34%	72%	40%	72%	39%	71%	55%	60%	63%
Raczej tak	19%	49%	25%	44%	26%	52%	27%	35%	31%	23%
Nie wiem	–*	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Raczej nie	1%	16%	2%	15%	1%	9%	1%	8%	8%	13%
Na pewno nie	0%	1%	1%	1%	0%	0%	0%	2%	0%	0%
Brak odpowiedzi	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	0%	0%	0%

Deklaracja	2008		2009	
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.
Na pewno tak	59%	23%	60%	23%
Raczej tak	30%	42%	31%	42%
Nie wiem	10%	30%	7%	25%
Raczej nie	1%	4%	0%	6%
Na pewno nie	0%	1%	0%	2%
Brak odpowiedzi	0%	0%	2%	2%

* brak wskazania w ankiecie

Źródło: Opracowanie własne i dane IPSOS z 2007 r

Generalnie porównując wyniki z poprzednim rokiem nasuwa się wniosek, że są one podobne. Pewne różnice wystąpiły w grupie odpowiedzi niepewnych i negatywnych. W przypadku odwiedzających zagranicznych widoczny jest lekki wzrost (kosztem niepewności) deklaracji „raczej nie” i „na pewno nie”.

Biorąc pod uwagę osoby z polskimi korzeniami, należy zauważyć, że łącznie deklaracje „na pewno tak” i „raczej tak” złożyło 77,9% respondentów zagranicznych, czyli nieco więcej niż w roku ubiegłym (tab. 55). Odpowiednio osoby nielegitymujące się polskim pochodzeniem, wskazały powyższe odpowiedzi na poziomie praktycznie takim samym, jak w roku ubiegłym.

Tab. 60. Zamiar ponownego przyjazdu do Krakowa ze strony odwiedzających zagranicznych, z uwzględnieniem podziału na osoby z polskimi korzeniami (badania z roku 2008 i 2009)

Deklaracja przyjazdu	Na pewno tak		Raczej tak		Nie wiem		Raczej nie		Na pewno nie		Brak odpowiedzi		Ogółem	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Polskie pochodzenie rodziny														
Tak	34,9	32,3	36,0	45,6	24,7	19,0	1,8	1,8	0	1,3	2,5	0	99,9	100
Nie	20,4	21,4	42,6	42,1	30,2	25,8	4,1	6,8	1,7	4,0	0,9	0	100	100
Brak odpowiedzi	38,5	6,3	38,5	18,8	15,4	29,2	0	0	0	0	7,6	45,8	100	100,1

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział XXI. Główne wnioski końcowe

W związku z kryzysem gospodarczym po raz drugi w okresie prowadzonych badań ruchu turystycznego w Krakowie zmniejszyła się w 2009 r. liczba odwiedzających miasto. Spadek nie był jednak znaczny – o 2,01%, co można tłumaczyć faktem, że jako najbardziej magnetyczne miasto w Polsce, Kraków przyciągał, przyciąga i prawdopodobnie jeszcze długo będzie przyciągał dużą liczbę gości.

Spadek liczby odwiedzających w 2009 r. dotyczył bardziej gości zagranicznych (o 2,33%), co przypuszczalnie spowodowane było większym wpływem kryzysu na rozwinięte kraje Europy Zachodniej i Ameryki. Krajowy ruch turystyczny był natomiast w Krakowie tylko o 1,89% mniejszy niż w roku poprzednim.

21.1. Rok 2009

Zmiany w ruchu turystycznym

1. W roku 2009 nastąpił spadek o 3,3% ogólnej liczby korzystających z obiektów turystycznych, przy czym jest on szczególnie widoczny w segmencie turystów zagranicznych (spadek o 6,5%), natomiast w segmencie turystów krajowych ruch turystyczny kształtuje się na poziomie z roku ubiegłego.
2. W porównaniu do roku 2008 wskaźniki te są korzystne. Miał wtedy miejsce (w porównaniu do roku 2007) spadek we wszystkich segmentach ruchu turystycznego – w przypadku turystyki zagranicznej aż o 16%, a w przypadku turystyki krajowej spadek był niewielki i wynosił tylko 1,7%. Ruch turystyczny ogółem w roku 2008 zmalał w stosunku do roku ubiegłego o 10%. Porównanie tych wskaźników z danymi za rok 2009 wskazuje, że w roku 2009 nastąpiło zahamowanie spadku liczby korzystających z noclegów.
3. **W latach 2008–2009 ma miejsce wyraźne załamanie ruchu turystycznego zwłaszcza w segmencie turystyki zagranicznej, a także zahamowanie wzrostu krajowego ruchu turystycznego.**

Segmenty ruchu turystycznego

1. Wielkość zagranicznego ruchu turystycznego w Krakowie przekracza wielkość krajowego ruchu turystycznego, za wyjątkiem okresu zimowego (listopad – luty). Największe różnice na korzyść turystów zagranicznych mają miejsce w miesiącach lipiec – wrzesień, z kumulacją w sierpniu. W czerwcu obserwuje się wprawdzie nadwyżkę turystów zagranicznych, ale wyraźnie mniejszą niż w sąsiednich miesiącach: maju i lipcu.
2. W 2009 r. przewaga zagranicznego ruchu turystycznego nad krajowym znacznie zmalała, praktycznie do poziomu jaki obserwowano w 2003 r.
3. W miesiącach zimowych (listopad – luty), następuje w ostatnich latach stopniowe wyrównanie się krajowego i zagranicznego ruchu turystycznego. W latach 2003–2004 w miesiącach zimowych miała miejsce lekka przewaga ruchu krajowego nad zagranicznym, natomiast w latach 2005–2009 przewaga ta praktycznie nie występuje.

Sezonowość

1. Ruch turystyczny cechuje się dużą sezonowością – w szczycie sezonu (lipiec – sierpień) wielkość ruchu przekracza przeciętny poziom o 40–50%, natomiast w innych okresach może spaść do 30–50% poniżej przeciętnego poziomu.
2. Nieco większe są wskaźniki sezonowości dla turystów zagranicznych – minimalne na poziomie 30% i maksymalne na poziomie 140–150%, natomiast mniejsze wskaźniki sezonowości obserwuje się dla turystów krajowych – odpowiednio od 60 do 130%.
3. W 2009 r. szczyt sezonowości ruchu turystycznego obserwuje się w miesiącach lipiec – sierpień, oraz drugi (nieco mniejszy) w maju. W poprzednich dwóch latach przypadał on na miesiące sierpień – wrzesień i był wyraźnie większy od majowego.

21.2. Rok 2008

1. W latach 2001–2007 w Krakowie notowano systematyczny wzrost liczby korzystających z noclegów. Stosunkowo niewielki przyrost miał miejsce w latach 2001–2003, natomiast bardzo wyraźny (zwłaszcza w segmencie turystów zagranicznych) w latach 2004–2007. W roku 2008 nastąpiło wyraźne (15%) załamanie zagranicznego ruchu turystycznego, a także (mniej już znaczące) krajowego ruchu turystycznego (5%). Zmniejszenie ogólnej liczby turystów w 2008 r. w stosunku do roku 2007 szacuje się na 10%.
2. Udziały liczby turystów krajowych i zagranicznych w liczbie korzystających z noclegów ogółem w latach 2001–2002 były prawie jednakowe. Począwszy od 2003 r. aż do roku 2005 miała miejsce coraz to większa przewaga turystów zagranicznych – w roku 2005 sięgała ona 20%. Od roku 2006 przewaga turystów zagranicznych nad krajowym stopniowo zmniejsza się i obecnie kształtuje się na poziomie 10%.
3. Analiza ruchomych indeksów dynamiki wskazuje, że w latach 2003–2005 większą dynamiką cechowała się liczba turystów zagranicznych aniżeli krajowych. Po roku 2005 sytuacja się odwróciła i obserwuje się większą dynamikę w zakresie ruchu krajowego. W ostatnich trzech latach indeksy dla turystów krajowych były o 3–7% wyższe od indeksów dla turystów zagranicznych.
4. Ruch turystyczny cechuje się dużą sezonowością miesięczną – w szczycie sezonu wielkość ruchu przekracza przeciętny poziom o 40–50%, natomiast w innych miesiącach spada do 30–50% poniżej przeciętnego poziomu. Nieco większe są wskaźniki sezonowości dla turystów zagranicznych – minimalne na poziomie 30% i maksymalne na poziomie 140–150%, natomiast mniejsze dla turystów krajowych – odpowiednio od 60 do 130%.
5. W 2008 r. szczyt sezonowości ruchu turystycznego obserwuje się w miesiącach sierpień – wrzesień, oraz drugi (nieco mniejszy) w maju. W latach 2006–2007 szczyt przypadał na sierpień i był wyraźnie większy od majowego. Sezonowość w 2008 r. (zwłaszcza w segmencie turystów zagranicznych) uległa niewielkiemu spłaszczeniu w porównaniu z poprzednimi latami, co można uznać za objaw korzystny.
6. W ujęciu kwartalnym również daje się zauważyć wysoką sezonowość polegającą na większym

nateżeniu ruchu turystycznego w drugich i trzecich kwartałach oraz niższym nateżeniu ruchu w pierwszych i czwartych kwartałach. Dla turystów ogółem w sezonie wiosenno-letnim ruch turystyczny jest o 25–40% większy od przeciętnego, liczonego w skali roku, natomiast w sezonie jesienno-zimowym odpowiednio mniejszy.

7. Sezonowość kwartalna (podobnie jak miesięczna) jest bardziej widoczna dla turystów z zagranicy (szczyt w III kwartale, o 60% powyżej średniorocznego poziomu), aniżeli dla turystów krajowych (szczyt w II kwartale, o 25% powyżej poziomu średniorocznego).

21.3. Rok 2006

1. Niewątpliwie nowym zjawiskiem jest, na razie nieznaczny, sygnał ożywienia w Krakowie krajowego ruchu turystycznego. Indeks dynamiki w tym segmencie rynku turystycznego (9%) jest wyższy od wielkości tego wskaźnika z poprzednich dwóch lat.
2. Za wyjątkiem okresu zimowego (listopad – luty), w pozostałych miesiącach wielkość zagranicznego ruchu turystycznego w Krakowie przekracza wielkość krajowego ruchu turystycznego. Największe różnice na korzyść turystów zagranicznych mają miejsce w miesiącach lipiec – wrzesień z kumulacją w sierpniu. W czerwcu obserwuje się wprawdzie nadwyżkę turystów zagranicznych, ale wyraźnie mniejszą niż w sąsiednich miesiącach: maju i lipcu.
3. W miesiącach zimowych (listopad – luty) w ostatnich dwóch latach następuje stopniowe wyrównanie się krajowego i zagranicznego ruchu turystycznego. W latach 2003–2004 w miesiącach zimowych miała miejsce lekka przewaga ruchu krajowego nad zagranicznym, natomiast w latach 2005–2006 przewaga ta praktycznie zaniknęła.
4. Zjawisko sezonowości ma charakter trwały – w analizowanym okresie praktycznie nie ma żadnych tendencji ani do spadku, ani do wzrostu sezonowości. Należy zatem zastanowić się, jak zwiększyć atrakcyjność turystyczną Krakowa w miesiącach zimowych, w których niewątpliwie istnieją spore rezerwy w dostępnej bazie turystycznej, a z drugiej strony walory turystyczne Krakowa (zabytki historyczne, ośrodek kultury, rozrywka) nie mają charakteru typowo sezonowego.
5. Analiza wskaźników udziałów wykazuje, że średnio biorąc, w ostatnich sześciu latach w Krakowie w drugich i trzecich kwartałach wyraźnie przeważał ruch turystów z zagranicy, natomiast w pierwszych i czwartych kwartałach do Krakowa więcej przyjeżdżało turystów krajowych. Bardziej szczegółowa analiza wykazuje jednak, że taka sytuacja miała miejsce tylko w latach 2001–2003. Począwszy od drugiego kwartału 2004 r. zawsze przeważali turyści z zagranicy. Nawet w pierwszych i czwartych kwartałach w latach 2005–2006 miała miejsce przewaga zagranicznego ruchu turystycznego nad krajowym, za sprawą dużej nadwyżki turystów zagranicznych w marcu oraz październiku, która z nawiązką zrekompensowała niewielką nadwyżkę ruchu krajowego nad zagranicznym w miesiącach listopad – luty.
6. Wielkość zagranicznego ruchu turystycznego wzrosła tylko o niecałe 5%, ale należy uznać to za niezły wynik, biorąc pod uwagę niezwykle wysokie przyrosty w poprzednich dwóch latach, na poziomie 32 i 24%.

7. Wskaźniki sezonowości potwierdzają wnioski wynikające z analizy danych miesięcznych. Daje się zauważyć wysoką sezonowość polegającą na większym ruchu turystycznym w drugich i trzecich kwartałach każdego roku oraz odpowiednio niższym natężeniu ruchu w pierwszych i czwartych kwartałach. Dla turystów ogółem w sezonie wiosenno-letnim ruch turystyczny jest o 26–40% większy od przeciętnego, natomiast w sezonie jesienno-zimowym odpowiednio mniejszy. Sezonowość kwartalna (podobnie jak miesięczna) jest bardziej widoczna w przypadku turystów z zagranicy aniżeli turystów krajowych.

21.4. Sylwetka turysty

1. Potwierdził się zeszłoroczny wniosek, że rynek przyjazdów z Wielkiej Brytanii okazał się niewrażliwy lub mniej wrażliwy na problemy światowego kryzysu gospodarczego. W dalszym ciągu wiążemy ten efekt z dużą nową diasporą polską w Wielkiej Brytanii i osobistą, mieszkających tam Polaków, promocją naszego kraju wśród brytyjskich znajomych i przyjaciół (patrz tab. 43 omawiająca wyniki badania źródeł informacji o Krakowie³⁵). Swój udział w sukcesie tego rynku mają niewątpliwie również niskobudżetowi (tani) przewoźnicy lotniczy (LCC) operujący na tym kierunku. Znamiennym jest, że w Wielkiej Brytanii sprzedaje się bilety lotnicze do Krakowa z podziałem na lot „Kraków – Balice” i „Kraków – Pyrzowice”. Jeżeli konsekwentnie patrzeć w ten sposób na izochronę dostępu do Krakowa, to niedługo poznamy ofertę lotów „Kraków – Okęcie”, gdyż przy skomunikowaniu koleją (teoretycznie 3 godziny) obu miast można uważać, że i to lotnisko jest pod Krakowem. Podobnie przyglądać się można portowi lotniczemu w Jasionce pod Rzeszowem, szczególnie w kontekście Euro 2012 i autostrady A4. Wzrosły (w stosunku do roku 2008) udziały przyjazdów z Francji (o 1,28%). Odnotowano również ponad 0,5-procentowy wzrost udziałów przyjazdów z Niemiec w stosunku do wyniku z roku 2008, jest to jednak wynik zbliżony do odnotowanego w roku 2003. Zauważono również prawie 1,5-procentowy spadek udziałów przyjazdów ze Stanów Zjednoczonych, do nienotowanego do tej pory (od 2003 r.) poziomu. co daje wynik o prawie 1% gorszy w stosunku do rezultatu z 2007 roku, a o 50% gorszy od wyniku z roku 2003. Tak więc rewelacyjne prognozy na temat przyjazdów Amerykanów do Polski (a tym samym do Krakowa) zamieszczone w magazynie Forbes okazały się jedynie faktem medialnym³⁶, jak również nieprawdziwą okazała się sugestia „Zapomnijmy o Brytyjczykach, w tym roku (2009) czeka nas najazd Amerykanów!” Oznacza to, że publiczne oświadczenie via media z dnia na dzień, że jest kryzys albo że już go nie ma, należy traktować z bardzo dużą ostrożnością. Odwiedzający z pierwszych w rankingu 7 krajów stanowią ponad 66 % wszystkich gości z zagranicy przebywających w Krakowie.³⁷

³⁵ Tab. 47. Wykorzystywane przez odwiedzających Kraków w latach 2003–2009 źródło informacji o mieście (w %)

³⁶ Krzysztof Borkowski, Tadeusz Grabiński, Renata Seweryn, Leszek Mazanek, Anna Wilkońska, *Monitoring zjawisk turystycznych jako branżowe narzędzie diagnostyczne na przykładzie badań ruchu turystycznego w Krakowie w latach 2003–2009: Konferencja naukowa pod honorowym patronatem Prezydenta Miasta Krakowa na temat „Turystyka w Polsce w okresie kryzysu”. 22–23 czerwca 2009, Polskie Stowarzyszenie Turystyki Warszawa Kraków 2009.*

³⁷ Patrz Aneks 2. *Charakterystyka najważniejszych zagranicznych rynków turystycznych w Krakowie w 2009 r.*

2. Głównym udziałowcem rynku podróży polonijnych w dalszym ciągu pozostają Stany Zjednoczone Ameryki, które łącznie z Kanadą uzyskały ponad 20% z całości przyjazdów polonijnych (jest to jednak również dowód występowania kryzysu na rynku amerykańskim – w roku 2009 nastąpił spadek o 13% w stosunku do roku 2008). Główni udziałowcy z rynku europejskiego (kolejno: Niemcy, Wielka Brytania, Francja) i tworzą mocną (podobnie jak rynek amerykański) ponad 34-procentową grupę udziałowców. W pierwszej szóstce z imponującym wynikiem 8,65%, na 5 miejscu uplasował się Izrael. Na uwagę zasługuje wzrost o ponad 50% w stosunku do 2008 r. przyjazdów polonijnych z Ukrainy, która wymieniła się w rankingu pozycją z Kanadą. Łącznie podróże polonijne mieszkańców tych sześciu państw stanowią ponad 67% całości przyjazdów polonijnych (a z Kanadą – 7 pozycja, 71%).
3. Spośród badanych w Krakowie turystów krajowych, zdecydowanie przeważały osoby z województwa małopolskiego, mazowieckiego, śląskiego i podkarpackiego. Stanowiły one prawie 58% (co jest 4-procentowym wzrostem w stosunku do roku poprzedniego) udziałów w kategorii Polaków odwiedzających miasto. W 2009 r. województwo wielkopolskie zamieniło się w rankingu przyjazdów miejscami z województwem dolnośląskim. Prezentowany coroczny rozkład przestrzenny odwiedzających krajowych nie jest zaskoczeniem. Kraków posiada silne powiązania historyczne i komunikacyjne z Górnym Śląskiem oraz terenami historycznej Małopolski (obecne województwa: małopolskie, podkarpackie oraz część województw: lubelskiego, świętokrzyskiego i śląskiego). Przyjazdy z województwa mazowieckiego (w tym głównie z Warszawy) są determinowane związkami kulturalno-gospodarczo-społecznymi. Najrzadziej do Krakowa przyjeżdżają goście z województw o najsłabszych więziach gospodarczo-komunikacyjnych i najdalej położonych od miasta.
4. Z prowadzonych w 2009 r. badań i uzyskanych w ten sposób danych wynika, że do Krakowa podróżują w dalszym ciągu głównie mieszkańcy dużych miast. Porównanie wyników z badaniami 2008 r. wskazuje, że zjawisko to w turystyce tak krajowej, jak i zagranicznej, wykazuje tendencję wzrostową. Aktywność polskich mieszkańców wsi (z poziomu 16,3% w 2008 r.) spadła w 2009 r. do prawie 13%, przy minimalnym wzroście aktywności zagranicznych turystów mieszkających na wsi, z 3,3% do poziomu prawie 4%. Udziały odwiedzających zagranicznych z małych miast wynoszą prawie 20%, co jest porównywalne z latami poprzednimi. Podobnie jak w 2008 r., dla odwiedzających krajowych z małych miast wynik w 2009 r. oscyluje w okolicy 47%.
5. Strukturę procentową przyjazdów do Krakowa pod względem płci prezentuje tab. 24 i rys. 48. W kolejnym, 2009 r., w trakcie badań nie zaobserwowano (podobnie jak w roku 2008) większych dysproporcji w aspekcie płci: udział kobiet i mężczyzn w przyjazdach zagranicznych jest w dalszym ciągu prawie proporcjonalny. W przyjazdach krajowych w tym roku, tak jak i w latach 2005, 2006, 2008, dominują kobiety, z prawie 60-procentowym udziałem.
6. Uderzającym, a zarazem godnym uwagi jest utrzymywanie się struktury wiekowej w tych samych przedziałach w trzech latach: 2006, 2008, 2009. Największy udział w strumieniu ruchu turystycznego docierającego do Krakowa mają osoby młode, w wieku 18–31 lat (odwiedzający krajowi ponad 41%, a odwiedzający zagraniczni prawie 47%). Kolejno po nich następują osoby

- w przedziale wiekowym 32–45 lat. W tym przedziale udziały zmieniają się względem wyniku z 2008 r. na korzyść odwiedzających krajowych (ponad 32% całości) w stosunku do odwiedzających zagranicznych osiągających wynik 27,5%.
7. Z analizy danych z lat 2004–2009 wynika, że rośnie liczba turystów zagranicznych z wykształceniem wyższym, osiągając poziom udziałów powyżej 50%. W dalszym ciągu nieznacznie, ale systematycznie zmniejsza się udział w przyjazdach do Krakowa turystów zagranicznych z wykształceniem średnim. Wśród turystów krajowych obserwuje się wyraźne zmniejszenie przyjazdów turystów z wykształceniem wyższym, na korzyść osób z wykształceniem średnim. Zjawisko to może mieć związek ze światowym kryzysem gospodarczym i przejawiać się czasową zmianą celów i kierunków wyjazdów turystycznych.
 8. Tak jak i w latach poprzednich, osoby aktywne zawodowo stanowiły w 2009 r. ponad połowę ankietowanych turystów. Udział turystów krajowych pozostał na tym samym poziomie co w roku 2008, natomiast turystów zagranicznych nieznacznie się zmniejszył. Odnotowano również prawie 4-procentowy spadek przyjazdów z kraju osób będących na rencie lub emeryturze (z udziału ponad 13% odwiedzających krajowych do 9,3%). Zaobserwowano kolejny spadek, o prawie 4%, przyjazdów emerytów i rencistów z zagranicy. Zauważalny jest również wzrost przyjazdów studentów, tak z kraju (o 2%), jak i z zagranicy (o prawie 8% do poziomu prawie 24%). Osoby zajmujące się domem pozostają na prawie niezmiennym poziomie 5–6% udziału.
 9. Tradycyjnie, zdecydowana większość odwiedzających Kraków określała swój status materialny jako dobry lub średni. Pytanie o status materialny dotyczy subiektywnej oceny własnej zamożności dokonanej przez respondenta. Wyniki z 2009 r. potwierdzają obserwacje z lat poprzednich, że podróżują osoby zamożne. Widać wyraźną tendencję wzrostową w grupie osób o bardzo dobrej sytuacji materialnej, tak Polaków jak i obcokrajowców. Grupa turystów krajowych o subiektywnym odczuciu bardzo dobrego i dobrego statusu materialnego uzyskała w 2009 r. ponad 70% udziału, co stanowi wzrost o 15% w stosunku do roku 2008. Wynik ten dla turystów zagranicznych w 2009 roku osiągnął prawie 88% udziału, co w stosunku do roku 2006 jest również wzrostem, o 3,3%. W obu przypadkach zmniejsza się kompensacyjnie udział w przyjazdach do Krakowa grupy osób o średnim statusie materialnym. Grupa o złym i bardzo złym statusie materialnym nie przekroczyła w 2009 r. 1% udziałów, co jest wyraźnym dowodem na potwierdzenie tezy, że osoby biedne turystycznie nie podróżują. Tak duże w tym roku zwiększenie grupy najlepiej sytuowanych materialnie turystów z Polski musiało wyraźnie podratować w dobie światowego kryzysu obiekty noclegowe średniej kategorii i odbić się na wyborze standardu nabywanych przez nich usług, w tym również branży gastronomicznej. Wymusiło jednocześnie na usługodawcach nowe wzorce jakości świadczonych usług turystycznych.
 10. Prawie 90% strumienia krajowego ruchu turystycznego w 2009 r. trafiło bezpośrednio do Krakowa. Oznacza to, że miasto posiada wielką siłę grawitacyjną. Od 2003 r. odsetek docierających do miasta bezpośrednio z miejsca zamieszkania oscyluje w granicach 90%, co potwierdza tezę, że Kraków jest dla turystów krajowych destynacją docelową. W dobie światowego kryzysu gospodarczego status „destynacji docelowej”, i to na tak wysokim poziomie, jest doskonałym progno-

stykiem dla branży turystycznej. Oznacza to, że do Krakowa przyjeżdża się celowo i docelowo, a nie „zalicza” się go „przy okazji” w podróży tranzytowej lub okrężnej.

11. Prawie 70-procentowy wskaźnik przyjazdów turystów zagranicznych docierających do Krakowa bezpośrednio z miejsca zamieszkania, mimo tegorocznego spadku, w dalszym ciągu jest bardzo dobrym prognostykiem dla tego segmentu strumienia ruchu turystycznego. W stosunku do 2008 r. odnotowano spadek tego wskaźnika o prawie 8%.

W kategorii „tranzytu” istotną informacją jest również to, że wśród turystów zagranicznych dla których Kraków był jedną z kolejnych stacji w ich podróży, ponad 54% przebywało wcześniej w miastach sześciu krajów Unii Europejskiej, z których największym udziałowcem w tej kategorii są kolejno: Niemcy, Wielka Brytania, Francja, Czechy, Austria i Włochy. Należy zwrócić uwagę szczególnie na przyjazdy turystyczna z Czech, które z prawie 16-procentowego udziału w 2008 r. spadły w roku 2009 do poziomu 6,4%. Takie wahania przyjazdów via Czechy do Krakowa, z poziomu 2% w latach 2003–2006, przez 16% w 2008 roku do tegorocznego udziału na poziomie ponad 6% oznaczać mogą niestabilność tanich linii lotniczych operujących z lotniska w Pradze i ich wrażliwość na zjawiska kryzysowe zachodzące obecnie w transporcie lotniczym. Odczyt ten należy dalej weryfikować w kolejnych latach. Podobnie obserwować należy w dalszym ciągu przyjazdy via Austria i Irlandia. Jedynie Francja jako kraj tranzytowy do Krakowa pozostała na prawie niezmiennym od lat poziomie 8–9%. Godnym zauważenia jest powrót, na poziomie prawie 3%, przyjazdów turystów zagranicznych via Rosja.

21.5. Cele przyjazdów

1. W 2009 r. Kraków był w dalszy ciągu destynacją docelową dla odwiedzających krajowych, podróżujących tak w gronie rodzinnym (udział ponad 40% – wzrost prawie o 10% w stosunku do roku 2008) jak i w towarzystwie przyjaciół (udział ponad 20% – spadek w stosunku do roku 2008 o 3,5%), samotnie (udział 17% – spadek w stosunku do roku 2008 o prawie 4%), w grupie zorganizowanej (spadek o 4%, do poziomu 14% udziałów), jak również w towarzystwie znajomych (udział ponad 4%).
2. W zagranicznym ruchu turystycznym utrzymująca się od lat równowaga pomiędzy osobami podróżującymi w grupie zorganizowanej i osobami preferującymi wyjazdy typowo rodzinne, w 2009 r. została wyraźnie naruszona na korzyść podróży rodzinnych. Tendencja wzrostu udziałów podróży rodzinnych może mieć związek z „efektem rygla” opisanego na str. 35 jako kompensacyjna forma corocznej podróży/wycieczki wakacyjno-urlopowej. Jest to niekorzystne zjawisko dla organizatorów turystyki (kolejny spadek w 2009 r., o 3%, zagranicznych podróży grupowych).
3. W 2009 r. wyraźnie widać zmiany w strukturze czasu pobytów Polaków w Krakowie. W tej grupie odnotowano spadek w kategorii „1 nocleg” o prawie 3% w stosunku do roku 2008 i wzrost o 3% w kategorii „4–7 nocy”, z 19,9 do 22,9%. Zauważono stabilizację wartości udziałów w kategorii „2–3 noce”. Jednocześnie zauważono spadek długich pobytów w kategorii „>7 nocy”, z 5,6% do poziomu 4,2%. Wzrósł również udział odwiedzających jednodniowych bez noclegu, z 26,4 %

do ponad 29%. Z jednej strony wynik ten wskazuje na postępującą tendencję zwiększania jednodniowych (beznoclegowych) pobytów, z drugiej strony ich wydłużania, tak wśród Polaków jak i obcokrajowców przebywających w Krakowie. Wydłużanie czasu pobytu jest zjawiskiem bardzo korzystnym dla miasta. Przebywający dłużej turysta może skorzystać z większej gamy usług i atrakcji miasta. Dla gestorów bazy noclegowej jest to jednak swoiste „*memento*”, gdyż raz „zabrany” przez hotel z rynku usług noclegowych długoterminowy klient, przez wiele nocy staje się niedostępny innym, konkurującym z nim przedsiębiorcom tej branży. Może to w praktyce oznaczać, że popełnione przez służby hotelowe błędy akwizycyjne i marketingowe są i będą zwielokrotniane przez efekt wydłużonego pobytu gościa (efekt multiplikacji). W konsekwencji odbijać się to będzie na obłożeniu obiektu, co przekłada się bezpośrednio na ostateczny wynik finansowy prowadzonej działalności. Przy zmniejszeniu wielkości strumienia ruchu turystycznego (a z takim zmniejszeniem niewątpliwie mamy do czynienia również w 2009 r.) zjawisko to nasila się jeszcze bardziej, dowodem czego jest niepokój w dalszym ciągu wyraźnie i głośno artykułowany przez niektórych przedstawicieli krakowskiej branży hotelowej. Do rozważenia i przygotowania (przez hotelarzy krakowskich) jest też oferta „jednego noclegu”, tak by nie opłacało się odwiedzającym Kraków turystom nocować w podróży np. w porannym „Intercity” relacji Warszawa – Kraków – Warszawa.

4. Ogółem respondenci na pierwszym miejscu umieścili *ex aequo* z wynikiem 21% „zwiedzanie zabytków” i „wypoczynek”. W dalszym ciągu tak Polacy jak i obcokrajowcy prawie symetrycznie opowiedzieli się za tym powodem przyjazdu. Również w dalszym ciągu utrzymuje się w obu kategoriach celów 3-procentowa przewaga udziałów turystów zagranicznych nad krajowymi. Kolejny istotny cel przyjazdu z wynikiem ogólnym prawie 9% (spadek o prawie 2% w stosunku do 2008 r.), uzyskała „rozrywka”. W dalszym ciągu w tej kategorii istnieje bardzo wyraźna różnica pomiędzy turystami zagranicznymi i krajowymi, rzędu 4% na korzyść obcokrajowców. Kolejne miejsca w rankingu w roku 2009 uzyskały „odwiedziny krewnych i znajomych”, z wynikiem 6,3%, „przyjazd na zakupy” – 6,2%, „poznanie walorów przyrody” – 5,9%, „udział w imprezie kulturalnej” – 5,4% i „cel religijny” rozdzielony po raz pierwszy w badaniu z 2009 r. na dwie kategorie: „cel religijny” (3,35%) i „odnowa duchowa” (1,9%). Suma obu tych podkategorii ogółem dała wynik 5,25% udziałów.

Respondenci krajowi najczęściej wybierali w następującej kolejności cele swojego przyjazdu: „wypoczynek” – prawie 20%, „zwiedzanie zabytków” – 19%, „odwiedziny krewnych i znajomych” – ponad 8%, „rozrywka” – 7%, „zakupy” – prawie 7%, „cel religijny” i „odnowa duchowa” – prawie 6%.

Respondenci zagraniczni najczęściej wybierali w następującej kolejności cele swojego przyjazdu: „zwiedzanie zabytków” – prawie 23%, „wypoczynek” – 22%, „rozrywka” – 11%, „poznanie walorów przyrody” – ponad 8%, „zakupy” – prawie 6%, „cel religijny” i „odnowa duchowa” – ponad 5%.

Tradycyjnie, jak co roku należy zaznaczyć, że ranking ten wykonany został na odpowiedziach wielokrotnego wyboru i stanowi jedynie tło dla celu deklarowanego w następnym pytaniu, w którym to można było wybrać tylko jeden „główny” cel przyjazdu.

5. Główny cel przyjazdu do Krakowa ukazuje tab. 34 na str. 89 gdzie uwidoczniono konkretne decyzje respondentów, którzy musieli dokonać pojedynczego wyboru, odpowiadając na pytanie dlaczego przyjechali do Krakowa. Ranking z tab. 34 nie pozostawia w tym zakresie niedomówień. Na pierwszym miejscu (z wynikiem prawie 22%) uplasowało się „zwiedzanie zabytków”, na drugim (prawie 22% udziałów) „wypoczynek”. Obie kategorie wymieniły się miejscami w stosunku do roku 2008. Na trzecim miejscu pozostał, z wynikiem prawie 9% „cel religijny i odnowa duchowa”, na czwartym znalazły się „odwiedziny krewnych lub znajomych” (ponad 8%), na piątym pojawiły się „sprawy służbowe – biznes” z wynikiem prawie 6%, a szóste miejsce w rankingu zajęła „rozrywka” (ponad 5%). Tych sześć powyższych kategorii aglomeruje ponad 84% udziałów spośród celów głównych, którymi kierowali się turyści, przyjeżdżając do Krakowa. Wyraźnie widać spadek udziały „celu edukacyjnego” w przyjazdach do miasta, o ponad 2%. Również „rozrywka” spadła w rankingu z czwartego na szóste miejsce. W tab. 33 na piątym miejscu pojawiła się kategoria „zakupy” (z wynikiem ponad 6%), a w celach głównych przyjazdu, w tab. 34 kategoria ta osiągnęła wynik 1,11% i plasuje się na miejscu trzynastym. Jeszcze wyraźniej zjawisko to obrazuje kategoria „poznanie walorów przyrody” – w tab. 33 na miejscu szóstym, a w tab. 34 – jako cel główny, na ostatnim miejscu, z wynikiem 0,11%. Podwójnie konstruowane pytanie o cel przyjazdu trafnie diagnozuje prawdziwe cele przyjazdu do Krakowa, wiążąc je jednocześnie jeszcze wyraźniej z (czasem tylko deklaracyjnymi) celami pobocznymi.
6. Cele główne przyjazdów Polaków do Krakowa zawierają się w tab. 35, w czterech pozycjach rankingowych. Pierwsze miejsce (z wynikiem prawie 32%) uzyskało „zwiedzanie zabytków”, drugie (14%) „wypoczynek” trzecie „cel religijny” i „odnowa duchowa”, z wynikiem łącznym 11,1% i czwarte miejsce (prawie 9,5%) „odwiedziny krewnych lub znajomych”. Te cztery powyższe kategorie aglomerują ponad 55% udziałów spośród celów głównych, którymi kierowali się turyści krajowi, przyjeżdżając do Krakowa.
7. Cele główne przyjazdów obcokrajowców do Krakowa zawierają się również w czterech pozycjach rankingowych uwidoczniionych w tab. 36. Pierwsze miejsce (z wynikiem 35%) uzyskało „zwiedzanie zabytków”, na drugim miejscu był „wypoczynek” (ponad 27%), trzecie miejsce (7% wskazań) zajęły „odwiedziny krewnych lub znajomych”, czwarte miejsce (6%) uzyskała „rozrywka” (kluby, dyskoteki, puby). Te cztery kategorie aglomerują ponad 75% udziałów spośród celów głównych, którymi kierowali się turyści zagraniczni, przyjeżdżając do Krakowa.
8. Dla turystów z Wielkiej Brytanii na pierwszym miejscu jako cel główny uplasowała się „rozrywka”, z wynikiem 41%, na drugim „wypoczynek” (prawie 37%), na trzecim „zwiedzanie zabytków” (ponad 14%). Inne cele dla turystów brytyjskich nie osiągnęły progu istotności statystycznej. Dla turystów z Niemiec na pierwszym miejscu jako cel główny uplasowało się „zwiedzanie zabytków”, z wynikiem 44,5%, na drugim (ponad 22%), „wypoczynek”. Inne cele dla turystów niemieckich nie osiągnęły progu istotności statystycznej. Dla turystów z Włoch na pierwszym miejscu jako cel główny uplasowało się „zwiedzanie zabytków”, z wynikiem 36%, na drugim „wypoczynek” (22%), na trzecim „cel religijny” (24%). Inne cele dla turystów włoskich nie osiągnęły progu istotności statystycznej. Dla turystów z Francji na pierwszym miejscu jako cel główny

uplasował się „wypoczynek”, z wynikiem 39%, na drugim „zwiedzanie zabytków” (26,5%), na trzecim „sprawy służbowe” (ponad 8%). Czwarte miejsce w rankingu uzyskały *ex aequo*³⁸ przyjazdy w celu „odwiedzin krewnych i znajomych” (7%) i w „celach religijnych” (6,5%). Inne cele dla turystów francuskich nie osiągnęły progu istotności statystycznej. Dla turystów z USA na pierwszym miejscu jako cel główny uplasował się „wypoczynek”, z wynikiem prawie 28%, na drugim „odwiedziny krewnych i znajomych” (prawie 23%), na trzecim „zwiedzanie zabytków” (ponad 19%). Inne cele dla turystów amerykańskich nie osiągnęły progu istotności statystycznej.

21.6. Organizacja pobytu

- Ogólnie, najpopularniejszym środkiem transportu wykorzystywanym przez turystów jest samolot, następnie samochód osobowy, pociąg i komunikacja autokarowa. Obserwując przyjazdy turystów krajowych, dominuje samochód osobowy (ponad 49%), pociąg (ponad 21%) i komunikacja autobusowa. Obserwując turystów zagranicznych można zauważyć, że głównym środkiem transportu jest samolot (ponad 74%), w tym ponad 37% udziału mają tani przewoźnicy lotniczy, kolejno: samochód osobowy (10%), pociąg i autokar.
- Od ubiegłego roku wyraźnie rysuje się tendencja spadkowa w zakresie odsetka odwiedzających krajowych nocujących w mieście. Także procent turystów zagranicznych zmniejszył się zdecydowanie i okazał się najniższy w całym badanym okresie. Spowodowało to sytuację, że udział turystów zagranicznych wśród odwiedzających Kraków w 2009 r. był także najniższy z wszystkich analizowanych lat. Istotnie zwiększyła się natomiast grupa gości niekorzystających z zakwaterowania w Krakowie.
- Analogicznie jak w latach poprzednich, turyści przyjeżdżający do Krakowa w 2009 r. wybierali na nocleg przede wszystkim hotele, aczkolwiek ich udział wyraźnie się zmniejszył, głównie na korzyść hosteli oraz noclegów u rodziny i znajomych. W bieżącym roku nastąpił ponadto relatywnie duży wzrost odsetka osób korzystających z tzw. „innych obiektów” (akademików, hoteli studenckich, burs, domów pielgrzyma, domów parafialnych itp.).
- W porównaniu z rokiem ubiegłym zdecydowanie zmniejszył się odsetek turystów korzystających z zakwaterowania w hotelach najwyższej kategorii. Stanowczo wzrósł natomiast procent gości preferujących obiekty niekategoryzowane.
- Nadal baza hotelowa cieszy się większym zainteresowaniem wśród cudzoziemców, a parahotelowa oraz gościnność rodziny i znajomych – wśród Polaków.
- Kryzys gospodarczy odbił się istotnie na wysokości wydatków gości odwiedzających Kraków. W 2009 r. podczas pobytu w mieście najczęściej wydatkowali oni kwoty niewielkie, tj. w granicach 51–100 zł i 101–200 zł oraz tylko do 50 zł.
- Nadal goście zagraniczni wydają podczas pobytu w Krakowie średnio ponad dwa i pół razy więcej niż odwiedzający krajowi, aczkolwiek wydatki przybyszów z Węgier, Holandii, Austrii, Danii i USA były w 2009 r. najniższe z całego badanego okresu.

³⁸ *ex aequo* [eksekwo] (łc.) *jednakowo, na równi, w równej mierze.*

8. W relacji do roku ubiegłego wzrósł odsetek deklarujących zwiększenie wydatków gości krajowych, ale jeszcze bardziej wzrósł udział tych, którzy nie mieli takiego zamiaru. Z kolei procent obcokrajowców chętnych wydawać więcej okazał się w 2009 r. niższy i na dodatek zdecydowanie częściej wskazywali oni na „nie” w tym względzie.

Odwiedzający Kraków w 2009 r., analogicznie jak w latach poprzednich, w większości organizowali sobie podróż samodzielnie. Udział biur podróży jako przygotowujących przyjazd był prawie sześciokrotnie niższy. Niewiele mniejszy odsetek przybyszów organizował sobie też podróż przy współudziale rodziny lub znajomych. Natomiast znaczenie pozostałych organizatorów było minimalne.

9. Odsetek niekorzystających z usług organizatorskich był wśród Polaków zdecydowanie wyższy niż u obcokrajowców, dla których ważną rolę odegrały biura podróży, aczkolwiek ich udział okazał się w 2009 r. najniższy z wszystkich badanych lat.

10. Przyjeżdżający do miasta w 2009 r., podobnie jak w latach ubiegłych, dowiedzieli się o Krakowie przede wszystkim od rodziny i znajomych oraz ze szkoły. Istotną rolę odegrała także telewizja, jak również Internet i przewodniki. Relatywnie duże znaczenie posiadały ponadto prasa i radio. Udział tego ostatniego źródła informacji, podobnie jak telewizji, okazał się nawet najwyższy w całym analizowanym okresie. Stopniowo odzyskują popularność przewodniki, a zdecydowanie tracą ją katalogi biur podróży.

11. Najlichnieszą grupą wśród odwiedzających Kraków w 2009 r. (analogicznie jak rok wcześniej) byli turyści, którzy wcześniej miasta nie widzieli. Dotyczyło to szczególnie gości zagranicznych, wśród których udział przybywających po raz pierwszy na dodatek wzrósł w relacji do roku poprzedniego. Istotnie mniejsze niż w roku ubiegłym grupy cudzoziemców tworzyli natomiast tacy, którzy byli już w mieście oraz odwiedzających dawną stolicę Polski wcześniej kilka razy.

21.7. Oferta i atrakcje turystyczne

1. Oceniając pobyt i usługi w mieście odwiedzający Kraków w 2009 roku, jak we wszystkich poprzednich badaniach prowadzonych przez MOT, korzystali z pięciostopniowej skali (bardzo dobrze, dobrze, przeciętnie, źle, bardzo źle). Podobnie jak we wszystkich poprzednich badaniach, odwiedzający zagraniczni i krajowi najchętniej i najlepiej ocenili atmosferę miasta. Ten unikatowy walor Krakowa bardzo dobrze lub dobrze oceniło 94% gości zagranicznych i 92% gości krajowych.

2. W badaniach z roku 2006 i 2008 odnotowano podobne wartości (96 i 93%), ale zwrócono uwagę, że o ile w latach 2003–2005 zdecydowanie dominowały oceny bardzo dobre w stosunku do dobrych, to w roku 2006 i 2008 rozkład ten był bardziej wyrównany. W 2009 r. ponownie, jak w latach 2003–2005 uzyskano większą liczbę ocen bardzo dobrych.

3. Ocena gościnności mieszkańców Krakowa, która we wszystkich dotychczasowych badaniach jest bardzo pozytywna, w 2009 r. wzrosła do najwyższego poziomu, porównując oceny ze wszystkich lat. Utrzymuje się jednak tendencja do lepszego oceniania gościnności i życzliwości miesz-

kańców Krakowa przez odwiedzających zagranicznych niż krajowych. W dalszym ciągu goście przyjeżdżający do miasta bardzo wysoko oceniają specyficzną ofertę Krakowa, na którą składają się atrakcje, świadczone usługi, gościnność i życzliwość mieszkańców, łącznie tworzące charakterystyczną atmosferę tego miejsca.

4. W tej pozytywnie odbieranej atmosferze miasta bardzo ważne miejsce zajmuje niezmiennie szeroko rozumiana rozrywka. Można przyjąć, że jest to szczególna sfera usług w Krakowie, z której korzystają i dobrze ją oceniają generalnie wszyscy odwiedzający miasto goście, tak zagraniczni jak i krajowi. Można również zaobserwować, że z oferowanej w mieście rozrywki chętniej korzystają i lepiej ją oceniają goście krajowi. Atutem turystycznym Krakowa są także lokale gastronomiczne, które są chętnie odwiedzane i bardzo dobrze oceniane przez turystów zagranicznych i krajowych (bardzo dobrze lub dobrze ocenia je łącznie: 82% gości zagranicznych i 80% gości krajowych) i ta ocena niezmiennie jest bardzo wysoka. Zważywszy na preferowane sposoby spędzania wolnego czasu, w których obok spacerów po mieście dominują pobyty w lokalach gastronomicznych, utrzymywanie dobrego poziomu tej sfery usług jest dla Krakowa bardzo istotne. Oferta krakowskich dyskotek, pubów, klubów, także została dobrze oceniona, chociaż utrzymuje się stosunkowo wysoki poziom ocen przeciętnych (15–17%).
5. Imprezy kulturalne w Krakowie w roku 2008 zostały bardzo dobrze lub dobrze ocenione, zarówno przez gości zagranicznych (łącznie 50%) jak i krajowych (łącznie 44%). Liczba ocen bardzo dobrych jest w obu badanych grupach na podobnym poziomie (odpowiednio: 23 i 23%) i poziom ten minimalnie gorszy niż w 2008 r., ale zdecydowanie wyższy niż w latach 2003–2005. Wydaje się, że można podtrzymać twierdzenie, iż nowe kierunki promocji miasta związane z podnoszeniem jakości imprez kulturalnych zostały przez odwiedzających Kraków pozytywnie ocenione.
6. W porównaniu do wyników badań z lat poprzednich, informacja turystyczna i oznakowania turystyczne w 2009 r., podobnie jak w roku 2008, zostały nieznacznie lepiej ocenione, zarówno przez gości zagranicznych jak i krajowych. Utrzymała się, praktycznie na tym samym poziomie jak w roku ubiegłym, ocena szeroko pojętej informacji turystycznej w mieście. Nieznacznie natomiast wzrosła opinia o oznakowaniu turystycznym, i to zarówno wśród gości krajowych jak i zagranicznych.
7. Ocena dostępności komunikacyjnej do Krakowa po raz pierwszy od 2003 roku uległa dość znacznej poprawie. Goście zagraniczni i krajowi mają podobne obserwacje i wystawili o 4–8% wyższe oceny niż w 2008 r., a liczba ocen negatywnych w obu badanych grupach obniżyła się o połowę.
8. Podobnie jak opinia o dostępności komunikacyjnej, zmianom na lepsze uległa ocena transportu lokalnego i to szczególnie wśród gości zagranicznych, gdzie poziom ocen bardzo dobrych i dobrych sięga łącznie 47%. Goście krajowi ocenili w 2009 roku transport lokalny lepiej, ale tylko nieznacznie (2–3%). Zdecydowanie jednak spadły w obu badanych grupach oceny negatywne. Podobnie jak w przypadku dostępności komunikacyjnej ten spadek wahał się w granicach 50%.
9. Baza noclegowa w Krakowie nie budzi zastrzeżeń. Turyści zagraniczni oceniali usługi noclegowe dobrze (44%), bardzo dobrze (33%) i przeciętnie (8%) i były to oceny podobne jak w latach poprzednich, a nawet o kilka procent wzrósł udział ocen bardzo dobrych. W 2009 r. podobnie jak

- w latach poprzednich, wyłączając rok 2006, turyści krajowi oceniali bazę noclegową gorzej niż turyści zagraniczni, chociaż należy odnotować wzrost w ocenach bardzo dobrych i przeciętnych. Wyjaśniając różnice w ocenie bazy noclegowej przez turystów zagranicznych i krajowych, można podtrzymać stanowisko, że turyści zagraniczni korzystają częściej niż turyści krajowi z obiektów hotelowych wyższej kategorii, a więc mają do czynienia z wyższym standardem usług.
10. W kolejnym roku z rzędu możemy odnotować poprawę w ocenie usług przewodnickich. Zdecydowanie wzrosła liczba ocen bardzo dobrych, i to zarówno wystawianych przez odwiedzających zagranicznych jak i krajowych. Wśród gości krajowych nastąpił także zdecydowany wzrost ocen dobrych i pozytywnych, co może oznaczać, że częściej niż dotychczas korzystali z profesjonalnych usług przewodnickich.
 11. Budząca dotychczas najwięcej zastrzeżeń czystość w Krakowie, w 2009 r. nie stanowiła już tak wielkiego problemu, a stan tej czystości został przez gości zagranicznych zdecydowanie lepiej oceniony niż w 2008 r. (20% ocen bardzo dobrych w stosunku do 7% w roku 2008 i 35% dobrych w stosunku do 26% w roku ubiegłym). Goście krajowi również ocenili w 2009 r. lepiej stan czystości miasta, ale już nie tak pozytywnie jak zagraniczni. Zdecydowanie spadł również odsetek ocen negatywnych i to w obu badanych grupach.
 12. Toalety publiczne są podobnie oceniane przez gości z obu badanych grup jako przeciętne i dobre, i tu również należy odnotować wzrost ocen pozytywnych, a spadek przeciętnych i negatywnych.
 13. Jakość obsługi, jak i w poprzednich latach, została wysoko oceniona (oceny dobre i bardzo dobre 63% odwiedzających zagranicznych i 48% krajowych), a przy wzrastającej liczbie dobrych ocen należy podkreślić, że spadła ilość ocen negatywnych.
 14. Na niezmiennie wysokim poziomie jest oceniana sieć punktów handlowo-usługowych akceptujących płatności przy użyciu karty płatniczej oraz dostęp do bankomatów, którymi miasto, zdaniem odwiedzających zagranicznych i krajowych, jest odpowiednio nasycone.
 15. Również pozytywnie, ale już bez tendencji wzrostowej, został oceniony w 2009 r. dostęp do Internetu. Oznacza to, że zainteresowani raczej nie mają problemów z jego uzyskaniem.
 16. Kraków w 2009 r., podobnie jak w latach poprzednich był odbierany jako miasto bezpieczne, a nawet ocena bezpieczeństwa wzrosła. Taką opinię wyrażają zarówno goście zagraniczni, jak i krajowi. Odnotowano nawet spadek ocen negatywnych w stosunku do lat ubiegłych.
 17. Pomimo oznak kryzysu gospodarczego, ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta w 2009 r. nie uległa zasadniczym zmianom.
 18. Odwiedzający Kraków w 2009 r., podobnie jak w poprzednich latach wyrażali swoją opinię na temat wysokości cen w stosunku do jakości świadczonych usług w trzystopniowej skali: niski, odpowiedni, wysoki, z możliwością niewyrażania opinii. Kolejne badania wykazują, że goście zagraniczni i krajowi najchętniej oceniają usługi gastronomiczne i noclegowe. Wskaźniki braku oceny tych podstawowych w turystyce usług kształtują się na bardzo niskim poziomie i są zbliżone do wyników z lat 2005–2008.
 19. Ceny usług noclegowych w 2009 r. w dalszym ciągu nie budzą zastrzeżeń wśród gości zagranicznych, którzy uznają je za odpowiednie w stosunku do ich jakości (63% wskazań). Odnotowano

nawet 3-procentowy wzrost wskazań określających ceny usług noclegowych jako niskie i 1-procentowy spadek ilości opinii, że ceny tych usług są wysokie (z 7 na 6%). W opinii gości krajowych na temat cen usług noclegowych należy natomiast zwrócić uwagę na wzrost wskazań (z 33% w roku 2008 do 39% w roku 2009), że ceny są odpowiednie w stosunku do jakości świadczeń oraz na spadek wskazań (z 31 do 27%) określających, że ceny są wysokie. W grupie gości krajowych po raz pierwszy uzyskano opinię (na poziomie 3%), że ceny usług noclegowych są w Krakowie niskie.

20. Na temat wysokości cen w stosunku do jakości usługach gastronomicznych opinia gości zagranicznych jest bardzo dobra. Prawie 60% badanych uważa, że ceny te są odpowiednie, a 29% określa je jako niskie. W 2009 r. o połowę spadła liczba wskazań, że ceny są wysokie (z 15% w 2008 r. do 7% w 2009 r.), wracając do poziomu z lat poprzednich. Wśród gości krajowych również odnotowano powrót do poziomu wskazań sprzed 2008 r. – i ceny za odpowiednie uznało 58% w stosunku do 42% w 2008 r. oraz ceny za wysokie uznało 29% w stosunku do 35% w roku poprzednim.
21. W ocenie cen usług rozrywkowych (dyskoteki, puby, kluby) zarówno wśród gości zagranicznych, jak i krajowych w dalszym ciągu dominuje opinia uznająca te ceny za odpowiednie. Wśród gości zagranicznych nawet o 10% zwiększyła się liczba wskazań, że ceny usług rozrywkowych są niskie, a w obu badanych grupach zmniejszyła się liczba odpowiedzi uznających ceny za wysokie.
22. Poddając analizie odpowiedzi dotyczące opinii na temat cen w poszczególnych usługach, przy uwzględnieniu braków w udzielanych odpowiedziach, można przyjąć, że większość cen usług jest uważanych za odpowiednie w stosunku do jakości, a co istotne, prawie we wszystkich badanych usługach odnotowano kilkuprocentowy wzrost opinii wskazujących, że ceny są niskie. Wyjawszy usługi przewodnickie, nie wzrosła liczba opinii uznających ceny za zbyt wysokie. Poziom wskaźników praktycznie wrócił do lat sprzed 2008 r.
23. Kraków winien tworzyć nadal główne sieci powiązań w zakresie produktów turystycznych, w oparciu o Wieliczkę, Zakopane i Oświęcim.
24. Należy wzmocnić działania promocyjne związane z ofertą skierowaną do turysty religijnego (powiązania: Kraków – Kalwaria Zebrzydowska – Wadowice – Oświęcim).
25. Pojawia się wśród turystów przebywających w mieście zainteresowanie połączeniem wypoczynku z pobytem nad wodą.
26. Należy utrzymać działania promocyjne związane z atrakcyjnością turystyczną Starego Podgórze, Łagiewnik, Nowej Huty, Mogiły, Tyńca i Salwatora wraz z Lasem Wolskim.
27. W kontekście działań promocyjnych powinno zwrócić się szczególną uwagę na atrakcyjność kulinarną Krakowa.
28. Należy podejmować wszelkie działania związane z podnoszeniem jakości oferty turystycznej.
29. Zauważalna jest lekka tendencja wzrostowa w zakresie negatywnego nastawienia odwiedzających zagranicznych do kolejnych odwiedzin, stąd trzeba zwrócić szczególną uwagę na stosowanie różnorodnych zachęt (pakiety lojalnościowe) do ponownego przyjazdu.

Aneks 1. Turystyka biznesowa

Analiza została przeprowadzona w oparciu o 274 ankiety – 8,95% ankietowanych wskazało na co najmniej jeden z celów biznesowych przy przyjeździe do Krakowa.

Tab. 61. Struktura gości biznesowych odwiedzających Kraków w roku 2009, ze względu na geograficzne miejsce noclegu (w %)

	Udział w konferencji, kongresie		Udział w szkoleniu		Firmowy wyjazd integracyjny		Sprawy służbowe (biznes)		Cele biznesowe ogółem		
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Ogółem
Nocujący w Krakowie (turyści)	75	81	82	97	89	87	61	93	71	91	78,83
Nienocujący w Krakowie (jednodniowi odwiedzający)	25	19	18	3	11	13	39	7	29	9	21,17

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 62. Szacunkowa liczba gości biznesowych odwiedzających Kraków w roku 2009, ze względu na miejsce noclegu

	Udział w konferencji, kongresie		Udział w szkoleniu		Firmowy wyjazd integracyjny	
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.
Nocujący w Krakowie (turyści)	24 600	36 900	150 900	46 900	47 100	13 700
Nienocujący w Krakowie (jednodniowi odwiedzający)	6 900	7 600	32 600	600	4 400	800
Razem odwiedzający	31 500	44 500	183 500	47 500	51 500	14 500

	Sprawy służbowe (biznes)		Cele biznesowe ogółem		
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Ogółem
Nocujący w Krakowie (turyści)	134 600	64 800	357 200	162 300	519 500
Nienocujący w Krakowie (jednodniowi odwiedzający)	82 900	3 700	126 800	12 700	139 500
Razem odwiedzający	217 500	68 500	484 000	175 000	659 000

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 63. Wykorzystane przez gości biznesowych w roku 2009 źródło informacji o Krakowie (w %) ³⁹

Źródło informacji	Udział w konferencji, kongresie		Udział w szkoleniu		Firmowy wyjazd integracyjny	
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.
Targi turystyczne	8,33	0,00	2,82	3,33	0,00	12,50
Prasa	8,33	19,23	9,86	10,00	15,79	12,50
Radio	8,33	7,69	4,23	0,00	0,00	0,00
Telewizja	33,33	15,38	11,27	6,67	10,53	12,50
Katalogi biur podróży	8,33	3,85	2,82	20,00	21,05	25,00
Przewodniki	8,33	15,38	38,03	43,33	42,11	25,00
Foldery/ulotki	16,67	7,69	9,86	13,33	10,53	0,00
Rodzina, znajomi	75,00	34,62	32,39	30,00	42,11	0,00
Strony internetowe	8,33	57,69	25,35	43,33	36,84	12,50
Szkoła	75,00	19,23	23,94	36,67	21,05	0,00

³⁹ Ankietowani mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź, stąd udziały nie sumują się do 100%.

Cd. tab. 63. Wykorzystane przez gości biznesowych w roku 2009 źródło informacji o Krakowie (w %)

Źródło informacji	Udział w konferencji, kongresie		Udział w szkoleniu		Firmowy wyjazd integracyjny	
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.
Brak wcześniejszej informacji	0,00	15,38	1,41	0,00	0,00	0,00
Inne źródło informacji (m.in. z pracy, „tu mieszkałem”, „stąd pochodzę”)	0,00	0,00	5,63	3,33	5,26	37,50
Źródło informacji	Sprawy służbowe (biznes)				Cele biznesowe ogółem	
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Ogółem	
Targi turystyczne	3,61	2,27	3,57	2,83	3,28	
Prasa	21,69	11,36	14,29	13,21	13,87	
Radio	24,10	6,82	13,69	4,72	10,22	
Telewizja	32,53	25,00	21,43	16,04	19,34	
Katalogi biur podróży	3,61	11,36	4,76	13,21	8,03	
Przewodniki	13,25	13,64	25,60	23,58	24,82	
Foldery/ulotki	8,43	9,09	10,12	9,43	9,85	
Rodzina, znajomi	40,96	29,55	37,50	29,25	34,31	
Strony internetowe	30,12	38,64	27,38	41,51	32,85	
Szkoła	56,63	34,09	41,07	28,30	36,13	
Brak wcześniejszej informacji	0,00	6,82	0,60	5,66	2,55	
Inne źródło informacji (m.in. z pracy, „tu mieszkałem”, „stąd pochodzę”)	10,84	11,36	7,14	8,49	7,66	

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 64. Częstotliwość wizyt gości biznesowych w Krakowie w roku 2009 (w %)

Częstotliwość	Udział w konferencji, kongresie		Udział w szkoleniu		Firmowy wyjazd integracyjny		Sprawy służbowe (biznes)		Cele biznesowe ogółem		
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Ogółem
Pierwszy raz	0	76,91	7,04	56,67	10,53	50,00	0	50,00	4,17	57,55	24,82
Drugi raz	16,67	11,54	28,17	26,67	26,32	37,50	8,43	27,27	17,26	24,53	20,07
Kilka razy	50,00	3,85	53,52	13,33	52,62	12,50	43,38	18,18	49,40	13,20	35,41
Często	25,00	3,85	11,27	0	10,53	0	48,19	4,55	28,57	2,83	18,61
Brak informacji	8,33	3,85	0,00	3,33	0	0	0	0	0,60	1,89	1,09

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 65. Organizator podróży gości biznesowych do Krakowa w roku 2009 (w %)

Organizator	Udział w konferencji, kongresie		Udział w szkoleniu		Firmowy wyjazd integracyjny		Sprawy służbowe (biznes)		Cele biznesowe ogółem		
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Ogółem
Samodzielnie	25,00	26,91	63,38	30,00	26,32	25,0	38,55	47,73	48,81	35,85	43,80
Rodzina	16,67	3,85	4,23	0	0	0	0	0	2,38	0,94	1,82
Znajomi	0	3,85	0	3,33	5,26	0	0	0	0,60	1,89	1,09
Biuro podróży	0	7,69	0	33,33	0	25,0	0	2,27	0	14,15	5,47
Internetowe biuro podróży	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zakład pracy	58,33	42,31	15,49	6,67	68,42	37,5	59,04	50,00	41,07	34,91	38,69
Uczelnia	0	7,69	14,08	20,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5,94	7,55	6,57
Parafia/kościół	0	3,85	1,41	0	0	0	0	0	0,60	0,94	0,74
Inna instytucja (m.in. instytuty, np. medyczne, centra kultury)	0	3,85	1,41	6,67	0	12,5	2,41	0	0,60	3,77	1,82

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 66. Środek transportu wykorzystany przez gości biznesowych podczas przyjazdu do Krakowa w roku 2009 (w %)

Rodzaj środka transportu	Udział w konferencji, kongresie		Udział w szkoleniu		Firmowy wyjazd integracyjny		Sprawy służbowe (biznes)		Cele biznesowe ogółem		
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Ogółem
Samolot rejsowy	0	34,61	0	16,67	0	62,5	2,41	36,36	1,19	33,02	13,50
Samolot tanich linii	0	42,30	0	0	0	12,5	0	34,09	0	23,58	9,12
Samolot czarterowy	0	0	26,76	20,00	31,58	12,5	3,61	2,27	16,07	7,55	12,77
Samochód	33,33	11,54	32,39	33,33	31,58	0	57,84	18,19	43,45	19,81	34,32
Pociąg	58,33	3,85	9,86	13,33	5,26	0	21,69	9,09	16,67	8,49	13,50
Autokar turystyczny	0	3,85	4,23	10,00	21,05	0	1,20	0	4,76	3,77	4,38
Autobus linii regularnej	0	3,85	19,72	0	10,53	12,5	10,84	0	14,29	1,89	9,49
Bus	8,34	0	7,04	6,67	0	0	2,41	0	3,57	1,89	2,92

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 67. Długość pobytu gości biznesowych w Krakowie w roku 2009 (w %)

Długość pobytu	Udział w konferencji, kongresie		Udział w szkoleniu		Firmowy wyjazd integracyjny		Sprawy służbowe (biznes)		Cele biznesowe ogółem		
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Ogółem
Do 3 godzin	0	7,69	2,82	0	0	12,50	13,25	4,55	7,74	4,72	6,57
1 dzień bez noclegu	25,00	11,54	18,31	3,33	10,53	0,00	22,89	0	21,43	3,77	14,61
1 noc	25,00	0	8,45	3,33	31,58	0	26,51	6,82	20,82	3,77	14,23
2 noce	0,00	15,38	21,13	10,00	42,10	12,50	9,64	18,18	14,88	14,15	14,61
3 noce	8,34	30,77	28,17	23,34	0,00	25,00	6,02	18,18	15,48	23,59	18,61
4 noce	0	15,38	5,63	20,00	0	37,50	3,61	15,90	4,17	17,92	9,49
5 nocy	8,33	11,54	2,82	16,67	10,53	0	3,61	13,64	4,76	13,21	8,03
6 nocy	0	0	1,41	10,00	0	12,50	1,21	2,27	0,60	4,72	2,19
7 nocy	8,33	3,85	0	0	5,26	0	2,41	4,55	1,19	2,83	1,82
8-14 nocy	0	0	1,41	0	0	0	4,82	9,09	2,98	3,77	3,28
15-21 nocy	0	0	0	10,00	0	0	2,41	0	1,19	2,83	1,82
Więcej niż 21 nocy	0	0	2,82	3,33	0	0	1,21	4,55	1,19	2,83	1,82
Brak informacji	25,00	3,85	7,03	0	0	0	2,41	2,27	3,57	1,89	2,92

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 68. Baza noclegowa wykorzystana przez gości biznesowych podczas pobytu w Krakowie w roku 2009 (w %)

Rodzaj bazy	Udział w konferencji, kongresie		Udział w szkoleniu		Firmowy wyjazd integracyjny		Sprawy służbowe (biznes)		Cele biznesowe ogółem		
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Ogółem
Hotel	41,67	73,07	21,13	50,00	63,16	75,0	32,53	70,45	30,95	65,10	44,16
Motel	0	0	4,23	0	15,79	0	1,21	0	2,38	0	1,46
Pensjonat	8,33	0	4,23	13,33	0	0	0	0	2,38	3,77	2,93
Schronisko	0	3,85	4,23	0	0	0	3,61	0	3,57	0,94	2,55
Dom wycieczkowy	0	0	8,45	0	0	0	3,61	0	5,36	0	3,28
Kwatera prywatna /apartament	0	0	9,86	6,67	5,26	0	2,41	6,82	5,95	4,72	5,47
Rodzina	0	0	4,23	0	0	0	9,64	0	5,95	0	3,65
Znajomi	0	0	5,62	0	0	0	3,61	4,55	3,57	1,89	2,93
Własny dom/ mieszkanie	0	0	1,41	0	5,26	0	1,21	0	1,79	0	1,09
Hostel	0	3,85	11,27	10,00	0	12,5	2,41	11,36	5,95	9,43	7,30

Cd. tab. 68. Baza noclegowa wykorzystana przez gości biznesowych podczas pobytu w Krakowie w roku 2009 (w %)

Rodzaj bazy	Udział w konferencji, kongresie		Udział w szkoleniu		Firmowy wyjazd integracyjny		Sprawy służbowe (biznes)		Cele biznesowe ogółem		
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Ogółem
Dom Pielgrzyma	0	0	1,41	0	0	0	0,00	0	0,60	0	0,36
Inny obiekt (m.in. domy studenckie)	25,00	0	5,62	16,67	0	0	1,21	0	2,98	4,72	3,65
Brak odpowiedzi ⁴⁰	25,00	19,23	18,31	3,33	10,53	12,5	38,55	6,82	28,57	9,43	21,17

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 69. Struktura turystów biznesowych nocujących w Krakowie w roku 2009 w hotelach, według kategorii (w %)

Kategoria hotelu	Udział w konferencji, kongresie		Udział w szkoleniu		Firmowy wyjazd integracyjny		Sprawy służbowe (biznes)		Cele biznesowe ogółem		
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Ogółem
*	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
**	0	15,79	26,67	6,67	0	0	3,70	0	9,62	5,80	7,44
***	0	10,53	46,67	33,33	33,33	33,3	59,26	19,36	44,23	20,29	30,57
****	80,00	52,63	20,00	46,67	25,00	33,3	25,93	67,74	30,77	57,97	46,28
*****	20,00	5,26	0	0	8,34	16,7	3,70	6,45	1,92	4,35	3,31
Bez określania	0	15,79	6,66	13,33	33,33	16,7	7,41	6,45	13,46	11,59	12,40

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 70. Ocena wybranych elementów pobytu gości biznesowych w Krakowie w roku 2009 (w %)

Elementy pobytu	☹%	☺%	☹%	☺%	👍%	Brak informacji
Atmosfera miejscowości	0	0	3,65	22,26	69,71	4,38
Baza noclegowa	0,36	0,36	8,76	33,21	41,97	15,34
Bezpieczeństwo	2,55	2,19	24,82	46,35	12,41	11,68
Czystość na ulicach	8,39	8,03	24,09	32,85	12,41	14,23
Dojazd do Krakowa	3,28	7,66	21,90	47,08	14,23	5,85
Dostępność bankomatów	0	0,73	10,95	46,35	21,53	20,44
Dostępność do Internetu	1,09	1,82	13,14	36,50	16,79	30,66
Gastronomia	0,36	0,36	8,03	38,69	48,18	4,38
Gościnność	0,73	0,73	8,76	32,48	44,53	12,77
Imprezy kulturalne masowe	0,36	0	9,12	23,36	19,34	47,82
Wydarzenia kulturalne	0,36	0,36	9,12	21,91	18,25	50,00
Informacja turystyczna	0	1,46	18,98	25,91	12,04	41,61
Jakość obsługi turystycznej	0,36	1,46	18,98	35,04	25,91	18,25
Możliwość płatności kartą kredytową	0	1,09	11,68	28,47	21,90	36,86
Oznakowanie turystyczne	0	1,09	20,44	45,62	17,15	15,70
Rozrywka (dyskoteki, kluby, puby)	0,36	0,73	9,12	22,99	20,81	45,99
Toalety publiczne	3,28	10,22	25,91	25,91	6,20	28,48
Transport lokalny	3,65	7,66	16,79	27,74	9,49	34,67
Usługi przewodnickie	0,36	1,46	13,14	21,53	24,82	38,69
Życzliwość mieszkańców	0	1,46	12,04	36,50	37,96	12,04

Źródło: Opracowanie własne

40 W tym: jednodniowi odwiedzający, nieokreślający rodzaju miejsca noclegu oraz w ogóle nieudzielający odpowiedzi na pytanie odnośnie zakwaterowania.

Tab. 71. Ocena wybranych elementów pobytu krajowych gości biznesowych w Krakowie w roku 2009 (w %)

Elementy pobytu	👍%	👎%	☹️%	😊%	👉%	Brak informacji
Atmosfera miejscowości	0	0	4,17	21,43	70,23	4,17
Baza noclegowa	0,60	0	9,52	30,36	38,10	21,42
Bezpieczeństwo	2,98	2,38	25,60	43,45	11,90	13,69
Czystość na ulicach	10,71	8,93	28,57	27,98	7,74	16,07
Dojazd do Krakowa	3,57	10,12	23,21	47,02	11,31	4,77
Dostępność bankomatów	0	1,19	10,71	48,21	23,22	16,67
Dostępność do Internetu	0	2,38	13,10	30,36	17,86	36,30
Gastronomia	0,60	0	4,75	45,24	45,24	4,17
Gościnność	0,60	1,19	10,71	26,79	44,64	16,07
Imprezy kulturalne masowe	0,60	0	6,55	22,62	20,83	49,40
Wydarzenia kulturalne	0,60	0	7,14	17,86	19,05	55,35
Informacja turystyczna	0	1,19	19,64	25,00	5,95	48,22
Jakość obsługi turystycznej	0,60	1,19	18,45	37,50	23,21	19,05
Możliwość płatności kartą kredytową	0	0,60	10,71	26,19	22,62	39,88
Oznakowanie turystyczne	0	1,19	22,02	44,64	16,67	15,48
Rozrywka (dyskoteki, kluby, puby)	0,60	0,60	7,74	22,61	19,64	48,81
Toalety publiczne	4,17	11,31	26,79	22,01	4,17	31,55
Transport lokalny	4,76	8,33	16,67	26,79	7,14	36,31
Usługi przewodnickie	0,60	1,18	13,10	19,64	15,48	50,00
Życzliwość mieszkańców	0	1,78	11,31	36,31	38,10	12,50

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 72. Ocena wybranych elementów pobytu zagranicznych gości biznesowych w Krakowie w roku 2009 (w %)

Elementy pobytu	👍%	👎%	☹️%	😊%	👉%	Brak informacji
Atmosfera miejscowości	0	0	2,83	23,58	68,87	4,72
Baza noclegowa	0	0,94	7,55	37,74	48,11	5,66
Bezpieczeństwo	1,89	1,89	23,58	50,94	13,21	8,49
Czystość na ulicach	4,72	6,60	16,98	40,57	19,81	11,32
Dojazd do Krakowa	2,83	3,77	19,81	47,17	18,87	7,55
Dostępność bankomatów	0	0	11,32	43,40	18,87	26,41
Dostępność do Internetu	2,83	0,94	13,21	46,23	15,09	21,70
Gastronomia	0	0,94	13,21	28,30	52,83	4,72
Gościnność	0,94	0	5,66	41,51	44,34	7,55
Imprezy kulturalne masowe	0	0	13,21	24,53	16,98	45,28
Wydarzenia kulturalne	0	0,94	12,26	28,30	16,98	41,52
Informacja turystyczna	0	1,89	17,92	27,36	21,70	31,13
Jakość obsługi turystycznej	0	1,89	19,81	31,13	30,19	16,98
Możliwość płatności kartą kredytową	0	1,89	13,21	32,08	20,75	32,07
Oznakowanie turystyczne	0	0,94	17,92	47,17	17,92	16,05
Rozrywka (dyskoteki, kluby, puby)	0	0,94	11,32	23,58	22,64	41,52
Toalety publiczne	1,89	8,49	24,53	32,08	9,43	23,58
Transport lokalny	1,89	6,60	16,98	29,25	13,21	32,07
Usługi przewodnickie	0	1,89	13,21	24,53	39,62	20,75
Życzliwość mieszkańców	0	0,94	13,21	36,79	37,74	11,32

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 73. Średnia kwota wydatku turystycznego na osobę ponoszonego przez gości biznesowych podczas pobytu w Krakowie w roku 2009 (w zł)

	Udział w konferencji, kongresie		Udział w szkoleniu		Firmowy wyjazd integracyjny		Sprawy służbowe (biznes)		Cele biznesowe ogółem		
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Ogółem
Wydatek średni	174	955	214	626	154	1250	384	1157	295	946	511

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 74. Deklaracje gości biznesowych odwiedzających Kraków w roku 2009 o możliwości wydatkowania większych sum pieniężnych (w %)

Rodzaj deklaracji	Udział w konferencji, kongresie		Udział w szkoleniu		Firmowy wyjazd integracyjny		Sprawy służbowe (biznes)		Cele biznesowe ogółem		
	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Kraj.	Zagr.	Ogółem
Tak ⁴¹	50,00	46,15	33,80	33,33	36,84	50,00	40,96	56,82	37,5	46,23	40,88
Nie	50,00	50,00	66,20	60,00	63,16	50,00	59,04	40,91	62,5	50,00	57,66
Brak odpowiedzi	0	3,85	0	6,67	0	0	0	2,27	0	3,77	1,46

Źródło: Opracowanie własne

⁴¹ Cele dodatkowych wydatków: zwiedzanie, kultura, edukacja, książki, gastronomia, rozrywka, rekreacja, przedłużenie pobytu, pamiątki i inne zakupy.

Aneks 2. Charakterystyka najważniejszych zagranicznych rynków turystycznych w Krakowie w roku 2009

1. Wielka Brytania

Źródło informacji o Krakowie	%
Targi turystyczne	11,21
Prasa	8,33
Radio	5,17
Telewizja	18,97
Katalogi biur podróży	28,16
Przewodniki	27,59
Foldery/ulotki	12,07
Rodzina, znajomi	44,83
Strony internetowe	28,45
Polskie placówki dyplomatyczne	0
Polskie ośrodki informacji turystycznej	0
Szkoła	17,82
Brak wcześniejszej informacji	4,31
Inne źródło informacji	1,72

Częstotliwość odwiedzin Krakowa	%
Pierwszy raz	75,86
Drugi raz	18,68
Kilka razy	2,59
Często	1,72
Brak informacji	1,15

Kategoria hotelu	%
*	0
**	1,45
***	39,13
****	18,12
*****	3,62
Brak informacji	37,68

Organizator przyjazdu	%
We własnym zakresie	60,92
Rodzina	1,72
Znajomi	9,20
Biuro podróży	23,85
Internetowe biuro podróży	1,15
Zakład pracy	2,01
Szkoła	1,15
Parafia (Kościół)	0
Inna instytucja	0

Towarzystwo w podróży	%
Przyjaciele	45,41
Rodzina	31,61
Grupa zorganizowana	10,34
Nikt	5,17
Znajomi	7,47
Brak informacji	0

Cel przyjazdu	%
Zwiedzanie zabytków	70,98
Wypoczynek	70,69
Rozrywka	47,70
Odwiedziny krewnych	1,72
Odwiedziny znajomych	3,16
Zakupy	16,38
Poznanie walorów przyrody	14,08
Udział w imprezie kulturalnej	5,46
Cel religijny	3,74
Odnowa duchowa	1,44
Edukacja	10,63
Tranzyt	3,16
Odwiedziny miejsc rodzinnych	1,72
Udział w szkoleniu	0,29
Udział w kongresie, konferencji	0,57
Sprawy służbowe	1,44
Cel zdrowotny	0
Turystyka aktywna	3,16
Udział w zawodach sportowych	0,29
Integracja z firmą	0,57
Inny cel (wieczór kawalerski, tydzień kawalerski, wakacje)	5,75

Deklaracje wyższych wydatków	%
Tak	50,00
Nie	49,43
Brak informacji	0,57

Zamiar ponownych odwiedzin Krakowa	%
Na pewno tak	27,87
Raczej tak	41,96
Nie wiem	20,40
Raczej nie	5,46
Na pewno nie	2,30
Brak informacji	2,01

Długość pobytu	%
Do 3 godzin	3,16
1 dzień bez noclegu	4,31
1 noc	4,60
2 noce	6,90
3 noce	20,40
4 noce	19,83
5 nocy	17,24
6 nocy	9,48
7 nocy	5,46
8-14 nocy	2,59
15-20 nocy	0
Więcej niż 20 nocy	0,29
Brak informacji	5,74

Średni wydatek (bez kosztów dojazdu) – 680 zł

Miejsce noclegu	%
Hotel	39,66
Motel	2,87
Pensjonat	0,86
Dom wycieczkowy	1,15
Schronisko	2,59
Kemping lub pole namiotowe	0,29
Kwarta prywatna / apartament	3,74
Rodzina	1,15
Znajomi	1,15
Własny dom / mieszkanie	0,29
Hostel	35,62
Dom Pielgrzyma	0,57
Inny obiekt	2,30
Brak informacji	7,76

Wykorzystywany środek transportu	%
Samolot rejsowy	2,59
Samolot tanich linii	0,00
Samolot czarterowy	22,99
Samochód	1,15
Pociąg	2,59
Autokar turystyczny	60,06
Autobus linii regularnej	1,72
Bus	0,86
Inny	7,47
Brak informacji	0,57

Zamiar rekomendacji Krakowa znajomym	%
Tak	92,53
Nie	0,29
Nie wiem	4,31
Brak informacji	2,87

Ocena wybranych aspektów pobytu	👎%	☹️%	😐%	😊%	👍%	Brak informacji
Atmosfera miejscowości	0,00	0,00	0,29	21,84	74,42	3,45
Baza noclegowa	0,00	0,29	7,18	33,05	47,70	11,78
Bezpieczeństwo	0,29	0,29	14,65	38,50	35,06	11,21
Czystość na ulicach	1,72	4,31	19,83	33,05	30,46	10,63
Dojazd do Krakowa	0,86	2,01	15,52	33,05	24,14	24,42
Dostępność bankomatów	0,29	0,86	10,34	30,75	32,76	25,00
Dostępność do Internetu	0,29	0,29	9,77	26,44	23,27	39,94
Gastronomia	0,00	0,00	5,17	27,01	52,01	15,81
Gościnność	0,00	0,29	4,60	26,43	47,99	20,69
Imprezy kulturalne masowe	0,00	0,57	7,47	18,97	18,39	54,60
Wydarzenia kulturalne	0,00	0,00	6,61	18,10	16,38	58,91
Informacja turystyczna	0,00	0,29	10,92	30,17	20,69	37,93
Jakość obsługi turystycznej	0,00	0,86	14,37	32,47	28,16	24,14
Możliwość płatności kartą kredytową	0,00	1,44	8,04	27,59	30,75	32,18
Oznakowanie turystyczne	0,00	2,59	8,33	33,33	20,69	35,06
Rozrywka (dyskoteki, kluby, puby)	0,00	0,29	5,46	26,15	37,35	30,75
Toalety publiczne	4,88	10,06	31,32	25,00	8,05	20,69
Transport lokalny	1,44	5,17	19,83	31,90	18,39	23,27
Usługi przewodnickie	0,00	0,29	10,92	18,10	20,11	50,58
Życzliwość mieszkańców	0,00	0,86	5,46	31,32	46,27	16,09

Noclegi w Krakowie	%	Wielkość szacunkowa
Tak (turyści)	92,25	556 730
Nie (odwiedzający jednodniowi)	7,18	43 330
Brak informacji	0,57	3 440
Razem	100,00	603 500

2. Niemcy

Źródło informacji o Krakowie	%
Targi turystyczne	6,99
Prasa	20,28
Radio	7,69
Telewizja	19,58
Katalogi biur podróży	20,98
Przewodniki	22,38
Foldery/ulotki	12,59
Rodzina, znajomi	48,95
Strony internetowe	24,48
Polskie placówki dyplomatyczne	0,00
Polskie ośrodki informacji turystycznej	0,00
Szkoła	41,96
Brak wcześniejszej informacji	3,50
Inne źródło informacji	9,79

Częstotliwość odwiedzin Krakowa	%
Pierwszy raz	54,54
Drugi raz	29,37
Kilka razy	9,79
Często	3,50
Brak informacji	2,80

Kategoria hotelu	%
*	0,00
**	1,16
***	37,21
****	47,67
*****	1,16
Brak informacji	12,80

Organizator przyjazdu	%
We własnym zakresie	44,76
Rodzina	4,20
Znajomi	5,59
Biuro podróży	27,97
Internetowe biuro podróży	1,40
Zakład pracy	4,90
Szkoła	7,69
Parafia (Kościół)	1,40
Inna instytucja	2,10

Towarzystwo w podróży	%
Przyjaciele	23,78
Rodzina	27,97
Grupa zorganizowana	37,76
Nikt	7,69
Znajomi	0,70
Brak informacji	2,10

Cel przyjazdu	%
Zwiedzanie zabytków	69,23
Wypoczynek	69,23
Rozrywka	27,97
Odwiedziny krewnych	3,50
Odwiedziny znajomych	4,90
Zakupy	17,48
Poznanie walorów przyrody	28,67
Udział w imprezie kulturalnej	17,48
Cel religijny	9,79
Odnowa duchowa	7,69
Edukacja	13,99
Tranzyt	8,39
Odwiedziny miejsc rodzinnych	2,80
Udział w szkoleniu	4,20
Udział w kongresie, konferencji	2,80
Sprawy służbowe	2,80
Cel zdrowotny	0,00
Turystyka aktywna	5,59
Udział w zawodach sportowych	1,40
Integracja z firmą	2,10
Inny cel (wieczór kawalerski, tydzień kawalerski, wakacje)	2,10

Deklaracje wyższych wydatków	%
Tak	60,14
Nie	38,46
Brak informacji	1,40

Zamiar ponownych odwiedzin Krakowa	%
Na pewno tak	23,08
Raczej tak	41,26
Nie wiem	24,48
Raczej nie	2,10
Na pewno nie	6,29
Brak informacji	2,80

Długość pobytu	%
Do 3 godzin	1,40
1 dzień bez noclegu	4,90
1 noc	0,70
2 noce	11,19
3 noce	15,38
4 noce	18,88
5 nocy	17,48
6 nocy	13,99
7 nocy	6,99
8-14 nocy	4,20
15-20 nocy	0,00
Więcej niż 20 nocy	0,00
Brak informacji	4,89

Sredni wydatek (bez kosztów dojazdu) – 635 zł

Miejsce noclegu	%
Hotel	60,14
Motel	0,70
Pensjonat	0,00
Dom wycieczkowy	1,40
Schronisko	1,40
Kemping lub pole namiotowe	0,70
Zakład uzdrowski	0,00
Kwarta prywatna / apartament	5,59
Rodzina	0,70
Znajomi	1,40
Własny dom / mieszkanie	0,00
Hostel	17,48
Dom Pielgrzyma	1,40
Inny obiekt	1,40
Brak informacji	6,99

Wykorzystywany środek transportu	%
Samolot rejsowy	31,47
Samolot tanich linii	29,37
Samolot czarterowy	3,50
Samochód	18,88
Pociąg	11,19
Autokar turystyczny	1,40
Autobus linii regularnej	0,70
Bus	2,10
Inny	1,40
Brak informacji	0,00

Zamiar rekomendacji Krakowa znajomym	%
Tak	81,82
Nie	1,40
Nie wiem	13,99
Brak informacji	2,80

Ocena wybranych aspektów pobytu	☹%	☺%	☹%	☺%	👍%	Brak informacji
Atmosfera miejscowości	0,00	0,00	4,90	27,27	65,73	2,10
Baza noclegowa	0,70	1,40	8,39	48,25	34,97	6,29
Bezpieczeństwo	1,40	2,10	25,17	51,75	11,19	8,39
Czystość na ulicach	6,29	9,79	24,48	38,46	14,69	6,29
Dojazd do Krakowa	1,40	6,29	25,17	48,95	10,49	7,69
Dostępność bankomatów	0,00	0,70	14,69	42,66	16,78	25,17
Dostępność do Internetu	0,70	2,80	13,99	30,77	23,78	27,97
Gastronomia	0,00	1,40	8,39	39,86	45,45	4,90
Gościnność	0,70	0,00	9,09	39,86	40,56	9,79
Imprezy kulturalne masowe	0,00	0,00	8,39	23,78	20,28	47,55
Wydarzenia kulturalne	0,00	0,00	9,79	19,58	22,38	48,25
Informacja turystyczna	0,00	2,10	18,88	43,36	18,88	16,78
Jakość obsługi turystycznej	0,70	3,50	20,28	29,37	18,88	27,27
Możliwość płatności kartą kredytową	0,00	1,40	11,19	32,87	23,08	31,47
Oznakowanie turystyczne	0,70	3,50	14,69	47,55	18,18	15,38
Rozrywka (dyskoteki, kluby, puby)	0,00	0,00	12,59	27,97	20,28	39,16
Toalety publiczne	2,80	11,19	24,48	33,57	11,19	16,78
Transport lokalny	0,00	6,99	20,98	30,77	10,49	30,77
Usługi przewodnickie	1,40	0,70	13,99	32,17	28,67	23,08
Życzliwość mieszkańców	0,00	0,70	11,89	44,76	34,97	7,69

Noclegi w Krakowie	%	Wielkość szacunkowa
Tak (turyści)	93,01	230 665
Nie (odwiedzający jednodniowi)	6,99	17 335
Brak informacji	0,00	0
Razem	100,00	248 000

3. Francja

Źródło informacji o Krakowie	%
Targi turystyczne	3,06
Prasa	14,29
Radio	12,24
Telewizja	20,41
Katalogi biur podróży	30,61
Przewodniki	32,65
Foldery/ulotki	13,27
Rodzina, znajomi	44,90
Strony internetowe	30,61
Polskie placówki dyplomatyczne	0,00
Polskie ośrodki informacji turystycznej	0,00
Szkoła	18,37
Brak wcześniejszej informacji	6,12
Inne źródło informacji	1,02

Częstotliwość odwiedzin Krakowa	%
Pierwszy raz	72,45
Drugi raz	14,29
Kilka razy	4,08
Często	8,16
Brak informacji	1,02

Kategoria hotelu	%
*	0,00
**	3,70
***	46,30
****	29,63
*****	1,85
Brak informacji	18,52

Organizator przyjazdu	%
We własnym zakresie	62,24
Rodzina	5,10
Znajomi	5,10
Biuro podróży	17,36
Internetowe biuro podróży	0,00
Zakład pracy	5,10
Szkoła	1,02
Parafia (Kościół)	2,04
Inna instytucja	2,04

Towarzystwo w podróży	%
Przyjaciele	34,69
Rodzina	28,58
Grupa zorganizowana	14,29
Nikt	9,18
Znajomi	12,24
Brak informacji	1,02

Cel przyjazdu	%
Zwiedzanie zabytków	71,43
Wypoczynek	53,06
Rozrywka	34,69
Odwiedziny krewnych	3,06
Odwiedziny znajomych	8,16
Zakupy	13,27
Poznanie walorów przyrody	15,31
Udział w imprezie kulturalnej	10,20
Cel religijny	5,10
Odnowa duchowa	5,10
Edukacja	4,08
Tranzyt	7,14
Odwiedziny miejsc rodzinnych	11,22
Udział w szkoleniu	2,04
Udział w kongresie, konferencji	3,06
Sprawy służbowe	4,08
Cel zdrowotny	0,00
Turystyka aktywna	8,16
Udział w zawodach sportowych	1,02
Integracja z firmą	0,00
Inny cel (wakacje, DJ Party, polowanie, polskie jedzenie)	11,22

Deklaracje wyższych wydatków	%
Tak	54,08
Nie	43,88
Brak informacji	2,04

Zamiar ponownych odwiedzin Krakowa	%
Na pewno tak	29,59
Raczej tak	36,74
Nie wiem	20,41
Raczej nie	7,14
Na pewno nie	4,08
Brak informacji	2,04

Długość pobytu	%
Do 3 godzin	3,06
1 dzień bez noclegu	3,06
1 noc	3,06
2 noce	8,16
3 noce	7,14
4 noce	17,35
5 nocy	10,21
6 nocy	18,37
7 nocy	9,18
8-14 nocy	8,16
15-20 nocy	4,08
Więcej niż 20 nocy	0,00
Brak informacji	8,17

Średni wydatek (bez kosztów dojazdu) – 745 zł

Miejsce noclegu	%
Hotel	55,10
Motel	0,00
Pensjonat	0,00
Dom wycieczkowy	0,00
Schronisko	1,02
Kemping lub pole namiotowe	0,00
Kwarta prywatna / apartament	3,06
Rodzina	1,02
Znajomi	1,02
Własny dom / mieszkanie	1,02
Hostel	24,49
Dom Pielgrzyma	2,04
Inny obiekt	1,02
Brak informacji	10,21

Wykorzystywany środek transportu	%
Samolot rejsowy	29,59
Samolot tanich linii	46,95
Samolot czarterowy	0,00
Samochód	8,16
Pociąg	8,16
Autokar turystyczny	1,02
Autobus linii regularnej	0,00
Bus	0,00
Inny	0,00
Brak informacji	6,12

Zamiar rekomendacji Krakowa znajomym	%
Tak	87,76
Nie	0,00
Nie wiem	9,18
Brak informacji	3,06

Ocena wybranych aspektów pobytu	👎%	😞%	😐%	😊%	👍%	Brak informacji
Atmosfera miejscowości	0,00	0,00	1,02	21,43	70,41	7,14
Baza noclegowa	0,00	1,02	7,14	44,90	33,67	13,27
Bezpieczeństwo	0,00	0,00	22,45	37,75	26,53	13,27
Czystość na ulicach	1,02	6,12	21,43	33,67	25,52	12,24
Dojazd do Krakowa	1,02	2,04	11,22	44,90	19,39	21,43
Dostępność bankomatów	0,00	2,04	10,20	32,65	25,52	29,59
Dostępność do Internetu	1,02	1,02	12,24	38,78	14,29	32,65
Gastronomia	0,00	1,02	6,11	39,80	39,80	13,27
Gościnność	1,02	2,04	4,08	36,73	36,73	19,40
Imprezy kulturalne masowe	1,02	0,00	7,14	27,55	19,39	44,90
Wydarzenia kulturalne	2,04	0,00	4,08	27,55	21,43	44,90
Informacja turystyczna	0,00	3,06	13,27	35,71	18,37	29,59
Jakość obsługi turystycznej	0,00	0,00	11,22	48,98	18,37	21,43
Możliwość płatności kartą kredytową	0,00	2,04	10,20	30,62	24,49	32,65
Oznakowanie turystyczne	0,00	4,08	18,37	33,67	23,47	20,41
Rozrywka (dyskoteki, kluby, puby)	4,08	1,02	4,08	29,59	35,71	25,52
Toalety publiczne	4,08	4,08	26,54	32,65	10,20	22,45
Transport lokalny	0,00	0,00	20,41	30,61	17,35	31,63
Usługi przewodnickie	0,00	0,00	6,12	30,61	26,54	36,73
Życzliwość mieszkańców	0,00	3,06	4,08	34,70	36,73	21,43

Noclegi w Krakowie	%	Wielkość szacunkowa
Tak (turyści)	89,80	152 550
Nie (odwiedzający jednodniowi)	9,18	15 600
Brak informacji	1,02	1 750
Razem	100,00	169 900

4. Włochy

Źródło informacji o Krakowie	%
Targi turystyczne	4,48
Prasa	13,43
Radio	5,97
Telewizja	32,84
Katalogi biur podróży	20,90
Przewodniki	31,34
Foldery/ulotki	4,48
Rodzina, znajomi	47,76
Strony internetowe	32,84
Polskie placówki dyplomatyczne	0,00
Polskie ośrodki informacji turystycznej	0,00
Szkoła	40,30
Brak wcześniejszej informacji	1,49
Inne źródło informacji	2,99

Częstotliwość odwiedzin Krakowa	%
Pierwszy raz	67,16
Drugi raz	25,37
Kilka razy	2,99
Często	1,49
Brak informacji	2,99

Kategoria hotelu	%
*	0,00
**	10,35
***	51,72
****	27,59
*****	0,00
Brak informacji	10,34

Organizator przyjazdu	%
We własnym zakresie	53,73
Rodzina	4,48
Znajomi	2,99
Biuro podróży	25,37
Internetowe biuro podróży	0,00
Zakład pracy	2,99
Szkoła	1,49
Parafia (Kościół)	8,95
Inna instytucja	0,00

Towarzystwo w podróży	%
Przyjaciele	28,36
Rodzina	23,88
Grupa zorganizowana	37,31
Nikt	5,97
Znajomi	4,48
Brak informacji	0,00

Cel przyjazdu	%
Zwiedzanie zabytków	61,19
Wypoczynek	67,16
Rozrywka	16,42
Odwiedziny krewnych	1,49
Odwiedziny znajomych	8,96
Zakupy	10,45
Poznanie walorów przyrody	22,39
Udział w imprezie kulturalnej	23,88
Cel religijny	40,30
Odnowa duchowa	16,42
Edukacja	2,99
Tranzyt	16,42
Odwiedziny miejsc rodzinnych	7,46
Udział w szkoleniu	1,49
Udział w kongresie, konferencji	4,48
Sprawy służbowe	4,48
Cel zdrowotny	1,49
Turystyka aktywna	2,99
Udział w zawodach sportowych	1,49
Integracja z firmą	0,00
Inny cel (wakacje, DJ Party, polowanie, polskie jedzenie)	5,97

Deklaracje wyższych wydatków	%
Tak	59,70
Nie	38,81
Brak informacji	1,49

Zamiar ponownych odwiedzin Krakowa	%
Na pewno tak	10,45
Raczej tak	52,24
Nie wiem	26,86
Raczej nie	7,46
Na pewno nie	2,99
Brak informacji	0,00

Długość pobytu	%
Do 3 godzin	4,48
1 dzień bez noclegu	2,98
1 noc	2,98
2 noce	5,97
3 noce	10,45
4 noce	8,96
5 nocy	40,30
6 nocy	7,46
7 nocy	5,97
8-14 nocy	5,97
15-20 nocy	1,49
Więcej niż 20 nocy	0,00
Brak informacji	2,99

Średni wydatek (bez kosztów dojazdu) – 749 zł

Miejsce noclegu	%
Hotel	43,28
Motel	0,00
Pensjonat	0,00
Dom wycieczkowy	1,49
Schronisko	4,48
Kemping lub pole namiotowe	0,00
Zakład uzdrowski	0,00
Ośrodek wczasowy	0,00
Kwarta prywatna / apartament	0,00
Rodzina	4,48
Znajomi	4,48
Własny dom / mieszkanie	0,00
Hostel	17,91
Dom Pielgrzyma	10,45
Inny obiekt	2,98
Brak informacji	10,45

Wykorzystywany środek transportu	%
Samolot rejsowy	19,40
Samolot tanich linii	41,79
Samolot czarterowy	4,48
Samochód	10,45
Pociąg	7,46
Autokar turystyczny	11,94
Autobus linii regularnej	2,99
Bus	0,00
Inny	1,49
Brak informacji	0,00

Zamiar rekomendacji Krakowa znajomym	%
Tak	92,54
Nie	1,49
Nie wiem	5,97
Brak informacji	0,00

Ocena wybranych aspektów pobytu	👎%	😞%	😐%	😊%	👍%	Brak informacji
Atmosfera miejscowości	1,49	0,00	4,48	23,88	65,67	4,48
Baza noclegowa	0,00	0,00	5,97	41,79	46,27	5,97
Bezpieczeństwo	1,49	1,49	22,39	43,29	25,37	5,97
Czystość na ulicach	4,48	5,97	22,39	32,83	25,37	8,96
Dojazd do Krakowa	0,00	2,99	25,37	37,31	28,36	5,97
Dostępność bankomatów	1,49	0,00	13,43	40,30	34,33	10,45
Dostępność do Internetu	1,49	0,00	17,91	38,81	23,88	17,91
Gastronomia	1,49	1,49	11,94	41,79	38,81	4,48
Gościnność	1,49	0,00	2,99	43,28	44,78	7,46
Imprezy kulturalne masowe	0,00	0,00	8,96	26,87	25,37	38,80
Wydarzenia kulturalne	0,00	0,00	7,46	23,89	31,34	37,31
Informacja turystyczna	0,00	0,00	20,90	46,27	13,43	19,40
Jakość obsługi turystycznej	0,00	0,00	19,40	43,29	25,37	11,94
Możliwość płatności kartą kredytową	1,49	0,00	8,96	37,31	29,85	22,39
Oznakowanie turystyczne	1,49	0,00	13,44	37,31	31,34	16,42
Rozrywka (dyskoteki, kluby, puby)	0,00	0,00	8,96	22,39	26,86	41,79
Toalety publiczne	2,99	1,49	23,88	37,31	13,43	20,90
Transport lokalny	1,49	2,99	26,86	35,82	16,42	16,42
Usługi przewodnickie	1,49	0,00	4,48	32,84	37,31	23,88
Życzliwość mieszkańców	0,00	0,00	4,48	31,34	50,75	13,43

Noclegi w Krakowie	%	Wielkość szacunkowa
Tak (turyści)	10,45	12 130
Nie (odwiedzający jednodniowi)	89,55	103 970
Brak informacji	0,00	0
Razem	100,00	116 100

5. USA

Źródło informacji o Krakowie	%
Targi turystyczne	1,64
Prasa	11,48
Radio	6,56
Telewizja	13,11
Katalogi biur podróży	3,28
Przewodniki	9,84
Foldery/ulotki	3,28
Rodzina, znajomi	62,30
Strony internetowe	21,31
Polskie placówki dyplomatyczne	0,00
Polskie ośrodki informacji turystycznej	0,00
Szkoła	40,98
Brak wcześniejszej informacji	4,92
Inne źródło informacji	11,48

Częstotliwość odwiedzin Krakowa	%
Pierwszy raz	36,07
Drugi raz	19,67
Kilka razy	39,34
Często	3,28
Brak informacji	1,64

Kategoria hotelu	%
*	0,00
**	0,00
***	11,11
****	55,56
*****	5,55
Brak informacji	27,78

Organizator przyjazdu	%
We własnym zakresie	60,65
Rodzina	11,47
Znajomi	9,84
Biuro podróży	9,84
Internetowe biuro podróży	0,00
Zakład pracy	0,00
Szkoła	6,56
Parafia (Kościół)	1,64
Inna instytucja	0,00

Towarzystwo w podróży	%
Przyjaciele	22,95
Rodzina	50,82
Grupa zorganizowana	9,84
Nikt	9,84
Znajomi	4,92
Brak informacji	1,63

Cel przyjazdu	%
Zwiedzanie zabytków	70,49
Wypoczynek	73,77
Rozrywka	31,15
Odwiedziny krewnych	27,87
Odwiedziny znajomych	29,51
Zakupy	36,07
Poznanie walorów przyrody	22,95
Udział w imprezie kulturalnej	13,11
Cel religijny	24,59
Odnowa duchowa	6,56
Edukacja	11,48
Tranzyt	8,20
Odwiedziny miejsc rodzinnych	14,75
Udział w szkoleniu	1,64
Udział w kongresie, konferencji	0,00
Sprawy służbowe	4,92
Cel zdrowotny	4,92
Turystyka aktywna	1,64
Udział w zawodach sportowych	1,64
Integracja z firmą	0,00
Inny cel	1,64

Deklaracje wyższych wydatków	%
Tak	59,02
Nie	40,98
Brak informacji	0,00

Zamiar ponownych odwiedzin Krakowa	%
Na pewno tak	27,87
Raczej tak	42,62
Nie wiem	19,67
Raczej nie	8,20
Na pewno nie	0,00
Brak informacji	1,64

Długość pobytu	%
Do 3 godzin	0,00
1 dzień bez noclegu	8,20
1 noc	4,92
2 noce	4,92
3 noce	11,48
4 noce	13,11
5 nocy	16,39
6 nocy	3,28
7 nocy	11,48
8-14 nocy	14,75
15-20 nocy	3,28
Więcej niż 20 nocy	6,56
Brak informacji	1,63

Średni wydatek (bez kosztów dojazdu) – 759 zł

Miejsce noclegu	%
Hotel	29,51
Motel	0,00
Pensjonat	0,00
Dom wycieczkowy	0,00
Schronisko	0,00
Kemping lub pole namiotowe	0,00
Zakład uzdrowski	0,00
Ośrodek wczasowy	0,00
Kwarta prywatna / apartament	11,47
Rodzina	9,84
Znajomi	9,84
Własny dom / mieszkanie	0,00
Hostel	21,31
Dom Pielgrzyma	0,00
Inny obiekt	3,28
Brak informacji	14,75

Wykorzystywany środek transportu	%
Samolot rejsowy	37,70
Samolot tanich linii	16,39
Samolot czarterowy	0,00
Samochód	22,95
Pociąg	8,20
Autokar turystyczny	3,28
Autobus linii regularnej	1,64
Bus	1,64
Inny	3,28
Brak informacji	4,92

Zamiar rekomendacji Krakowa znajomym	%
Tak	93,44
Nie	0,00
Nie wiem	4,92
Brak informacji	1,64

Ocena wybranych aspektów pobytu	👎%	😞%	😐%	😊%	👍%	Brak informacji
Atmosfera miejscowości	0,00	0,00	3,28	24,59	70,49	1,64
Baza noclegowa	0,00	1,64	9,83	36,07	36,07	16,39
Bezpieczeństwo	1,64	4,92	29,51	32,78	22,95	8,20
Czystość na ulicach	6,56	14,75	40,99	14,75	16,39	6,56
Dojazd do Krakowa	3,28	6,56	27,87	34,43	18,02	9,84
Dostępność bankomatów	0,00	1,64	22,95	44,26	21,31	9,84
Dostępność do Internetu	0,00	0,00	19,67	37,71	22,95	19,67
Gastronomia	0,00	0,00	11,48	29,51	55,73	3,28
Gościnność	0,00	0,00	9,84	34,43	47,53	8,20
Imprezy kulturalne masowe	0,00	1,64	8,19	34,43	24,59	31,15
Wydarzenia kulturalne	0,00	1,64	8,19	34,43	21,31	34,43
Informacja turystyczna	0,00	0,00	26,23	44,27	13,11	16,39
Jakość obsługi turystycznej	0,00	0,00	22,95	44,27	18,03	14,75
Możliwość płatności kartą kredytową	0,00	1,64	11,48	47,54	22,95	16,39
Oznakowanie turystyczne	0,00	0,00	24,59	49,18	19,67	6,56
Rozrywka (dyskoteki, kluby, puby)	0,00	0,00	13,11	27,87	31,15	27,87
Toalety publiczne	3,28	13,11	39,35	21,31	4,92	18,03
Transport lokalny	8,20	9,84	22,95	32,78	8,20	18,03
Usługi przewodnickie	0,00	1,64	11,48	32,78	19,67	34,43
Życzliwość mieszkańców	0,00	1,64	13,11	34,43	44,26	6,56

Noclegi w Krakowie	%	Wielkość szacunkowa
Tak (turyści)	85,25	90 240
Nie (odwiedzający jednodniowi)	14,75	15 610
Brak informacji	0,00	0
Razem	100,00	105 850

6. Hiszpania

Źródło informacji o Krakowie	%
Targi turystyczne	12,00
Prasa	22,00
Radio	18,00
Telewizja	42,00
Katalogi biur podróży	24,00
Przewodniki	30,00
Foldery/ulotki	20,00
Rodzina, znajomi	48,00
Strony internetowe	40,00
Polskie placówki dyplomatyczne	0,00
Polskie ośrodki informacji turystycznej	0,00
Szkoła	22,00
Brak wcześniejszej informacji	2,00
Inne źródło informacji	2,00

Częstotliwość odwiedzin Krakowa	%
Pierwszy raz	80,00
Drugi raz	10,00
Kilka razy	6,00
Często	4,00
Brak informacji	0,00

Kategoria hotelu	%
*	0,00
**	4,54
***	54,55
****	13,64
*****	4,54
Brak informacji	22,73

Organizator przyjazdu	%
We własnym zakresie	50,00
Rodzina	0,00
Znajomi	12,00
Biuro podróży	22,00
Internetowe biuro podróży	0,00
Zakład pracy	6,00
Szkoła	6,00
Parafia (Kościół)	2,00
Inna instytucja	2,00

Towarzystwo w podróży	%
Przyjaciele	40,00
Rodzina	28,00
Grupa zorganizowana	18,00
Nikt	8,00
Znajomi	6,00
Brak informacji	0,00

Cel przyjazdu	%
Zwiedzanie zabytków	78,00
Wypoczynek	70,00
Rozrywka	38,00
Odwiedziny krewnych	0,00
Odwiedziny znajomych	2,00
Zakupy	4,00
Poznanie walorów przyrody	40,00
Udział w imprezie kulturalnej	10,00
Cel religijny	24,00
Odnowa duchowa	12,00
Edukacja	10,00
Tranzyt	2,00
Odwiedziny miejsc rodzinnych	4,00
Udział w szkoleniu	2,00
Udział w kongresie, konferencji	4,00
Sprawy służbowe	0,00
Cel zdrowotny	2,00
Turystyka aktywna	8,00
Udział w zawodach sportowych	2,00
Integracja z firmą	2,00
Inny cel	10,00

Deklaracje wyższych wydatków	%
Tak	66,00
Nie	30,00
Brak informacji	4,00

Zamiar ponownych odwiedzin Krakowa	%
Na pewno tak	26,00
Raczej tak	36,00
Nie wiem	22,00
Raczej nie	10,00
Na pewno nie	4,00
Brak informacji	2,00

Długość pobytu	%
Do 3 godzin	0,00
1 dzień bez noclegu	4,00
1 noc	2,00
2 noce	12,00
3 noce	6,00
4 noce	12,00
5 nocy	28,00
6 nocy	12,00
7 nocy	12,00
8-14 nocy	8,00
15-20 nocy	2,00
Więcej niż 20 nocy	2,00
Brak informacji	0,00

Średni wydatek (bez kosztów dojazdu) – 657 zł

Miejsce noclegu	%
Hotel	44,00
Motel	0,00
Pensjonat	2,00
Dom wycieczkowy	0,00
Schronisko	0,00
Kemping lub pole namiotowe	0,00
Zakład uzdrowski	0,00
Ośrodek wczasowy	0,00
Kwatera prywatna / apartament	2,00
Rodzina	0,00
Znajomi	0,00
Własny dom / mieszkanie	0,00
Hostel	34,00
Dom Pielgrzyma	8,00
Inny obiekt	6,00
Brak informacji	4,00

Wykorzystywany środek transportu	%
Samolot rejsowy	52,00
Samolot tanich linii	32,00
Samolot czarterowy	0,00
Samochód	4,00
Pociąg	10,00
Autokar turystyczny	2,00
Autobus linii regularnej	0,00
Bus	0,00
Inny	0,00
Brak informacji	0,00

Zamiar rekomendacji Krakowa znajomym	%
Tak	96,00
Nie	0,00
Nie wiem	4,00
Brak informacji	0,00

Ocena wybranych aspektów pobytu	👎%	☹️%	😊%	👍%	Brak informacji	
Atmosfera miejscowości	0,00	0,00	42,00	58,00	0,00	
Baza noclegowa	0,00	4,00	2,00	54,00	36,00	4,00
Bezpieczeństwo	2,00	0,00	18,00	48,00	32,00	0,00
Czystość na ulicach	2,00	2,00	28,00	44,00	20,00	4,00
Dojazd do Krakowa	2,00	2,00	16,00	60,00	14,00	6,00
Dostępność bankomatów	0,00	0,00	10,00	60,00	20,00	10,00
Dostępność do Internetu	0,00	4,00	12,00	46,00	28,00	10,00
Gastronomia	0,00	2,00	4,00	46,00	46,00	2,00
Gościnność	0,00	0,00	10,00	34,00	54,00	2,00
Imprezy kulturalne masowe	0,00	0,00	14,00	42,00	18,00	26,00
Wydarzenia kulturalne	0,00	0,00	20,00	36,00	18,00	26,00
Informacja turystyczna	0,00	2,00	22,00	38,00	24,00	14,00
Jakość obsługi turystycznej	0,00	2,00	14,00	44,00	28,00	12,00
Możliwość płatności kartą kredytową	0,00	0,00	8,00	44,00	32,00	16,00
Oznakowanie turystyczne	0,00	4,00	14,00	48,00	28,00	6,00
Rozrywka (dyskoteki, kluby, puby)	0,00	2,00	6,00	48,00	32,00	12,00
Toalety publiczne	0,00	8,00	26,00	40,00	16,00	10,00
Transport lokalny	0,00	4,00	26,00	42,00	18,00	10,00
Usługi przewodnickie	0,00	2,00	8,00	38,00	34,00	18,00
Życzliwość mieszkańców	0,00	0,00	8,00	32,00	56,00	4,00

Noclegi w Krakowie	%	Wielkość szacunkowa
Tak (turyści)	96,00	83 280
Nie (odwiedzający jednodniowi)	4,00	3 470
Brak informacji	0,00	0
Razem	100,00	86 750

7. Irlandia

Źródło informacji o Krakowie	%
Targi turystyczne	10,53
Prasa	2,63
Radio	5,26
Telewizja	28,95
Katalogi biur podróży	21,05
Przewodniki	13,16
Foldery/ulotki	10,53
Rodzina, znajomi	60,53
Strony internetowe	28,95
Polskie placówki dyplomatyczne	0,00
Polskie ośrodki informacji turystycznej	0,00
Szkoła	23,68
Brak wcześniejszej informacji	2,63
Inne źródło informacji	5,26

Częstotliwość odwiedzin Krakowa	%
Pierwszy raz	65,79
Drugi raz	15,79
Kilka razy	10,53
Często	7,89
Brak informacji	0,00

Kategoria hotelu	%
*	0,00
**	7,69
***	69,23
****	7,69
*****	0,00
Brak informacji	15,39

Organizator przyjazdu	%
We własnym zakresie	34,21
Rodzina	2,63
Znajomi	23,68
Biuro podróży	31,58
Internetowe biuro podróży	7,90
Zakład pracy	0,00
Szkoła	0,00
Parafia (Kościół)	0,00
Inna instytucja	0,00

Towarzystwo w podróży	%
Przyjaciele	60,53
Rodzina	21,05
Grupa zorganizowana	10,53
Nikt	2,63
Znajomi	5,26
Brak informacji	0,00

Cel przyjazdu	%
Zwiedzanie zabytków	71,05
Wypoczynek	71,05
Rozrywka	52,63
Odwiedziny krewnych	10,53
Odwiedziny znajomych	18,42
Zakupy	26,32
Poznanie walorów przyrody	34,21
Udział w imprezie kulturalnej	2,63
Cel religijny	7,89
Odnowa duchowa	0,00
Edukacja	0,00
Tranzyt	13,16
Odwiedziny miejsc rodzinnych	10,53
Udział w szkoleniu	0,00
Udział w kongresie, konferencji	0,00
Sprawy służbowe	0,00
Cel zdrowotny	2,63
Turystyka aktywna	2,63
Udział w zawodach sportowych	0,00
Integracja z firmą	0,00
Inny cel (wakacje, DJ Party, polowanie, polskie jedzenie)	2,63

Deklaracje wyższych wydatków	%
Tak	63,16
Nie	34,21
Brak informacji	2,63

Zamiar ponownych odwiedzin Krakowa	%
Na pewno tak	28,95
Raczej tak	55,26
Nie wiem	7,90
Raczej nie	2,63
Na pewno nie	2,63
Brak informacji	2,63

Długość pobytu	%
Do 3 godzin	0,00
1 dzień bez noclegu	0,00
1 noc	7,89
2 noce	2,63
3 noce	13,16
4 noce	36,85
5 nocy	28,95
6 nocy	5,26
7 nocy	0,00
8-14 nocy	5,26
15-20 nocy	0,00
Więcej niż 20 nocy	0,00
Brak informacji	0,00

Średni wydatek (bez kosztów dojazdu) – 593 zł

Miejsce noclegu	%
Hotel	34,21
Motel	2,63
Pensjonat	0,00
Dom wycieczkowy	0,00
Schronisko	0,00
Kemping lub pole namiotowe	0,00
Zakład uzdrowiskowy	0,00
Ośrodek wczasowy	0,00
Kwarta prywatna / apartament	5,26
Rodzina	2,63
Znajomi	7,90
Własny dom / mieszkanie	2,63
Hostel	44,74
Dom Pielgrzyma	0,00
Inny obiekt	0,00
Brak informacji	0,00

Wykorzystywany środek transportu	%
Samolot rejsowy	13,16
Samolot tanich linii	68,42
Samolot czarterowy	2,63
Samochód	2,63
Pociąg	10,53
Autokar turystyczny	0,00
Autobus linii regularnej	0,00
Bus	0,00
Inny	0,00
Brak informacji	2,63

Zamiar rekomendacji Krakowa znajomym	%
Tak	92,11
Nie	0,00
Nie wiem	5,26
Brak informacji	2,63

Ocena wybranych aspektów pobytu	👎%	☹️%	😊%	👍%	Brak informacji	
Atmosfera miejscowości	0,00	0,00	0,00	31,58	63,16	5,26
Baza noclegowa	0,00	0,00	5,26	47,37	34,21	13,16
Bezpieczeństwo	0,00	0,00	26,32	50,00	15,79	7,89
Czystość na ulicach	5,26	10,53	26,32	26,32	21,04	10,53
Dojazd do Krakowa	0,00	5,26	15,79	42,11	15,79	21,05
Dostępność bankomatów	0,00	0,00	15,79	34,21	31,58	18,42
Dostępność do Internetu	0,00	0,00	10,53	36,84	28,95	23,68
Gastronomia	0,00	2,63	0,00	21,05	63,16	13,16
Gościnność	0,00	2,63	0,00	18,42	63,16	15,79
Imprezy kulturalne masowe	0,00	2,63	2,63	28,95	23,68	42,11
Wydarzenia kulturalne	0,00	0,00	5,26	23,68	23,68	47,38
Informacja turystyczna	0,00	0,00	13,16	34,21	15,79	36,84
Jakość obsługi turystycznej	0,00	0,00	13,16	42,11	15,79	28,94
Możliwość płatności kartą kredytową	0,00	0,00	5,26	31,58	31,58	31,58
Oznakowanie turystyczne	0,00	0,00	13,16	55,26	7,90	23,68
Rozrywka (dyskoteki, kluby, puby)	0,00	0,00	7,89	28,95	42,11	21,05
Toalety publiczne	7,90	10,53	28,95	23,68	5,26	23,68
Transport lokalny	2,63	7,89	26,32	23,68	13,16	26,32
Usługi przewodnickie	0,00	0,00	10,53	21,05	15,79	52,63
Życzliwość mieszkańców	2,63	2,63	0,00	23,68	63,16	7,90

Noclegi w Krakowie	%	Wielkość szacunkowa
Tak (turyści)	100,00	65 940
Nie (odwiedzający jednodniowi)	0,00	0
Brak informacji	0,00	0
Razem	100,00	65 940

Spis tabel

Tab. 1.	Wielkość próby w zależności od wielkości populacji generalnej w losowaniu prostym przy różnym poziomie istotności α oraz różnym rzędzie precyzji d	6
Tab. 2.	Ruchome indeksy dynamiki (w %) liczby korzystających z noclegów w Krakowie w miesiącach styczeń – sierpień w latach 2003–2009	8
Tab. 3.	Ruchome indeksy dynamiki (%) liczby korzystających z noclegów w Krakowie w miesiącach wrzesień – grudzień, w latach 2003–2009	8
Tab. 4.	Ruchome indeksy dynamiki (w %) liczby korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2008	9
Tab. 5.	Liczba korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2009, według miesięcy	10
Tab. 6.	Nadwyżka turystów zagranicznych nad turystami krajowymi w Krakowie w latach 2003–2009	13
Tab. 7.	Ruchome indeksy dynamiki liczby korzystających z obiektów turystycznych w Krakowie dla turystów ogółem, krajowych i zagranicznych w latach 2003–2009 (w %)	15
Tab. 8.	Wskaźniki udziału turystów krajowych i zagranicznych w liczbie korzystających z obiektów turystycznych w Krakowie w latach 2003–2009 (w %)	18
Tab. 9.	Wskaźniki sezonowości liczby korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2009, w podziale na turystów ogółem, krajowych i zagranicznych (w %)	19
Tab. 10.	Liczba korzystających z noclegów w Krakowie w kolejnych kwartałach lat 2001–2009	23
Tab. 11.	Udział turystów krajowych i zagranicznych w liczbie korzystających z noclegów w Krakowie oraz kwartalne wskaźniki sezonowości w latach 2001–2009	25
Tab. 12.	Średnie wskaźniki udziału turystów krajowych i turystów zagranicznych w liczbie korzystających z noclegów w Krakowie oraz średnie wskaźniki sezonowości w latach 2001–2009	26
Tab. 13.	Liczba korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2001–2009	27
Tab. 14.	Udziały turystów krajowych i turystów zagranicznych w ogólnej liczbie korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2001–2009	27
Tab. 15.	Ruchome indeksy dynamiki liczby korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2001–2009	27
Tab. 16.	Szacunkowa liczba gości odwiedzających Kraków w latach 2003–2009	30
Tab. 17.	Szacunkowa liczba turystów w Krakowie w latach 2003–2009	32
Tab. 18.	Szacunkowa liczba gości odwiedzających Kraków w drugich i trzecich kwartałach lat 2003–2009	33

Tab. 19. Struktura przyjazdów cudzoziemców do Krakowa w latach 2003–2009, według wybranych państw (w %)	34
Tab. 20. Udział Polonii w przyjazdach do Krakowa w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009	40
Tab. 21. Struktura udziału Polonii w przyjazdach do Krakowa w latach 2008, 2009	41
Tab. 22. Struktura przyjazdów Polaków do Krakowa z miejsca zamieszkania w latach 2003–2009 według województw	44
Tab. 23. Struktura procentowa przyjazdów do Krakowa w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, według miejsc zamieszkania odwiedzających	47
Tab. 24. Struktura przyjazdów do Krakowa w latach 2004–2009, według płci (w %)	50
Tab. 25. Struktura przyjazdów do Krakowa odwiedzających krajowych i zagranicznych w latach 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, według wieku	51
Tab. 26. Struktura przyjazdów do Krakowa odwiedzających krajowych i zagranicznych w latach 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, według wykształcenia	53
Tab. 27. Struktura przyjazdów do Krakowa w latach 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, według statusu zawodowego	55
Tab. 28. Struktura przyjazdów do Krakowa odwiedzających krajowych i zagranicznych w latach 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, według statusu materialnego	57
Tab. 29. Struktura odwiedzających z kraju, według kierunków przyjazdów	58
Tab. 30. Przyjazdy zagraniczne do Krakowa w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, według miejsca, z którego nastąpił przyjazd	60
Tab. 31. Przyjazdy do Krakowa w latach 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, według towarzyszących osób	61
Tab. 32. Struktura czasowa pobytu osób odwiedzających Kraków w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009	62
Tab. 33. Struktura celów przyjazdu Polaków i obcokrajowców do Krakowa w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008	64
Tab. 34. Główny cel przyjazdu do Krakowa odwiedzających ogółem w latach 2003–2006 i 2008–2009	70
Tab. 35. Główny cel przyjazdu do Krakowa odwiedzających krajowych w latach 2003–2006 i 2008–2009	70
Tab. 36. Główny cel przyjazdu odwiedzających zagranicznych do Krakowa w latach 2003–2006 i 2008–2009	72
Tab. 37. Struktura procentowa głównych celów przyjazdów do Krakowa obcokrajowców w latach 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, według krajów (dla krajów z listy najliczniejszych przyjazdów)	72
Tab. 38. Struktura wykorzystanych środków transportu ogółem w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009	75

Tab. 39. Struktura wykorzystanych przez Polaków i obcokrajowców środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2005, 2006, 2008, 2009 (w %)	75
Tab. 40. Struktura odwiedzających Kraków w latach 2004–2009, ze względu na miejsce noclegu	80
Tab. 41. Baza noclegowa wykorzystywana przez odwiedzających podczas pobytu w Krakowie w latach 2003–2009 (w %)	82
Tab. 42. Kwoty (na osobę) wydatkowane podczas pobytu odwiedzających w Krakowie w latach 2004–2009 (w %)	88
Tab. 43. Średnia kwota (w zł) wydatku turystycznego na osobę ponoszonego przez odwiedzających podczas pobytu w Krakowie w latach 2003–2009, według wybranych państw	93
Tab. 44. Szacunkowe wpływy Krakowa z turystyki w latach 2003–2009	93
Tab. 45. Deklaracje odwiedzających Kraków w latach 2003–2009 o możliwości wydatkowania większych sum pieniężnych	95
Tab. 46. Organizator podróży do Krakowa w latach 2003–2009	97
Tab. 47. Wykorzystywane przez odwiedzających Kraków w latach 2003–2009 źródło informacji o mieście (w %)	100
Tab. 48. Częstotliwość wizyt osób odwiedzających Kraków w latach 2003–2009	105
Tab. 49. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej Krakowa przez odwiedzających gości zagranicznych w latach 2003–2006 i 2008–2009 (w %)	108
Tab. 50. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej Krakowa przez odwiedzających gości zagranicznych w roku 2009 (w %)	110
Tab. 51. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej Krakowa przez odwiedzających Kraków gości krajowych w latach 2003–2006 i 2008–2009 (w %)	113
Tab. 52. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej Krakowa przez odwiedzających gości krajowych w roku 2009 (w %)	115
Tab. 53. Ocena wysokości cen w stosunku do jakości świadczonych usług dokonana przez odwiedzających Kraków w latach 2005, 2006, 2008, 2009 (w %)	119
Tab. 54. Zainteresowanie odwiedzających Kraków w latach 2004–2006, 2008, 2009 usługami pilotów, przewodników i instruktorów (w %)	120
Tab. 55. Miejsca poza Krakowem odwiedzane przez respondentów – rozkład procentowy w stosunku do udzielonych odpowiedzi i ranking za lata 2008 i 2009	121
Tab. 56. Atrakcje turystyczne w Krakowie wskazywane przez odwiedzających krajowych i zagranicznych wraz z rankingiem odpowiedzi w roku 2008	123
Tab. 57. Zainteresowanie produktami turystycznymi Krakowa podczas następnego pobytu, według typów obiektów (dane z 2009 r.)	125
Tab. 58. Zestawienie odpowiedzi odwiedzających krajowych i zagranicznych dotyczących deklaracji rekomendowania Krakowa, według badań w latach 2003–2008	126

Tab. 59. Zestawienie deklaracji ponownych odwiedzin Krakowa w latach 2003–2008, z podziałem na odwiedzających krajowych i zagranicznych	127
Tab. 60. Zamiar ponownego przyjazdu do Krakowa ze strony odwiedzających zagranicznych, z uwzględnieniem podziału na osoby z polskimi korzeniami (badania z roku 2008 i 2009)	127
Tab. 61. Struktura gości biznesowych odwiedzających Kraków w roku 2009, ze względu na geograficzne miejsce noclegu (w %)	142
Tab. 62. Szacunkowa liczba gości biznesowych odwiedzających Kraków w roku 2009, ze względu na miejsce noclegu	142
Tab. 63. Wykorzystane przez gości biznesowych w roku 2009 źródło informacji o Krakowie (w %)	142
Tab. 64. Częstotliwość wizyt gości biznesowych w Krakowie w roku 2009 (w %)	143
Tab. 65. Organizator podróży gości biznesowych do Krakowa w roku 2009 (w %)	143
Tab. 66. Środek transportu wykorzystany przez gości biznesowych podczas przyjazdu do Krakowa w roku 2009 (w %)	144
Tab. 67. Długość pobytu gości biznesowych w Krakowie w roku 2009 (w %)	144
Tab. 68. Baza noclegowa wykorzystana przez gości biznesowych podczas pobytu w Krakowie w roku 2009 (w %)	144
Tab. 69. Struktura turystów biznesowych nocujących w Krakowie w roku 2009 w hotelach, według kategorii (w %)	145
Tab. 70. Ocena wybranych elementów pobytu gości biznesowych w Krakowie w roku 2009 (w %)	145
Tab. 71. Ocena wybranych elementów pobytu krajowych gości biznesowych w Krakowie w roku 2009 (w %)	146
Tab. 72. Ocena wybranych elementów pobytu zagranicznych gości biznesowych w Krakowie w roku 2009 (w %)	146
Tab. 73. Średnia kwota wydatku turystycznego na osobę ponieszonego przez gości biznesowych podczas pobytu w Krakowie w roku 2009 (w zł)	147
Tab. 74. Deklaracje gości biznesowych odwiedzających Kraków w roku 2009 o możliwości wydatkowania większych sum pieniężnych (w %)	147

Spis rysunków

Rys. 1.	Liczba turystów ogółem korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2009	10
Rys. 2.	Liczba turystów krajowych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2009	11
Rys. 3.	Liczba turystów zagranicznych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2009	11
Rys. 4.	Różnica między liczbą turystów zagranicznych i krajowych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2009	12
Rys. 5.	Liczba turystów krajowych i zagranicznych korzystających z noclegów w Krakowie w roku 2006	13
Rys. 6.	Liczba turystów krajowych i zagranicznych korzystających z noclegów w Krakowie w roku 2007	13
Rys. 7.	Liczba turystów krajowych i zagranicznych korzystających z noclegów w Krakowie w 2008 r.	14
Rys. 8.	Liczba turystów krajowych i zagranicznych korzystających z noclegów w Krakowie w 2009 r.	14
Rys. 9.	Nadwyżka turystów zagranicznych nad krajowymi w Krakowie w latach 2003–2009	14
Rys. 10.	Ruchome indeksy dynamiki liczby korzystających z noclegów ogółem w Krakowie w latach 2006–2009 (w %)	15
Rys. 11.	Ruchome indeksy dynamiki liczby korzystających z noclegów turystów krajowych w Krakowie w latach 2006–2009 (w %)	16
Rys. 12.	Ruchome indeksy dynamiki liczby korzystających z noclegów turystów zagranicznych w Krakowie w latach 2006–2009 (w %)	16
Rys. 13.	Wskaźniki udziału turystów krajowych i zagranicznych wśród korzystających z noclegów ogółem w Krakowie w latach 2006–2009 (w %)	17
Rys. 14.	Wskaźniki udziału turystów krajowych wśród korzystających z noclegów ogółem w Krakowie w latach 2003–2009 (w %)	18
Rys. 15.	Wskaźniki udziału turystów zagranicznych wśród korzystających z noclegów ogółem w Krakowie w latach 2003–2009 (w %)	19
Rys. 16.	Wskaźniki sezonowości liczby korzystających z noclegów w Krakowie w roku 2006	20
Rys. 17.	Wskaźniki sezonowości liczby korzystających z noclegów w Krakowie w roku 2007	20
Rys. 18.	Wskaźniki sezonowości liczby korzystających z noclegów w Krakowie w roku 2008	20

Rys. 19. Wskaźniki sezonowości liczby korzystających z noclegów w Krakowie w roku 2009	21
Rys. 20. Wskaźniki sezonowości liczby korzystających z noclegów ogółem w Krakowie w latach 2003–2009	21
Rys. 21. Wskaźniki sezonowości liczby korzystających z noclegów turystów krajowych w Krakowie w latach 2003–2009	22
Rys. 22. Wskaźniki sezonowości liczby korzystających z noclegów turystów zagranicznych w Krakowie w latach 2003–2009	22
Rys. 23. Liczba korzystających z noclegów turystów ogółem w Krakowie w kolejnych kwartałach lat 2001–2009	24
Rys. 24. Liczba korzystających z noclegów turystów krajowych i zagranicznych w Krakowie w kolejnych kwartałach lat 2001–2009	24
Rys. 25. Udziały procentowe turystów krajowych i zagranicznych w ogólnej liczbie korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2001–2009 w ujęciu kwartalnym	25
Rys. 26. Wskaźniki sezonowości ruchu turystycznego w Krakowie w latach 2001–2008 w ujęciu kwartalnym	26
Rys. 27. Liczba korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2001–2009	27
Rys. 28. Liczba turystów krajowych i zagranicznych w Krakowie w latach 2001–2009	28
Rys. 29. Wskaźniki udziału liczby turystów krajowych i zagranicznych w ogólnej liczbie korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2001–2009 (w %)	28
Rys. 30. Ruchome indeksy dynamiki liczby turystów krajowych i zagranicznych w Krakowie w latach 2001–2009	28
Rys. 31. Najbardziej magnetyczne miejscowości w Polsce	31
Rys. 32. Atrakcyjność turystyczna obszarów Polski – 5 top & last	31
Rys. 33. Szacunkowa liczba gości odwiedzających Kraków w latach 2003–2009	32
Rys. 34. Szacunkowa liczba turystów w Krakowie w latach 2003–2009	32
Rys. 35. Struktura przyjazdów cudzoziemców do Krakowa w latach 2003–2009, według wybranych państw	36
Rys. 36. Pozostałe wybrane państwa, z których zanotowano przyjazdy do Krakowa w latach 2003–2009 (udział pomiędzy 1 a 2%)	37
Rys. 37. Pozostałe wybrane państwa, z których zanotowano przyjazdy do Krakowa w latach 2003–2009 (udział poniżej 1%)	38
Rys. 38. Trendy przyjazdów cudzoziemców do Krakowa w latach 2003–2009, według wybranych państw	39
Rys. 39. Udział Polonii w przyjazdach do Krakowa w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009	40
Rys. 40. Trendy Polonii w przyjazdach do Krakowa w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009	40
Rys. 41. Struktura udziału Polonii w przyjazdach do Krakowa w latach 2008, 2009	42

Rys. 42 A. Struktura przyjazdów Polaków do Krakowa z miejsca zamieszkania w latach 2003–2009 według województw	43
Rys. 42 B. Trendy przyjazdów Polaków do Krakowa z miejsca zamieszkania w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, według województw	45
Rys. 43. Struktura przyjazdów Polaków do Krakowa z miejsca zamieszkania w latach 2003–2009, według województw	46
Rys. 44. Struktura przyjazdów do Krakowa w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, według miejsc zamieszkania odwiedzających	47
Rys. 45. Tendencje w strukturze przyjazdów do Krakowa w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, według miejsc zamieszkania odwiedzających	48
Rys. 46. Tendencje w strukturze przyjazdów do Krakowa w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, według miejsc zamieszkania odwiedzających zagranicznych	48
Rys. 47 A. Ogólna struktura przyjazdów do Krakowa w latach 2006, 2008, 2009, według miejsc zamieszkania odwiedzających	49
Rys. 47 B. Ogólna struktura przyjazdów do Krakowa w latach 2008, 2009, według miejsc zamieszkania odwiedzających	49
Rys. 48. Struktura przyjazdów do Krakowa w latach 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, według płci	50
Rys. 49. Struktura przyjazdów do Krakowa w latach 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, według wieku	51
Rys. 50. Tendencje przyjazdów do Krakowa odwiedzających krajowych w latach 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, według wieku	52
Rys. 51. Tendencje przyjazdów do Krakowa odwiedzających zagranicznych w latach 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, według wieku	52
Rys. 52. Struktura przyjazdów do Krakowa w latach 2004, 2005, 2006 i 2008, 2009, według wykształcenia	53
Rys. 53. Struktura przyjazdów do Krakowa w latach 2006 i 2008, 2009, według statusu zawodowego	54
Rys. 54. Struktura przyjazdów do Krakowa w latach 2005, 2006, 2008, 2009, według statusu materialnego	56
Rys. 55. Przyjazdy krajowe do Krakowa w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, według miejsca, z którego nastąpił przyjazd	58
Rys. 56. Trendy przyjazdów krajowych i zagranicznych do Krakowa w latach 2003–2009, według miejsca, z którego nastąpił przyjazd	59
Rys. 57. Struktura osób towarzyszących w latach 2005, 2006, 2008, 2009	62
Rys. 58. Długość pobytu odwiedzających krajowych w Krakowie w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009	63
Rys. 59. Długość pobytu odwiedzających zagranicznych w Krakowie w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009	64

Rys. 60.	Struktura celów przyjazdu do Krakowa odwiedzających ogółem w roku 2009	66
Rys. 61.	Struktura celów przyjazdu do Krakowa odwiedzających krajowych w roku 2009	67
Rys. 62.	Struktura celów przyjazdu do Krakowa odwiedzających zagranicznych ogółem w roku 2009	68
Rys. 63.	Główny cel przyjazdu do Krakowa odwiedzających ogółem w latach 2005–2006 i 2008–2009	69
Rys. 64.	Struktura wykorzystanych środków transportu ogółem w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003, 2004, 2005, 2006 i 2008, 2009	76
Rys. 65.	Środki transportu wykorzystane w trakcie przyjazdu do Krakowa w roku 2008 i 2009 (struktura procentowa udziałów podróży turystów krajowych i zagranicznych)	77
Rys. 66.	Struktura środków transportu wykorzystanych przez odwiedzających krajowych w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009	78
Rys. 67.	Struktura środków transportu wykorzystanych przez odwiedzających zagranicznych w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009	79
Rys. 68.	Odsetek odwiedzających nocujących w Krakowie w roku 2009 (w %)	80
Rys. 69.	Struktura turystów nocujących w hotelach w Krakowie w roku 2009, według kategorii	82
Rys. 70.	Baza noclegowa wykorzystywana podczas pobytu odwiedzających w Krakowie w roku 2009	83
Rys. 71.	Baza noclegowa wykorzystywana podczas pobytu gości krajowych w Krakowie w latach 2003–2009 (w %)	84
Rys. 72.	Baza noclegowa wykorzystywana podczas pobytu gości zagranicznych w Krakowie w latach 2003–2009 (w %)	85
Rys. 73.	Struktura turystów nocujących w Krakowie w roku 2009, według miejsca zakwaterowania	86
Rys. 74.	Kwoty wydatkowane (na osobę) podczas pobytu odwiedzających w Krakowie w roku 2009 (w %)	88
Rys. 75.	Kwoty wydatkowane (na osobę) podczas pobytu odwiedzających krajowych w Krakowie w latach 2003–2009	89
Rys. 76.	Kwoty wydatkowane (na osobę) podczas pobytu odwiedzających zagranicznych w Krakowie w latach 2003–2009	90
Rys. 77.	Średnie kwoty wydatkowane (na osobę) podczas pobytu odwiedzających w Krakowie w latach 2003–2009	91
Rys. 78.	Średnia kwota wydatku turystycznego (na osobę) ponoszonego przez cudzoziemców podczas pobytu w Krakowie w roku 2009, według wybranych państw	92
Rys. 79.	Deklaracje odwiedzających Kraków w roku 2009 o możliwości wydatkowania większych sum pieniężnych	94

Rys. 80.	Organizator podróży do Krakowa w roku 2009	96
Rys. 81.	Organizator podróży gości krajowych do Krakowa w latach 2003–2009	98
Rys. 82.	Organizator podróży gości zagranicznych do Krakowa w latach 2003–2009	99
Rys. 83.	Wykorzystywane przez odwiedzających Kraków w roku 2009, źródło informacji o mieście	102
Rys. 84.	Źródła informacji o Krakowie wykorzystywane przez odwiedzających krajowych w latach 2003–2009	103
Rys. 85.	Źródła informacji o Krakowie wykorzystywane przez odwiedzających zagranicznych w latach 2003–2009	104
Rys. 86.	Częstotliwość wizyt osób odwiedzających Kraków w roku 2009	105
Rys. 87.	Ocena wybranych elementów oferty turystycznej Krakowa przez odwiedzających gości zagranicznych roku 2009	111
Rys. 88.	Ocena wybranych elementów oferty turystycznej Krakowa przez odwiedzających gości zagranicznych w roku 2009 (ranking w%)	112
Rys. 89.	Ocena wybranych elementów oferty turystycznej Krakowa przez odwiedzających gości krajowych w roku 2009	116
Rys. 90.	Ocena wybranych elementów oferty turystycznej Krakowa przez odwiedzających gości krajowych w roku 2009 (ranking)	117